

Ěkwo Azáya Onye Mpfuchiru Chileke

¹ Ọwaa bụ ọphulenyia iphe, e-me l'alị ndu Jiuda yẹe mkpụkpu Jierúsalemụ. Onye phuru iya nụ bụ Azáya nwa Emožu. Teke ọ phuru iya bụ teke ndu-a bụ eze ndu Jiuda, bụ iya bụ Uzáya; Jiótamu; Éhazu; yẹe Hezekáya.

Chileke abarụ ndibe iya mba

² Gube igwe; nụmakwa! Gẹ gube alị ngabekwa nchi; kele Chipfu pfuakwaru opfu. Ọ sụru-a: “Mu hewaru ụnwegirima mu; mee pẹ metsee; tẹme ẹphe gbẹ bya ekwefuru mu ike. ³ Eswi makwaru onye nwe iya nụ. Nkapfu-igara bya amaru iphe, onye nwe iya nụ eyejeru iya nri; obenu lẹ ndu Ízurelu ta adudu ophu ẹphe maru; mbụ lẹ ndu ono, bụ ndibe mu ono bẹ iphe edoduru ẹnya.”

⁴ Oowaa! Unubẹ ọha iphe-eji-a! Unubẹ ndu ejo-iphe jiru ẹhu-a! Eri ndu ejo-ememe-a! Ụnwegirima ụrwuali-a! Ndu-a gwọbewaru Chipfu. Ẹphe ta agụbeeduru Onye nsọ kẹ ndu Ízurelu iphe; ẹphe woru azụ ghaaru iya. ⁵ ?Denu g'o gude e je a-nụ unu aphụ ọzo? ?Bụ gụnu meru g'o gude unu kwẹe ẹka l'ekwefuru Chileke ike? Ishi bụkotawa unu ọnyá ọnyá; tẹme meji nọdu ebuhuwaa unu ebuhu. ⁶ E -shikpọo l'ichirupfu-ọkpa unu jasụ l'echi ishi unu ta adụedu ẹka iphe

te emedu unu. Iphe, dukota iya nu bu igbiri-echachi; mekpoo onyá; mekpoo eka alwa unu mee toritori, adudu ophu a saru asasa; ophu o dudu ophu e kechiru ekechi; ophu o dudu ophu e meberu obvu.

⁷ Ali unu buwaa ochobu. Mkpukpu unu buru iphe, oku tsufugbaaru. Opfu, unu koru be ndu ohozo no l'iphu unu eripya. O dabyiru karaphongu g'eka ndu ohozo lwuru. ⁸ E woru ada Zayonu ono togbo okorobo ge nwa mkpu, a turu dobe l'opfu-vayinu; ge nwulo-egu, a kpuru l'egu akpuru-eli; ge mkpukpu, ndu ohogu iya no-pheru mgburugburu. ⁹ O -to bu le Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike haru haphodoru anyi nwanu ophu phoduru nu; me anyi aduepho ge mkpukpu Sodomu; mbu-a; anyi gege aduepho ge mkpukpu Gomora.

¹⁰ Unu numakwa Opfu Chipfu; unube ndu-ishi ndu Sodomu! Unu ngabekwa nchi numa ekemu, Chileke anyi turu; unube ndu Gomora!

¹¹ O suru-a: "O to duedu iphe, mu guberu ikpoto ngweja, unu anoduje egwe anu mu. Ebili ono, unu akpoje oku nu mu ono; yee eba-anu unu ndu ophu kachaa ree; jakwaru mu epho jigharu mu iya eka. Mee eswi; yee ke nwaturu; yee k'eghu te emejeekwa g'iphu tusahu mu.

¹² G'unu abyaje l'iphu mu; ?bu onye asuje unu g'unu bya; mbu g'unu byaru mu azotoshiru oma-unuphu? ¹³ Unu ta abyajehakwa mu anu iphe, adudu iphe, o bu! Unwu-isensu, unu akpoje oku nu mu tukoakwaru buru mu ahuma ahuma. Obo Onwa-ophuu; me obo eswe-atuta-unme;

mẹkpoo ekukọbe, unu ekukọbeje onwunu g'ọ ha; dukotakwa mu ashị. Ọ bụepho l'ọ tọ duedu ejo ndzuko unu ọphu adadaa mu ashị. ¹⁴ Ọbo-ọnwa-ọphúú, unu anọduje abo; mękpoo ọbo-ıphe unu ọzokpo, bụ ndu ọphu geru egeru dukotakwa mu ashị. Ẹphe tükowaru anyị mu ẹrwa. Mu tanyawaru iya nshi; ike bvụwa mu.

¹⁵ “G'unu achi-lije ẹka epfu anụ mu-a bẹ mu ewofujekwa ẹnya l'ẹka ono. Unu -pfuru nụ mu nta pfua imo; mu ta angadu nchi; kele ọchi nọ unu l'ẹka. ¹⁶ Unu jenụ asachaa onwunu; mee onwunu g'unu gbuchafu! Unu wofunu ejo-eme me ono, unu eme ono l'iphu mu! Unu hanaa eme ejo-ıphe! ¹⁷ Unu nwuna eme iphe, dū ree! Unu chonaa ikpe, pfuru nhamunha! Unu ahua ndu eme ndu ọzo ewere ahuhu! Unu gbajenuru nwogbee, enwedu nna ọdzori! Unu agbachitajeru nwanyi, ji iya anọedu ndzu!”

¹⁸ Wakwa iphe, Chipfu epfu baa: “Unu byanụ g'anyi chia idzù; g'idzù anyi tuko wua nanu! iphe-ẹji unu -duchakpoonu ẹji eke uswe-uswe bẹ oo-mechaa chaahaa pemu pemu g'aka-mini-sunoo. Teke ọ bụ l'ooke gbogbogbo g'uswe bẹ oo-mechaa chaahaa phuuphuu g'oghu ọchaa. ¹⁹ Ọ -buru l'oohe unu ihee; teme unu nọdu emeje iphe, a suru g'unu mee bẹ unu e-rikwa iphe, kachaa ree, shi l'ali-a. ²⁰ Obenu teke unu jikaru bya ekwefu ike bukwa ogu-echi bẹ a-sujashi unu. Nokwa iphe, shi Chipfu l'onu bụ ono.”

Jierusalẹmu bụ mkpukpu, eme iphe-ẹji

²¹ Lewarọ gẹ mkpukpu ono, e shi gude ẹka ono byaru bya aburu ovuoba! Mbụ mkpukpu, duru

teke buẹpho ikpe, p̄furu ọto bẹ e shi anọduje iya ekpe; mkp̄kp̄u, ap̄fubekoto shi buru eburu l'ime. Nta-a bẹ ọ buwaa ndu egbu nemadzū bu iya. ²² Mkp̄ọla-ọchaa, i shi nweru buwaa nsh̄i-mkp̄ọla. Ẹguru m̄e ngu ono buwaru iphe, e gude mini gwanyishia. ²³ Ndu-ishi l'ime ngu bukotawa ndu kwefuru Chipfu ike; bya aburu ndu ẹphe lẹ ndu-oshi gba l'ogbo. G'ẹphe ha yeru ẹnya l'eri ụphalazu. Teme ọ buerupho g'a nụ phẹ; l'aduje phẹ ree. Onye enweedu nna bẹ ẹphe ta agbajeduru ọdzori; ọphu ẹphe angajedu nchi l'opfu ẹhu nwanyi, ji iya anọedu.

²⁴ Noo g'o gude Nnajiuphu; mbụ Chipfu, bu Ọkalibe-Kakota-Ike; mbụ Ọkalibe kẹ Ízurelu pfua sụ: "Ihee; gẹ mu bya emee ndu mu l'ẹphe dū l'ukukanyi iphe; gude dūa onwomu obu. Gẹ mu bya egude ndu ọhogu mu gwata ụgwo iphe l'onwomu. ²⁵ Gẹ mu bya adaa unu ẹka kẹ njo. Gẹ mu bya ahuchafuchaa nsh̄i-mkp̄ọla ono, a gwakoberu unu ono rengurengu; bya atuko ẹrwu, dū unu l'ẹhu rwushia. ²⁶ Mu edophuchaa ndu-ikpe unu azū g'ẹphe dū g'ẹphe shi dū teke ndiche. Mu emee ndu akp̄o-zijeru unu ụzo g'ẹphe dū g'ẹphe shi dū lẹ mbụ. E -mechaa l'aawata unu eku mkp̄kp̄u, p̄fuberekoto; mkp̄kp̄u, e gude ẹka."

²⁷ Mkp̄kp̄u ono, nọ l'eli úbvú Zayonu ono bẹ ee-gude ikpe, p̄furu ọto gbafuta. L'e gude ap̄fubekoto gbafuta ndu izimanu lwaru azu lẹ mkp̄kp̄u ono. ²⁸ Obenu lẹ ndu kwefuru Chipfu ike; m̄e ndu iphe-eji bẹ aa-tuko tsupyahia. Teme iphe, bukpo ndu gwoberu

Chipfu abụkotaru ọla-l'iswi.

²⁹ Achị ono, aasogbaa nsọ ono e-mechaa mee unu iphe-iphere; g'ọ bụ iya bẹ unu yeru ẹnnya-a; mbụ lẹ mgbabu ngweja ono, unu họtaru ono e-mechaa tū unu ẹberebete; ³⁰ kele unu e-mechakwaa dū g'achị, larū ẹkwọ; mbụ g'opfu, a kọru l'ẹka mini adudu. ³¹ Ndu shihuru ike e-mechaa dū g'ẹphuuruu. Ozi, ẹphe jeru abụkotaru ẹkoroku; kele ẹphenebo a-tụko kekọta ọku; ọphu ọ dudu onye sūru agbanyị ọku obu.

2

Ẹhu-guu ojejoje (*Mayi 4:1-5*)

- ¹ Ọwaa bụ ọphulenyaa,
Azáya nwa Emọzu phuru l'ẹhu
ndu Jiuda yẹe ndu Jierúsalemu.
- ² Sụ-a; o -rwua teke ikpazu
bẹ ee-me g'eli úbvú ono,
a kpuru eze-ulo Chipfu
onó nguru anguru;
mee ya g'ọ bụru eze l'ẹka
iphe,
bụkpoo úbvú ọzo nọgbaa.
Mbụ l'ee-me iya g'ọ kakọta
úbvú ọzo l'eli.
Noo teke ọhamoha a-nọdu
awụ awụ-pfu iya.
- ³ Ikpoto nemadzu a-bya bya asụ:
“Unu bya g'anyi je l'eli úbvú
kẹ Chipfu!
Unu g'anyi je l'ulo Chileke

kẹ Jiékọpu!

Ọo ya e-zi anyi ọzo iya;
k'ọphu anyi a-wata
etsó ọzo, ọ tọru.”

Noo kẹle ekemu e-shi l'úbvú
Zayọnu futa;
mbụ l'ọpfu Chipfu e-shi lẹ
mkpụkpu Jierúsalem
bya.

⁴ Ọo ya e-doshi opfu,
dụgbaaru ọha yẹe ọha
ibe iya.

L'ọ bya edoshiaru ikpoto
nemadzụ opfu,
duru phẹ nụ.

Ẹphe e-woru ogu-echi phẹ
kpụkwaa l'ọ buru ọgu;
woru arwa phẹ kpua
l'ọ buru nwa mma,
e gude akọcha iphe.

Ọ tọ duedu ọha,
a-patakwadu ogu-echi
ejepfu ọhozo ọgu;
ọphu ẹphe anwuedu alwụ
ọgu ọzobaa.

⁵ Unubẹ ọnu-ọlo Jiékọpu;
unu byanụ g'anyi tsoru
ìphóró ọphu Chipfu
nwụberu anyi.

Eswe kẹ Chipfu

⁶ Ị jikawaru ndibe ngu ono; mbụ ọnu-ọlo
Jiékọpu onoya; kẹle ọmamanshi ndu shi ọzo

ęnyanwu-awawa jiru iya ejiji. Tęme ęphe nọdu agba ęja gę ndu Filisitayinu. Ęphe lę ndu ọhozo je akua ọkpa. ⁷ Alị phę bụ iphe, jiru iya nụ bụ mkpọla-ọchaa mę mkpọla-ododo. Ọphu ẹku phę abvudu abvubvu. Alị phę bụ iphe, jiru iya nụ bụ inya; ọphu ugbo-inya phę abvudu abvubvu. ⁸ Alị phę bụ iphe, jiru iya nụ bụ nshi nshi; ọ buru iphe, ęphe abarụ ęja bụ iphe, ęphe gude ẹka phę gędegede mee.

⁹ Noo g'ọ gude e jee ewoze nemadzu alị. Mbụ l'amadụ bę ee-me g'ọ rwua alị. B'a gụkwaru phę nvu!

¹⁰ Gbanuru laa l'agbara-mkpuma! Je je edomia onwongu l'ime alị; kęle ịitsu Chipfu ebvu; tęme akpabiri iya nọdu eye ngu ebvu! ¹¹ Onye etu onwiya ępha bę ee-mechaa mee g'ęnya lwa. L'e mee gę ndu etse etsetse phuru yoo. Ọ buru Chipfu kpoloko bụ onye ee-kutse m'ọ - rwua mbọku ono. ¹² O nwekpọerupho ujiku lanụ, Chipfu, bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike doberu iphe, bụkpoo ndu eku onwophę yęe ndu akpa nggangga; bya edobekwaru iya phọ ndu ekutse onwophę. Ọo mbọku ono bę ee-kuze phę alị.

¹³ Mbọku ono bę e doberu iphe, bụ oshi sida, nọ l'úbvú úbvú Lébanonu, bụ oshi, tsekọtaru agbaragba bya ajaa àjàjà; bya edobekwaru iya phọ iphe, bụkotakpoo achi, nọ l'alị Beshanu;

¹⁴ bya edoberu iya úbvú úbvú, hagbaa ephekerephe ephekerephe; mę obvu, ha l'eli l'eli.

¹⁵ O doberu iya iphe, bụkpoo ọje, hagbaa ephekerephe; mękpoo igbulọ, a kpushiru ike;

¹⁶ mękpoo ugbo-mini ndu Tashishi g'ọ hakọta; mękpoo iphemiphe, e meru; ọ nọdu ama mma.

¹⁷ Onye etu onwiya epha bẹ ee-me g'anya lwa. L'e mee gẹ ndu etse etsetse phuru yoo. O buerupho Chipfu kpoloko bẹ ee-kutse mbọku ono. ¹⁸ Nshi ta adụedu adụdu ophu kpọ.

¹⁹ Mbọku ono bẹ nemadzu a-gbaru laa l'ogba, nọ l'agbara-mkpuma; gbaru laa l'enu, a turu l'ali; kele epha atsu Chipfu ebvu; teme akpabiri iya nọdu eye phe ebvu teke ono, o-gbalihu gẹ ya nmaghua mgboko l'ophu anmaghu ono.

²⁰ Mbọku ono bẹ nemadzu a-chiru nshi ono, epha gude mkpola-ochaa me mkpola-ododo mee dobe agwa agwagwa ono chiru phekaaruru anu, bu molu yee utsu-nwankuta. ²¹ Epha a-gbaru laa l'eka agbara-mkpuma gbaru uwa; mekpoo l'ime ogha, noghbaa l'eli ubvu; kele epha atsu Chipfu ebvu; teme akpabiri iya nọdu eye phe ebvu teke ono, o-gbalihu gẹ ya nmaghua mgboko l'ophu anmaghu ono.

²² Hanaa akporu obu yeru nemadzu; kele mkpakọ iphe, o nweru bu unme, otu l'imi. ? Bu gunu ozo bẹ oo-mefuba onyá?

3

Ikpe, duru ndu Jierusalemu yee ndu Jiuda

¹ Su-a; lekwa le Nnajiuphu, bu Chipfu; bya aburu Okalibe-Kakota-Ike abyakwa anafu ndu Jierusalemu; yee ndu Jiuda eka iphe eshije erwu phe eka. Oobya phe anafu eka epha eshije akpata nri; me eka epha eshije ekuta mini-angu; ² nafu phe ndu ike du; me ndu ojogu; nafu phe ndu-ikpe; me ndu mpfuchiru Chileke; nafu phe ndu agba aja; me ndu bu ogerenya;

³ nafu phẹ ndu-ishi ndu ojoḡu; me ndu nweru okwa; nafu phẹ ndu mgbazi; me ndu maru eme ọna; mekpoo iphe, bu ndu agba eja doru ẹnya.

⁴ Mu e-me g'ọ buru unwokorobya, a-buru ndu-ishi phẹ; mbu l'oo ndu angukwadu era a-bujeru eze phẹ. ⁵ Ndiphe a-wata akpa nwibe phẹ ẹhu. Onyenonu l'oodaru yee nwibe iya; obutobu yee obutobu iya aduru l'opfu. Unwu-ogbo-lanu etso ndu bu ogerenya opfu. Ndu adudu iphe, ẹphe bu etsokwapho ndu aakwabe ubvu opfu.

⁶ A -nonyaa; nemadzu azu nwanna iya gburumu; mbu onye shi l'ibe nna iya; zu iya gburumu su: “Oo ngu a-buru ishi anyi eshinu i nweru uwe nwilile. O buru ngu maru g'ii-me mekota ola-l'iswi-a.”

⁷ Noo teke onye ono a-rashi su: “Waawakwa-o! Mu ta asukwa iya emekota. Mu te enwekwa nri; ophu mu enwekwa uwe, eeye l'ẹhu. Unu te emekwa mu onye-ishi ndu ndu-anyi-o!”

⁸ O buru iphe, kparu iya nu bu le ndu Jierusalemu be upfu duru l'okpa. Mbu le ndu Jiuda adawaa iko. Iphemiphe, ẹphe epfu epfupfu; yee iphe, ẹphe emekota ememe tukoru buru emeswe Chipfu; mbu aturwuepho atatiphu Chipfu ono, egbu nwiiinwii ono. ⁹ G'iphu gbaru phẹ bukpoada iphe, agba phẹ ekebe. Ẹphe nodu anoduje asa iphe-ẹji phẹ asasa ge ndu Sodomu. Ophu ẹphe edomidu iya edomi. Nshio phẹ! Noo kele ẹphe gudewaa aka phẹ setaru onwophe eze iphe-ẹhuka.

¹⁰ Karu onye pfuberekoto l'oo-duru iya le ree; kele oo-ri akpuru, eme oma iya mitaru. ¹¹ Nshio

ndu ẹjo-iphe; kele ẹphe a-lakota l'iswi. Aa-pfu phe ugwo iphe, ẹka phe metaru.

¹² Ndibe mu bu unwokorobyaa akpa phe ẹhu. Teme o buru unwanyi bu ishi phe.

Su-a; ndu mu! O kwa ndu edu unu ọzo gude unu ẹphu ọzo. Ẹphe duru unu haa ọzo shiahaa ọphu abudu ọzo.

Ikpe, Chipfu e-kpe ndibe iya

¹³ Chipfu noakwa l'eka ọo-nođu kpee ikpe l'ulo-ikpe. O gbalihuwaru pfuru ge ya kpee ndiphe ikpe. ¹⁴ Chipfu wataru ekpe ndu bu ọgerenya ikpe; waa ndu-ishi ndibe iya su: "O kwa unu mebyishiru ofu-vayinu mu. Iphe, unu gwetaru l'ibe ndu ukpa kukwaru l'ibe unu. ¹⁵ ? Denu g'o gude unu gwee ndibe mu arakabya; bya egwee iphu ndu ukpa rwukuru rwukuru? Noo iphe, Nnajiuphu ẹfu; mbu Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike."

Okwa, aanmaru unwanyi Jierusalemu

¹⁶ Chipfu suru-a: "Unwanyi, bu l'ubvu Zayonu kunukakwaru onwophe. Ẹphe abujeru; ẹphe -nođu eje ije ẹphe eworu olu ngakobe alo ẹnya vaavaavaa; to nwehu eje degengu degengu degengu; azo iphe, ẹphe gba l'okpa jogongu jogongu. ¹⁷ Noo g'o gude Nnajiuphu je l'eworu ẹkpa-ebyi ghaa unwanyi, bu l'ubvu Zayonu l'ishi. Mbu le Chipfu e-me g'ishi chaa phe swarishwari."

¹⁸ Mboku ono be Chipfu a-nashichaa phe iphe, ẹphe gude ama mma; mbu iphe obu, a zuru phe jogoro-jogoro obu; me ọphu ẹphe gude kechita ishi; me iyagba, ẹphe tukporu l'olu;

19 mękpoo iphe-nchi; mę iphe-ęka; mę ọphu e gude ekpuchi iphu; ²⁰ iphe, e gude edozi ęgbushi; mę iyagba-ishi-ikpere; mę ọlokpo, eeswe l'upfu; mę ekpemu manụ, eshi mkpọ; mę nwanshi phe; ²¹ echi, ẹphe agba lẹ mkpushi-ęka; mę ọphu ẹphe eye l'imi; ²² ẹguru uwe kpowula-kpowula phe; mę ukpo phe; mę ẹkwa achichi phe; mękpoo nwęda okpoga phe; ²³ mę onyo phe; mę nwęguru uwe ọchaa ẹphe eyeje l'ime ẹhu; mę ẹkwa, ẹphe agbaphuje l'ishi; mę ọphu ẹphe ajikobeje l'ukuvu.

²⁴ Noo g'ọo-dụ; teke ẹphe gege anọdu ete iphe, eshi mkpọ; ẹphe eshiaha ishi. Teke ẹphe gege edo onwophẹ ọlokpo l'upfu; ẹphe ekebechia onwophẹ eri. Teke ẹphe gege enweru ęgbushi, ama ntumatu; ẹphe akpushia ishi akpushi. Teke ẹphe gege eye uwe, ama ntumatu; ẹphe eyechia uwe-aphụ. Mma ono, ẹphe shi ama ono aghakọbe buru iphe-iphere.

²⁵ Unwoke unu bụ ogu-echi bę ee-gude gbushia phe. L'a tuko ndu ojogu unu gbushia l'ogu. ²⁶ Onu-abata Jierúsalemụ echia mkpu ẹkwa gụa aphụ anwụhu. Mbụ lẹ Jierúsalemụ a-dụ gę nwanyị, gba ęka nwa; gwọdoshihu l'alị.

4

¹ Ọzo bụ l'o -rwua teke ono bę unwanyi ęsaa awu-pfutaję nwoke lanụ sụ iya: “Jiko nafunu anyi iphere ọwa-a! Hanaa g'ọ buru-a l'anyi a-zarụ laaru ẹpha ngu. Anyi a-nọdu-a azụ onwanyi lẹ nri; anmarụ onwanyi ẹkwa.”

Eedophu Jierúsalemụ azụ l'ọnodu iya

² O -rwua teke ono bẹ onye ono, bu ẹkali Chipfu a-nọdu ama ntumatu; teme l'ọ dukwapho akpabiri. Mebyi iphe, amishi l'alì a-buru iphe, ẹphe e-gude eku onwophe; buru iphe, ẹphe e-gude dụ ùbvù l'ẹnya; mbụ nwa ndu ọphu phoduru nụ l'alì ndu Ízurelu. ³ Nwa ndu ono, phoduru l'ùbvù Zayonu ono; mbụ nwa ndu ono, phoduru lẹ Jierúsalemu ono bẹ ee-kuje ndu dụ nsọ; mbụ ndu e deru ẹpha pẹ lẹ ndu dzụ ndzụ lẹ Jierúsalemu. ⁴ O buru Nnajiuphu a-sachafu inyinyi, dụ nwada Zayonu onoya l'ẹhu. Oo-gude unme nkiya sachafu mee, tukuru Jierúsalemu ẹhu; mbụ unme ọphu o gude ekpe ikpe bya aburu unme, enwu ọku. ⁵ Oo ya bụ; Chipfu abya l'ùbvù Zayonu l'ọphu; mekpoo iphe, bu ndu ono, edzukobeje l'ẹka ono; bya emeta urwukpu, akpu tọtutuu doberu pẹ l'eswe; meta ọku, enwu phoophoophoo doberu pẹ l'ẹnyashi; kele ẹka ono g'ọ ha bẹ ee-gude ọdu-biribiri Chipfu kpuchia. ⁶ Oo-buru ikpuka buru ìbvù duru pẹ g'okpomoku taa dụ pẹ l'eswe; bya abukwarupho ẹka ẹphe a-gbabaje je anọdu zee ndzụ; yee ẹka ẹphe e-domije onwophe me igwe -nọdu alwa yegeyege mini; yee m'ọ -nọdu edze oke mini.

5

Ebvu kẹ opfu-vayinu

¹ Gẹ mu gụa ebvu nụ onye mu yeru obu.

Mu e-gude opfu-vayinu iya gụa ya.

Onye mu yeru obu gbaru
 opfu-vayinu l'osu,
 nọ l'okpa-úbvú.

² Ọ hazeru iya ahaze bya
 atutushichaa ya mkpuma
 bya ahọta akpuru vayinu,
 kachaa ree kua ya.

Ọ bya akpua ọlo-nche
 dobe iya;
 bya emetakwa iya phọ ẹka
 aakuje mee.

Ọ nọdu ele iya ẹnya amiṭa
 akpuru vayinu, dụ ree.

Obenu l'ọ gbẹ buru ẹjo
 akpuru bẹ ọ mītaru.

³ “Ọo ya bụ ẹ-a; unubẹ ndu bu ẹ Jierúsalem; me ndu ophu bu l'alị ndu Jiuda; unu yeeshikwa onu l'ẹhu mu l'opfu-vayinu mu ono. ⁴ ?Bụ gunu bẹ mu gege emebaaru opfu-vayinu mu-a, bụ iphe, mu emeadaru; meru g'o gude mu lee ẹnya l'ọo-miru mu mebyi, dụ ree; ọ bya ami amimi bya amia ẹjo mebyi.

⁵ “Nta bẹ mu a-karu unu iphe, mu e-me opfu-vayinu mu. Mu a-phokashi iphe, e gude kpobuta iya akpo-buta g'iphe mebyishia ya. Mu etsukposhia igbulọ iya haa ya g'a zọo ya ọtitoli.

⁶ Mu e-me iya g'ọ buru alị, a gbadoru agbado. A taa kochabaedu iya akocha; ophu eegbubaedu iya ọgu. Ọo ya bụ g'olekarara; yee ọgara-mbo ezee l'ẹka ono. Mu akaru igwe g'ọ to dzebaekwa mini wushiru iya.”

⁷ Ọ kwa onu-ọlo Ízurelu bụ
 opfu-vayinu ono,

Chipfu,
 bú Okalibe-Kakọta-Ike
 gbaru ono.
 O búru ndu Jiuda bú
 iphe ono, o kuru iya ono,
 túbáru iya l'ènya ono.
 O shi ele ènya mgbazi;
 o búchiaru iphe,
 o húmaru
 bú mgbaghashi.
 O lee ènya apfubekoto;
 o búru iphe-aphu bè
 o húmaru.

Aphu, Tsoru ndu Ízurelu

⁸ Nshio unube ndu anataje ulo yekwa l'ulo unu; nata ali onye ozo yekwa l'ali k'unu; jasụ unu atuko ekameka nata buru l'obotegu nkinyi unu. ⁹ Chipfu, bú Okalibe-Kakọta-Ike pfuakwaru mu; mu numa sụ: “Tororo opfu bú l'ulo, dú igwerigwe e-mechakwaa dabyiru iphoró. Mbú l'oko ke ụlo ono, búgbaa eguru ụlo ono e-mechakwaa búru ụlo, e te budu ebubu. ¹⁰ Eka ee-gude eswi iri, a jigbaberu ebo ebo kọo okoro ujiku ophu bè nwa mee-vayinu, aa-pyitaje iya e-jijeepho otumu mee eto. Onye kuru mebyi iphe, jiru ogbongu l'ọ wota iya iphe, jiru nkweka kpoloko.”

¹¹ Nshio ndu etehuje le nchi-abohu jeshia acho eka ephe a-ngu mee; ndu anguje mee jasụ l'echi abali; mbú jasụ ènya ekee phe vọ l'eka ephe angụ iya. ¹² Egube ndu ono egudeje une; me ogelenda akụ l'eka ephe abọ iphe. Ephe

egbu opu; aphụ upyi; angushi mee. Olee ephe ta akpadu ishi iphe, Chipfu eme; ophu ephe akwabedu ozi, o gude aka iya jee ubvu. ¹³ Noo g'o gude e je akpu ndibe mu le ndzu; kele iphe te edojedu phe enya. Ndibe phe, bu ndu nweru okwa bu egu e-mechaa gbua phe. Igwe-oha phe a-buru egu-mini a-gu-gbushi phe. ¹⁴ Oo ya bu l'ali-maa be egu kabawaa agugu. O saepho onu ke gabala ghekahu. O buru l'ime iya be ndibe phe, aakwabe ubvu a-wuba. Igwe-oha phe awuba iya; ndibe phe ndu aswoje uswo; me ndu rigbarigba-mee a-tuko wuda iya.

¹⁵ Noo teke ee-woze nemadzu ali. Mbụ l'amadu ta aduedu iphe, oo-bukwaduru. Enya alwa ndu etse etsetse. ¹⁶ Obenu l'ikpe, pfuru oto ono, Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike kperu ono be eegude kutsee ya ekutse. Mbụ le Chileke ono, du nsọ ono e-goshi le ya du nsọ. O buru apfubekoto nkiya be oo-gude goshi iya. ¹⁷ Noo teke aturu ata nri g'o bu l'o no l'egu aka eecheje iya. Unwu aturu ataaha nri l'eka iphe ndu eze laru l'iswi.

¹⁸ Nshio ndu egudeje okpukpu-eregede akpu ejo-iphe wuruwuru; teme ephe egude okpukpu-eswi akpu iphe-eji. ¹⁹ Nshio ndu ono, asuje: "Ge Chileke menaa egwegwa mee iphe, oo-du ike mee g'ephe huma! G'o rwukponaa! G'iphe obu, Onye Nso ke ndu Izurelu tuberu ememe obu mekponaa g'ephe maeduru iphe obu!"

²⁰ Nshio ndu ewojeru ejo-iphe kua iphe, du ree; woru iphe, du ree kua ejo-iphe. Ndu ewojeru ochii dochia enya iphoro; woru iphoro dochia enya ochii. Ndu ewojeru iphe, atso ilu

dochia ẹnya iphe, atso uto; woru iphe, atso uto kua iphe, atso ilu.

²¹ Nshio ndu edobesuje l'ephe maru iphe; dobesukwapho l'ephe kwaru ẹnya.

²² Nshio ndu bu iphe, e gude maru phe bu angu mee. Teme o buru phe be angu ngwaragwa mee wukoru; ²³ mbu ndu ewehaje onye-ikpe nmaru opfu l'o nuru phe iphe-uphalazu; bya anafu onye iswi du mma ikpe, pfuru oto, e gege ekpe iya. ²⁴ Oo ya bu le-a; o kwa g'ire-oku erichaje ekperema okponku erichaa; eswa okponku alaa pyetee l'oku, enwu phoophoophoo-a; nokwa g'ogbarabvu phe e-repyahu; okoko phe etsua duu g'urwuku; kele ephe jikaru edobe ekemu, o turu; mbu Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike. O buru opfu Onye Nso ke ndu Izurelu ono be ephe gburu tuphee. ²⁵ Noo g'o gude ehu nodu eghushi Chipfu eghu ike l'iphe, ndibe iya meru iya. O wolia eka chia phe gbaa; chikata phe tua. Eli ubvu nodu anma jijijiji. Odzu phe dakaa popoo l'oma gbororo. O duchakpoo nno; ehu nodu eghule iya-a eghu g'ooghu iya; o paliela-a eka g'o paliru iya.

²⁶ O bururo oha, noro uzanya uzanya be o paliru ekwa-ohubama; mbu o bururo ndu no l'eka mgboko jeberu be okporu okwe. Ephe shi l'eka ono ezi taphutaphu agba abya. ²⁷ Ophu o dudu g'ephe ha g'o ka mma l'oo onye lanu, ike oso bvuru; ophu o dudu onye ophu mgbenya rweru; ophu o dudu onye mgbenya turu; ophu o dudu onye ophu akpo, o keru l'upfu to-woru ato-wo l'upfu; ophu o dudu onye ophu eri

akpọkpa iya gbabuhuru. ²⁸ Apfu pẹ tųpyichaa zinguzingu. Ụta pẹ g'ẹphe ha gọkobechwaa rengurengu. Nzọkpa inya pẹ nọdu egbunwutajechaa ọku. Ọkpa ụgbo-inya pẹ nọdu ezichaa phaaphaaphaa g'oke pherephere. ²⁹ Ọrà, ẹphe ara dụ g'ẹka oduma asụ ekiri. Mbụ l'ẹphe agbọ ụja gẹ nwada oduma; ẹphe nọdu asụ kọroro, anyapyashi ndu dųwaa gẹ nri pẹ; apatajẹ pẹ rọ tųgbua; ọ tọ dųdu onye agbaru pẹ mkpu.

³⁰ Mbọku ono bẹ ẹphe a-tụ ụzu kpua ya g'ẹka mini agba gborogboro. Onye ophu pazetaru ẹnya lee l'alị ono; ọobuerupho iphe, ọo-huma bụ ọchii yee mkpamẹhu; mbụ l'ìphóró bẹ urwukpu e-mechaa l'ọ gbahụ ọchii.

6

Ozi Azáya

¹ L'apha eze, bụ Uzáya nwuhuru bẹ mu humakwarupho Nnajiuphu l'ẹka ọ nọ l'aba-eze; ọ nọdu ephekerephe; bya aburu onye e kutseru ekutse. Teme igburonu uwe iya tuko eze-ulo Chileke ono l'ophu sweta. ² Ndu nọ iya l'eli buru unwu-ojozi-imigwe, bụ serafu; g'ẹphe ha fuchaa nkù ishii ishii. Nkù labọ bẹ ẹphe egudeje kpuchia iphu pẹ; ẹphe egude ẹbo kpuchia ọkpa pẹ; bya egude ẹbo ephe ephephe. ³ Ẹphe nọdu epfugbaa anụ nwibe pẹ asuje:

“Nsọ! Nsọ! Nsọ! Chipfu,
     bụ
     Ọkalibe-kangokotaru-nu
     dụ nsọ!
 Mgboko l'ophu bẹ akpabiri

iya jiru!”

⁴ Eṗhe -p̄fua op̄fu ono; itso, gude eze-ṽlo Chileke l'ophu angak̄ota anganga. Eṅwuru-òku abya ejiēpho ẹka ono kẹ pyimu!

⁵ Tòbudu iya bụ; mu sụ: “Nshio mu! Ephuhu mu. Noo kẹle mu bụ onye onu-urwu; tẹme mu buru l'echilabọ ndu onu-urwu; tẹme mu bya egude ẹn̄ya mu hụma onye eze ono, bụ Chipfu ophu bụ Okalibe-Kak̄ota-Ike!”

⁶ Tòbudu iya bụ; onye lanu l'ime serafu ono bya ephepfuta mu. O buru iphe, o gude l'ẹka bụ icheku-òku, òku du. O buru ak̄pà bẹ o gude kp̄atá òku ono l'oru-ngweja Chileke. ⁷ O woru icheku-òku ono daa mu l'onu; bya asu mu: “Lenu; a daakwaru ngu òku l'onu. Nta-a bẹ e nwefuakwaru ngu uta, shi duru ngu nu; tẹme a p̄fuwa ugwo iphe-eji ngu l'ophu.”

⁸ Noo teke mu n̄maru olu-opfu Nnajiuphu l'ẹka oopfu sụ: “?Bụ onye bẹ mu e-zi ozi? ?Bụ onye e-jeru anyi ozi?”

Mu sụ: “Wakwa mu! Zia mu iya!”

⁹ O sụ: “Ngwa; je akaru ndu-a; sụ p̄hẹ lẹ-a: ‘Unu a-n̄uma n̄uma nta n̄uma imo; ọle o tọ dudu iphe, edo unu ẹn̄ya. Unu elee ẹn̄ya nta lee imo; ọle o tọ dudu iphe, unu a-h̄uma.’ ¹⁰ Mee ndu-a g'òkpoma nmaa p̄hẹ agbadagba. L'iimee gẹ nchị nyi p̄hẹ ẹrwa. L'iimee g'ẹn̄ya nyihu p̄hẹ. Odumeka bẹ eṗhe e-gudekwa ẹn̄ya p̄hẹ h̄uma; gude nchị p̄hẹ n̄uma; gude òkpoma p̄hẹ nwuta iphe; dak̄obe bya l'eemee g'ẹp̄he wek̄orohu.”

¹¹ Mu bya aja sụ: “Jiko Chipfu; ?bụ teke ole bẹ ọo-duberu nno?”

Ọ sù: “Ọo-dù nno jasù mkpùkpù ono adabyiru bụru ochobu. Ọ tọ duedu onye e-buru iya nù; jasù ọlọ atùko bụru okorobo ọlọ, adùdu onye bu iya nù. Alì emebyishihu bụru mkpòkoro alì. ¹² Sù-a; ọo-dù nno jasù teke yẹbe Chipfu e-me g'onnyemonye laa ẹka dù ẹnya. L'aaparù alì l'ophu tọgbo iphoro. ¹³ Sù l'a makwarù-a l'oke-lanù-l'ùzo-iri a-phọdu lẹ ndu alì ono. Ọlẹ ọ kwaphọ e -mechaa; ẹphe aburu mkpurupyata. Ọlẹ ọ bụ; ọo g'eegbutsuje oshi achi; ọzoo oshi akpurata; upfu iya akwaa l'alì-a; bụ g'oo-mecha nweru nwa ndu a-phọdu nù l'ime oshilòkpa Ízurelu, bụ ndu a-dùru mụbe Chipfu nsọ.”

7

Ozi, Azáya ziru eze, bụ Éhazu

¹ Teke Éhazu bụ eze ndu Jiuda; mbụ Éhazu ono, bụ nwa Jiótamu; Jiótamu bụru nwa Uzáya; ọ bụru teke ono bẹ Rezinu, bụ eze ndu Arámu; yẹle Peka nwa Remalaya, bụ eze ndu Ízurelu wù-lihuru je etsoo ndu Jierúsalemù ọgu; ọphu ẹphe adùdu ike lwù-kpee pẹ.

² Tọbudu iya bụ; e pfuaru iya ndu ọnu-ọlọ Dévidi sù pẹ: “Ndu Arámu bẹ ẹphe lẹ ndu Ifuremu jeakwaru atugba nanù.” Opfu ono mee; obu teahaa Éhazu yẹle ndibe iya ophe; g'ẹka pherephere enwunga oshi, bvuru l'ẹgbudu.

³ Noo ya; Chipfu bya asù Azáya: Lùfu g'unu lẹ nwa ngu, bụ Sheya-Jiashubu swìru jepfu Éhazu l'ishi mgba-mini Okpuru-ùzo-imeli; mbụ l'ùzo ono, eeshije eje l'ẹgu Ọsa-iphe ono. ⁴ Sù iya:

“Tɔkwa ɛhu; dobekwa onwongu doo; ophu i tsukwa ebvu. G’o tɔ bukwaru nwa icheku-oku labo ono, anyihu anyihu ono l’e-me g’obu phefu ngu; mbu nwa hanyihanyi, ɛphe aba; mbu Rezinu; yele ndu Arámu; waa ke nwatibe Remalaya; ⁵ kele ndu Arámu; yele ndu Ifuremu; yele nwatibe Remalaya chiakwaru ejo idzu g’ɛphe e-shi mebyishia ngu. ɛphe suru-a: ⁶ ‘G’anyi je alwuta ndu Jiuda l’ogu. G’anyi je atukaa phe nanunanu; woru keeru onwanyi. Anyi eworu nwatibe Tabelu dobe g’o buru eze, l’eka ono.’

⁷ “O bekwanu le Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike suru l’o tɔ byadu anwu nno! L’o too medu ememe ophu. ⁸ ?Tɔbudu Damasukosu bu ishi mkpukpu ndu Arámu; onye bu ishi ndu Damasukosu buru Rezinu? A -bya anoo ukporo apha eto l’apha ise be ee-gwe ndu Ifuremu arak-abya; k’ophu ɛphe ta asueduru aburu oha eka phe. ⁹ Su-a; ?to budu Sameriya bu ishi mkpukpu ndu Ifuremu; onye bu ishi ndu Sameriya buru nwatibe Remalaya? I -pfuduru pfushia ike l’iphe, i kweru be ii-mechakwaa; i tii pfuduru apfuru ophu.”

Iphe, abyabya Imanelu egoshi

¹⁰ Chipfu gbeshikwa ozo bya asu Ehazu-a:
¹¹ “Pfuaru Chipfu, bu Chileke ngu g’o mee iphe-ohubama goshi ngu; m’obeta o -buru l’eka du omilomi g’ali-maa; ozo l’ephekerephe eka kachaa ephekerephe.”

¹² Ehazu sukwanu: “Mu te epfukwa. Mu te ejekwa ahụ Chipfu ama.”

13 Noo ya bụ; Azáya sụ: “Unu ngabekwa nchi; unube ndu onu-ulo Dévidi! ?Nemadzu, unu anoduje egburwashị ehu ono teke asuduru unu? ?Unu eme g'unu watafua egburwashị Chileke mu ehu to? 14 Noo g'o gude Nnajiuphu l'onwiya je l'eme iphe-ohubama nu unu. Le nwamgboko yee nwoke teke akwaswee a-tsuta ime nwua nwa nwoke; teme l'o gya ya 'Imanelu', bu iya bu 'Chileke no swiru anyi'. 15 Iphe, oo-nodu eri bu manu, e meru l'era-eswi; yee manu-enwu; me o -maerupho iphe ree k'ophu oo-jikaje ejo-iphe hata iphe-oma. 16 Ole o -betashia teke nwata ono a-maru iphe ree k'ophu oo-jikaje ejo-iphe hata iphe-oma; ali ndu eze labo ono, iitsu ebvu ono a-bukotawaru ochobu.

17 “Chipfu dobeakwaru teke unu eje iphe-ehuka; ndibe unu ejee iphe-ehuka; ndu onu-ulo nna unu phe ejekwapho iphe-ehuka; mbu egube iphe-ehuka, adudu o-du-g'oo-ya, dujeru nu; e -shi ge ndu Ifuremu shichaa le ndu Jiuda bukafu. Ndu oo-gude bya ogo ono bu eze ndu Asiriya.”

18 O -rwua teke ono be Chipfu e-ku shishishi phekuta ijiji, shiro l'ohu enyimu Ijiputu bya ephekutakwapho enwu, shi l'ali ndu Asiriya. 19 Epe atuko bya akuru le nk wagbo nk wagbo mkpoda-obvu; me le mgbaka mgbaka agbara-mkpuma; toko egbudu, obvu du sweta; bya atuko oga, mini aduje kujia.

20 O -rwua mboku ono be Nnajiuphu e-gude akiriko, o nataru l'azu enyimu Yufuretisu; mbu eze ndu Asiriya; gude kpua unu ishi; kpua unu eji okpa; bya akpukwapho unu eji-agba.

²¹ O -rwua mbòku ono bẹ onye lanụ a-kùtaje nweswi yẹ eghu labọ dobe ndzụ. ²² O bụru ẹra, a-nọdu agbọ iya jọjọjo l'e-me g'onye ono nweru manụ, dụ shii, ọo-nọdu eri, bụ manụ ọphu e meru l'era-eswi. Mbụ l'iphe, bụkpoo nwa g'ẹphe ha phọdu l'alị ono a-nọduepho eri manụ, e meru l'era-eswi; yẹ manụ-ẹnwu.

²³ O -rwua mbòku ono; iphe, bụkpoo ẹka e shi nweru unu vayinu labọ lẹ vayinu ụkporo iri, e shi eretajẹ ẹkpa-ego ise bụwaa iphe, a-dụ iya nụ bụ ọgara-mbo yẹ olekarara. ²⁴ Iphe, nemadzụ e-gudeje eje iya a-buru ụta yẹ apfụ; kele alị ono l'ọphu bụ iphe, e-ji iya nụ bụ ọgara-mbo yẹ olekarara. ²⁵ A -bya l'úbvú úbvú ono, bụ ẹka e shi egudeje ọgu akọ akọko; nemadzụ ta adụedu ike eye iya ishi; kele ọgara-mbo yẹ olekarara a-tụko iya sweta. L'ọ bụru ẹka eswi yẹ aturu a-nọdu awụ-phe.

8

Ndu Asiriya bụ ndu Chipfu gude eje ozi

¹ Noo ya; Chipfu bya asụkwa mu phọ-a: “Wota ẹkwo, eedeje iphe; ẹkwo, dụ ọsa dee iphe; gudekwa mkpara-ẹkwo mmanụ dee ya. Iphe, ii-de iya bụ ‘Maha-Shalalu-Hashi-Bazu’, bụ iya bụ ‘Eme ẹgwegwa l'ọkwata; ezi kororo l'iphe onye ọzo.’ ² L'i kua onye uke Chileke, bụ Uráya; yẹle Zekaraya nwa Jieberekaya, bụ phẹ bụ ndu e gude ire phẹ ẹka g'ẹphe bụru ndu ekebe.”

³ Noo ya; mu bya ejepfu nyee mu. O tsuta ime nwua nwa nwoke. Chipfu bya asụ mu:

“Iphe, ì-gù nwata ono bükwa ‘Maha-Shalalu-Hashi-Bazu.’ ⁴ Kele-a; nwata ono -bya amaru eku ‘nnana’ yee ‘nene’ be eze ndu Asiriya byakwaru bya achitakota eku ndu Damasukosu yee iphemiphe, ndu Sameriya nweru.”

⁵ Chipfu byakwa bya epfuru yeru mu ozo su:
⁶ “Eshinu ndu-a jikaru mini ono, aso nwa rima ono; mbu mini Shilowa; bya etechiaru eswa kpua eze Rezinu yee nwatibe Remalaya ⁷ be Chipfu abyakwa agbapyabe phe l'eze utso, eshi l'enyimu Yufuretis. Utso ono bu eze ndu Asiriya; yee akpabiri iya l'ophu. Utso ono a-tuko ogba iya l'ophu gbafushi; bya atuko oma iya sweta; ⁸ soro gborogboro soba l'ali ndu Jiuda; awuchaa ya awuwu; bya awochaaru iya l'ekpiri. Nku iya, o tusaru atusa atuko uswekete ali ngu ono gbarwee; gube Imanelu!”

⁹ Unu chia mkpu ugu; unube ohamoha! G'a chikashikwaa unu achikashi! Unu ngabekwa nchi; unube ndu bu l'eka du enya! Unu dzukobekwa k'ogu; ole aa-chikashikwanu unu achikashi. Su-a; unu dzukobe k'ogu; ole aa-chikashikwanu unu achikashi. ¹⁰ Unu chikpoo idzu g'unu e-me iphe! Ole aa-gbaghanile iya-a. Unu pfua g'unu e-me iya! Ole o too dudu g'unu pfuru iya. Noo kele Chileke no swiru anyi!

Atsu Chileke ebvu

¹¹ Chipfu bya ebyibe mu mkparawa eka iya ono bya epfuru yeru mu; lo mu eka le nchi su mu ge mu te etsokwa ndu-a. O su mu-a: ¹² “Iphe, ndu-a suru l'o bu achi ejo idzu; unu b'ekwekwa l'o bu achi ejo idzu! Iphe, ephe atsu ebvu; unu

ta atsukwa iya ebvu; ophu unu ejekwaru iya aphuru kparikpari! ¹³ Oo Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike bu onye unu e-kweje l'ọ du nsọ. O buru iya bu onye unu a-tsuje ebvu; buru iya bu onye unu a-noduje aphu kparikpari l'iphu iya. ¹⁴ Temе ọ buru iya a-buru eka e doberu nsọ. Teke a byaru l'eka onu-ulo Izurelu ono no; ephenebo be ọo-buru mkpuma, ee-vukotaje daa iko bya abukwarupho agbara mkpuma, emeje g'ephe daa iko. A -byakwanu l'ehu ke ndu Jierusalemu l'ọ buru igbudu yee onya, a gbaberu phe. ¹⁵ Ephe a-du igwerigwe kpoo ya okpa. Ephe adaa tsukwoshihu; l'a nmakokwaa phe pho l'onya; kpu a phe le ndzu."

¹⁶ Iphe-a, mu epfu g'e meje-a be ee-woru kechia ekechi; l'e woru ekemu ono suchia g'ọ kwaarun du etsoje mu nu. ¹⁷ Mbɛdua a-nodu kwaberu Chipfu; mbu onye ono, woru iphu iya wohaarun onu-ulo Jiekopu ono. O buru iya be mu e-le enya iya.

¹⁸ Wakwa mu baa; mu l'unwegirima ono, Chipfu nuru mu ono. Anyi bukwa iphe, egoshi iphe; bya aburu iphe-ohubama, duru ndu Izurelu; mbu iphe, shi l'eka Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike; bya aburu Chipfu, bu ebubu l'ubvu Zayonu.

¹⁹ Ndiphe asuje ngu g'i je l'aji l'ibe ndu aphu ophulanya me ndu emeje omamanshi; ndu bu okpuroswa be ephe aphuje; teme ephe nodu anoduje epfu l'ime onu l'ime onu; ?buchia Chileke be e te ezechidaa ajita iphe? ?Denu g'o

gude ọ bụru onye nwụhuru anwụhu bẹ ndu dzu ndzu ejejechia aji iphe?

²⁰ TUBE nvọ l'ekemu; yele iphe, mu karu g'e meje. Ọ -buru l'ephe te epfudu akunyabe opfu ono; ọo ya bu l'ephe taa ahumadu iphoro nchi-abohu.

²¹ Aphu a-tsuru phe; egu emeshia phe ike; l'eka ephe tsoru ali eka ono aghaphe botorii. Teke mbà tueru phe pho; ehu agbangahu phe. Ephe apalia enya imeli wata ephu onye eze phe iphu; yele Chileke phe. ²² Ephe abyakwa apazeta enya lee le mgboko. Iphe, ephe a-huma abuerupho aphu yee ochii, l'a-ndu agba nu yee ragaraga iphe, a-ndu eye phe ebvu. L'e woru phe chie l'eka gbakotaru tsukiribaa.

9

¹ Olee g'ọ dūhabe; e -mechaa bẹ ọ tọ duedu iphe, adu ragaraga l'enya ndu no l'iphe-ehuka. Teke k'ichee bẹ ọ tọ dudu iphe, a guberu ali ndu Zebulun yee ali ndu Nafutali. Obenu l'o -be l'iphu bẹ aa-kwabẹ ndu bu eze-enyimu ntse ubvu; mbu ndu bu l'azu enyimu Jidānu azu iya ophuu, bu iya bu ali Galili, bu eka ono, ndu ohozo bu ono.

A nwuru anyi nwaswa

² Su-a; ndu no l'ime ochii
humaakwaru iphoro,
paru eka.

Ndu k'ono, bu l'ali ono,
gbakotaru tsukiribaa ono
bẹ iphoro nwuakwaru

kẹ phorokotokongu.

³ Ọha ono bẹ i mewaru;
 ọ ka shii; bya emee;
 ẹhu ka phẹ atso uto.

Ẹphe nọdu anọduje l'iphu
 ngu ete ẹswa gẹ ndu
 ete ẹswa ekpu iphe,
 ẹphe metaru l'opfu,
 ẹphe kọru;
 gẹ ndu ete ẹswa l'ẹka
 ẹphe eke iphe,
 ẹphe kwataru l'okwata.

⁴ L'ọ bu-a g'i meru teke
 i mekperu ndu
 Midiyanu teke ndiche
 phọ bu g'i chikashiru ivu-erwa,
 shi nyipyabe ndibe ngu;
 bya anyakashia mgborígwè,
 e shi swebe phẹ l'ukuvu;
 yẹe oshi,
 ndu emekpa phẹ ẹhu shi
 gude echi phẹ ẹchachi.

⁵ Akpọkpa ndu ojọgu g'ọ ha,
 e gude lwua ọgu;
 mẹkpoo iphe, bu uwe,
 a rwaphuru lẹ mee bẹ bu
 iphe,
 e doberu k'akpo ọku;
 mbu l'ọo-du gẹ nku,
 e gude aphu-nwu ọku;

⁶ kẹle a nwuru anyi nwaswa;
 mbu l'a nuru anyi nwa
 nwoke.

Ọ bụru iya bụ onye a-bụru
onye-ishi.

Iphe, aa-nọdu eku iya bụ
“Onye mkpozi-uzo,
dụ biribiri”;
yẹe “Chileke,
bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike”;
waa “Nna-ojejoje”;
waa “Onye-ishi,
eme gẹ nchị dū doo”.

⁷ Abubu, ọo-buru onye-ishi;
yẹe nchị-odoo,
e-shi iya l'eka a-nọdu aka
shii eje ala l'iphu;
tẹme ọphu ọ byadu
abvụ abvubvu.

Ọo-nọdu l'aba-eze
ochochoroche iya,
bụ Dévidi bụru eze.

Oo-gude ekpe ikpe, pfuru ọto;
waa apfubekoto mee ya
g'o keru jingujingu;
mbụ mee ya g'ọ nguru
anguru e -shi lẹ teke ono
jasụ l'ojejoje.

Ọ bụru g'ọ phụ-tabẹ Chipfu,
bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike
l'ẹhu l'e-me g'o mee ya.

Ndu Ízurelu akpatsu Chipfu ẹhu-eghu

⁸ Nnajiuphu pfuwaru iphe, ya e-me oshilokpa
Jiékopu. Iphe ono tukoru ndu Ízurelu l'ishi;

⁹ k'ọphu bụ lẹ ndu Ízurelu l'ophu a-makotaru

iya; mbụ ndu Ifuremu; mękpoo ndu bukọta lę mkpukpu Samériya; ndu egudeje eku onwophe yęe etsetse, shi phę l'okpoma sụ: ¹⁰ “Ụlo ono, e gude ęja kpua ono bę dakposhihuakwaru nụ. Ọle anyi a-pyikwanu mkpuma kpukwaa ya. Oshi sịkamo ono bę e gbutsuakwaru. Ọle anyi e-wokwanuru oshi sida je adzakwaa l'ozo iya.”

¹¹ Ọle Chipfu byaru eyeeru ndu ohogu Rezinu okpukpu-ike g'ephe je etsoo phę ogu; mbụ lę ndu ohogu phę bę o tugbawaru nanu doberu phę. ¹² Ndu Aramu shiakwa l'uzo ęnyanwu-awawa. Ndu Filisitayinu shi l'uzo ęnyanwu-ariba saa onu gabala bya eworu ndu Ízurelu lwua. Ọle iphemiphe ono mechaaru; ęhu nodu eghuele-a Chileke eghe. Ọ palięle-a ęka g'ọ paliru iya.

¹³ Ọle ndu Ízurelu ta adakobeduru lwapfuta onye ono, chiru phę iphe ono; mbụ l'ephe ta achoduru Chipfu ono, bu Okalibe-Kakota-Ike ono. ¹⁴ Ọo ya bu lę Chipfu e-bufu ndu Ízurelu ishi bufu phę odzu; sashia igu; pheshia ęswa l'akpuru ęnyanwu lanu. ¹⁵ Ọ buru ndu bu ogerenya; yęe ndu nweru ęnya bu phę bu ishi obu. Ọ buru ndu mpfuchiru Chileke, bu ndu ezi iphe, abudu ire-lanu bu mgbodzu. ¹⁶ Ndu edu ndu Ízurelu eduswekwa phę eduswe; teme ephebedua, eedu uzo obu buru ndu e duphuru uzo. ¹⁷ Ọo ya bu lę ndu bu okorobyia l'ali ono te emedu g'ęhu tsoo Nnajiuphu utso. Ndu enwedu nna yęe unwanyi, ji phę nwuhuru bę o too phuduru obu-imemini. Noo kele onyemonye te emedu ele Chileke; teme onyemonye

bụwaru onye ejo-iphe; bya egudewaa onu epfu mkpọkoro opfu. Ọle iphemiphe ono mechaaru; ẹhu nọdu eghuele-a Chileke eghu. Ọ paliẹle-a ẹka g'ọ paliru iya.

¹⁸ Ejo-iphe, ẹphe eme enwu phuruphuru g'ọku. Ootsu ọgara-mbo etsu olekarara. Teme ọ tuko ẹpfukala, nọ l'oswa l'ophu eze wọwoowoo; k'ọphu bụ l'ire-ọku iya zelihuru tsoru ẹnwuru-ọku iya ala l'eli l'eli. ¹⁹ Oke ẹhu-eghu Chipfu, bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike bẹ a-nma alị ono l'ophu swọkoswoko. Ọ bụru ndu Ízurelu a-buru manụ-ọku, aa-nọdu ekpu l'ọku ono g'o gude bulihu ebulihu. Ọphu ọ dudu onye aphujeru nwune iya obu-imemini. ²⁰ Ẹphe e-gbu l'ẹkutara ria; ẹgu agule phe-a. Ẹphe eria k'ekicha; o too jikwa phe phọ. Onyemonye a-taahaa anụ onye yee ya bụ. ²¹ Mbụ lẹ ndu Manáse a-taahaa anụ ndu Ifuremu. Ndu Ifuremu ata kẹ ndu Manáse. Ẹphe atuko gha iphu tsoahaa ndu Jiuda ọgu. Ọle iphemiphe ono mechaaru; ẹhu nọdu eghuele-a Chileke eghu. Ọ paliẹle-a ẹka g'ọ paliru iya.

10

¹ Nshio ndu ono, anọduje atụ ekemu, apfuduru-oto; mbụ ndu asuje g'e mee iphe, egbupyata anụ; ² k'ọphu a taa haduru ndu ukpa enge; yee k'ọphu ẹphe a-nafu ndibe Chileke, bụ ndu eemekpa ẹhu iphe, rwuberu phe nụ. Ndu woru ndu ji phe anọedu dobe nri eriri. Teme ẹphe nọdu ana ndu enwedu nna nfu. ³ Bụ gunu bẹ unu e-me mbọku Chileke abya unu agbaphe; mbụ mbọku, mkpurupyata e-shi ụzenya bya?

?Bụ onye bẹ unu a-gbapfu g'ọ dzọo unu? ?Bụ awe bẹ unu a-ha ẹku unu? ⁴ Ọ tọ dukwa iphe, aphọdu nụ; gbahaa g'ẹphe kpua unu lẹ ndzu; lọo unu wuruwuru l'ali; ọzoo ẹphe egbua unu egbugbu. Ọle iphemiphe ono mechaaru; ẹhu nọdu eghule-a Chileke eghu. Ọ paliele-a ẹka g'ọ paliru iya.

Ikpe, Chileke e-kpe ndu Asiriya

⁵ “Nshio gube Asiriya; mbu gube oha ono, bu ngu bu oshi-mpaleka, mu egudeje egoshi ẹhu-eghu mu. Teme o buru l'eka ngu bẹ mgboro oke ẹhu-eghu mu ono nọ gedegede. ⁶ Mu achiru Asiriya yeru oha, amadu mube Chileke. Mbu lẹ mu e-woru iya nwaru oha, akpatsuje mu ẹhu-eghu; g'ẹphe kwaa ya okwata kee iphe phe l'oha. Ẹphe azo phe tolitoli g'onye azoka epuchi lẹ gbororo.”

⁷ Obenu l'ọ tọ budu iphe ono du yebedua l'obu. Ọ tọ buduro iphe ono bu iphe, ori. Iphe, bu uche iya bu emebyishi iphe emebyishi; g'o mee g'oha, du igwerigwe chihu. ⁸ Ọ -nodu l'ootu onwiya epha su: “?Ọ kwa lẹ ndu-ishi ojogu mu bukota eze eze? ⁹ Mkpukpu Kaluno ?tọ budu ge mkpukpu Kakemishi du bu g'ọ du? Ọ buru ge mu meru mkpukpu Hamatu bu ge mu meru mkpukpu Apadu; buru ge mu meru mkpukpu Sameriya bu ge mu meru mkpukpu Damasukosu. ¹⁰ Eshinu eka mu duru ike gudechaa ali-eze ndu agwo obvu; mbu ali-eze ophu nshi phe ka ke Jierusalemu yee Sameriya shii; ¹¹ ?buchia Jierusalemu yee nshi nshi, du iya

nụ bẹ mu ta anụdu aphụ egube ono, mu nuru ndu Samériya yẹe iphe, ẹphe agwa ono?"

¹² Nnajiuphu -meghechaephō iphe, oome l'ẹhu úbvú Zayonu yẹe Jierúsalemu bẹ oo-pfu sụ: "Mu a-hù eze ndu Asiriya ahùhù; kẹle o lekeberu ẹnya gude obu iya eku onwiya; bya egude ẹnya etsetse.

¹³ "Noo kẹle ọ sụru: 'Ọo ike ọkpụ nkemu bẹ mu gude mee iphe-a, mu meru-a. Ọ bụru mmamiphe mu bẹ mu gude mee ya; opfu l'iphe edoje mu ẹnya. Oke-alì unwu-eliphe bẹ mu meru ọphu oke adụedu l'ẹka o shi dụ. Mu kwaa ẹku phẹ l'ọkwata; bya emekpee ndu eze phẹ kẹle mu gbaru mkparawa. ¹⁴ Ọo g'aachitaje ẹpfune ẹnu-a bụ gẹ mu tufuru ẹka chita ẹku ọhamoha. Ọ bụru gẹ nemadzu achikoje ẹkwa-iphe, a gbagharu agbagharu-a bụ gẹ mu chikoberu ndu alì, shi ẹkameka l'ọphu. Ọphu ọ dudu g'ọ ka mma l'ọo ndu alì ẹka lanu chiru nkù kpaa; ọzokwanu jaa onu too; ọzoo raa pfulii.' "

¹⁵ Obenu lẹ Chipfu sụru-a: "Ogbunku; ?oo-ku onwiya kughata onye gude iya egbu iphe ọtọ? Ọọ mma, egudeje ekwobu oshi ?ọo-wata ekuru onye gude iya nù onwiya? G'ọ bụ lẹ mgborígwè a-dụ ike ngalia onye apalije iya nù; ọzokwanu g'oshi-mpalẹka wata etu onwiya ẹpha sụ lẹ ya ta abụekwa oshi."

¹⁶ Ọo ya bụ lẹ Nnajiuphu; mbụ Chipfu, bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike l'a-chiru ẹjo iphe-ememe yeru ndu ojogu iya ono, gbaru mkparawa ono. Ọ bụru l'ime ẹhu phẹ bẹ oo-mecha phụ-nwua onwu-phuruphuru ọku. ¹⁷ Ìphóró ndu Ízurelu a-buru ọku; mbụ l'onye nsọ kẹ ndu Ízurelu a-buru

ọku, enwu enwunwu. Ọ buru eswe ujiku lanu be oo-nwu phoophoophoo kekota ogarambo; yee obyambvu, dukota iya nu. ¹⁸ Eguru ono, oswa iya du ono; yee ali phe ono, du ree ntumatu ono be oo-mecha mebyishichaa l'ọ laa pyetee g'onye iphe eme; ¹⁹ k'ophu bu l'oshi, a-phodu l'oke oswa iya ono a-du olemole shingushingu kpo; k'ophu nwatanshii e-dekota iya l'ekwo.

²⁰ O -rwua teke ono be nwa ndu phoduru nu l'ime ndu Izurelu; mbu nwa ndu ophu wafuru nu l'onu-ulo Jiekopu ta akpoedu obu eyeru ndu ono, echije phe pyaapya ono. Ọ buru onye ephe a-kporu obu yeru okpobe eyeru a-buru Chipfu; mbu Onye nsọ ke ndu Izurelu. ²¹ Nwandu ono, phoduru nu ono e-mechaa lwa; mbu le nwa ndu a-phodu l'onu-ulo Jiekopu e-mechaa lwa lwapfuta Okalibe-Kakota-Ike ono, bu Chileke. ²² Su-a; mbu l'a makwaru-a l'unube Izurelu ha g'aja, du l'aguga enyimu. Ole o bu-a nwuphodu nemadzu e-mechaa lwa. Ola-l'iswi phe be a tubuwaru l'onoo g'oo-du. G'oo-me iya ono a-buru l'orwuberu iya. ²³ Ọ buru Nnajiuphu; mbu Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike l'e-gude aka iya mebyishia ohamoha obu l'ophu, bu iphe, a tubuwaru l'oo-me phe.

Aphu, Chipfu a-nu ndu Asiriya

²⁴ Oo ya bu le-a; wakwa iphe, Nnajiuphu, bu Chipfu ophu bu Okalibe-Kakota-Ike eepfu baa: "Unube unwu mu, bu ndu bu l'ubvu Zayonu; unu ta tsukwa ndu Asiriya ebvu; mbu ndu ono, anoduje echi unu oshi-mpaleka ono. Temе ephe nodu apaliye mgboro echi unu ge ndu Ijiputu

shi echije iya unu-a. ²⁵ Ọ tọ ɖukwa g'oo-nọ-beru; ẹhu eghubuhu mu egbu l'opfu ẹhu unu. Mu eworu oke ẹhu-egbu mu ghaaru ẹphebedua woru pẹ mebyishia.” ²⁶ Chipfu, bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike l'e-gude ẹchachi chia pẹ gbaagbaa ẹgube ono, o chiru iya ndu Midiyanu lẹ mkpuma Orebu. Mgboro iya bẹ ọo-palikwapho maaru mini ẹgube ono, o meru iya l'alì ndu Ijiputu ono. ²⁷ Lẹ mbọku ono bẹ ee-zi unu ivu ẹhu pẹ g'ọ tọ tukuru unu l'ukuvu. L'a nyafu iya unu g'ọ tọ tükuehe unu l'olu. Iphe ono, e gude kegbabe unu ono agbabuhu kele unu pawaru okporokpo.

Ndu Asiriya abya ọgu

²⁸ Ndu ọhogu ono bahuwaru mkpukpu Ayatu shita je aghabua mkpukpu Mìguronu. Ọ buru ẹka ẹphe jeru je akube iphe pẹ bụ lẹ mkpukpu Mikumashi. ²⁹ Ẹphe gbaa gorogoro nyighatakota mgbaka mgbaka úbvú epfufe sù: “Ẹka anyi a-kwa bukwa lẹ mkpukpu Geba.” Ndu mkpukpu Rama wata anma pyaapyaapya. Ndu mkpukpu Gibiya, bụ ẹka Sọlu shi buru; ye okpa l'oso gbala. ³⁰ Unu chia mkpu; unube ndu mkpukpu Galimu! Unu ngabekpodapho nchi; unube ndu mkpukpu Layisha! Unu kaa; unube ndu mkpukpu Anatotu! ³¹ Ndu mkpukpu Madumena bẹ agbawaa oso. Ndu mkpukpu Gebimu nodu edomishiwaa onwophe. ³² Ọ buru mbọku ono bẹ ẹphe e-jeta je agburu lẹ mkpukpu Nobu. Ẹphe egbu ẹka swikiswiki l'iphu úbvú Zayonu ono; mbu l'eli úbvú Jierusalemu.

³³ Lewarọ; Nnajiuphu; mbu Chipfu, bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike e-gude okpehu, paru ẹka

kwafu ẹkali-oshi ono. Ee-gbutsu oshi ono ndu ọphu duje phengara phengara; mbu mee; ndu ọphu du ogologo alwazeta ali. ³⁴ L'o gude ogbunku gbukaa ẹpfukala k'eze ọswa ono. Ọ ya bu l'ọswa ono, nọ l'úbvú úbvú Lébanonu ono l'adaa l'iphu onye ono, bu Ọkalibe-Kakọta-Ike ono.

11

Ekali Jiesi

- ¹ Mkpirikpu upfu-oshi ono,
bu Jiesi l'e-rwuta irwu.
Ọ buru l'ogbarabvu iya be
ẹkali e-shi nyikata.
- ² Unme ke Chipfu a-nodu iya
l'ehu; mbu Unme,
emeje g'a maru iphe;
bya abukwarupho Unme,
emeje g'iphe doo ẹnya;
Unme mgbazi;
bya abukwarupho Unme,
emeje g'ike du;
Unme, emeje g'a nwuta iphe;
bya abukwarupho Unme,
emeje g'a tsu Chipfu ebvu.
- ³ Ọ buru iphe, a-duje iya ree
bu g'a tsuje Chipfu ebvu.
Ọ to bukwa iphe,
o gude ẹnya huma be
oo-gudeje ekpe ikpe;
ọphu ọ bukwa iphe,
ọ nọmaru le nchi be
oo-gudeje kpebua iphe,

dụ k'ekpebu.

⁴ Ọ chia iphe, meru nụ bụ
l'oo-kpeje ndu adụdu
g'ọ dụ phẹ ikpe, pfuru ọto.

Ọ bụru ikpe,
pfuru nhamunha bẹ
oo-gudeje kpebua ikpe
ndu ụkpa l'eliphe-a.

Eliphe l'ophu bẹ oo-gude
mgboro,
dụ iya l'ọnu chia gbaagbaa.

Ọ bụru unme,
ọ turu atutu bẹ oo-gude
phụa ndu ejo-iphe tẹerii.

⁵ Apfubekoto a-bụru iphe,
oo-ke l'upfu.

Apfushi ike, l'iphe,
o pfuru aburu iphe,
ọo-tubutajẹ uwe iya l'upfu.

⁶ Ejo-nkuta-ọswa bẹ oo-me;
yẹe unwu aturu akpaahaa
ẹghirigha.

Agụ yẹe egbu adọaha l'ẹka
lanụ.

Nweswi; mẹ nwoduma;
mekpoo anụ,
atsujẹ onwiya ẹbà a-tuko
akpa ẹghirigha.

Ọ bụru nwatanshii bẹ
a-nọduje eche phẹ nụ.

⁷ Ne-eswi; yẹe ejo anụ-ẹgbudu,
bụ biye a-nọdu ata nri
ẹghirigha.

Ụnwu p̄hẹ atụko adọ l'ẹka lanu.
Teme oduma aburu anu,
a-nodu ata ẹswa g'oke-eswi.

⁸ Nwa, angu ẹra a-noduje
l'onu ẹnu óghù ebvu ebvu.

Nwatanshii, a mifuaru onu
l'era ewojeru ẹka ye
l'enu ogiji.

⁹ Iphemiphe ono ta adudu
ọphu emeka nemadzu iphe;
ọphu ọ buru k'emegbu l'úbvú,
e doberu mu nsọ l'ophu;
kẹle ọo gẹ mini do-jiru
oma ẹnyimu-a bu g'eliphe
l'ophu a-madzuru Chipfu.

Alwalwa ndu a kpuru le ndzu

¹⁰ O -rwua teke ono be ogbarabvu Jiesi ono a-buru ẹkwa-ohubama k'unwu-eliphe. O buru iya be ohamoha a-noduje agba agbapfu; okpoku iya a-du akpabiri l'anya. ¹¹ Mbụ l'o -rwua mboku ono be Nnajiuphu a-machi ẹka iya ọzo k'ugbo ẹbo nafutafuchaa nwandibe iya ndu ọphu a-phodu l'alị ndu Asiriya; me l'alị ndu Ijiputu; me l'alị Paturosu; me ndu ọphu e-shi l'alị ndu Kushi; me ndu ọphu e-shi l'alị ndu Elamu; me ndu ọphu e-shi l'alị Shina; me ndu ọphu e-shi le mkpukpu Hamatu; me ndu ọphu e-shigba l'oha, bukube eze-ẹnyimu. ¹² Ẹkwa-ohubama be ọopaliru ohamoha; bya atuko ndu Izurelu, a kpuru le ndu chitachaa; l'o rwukobe ndu Jiuda ono, a tukaru nanunanu ono. Ẹka oo-shi rwukobe p̄hẹ bu le nkulahu eliphe ọzo ẹno ono. ¹³ Okophoo

ndu Ifuremu e-phukashihu; l'e mee ge ndu ohogu ndu Jiuda chihu. Mbụ le ndu Ifuremu te ekoeduru ndu Jiuda okophoo; ophu ndu Jiuda adueduru ndu Ifuremu ehuka. ¹⁴ Epe e-zi phaa je ndu Filisitayinu bu l'uzo enyanwu-ariba swokoswoko. Epe abyakwapho erwukobe onwophe je akwagwoo ndu bu l'uzo enyanwu-awawa. Epe a-zu ndu Edomu yee ndu Mowabu gburumu. Epe emee ndu Amonu epe anodu phe l'eka. ¹⁵ Chipfu l'e-me g'o tahu; mbụ nkulahu eze-enyimu Ijiputu. O buru pherephere, ekpo paraphara be oo-zi gude phee eka l'eli eze nggele Yufuretisu. Oo-me iya l'o ta-bushihu atabushihu; tabuha uzi esaa; k'ophu nemadzu a-zoje gedengu gedengu gedengu ghata iya. ¹⁶ Nwandibe iya ndu ophu phoduru nu, e-shi l'ali ndu Asiriya alwa be aa-toqboru oji, a-dabyiru ke phorokotokongu; egube ono, a toqboru iya ndu Izurelu teke ono, epe shi l'ali ndu Ijiputu alwa ono.

12

Ebvụ ekele

¹ Su-a; mboku ono be
ii-su:

“Mu e-kele ngu ekele gube
Chipfu; kele mu shi mee;
ehu nodu egu ngu egu.

Ole nta-a be ehu-egu ngu
jizetawaru;
i bya awata mu adu obu.

² Lenu; o kwa Chileke bu
onye ndzota mu.

Mu a-kpọru obu ye l'ẹka ọ nọ;
 ọphu ndzụ agụdu mu;
 kele Nnajiuphu,
 bu Chipfu ono bu ọkphehu
 mu bya aburu iya bu
 olu ebvu mu.

Teme ọ bya nta-a bya aburu
 onye dzọru mu nụ.

³ Ọ kwa ẹhu-utso be ii-gude seta
 mini le welu ndzota.”

⁴ Noo mbọku, ii-wata epfu sụ:
 “Unu kele Chipfu ekele;
 unu raku ẹpha iya!

Unu mee g'ọhamoha
 madzuru iphe-oma,
 o meru!

Raa ya arara l'ẹpha iya paru
 ẹka!

⁵ Gu-ku Chipfu ebvu ekele;
 kele iphe-oma,
 o megbaberu nyiberu
 anyibe.

Unu mekwapho ge mgboko
 l'ophu madzuru iphe ono,
 o megbaberu ono!

⁶ Unube ọha,
 bu l'ubvu Zayonu;
 unu tua uzu ẹhu-utso;
 kele onye ono,
 no l'echilabo unu ono
 paru ẹka;
 mbu Onye Nso ke
 ndu Izurelu.”

13

Epfu opfu ẹhu ndu Bábilonu

¹ Owaa bu ozi, Chileke ziru zidoru ndu Bábilonu. O buru onye o ziru iya bu Azáya nwa Emozu.

² “Palia ẹkwa-ọhubama l'eli úbvú, dabyiru swachamu. Nodu l'eka ono chiaru phe mkpu. Pheeru phe ẹka g'ephe shia onu-uzo bahu l'eka ndu a maru epha phe no. ³ Mbẹdua, bu Chipfu tuwaru ekemu nu ndibe mu, bu ndu mu doru nso; bya achikobekwapho ndibe mu, bu ndu okpehu du g'ephe je egoshi l'ehu egu mu egu; mbu ndu ẹhu anoduje atso le mu paru ẹka.”

⁴ Numakpodapho uzu, aatu l'eli úbvú; g'ikpoto ndu paru ẹka apaa. Numakpodapho wowoowo, ohamoha atu; g'oha, eme ndzuko. O kwa Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike achikobe ndu a-lwuru iya ogu. ⁵ Ndu ono shi ẹka du ẹnya; ephe shi l'eka igwe jeberu. O buru Chipfu; yele ndu bu ngwogu, o gude egoshi l'ehu egu iya egu be l'eme g'o bya emebyishikota ndu ali-a l'opu.

⁶ Unu kwaa idemini ẹkwa; kele eswe Chipfu duwaa ntse! Mboku ono a-buru eswe ala iphe l'iswi. O buru l'eka onye oo-shi bu Okalibe-kangokotaru-nu. ⁷ Oo ya bu l'eka onyemonye a-tulwahu. Obu eterwuhu onyemonye. ⁸ Ephe atsuhu ebvu; ẹhu aphuhu phe uphu; l'oburu iphe-ehuka byaru phe ge nwanyi, ime eme. Onyemonye adu nwibe iya akpabiri. Ephe agbanwube iphu ehuka ehuka. ⁹ Lekwa le

mbòku kẹ Chipfu abyaakwaa. Mbòku ono a-bùru eswe omeliwe; bya abùru mbòku oke ẹhu-eghu. Noo mbòku, ee-me gẹ mgboko l'ophu bùru ochobu. L'aa-tùko ndu iphe-ẹji, nọ iya nọ mebyishia. ¹⁰ Mbòku ono bẹ kpokpode, nọ l'igwe g'ọ ha te ekekwa paapaapa. Ẹnyanwu ekeru l'ẹka ọowataje wata agba ọchii. Ọphu ọnwa echidu ilile.

¹¹ Chipfu sùru-a: “Mu a-nọ eliphe l'ophu aphu iphe-ẹji iya. Mu anọ ndu ẹjo-iphe aphu ẹjo-iphe, ẹphe eme. Mu emee gẹ ndu anọduje aba abaa te ekuhe onwophe; bya ekuzeta ndu eku onwophe l'ọkponu ọkponu phe. ¹² Mu e-me gẹ nemadzụ dọ ọko lẹ mgboko; mbụ g'ọ ka ọkpobe mkpọla-ododo adu ọko. L'ọ kakwaphọ mkpọla-ododo ọphu shi l'alị Ofi adu ọko. ¹³ Mbụ-a; mu e-me g'imigwe l'ophu nmahụ jiiijii. Eliphe anmaa jiiijii jasụ ọokporiberu l'ẹka o shi nguru. Ọ bùru iphe, a-kpa iya nọ bụ oke ẹhu-eghu ono, bụ ọphu a-nọdu egbu mube Chipfu, bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike l'eswe oke ẹhu-eghu mu ono.

¹⁴ “Ọ bùru gẹ mgbada, aachị ọso agbaje-a; ọzoo g'aturu, enwedu onye eche iya nọ agbakashihuje-a bụ g'onnyemonye a-nọdu agba agbapfu ndu ẹphe l'ẹphe bụ. Mbụ l'onnyemonye a-zẹ l'ọso agba ala ẹka a nwuru iya. ¹⁵ Onnyemonye a -humakwanuru ahuma; aa-nmafua ya ẹpho. Teke ọ bụ onye e guderu egude; ọla l'oguechi. ¹⁶ Ụnwegirima phe bẹ aa-nọdu l'iphu phe gbubushia mkpirikpu mkpirikpu. L'a kwaa iphe phe l'ọkwata; phatoshia ụnwanyi, ẹphe alu alulu.

17 “Lekwa; ọ kwa ndu Midiya bẹ mu akpatsu g'ẹphe jepfu pẹ ọgu. Ndu adudu iphe, ẹphe guberu mkpọla-ọchaa; ọphu mkpọla-ododo agudu pẹ ẹgu. 18 Apfu pẹ e-yebushi unwokorobyia pẹ eyebushi. Ọphu imemini akpuru-iphe, shi l'ẹpho a-dudu pẹ. Ẹphe -gude ẹnya huma unwegirima nshii; ẹphe ta aphuduru pẹ obu-imemini. 19 Tẹmanu-a; alì ndu Bábilonu ono, bu ẹka e gude akwabẹ alì-eze ọzo ùbvù ono; mbụ ẹguru alì ono, bu iya meru ndu Bábilonu; ẹphe nọdu eku onwophe ono; alì ono bẹ Chileke e-mechaa mebyia g'e mebyiru Sodomu yee Gómóra. 20 Ọ tọ bubaeduru ẹka eeburu eburu jasù l'ojejeje. Ọphu nemadzù abyadù ebuba l'ime iya; e -shi l'ogbo sweru ogbo. Ọphu ọ dudu ndu Arabu akpọbe iya ọlo-ẹkwa; ọphu ndu eche aturu adọbedu iya aturu pẹ. 21 Iphe, a-dọru iya nù a-buru anù, ebu l'echiẹgu. Ọ buru nkuta-ọswa bu iphe, akujeru l'ọlo, wushiru iya nù. Mgbashi-ujiku akukwaru iya phọ. Eghu-ọswa apfu-phe karagidingu karagidingu l'ime iya. 22 Achi-anmabu a-nọduje l'ọlo pẹ, a kpushiru ike ara ntumatu. Nkuta-ọswa akuru l'ọlo pẹ ndu ọphu shi buru ẹguru ọlo. Ọzo bu lẹ teke ee-me iya iphe ono dūwaa ntse; mbụ l'ọ tọ nọdu ọdu l'ọ nwua.”

14

1 Chipfu a-phuru Jiékpọu obu-imemini k'ọphu bu l'oo-mechaa họtá Ízurelù ọzo; mee g'ẹphe buru l'alì pẹ ọzo. Ndu lwarù alwalwa ayikwaru iya phọ. Ndu lwarù alwalwa ono ẹphe l'ọnu-ọlo Jiékpọu ebua ẹghirigha. 2 Ọhamoha l'e-duta pẹ

dulata l'alì ẹphebe ndu Ízurèlu gẹdegede. Ndu Ízurèlu ono a-buru ndu e-nweru ọhamoha; mee phe; ẹphe aburu phe ohu: unwoke l'unwanyi l'alì ọphu Chipfu nuru phe l'onwiya. Ẹphe aghaa ọhu kpua ndu ono le ndzu; mbu ndu ono, shi kpua ẹphebedua le ndzu ono; buru ndu a-ndu elekota ndu shi emekpa phe ẹhu.

Adada eze ndu Bábilonu

³ Chipfu e-me g'obu tushihu unube ndu Ízurèlu l'aphu-a, unu erigbabe-a; me iphe-ẹhuka-a, unu ejegbabe-a; mekpoo ozi mkponwu-ẹhu-a, e keru unu-a. ⁴ Noo teke unu a-wata aturu eze ndu Bábilonu phukuku su: Onye-a, bu nwa-mmekpa-ẹhu-a gbẹ mekwadupho bugengu! Ẹhu gbẹ ghubuhuwa iya nu egbu! ⁵ Chipfu gbajishiwaru mgborígwè, ndu ejo-iphe ono shi swebe phe l'olu; mekpoo oshi, ndu-ishi shi gude echi phe ẹchachi; ⁶ bu ndu shi egudeje ẹhu-egbu echi ndiphe iphe nchipyabe; mbu l'ẹphe gude ẹnya, ata phe kpitikpiti lwu-kpee ọha, du igwerigwe; ọphu ọ dudu onye egbo phe nu. ⁷ Eliphe l'ọphu be atutawa unme nta-a. Temе nchi duwaa phe doo. Olu-ebvu gbufu phe l'onu. ⁸ Mbu l'oshi payinu; mekpoo oshi sida k'ubvu ubvu Lebanonu be ẹhu tukocharu atso l'opfu ẹhu ngu. Ẹphe tuko epfu su: Nta-a, e wozewaru ngu-a be ndu ekwo oshi ta abyaedu anyi ekwotsushi.

⁹ "Alì-maa kwagebewaru akwagebe g'ọ gba ngu ndzuta me i -lashia. O doziwaru unwumaa, l'abya ngu ndzuta; mbu maa iphe, bukpoo ndu ono, shi buru ishi l'eliphe-a. Ndu ono be o meru g'ẹphe gbeshichaa agbeshi l'aba-eze phe; mbu

ndu shi buru eze ohamoha. ¹⁰ G'ephe ha l'e-yeru ngu onu su ngu: '?Gubedua kwapho mechaaru bya aduhukwa edzu g'anyibedua; mbu bya abuhukwaru iphe, anyi bu? ¹¹ Akpabiri ngu ono g'o ha be e nwuwaru ye l'ali-maa; yele ohangengugengu ogumogu ngu onoya. Ekà buwaa iphe-azee, i ze l'eli. Mgbashiride buwaru ekwa, i phushiru l'iphe-azee ngu obu.' "

¹² Lewaro g'i shi l'imigwe daa l'ali; gube kpokpode nchi-aboju; mbu gube nwatibe onmaewa-utsu! E chitsuwaru ngu chiru ngu ye l'eliphe; mbu gube onye shi byapyabe ohamoha l'ophu! ¹³ I pfuwaru l'ime okpoma ngu su: "Mu e-kuli onwomu kuba l'imigwe. Mu a-pali abaeze mu g'o ha l'eli l'eli; g'o kakota kpokpode ke Chileke l'eli. Mu e-je anmakoru l'eli ubvu-ndzuko ono, no l'uzo isheli ono. ¹⁴ Mu a-tukoepho akpaminigwe l'ophu nyighakota je anodu; mee onwomu ge mu ha ge Okalibe-kakota-shii." ¹⁵ Obenu l'a byazeru ngu byaru ngu ye l'ali-maa; l'ohulohu nsukutu ono.

¹⁶ Iphe, bu ndu humaru ngu nu a-gbe lerwebaa ngu enya elerwe; ephe awata ari oriri ehu ngu su: "To bunaa onye-a bu onye ono, meru mgboko; o nmahu jijijiji-a; mbu onye ono, akpabiri iya guderu ali-eze l'ophu? ¹⁷ ?To bunaa iya bu onye ono, meru mgboko l'ophu; o du g'echiegu; tsupyashiru mkpukpu, a kpushiru ike, no le mgboko; ophu o dudu ndu mgboko, o kpuru le ndu, duru ophu o kweru g'ephe la ibe phe-a?"

¹⁸ Iphe, bukpo ndu shi buru ndu-eze,

ọhamoha l'ophu bẹ e mekọtaru ọna lia. Onye ọphu nọnu l'ọoze l'ime ilu nkiya. ¹⁹ Obenu lẹ gbuedua bẹ a chifuru l'ilu nkengu; tuphaa ngu g'onye gbutaru ekali-oshi tuphaa. A chikoo ndu e gburu egbugbu tųpyabe ngu; mbų ndu e gude ogu-echi nmafushia epho; ndu wuru laa lẹ mkpuma ọphu nọ l'alị-maa. Ọo g'odzu, a zọru pyakapyaka aduje-a bų g'ị dų. ²⁰ E tee lidu odzu ngu g'e liru kẹ ndu ọphuu; kẹle ị mebyishiwaru alị ngu; bya egbua ndibe ngu pyaapyaa. Awa ndu ejo-iphe bẹ a ta abyakwa ephotaje ephota ophu ọzobaa. ²¹ G'e dozia eka ee-dobe unwu iya gbushia gbudoru iphe-eji, nna phẹ oche metaru. G'ephẹ te ejekwa agbalihu kẹ gẹ mgboko bųru okiphe phẹ; ephẹ egude mkpukpu lẹ mkpukpu phẹ buchishia eliphe l'ophu.

Chileke e-mebyishi Babilonu

²² Lẹ Chipfu, bų Okalibe-Kakọta-Ike pfukwaru sų: “Gẹ mu bya agbalihu tsoo Babilonu ọgu; mbų lẹ mu e-me g'ẹpha Babilonu chihu; yele ndibe iya, wafuru nų; mekpoo awa iya yele oshilokpa iya. ²³ Mu e-me alị ono l'ophu g'ọ bųru alị ebyi. Mu emee ya l'ọ bųru alị ıda. Mu e-gude ọla-l'iswi zaa phẹ l'ẹza.” Noo iphe, Chipfu, bų Okalibe-Kakọta-Ike eepfu.

Chileke e-mebyishi Asiriya

²⁴ Chipfu, bų Okalibe-Kakọta-Ike ribuwaru iya l'angu sų-a: “Tororo bų opfu bų l'ọo gẹ mu tųberu g'iphe dų bų g'ọo-dų. Ọ bųru iphe, mu pfuru bų iphe, e-me nų. ²⁵ Mu e-gwekwa ndu Asiriya uji; mbų ndu Asiriya ono, nọ l'alị mu ono. Ndu ọphu nọ l'eli úbvú iya bẹ mu a-zọ

tolitoli nwufu phẹ. Ọphu ndibe mu evuedu ivu ẹhu phẹ. Ọphu mkpa phẹ aduedu phẹ l'ukuvu.”
²⁶ Nokwa gẹ mu chiru l'ọo-duru unwu-eliphe l'ophu bu ono. Nokwa ẹka njo, mu machiru l'ẹhu ohamoha l'ophu. ²⁷ Noo kele ọo Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike tuburu l'onoo g'ọo-du. Ọphu ọ dukwa onye suru agbanwe iphe, o pfuru. Ọ machiakwaru ẹka; ọphu ọ dukwa onye suru iya esela ẹka azu.

Chileke e-mebyishia Filisitayinu

²⁸ Ọ kwa l'apha eze ono, bu Éhazu nwuhuru be mu nataru ozi-a. Ozi obu suru-a: ²⁹ “Unu te etekwa ẹswa; unube ndu Filisitayinu g'unu ha; opfu le mgboro, e chiru unu gbajihuru; kele iphe, e-shi l'agwo ono futa bukwa ogiji. Akpuru, ọo-mita buru okpontu, apfu saa saa. ³⁰ Noo teke onye kachaa akpa nri l'ime ndu akpa nri a-huma nri riaha. Ndu adudu g'o du phe aze pyakoo; ọ to dudu iphe, byaru eme phe nu. Obenu l'ogbarabvu nkengu be mu e-gude okpanri mebyishia. L'o woru nwa ndibe ngu; nwa ndu ọphu phoduru nu phushikota teerii.

³¹ “Chia mkpu gube oguzo! Twa uzu-ekwa unube mkpukpu ndu Filisitayinu l'ophu! Unube ndu Filisitayinu g'unu ha; unu toko zashihu azashihu; kele enwuru-oku shikwa l'uzo isheli akpu tutuutuu abya. Ọphu ọ dudu onye a-nodu eje nkinyi iya l'ogbo-ogu phe.”

³² ?Bu onu gunu be ee-yeru ndu-ozu, shi l'oha onoya? “Onu, ee-ye bu le Chipfu meakwaru Zayonu; ọ nguru anguru. Ọ buru l'ime iya be ndibe iya, aakpa ẹhu a-gbaba je ezee ndzu.”

15

Chileke e-mebyishi Mówabu

¹ Ọwaa bụ ozi, Chileke ziru zidoru ndu Mówabu.

Mkpụkpu Aru, nọ l'alị ndu Mówabu bụakwaa mkpurupyata. Ọ bụru ẹnyasi bẹ e gude mebyishia ya. Mkpụkpu Kiru, nọkwapho l'alị ndu Mówabu bụru mkpurupyata. Ọ bụru ẹnyasi bẹ e gude mebyishia ya. ² Ndu mkpụkpu Dibonu wuru jeshia l'ulo agwa pẹ; ẹka ẹphe meru; ọ ha l'eli jeshia akwa ẹkwa. Mbụ lẹ ndu Mówabu atụ uzu-ẹkwa ndu mkpụkpu Nebo; yee kẹ Medeba. Onyemonye kpushiru ishi bya akpushia ẹjí-agba. ³ Ndu eje lẹ gbororo yegbaa uwe-aphụ. Ndu nọ l'oma ụlo-eli mẹ ndu kuru l'edupfu tuko atụ uzu-ẹkwa; arwaphu onwophe l'alị akwa ntumatu. ⁴ Ndu mkpụkpu Heshibonu mẹ ndu mkpụkpu Eleyale tuko echi mkpu k'ophu ndu nọ lẹ mkpụkpu Jiahazu anụ olu pẹ. Noo g'o gude ndu ojogu ndu Mówabu chishia mkpu; kele meji tsukahuru pẹ. ⁵ Uzu ẹkwa atụ mu l'obu l'iswi ẹhu Mówabu; kele unwu iya, eje phuru-rugbada agba oso agbarwuchaa mkpụkpu Zowa; ndu agbarwua mkpụkpu Ẹgulatu-Shelishiya. O nwechaaru ndu ophu jerwuchaaru mkpụkpu Luhiti. Ẹphe -nọdu eje; ẹphe akwa ntumatu. Teke ẹphe tsoru ụzo ala mkpụkpu Horonayimu bẹ ẹphe nọ l'ụzo raa ẹkwa ọla-l'iswi pẹ ono. ⁶ Mini, nọ lẹ nggele Nimurimu tashihuru; ẹswa nwulwashihu. Ẹgbudu kposhihu nkụ; ophu ọ duedu iphe, dụ oyii, phoduru iya nụ. ⁷ Ẹku, ẹphe kparụ akpakpa kùbe; mbụ akanya,

ẹphe seru dobe bẹ ẹphe e-vuta je adaghata nggele oshi wilo; ⁸ kele ojileka toḡbo, ẹphe echi agba Mówabu mgburugburu. Ụzu-ẹkwa, ẹphe atụ rwuchaaru mkpukpu Ẹgulayimu. Teme erwubvu phe rwuchaa mkpukpu Biye-Elimu. ⁹ Mini mkpukpu Dimonu bẹ mee jiwaru ejiji; obenu le mu e-mebakwaaro mkpukpu obu, bu Dibonu iphe, ka njo. Mbụ le mu a-chiru oduma ye g'ọ tagbushia ndu shi iya nụ agba ọso ndzụ phe; tagbushikwapho nwa ndu ophu phoduru l'alị ono l'ophu.

16

¹ Ndu Mówabu chitaru nwaturu g'ọ buru iphe-oku; chiru je anụ eze ndu alị-a. Mbụ l'e shi le mkpukpu Sela chiru iya je aghaa echięgu tugbua jeshia l'úbvú Zayonu je achie ya ndu bu iya nụ. ² O kwa g'unwu-enu, a chikaru l'epfune epheje nanunanu-a bu g'unwanyi Mówabu agba nanunanu shia aguga nggele Anonu ibiya ophu eerwuje iya erwurwu.

³ Ẹphe nodu epfu sụ: “Unu kpozinaaru anyi ụzo! Unu pfunaaru anyi iphe, l'e-me nụ! Unu menaa g'ononyo unu buru anyi ibvù, l'a-dụ ke kpuchii g'enyashi. Unu dominaa anyibe ndu eje phururugbada; ophu unu atukwa anyibe ndu agba ọso ndzụ jala. ⁴ Unu kwenu g'anyibe ndu ono, a chiru ọso shi l'alị ndu Mówabu lwapfuta unu. Unu kpuchinaa anyi g'onye mmebyi ono te emebyi anyi!

“O -rwua teke ndu mkpamehu a-chihuwa; ndu mmebyi abụwaru bugengu; ndu emeje nemadzụ

ewere bvuebekpo l'alì-a l'ophu; ⁵ bẹ Chileke e-goshi n-yemobu iya; woru onye apfushije ike l'iphe, o pfuru, shi l'ọnu-ulo Dévidi mee g'ọ buru eze; mbụ onye abụjeru; ọ -nọdu ekpe ikpe l'o kpe iya l'uzo, pfuru ọto. Ophu ọopadu apfubekoto ẹka lanu."

⁶ Anyi nūmawaru gẹ ndu Mówabu ekube onwophe; l'ephē anyanuka ndu; teme ephē nọdu etse etsetse. L'ekuku ono, ephē eku onwophe ono; mēkpoo sukusuku ono, dū phē l'ẹhu ono bẹ pawaru ẹka. Ole epha ono, ephē etu onwophe ono bukota okorobo iphe.

⁷ Noo g'o gude ndu Mówabu nọdu ara ẹkwa Mówabu ọbu arashi iya ike. Mbụ l'ephē tukuru ara ẹkwa iya. Unu rashikwa ẹkwa ike; g'o rwukwaa unu l'ẹhu, bụ opfu ẹhu ọkpa-ulo, e gude kpua mkpukpu Kiru-Haręsetu. Unu gua aphụ iya; kele e tsuwaru iya pyaapya.

⁸ Egu mkpukpu Hęshibonu bẹ iphe, a kọru iya nwukotawaru lwaa. Vayinu, a kọru lẹ mkpukpu Sibuma nwukwaapho lwaa. Ndu-ishi ohamoha zowaru ọkpobe vayinu, dū iya nū pyaapya; mbụ vayinu, shi abaję uba barwua mkpukpu Jiaza; mbụ bawarọ uba tsowaruro ọzo echięgu. Eri iya bawarọ uba ono jerwuchaa eze-ęnyimu.

⁹ Noo ya; mbedua nọdu arakwapho ẹkwa egube ono, ndu Jiaza ara ono. Mu arakwapho ẹkwa vayinu ndu Sibuma. Unubę ndu Hęshibonu; unubę ndu Eleyale; mu gudeakwa ęnya-mini awu unu ẹhu; kele okwe, e shi erwujeru ekpu iphe, unu meberu l'alì mę ọ -chashiahaa; yęę okwe, e shi erwuje mę a -kpataahaa ya akpata; bẹ bukotawa sutukumu. ¹⁰ Ehu-utso yęę ete ęswa

bẹ a nafuwaru ẹgu ono, a kọru oshi-ọmi ono. Ọphu ọ duedu onye anọdujekwadu l'ẹgu-vayinu ono agu ebvu; ọzokwanu nọdu iya erwu okwe. Ọphu ọ duedu onye anọdujekwadu l'ẹgu ono akụ męe-vayinu. Noo kele mu buchiwaru akwa ẹvu, e shi anọduje l'ẹka ono akwa. ¹¹ Ọkpoma mu akwa ẹkwa alị ndu Mówabu; mbụ l'ọkpoma azụ mu ọzu g'onye akpọ ogumogu. Ime obu mu nọdu akwaru ndu Kiru-Haresetu ẹkwa. ¹² Ndu Mówabu -nọdu eje l'ẹka ẹphe agwajẹ iphe; buẹpho ike bẹ ẹphe eme g'ọ ka phẹ abvubvu. Mbụ teke ono, ẹphe eje l'agwa phẹ je iya agwagwa bụ iphe, abudu iphe bẹ ẹphe eme.

¹³ Noo opfu, Chipfu pfuhawaru l'opfu ẹhu ndu Mówabu. ¹⁴ Obenu lẹ nta-a bẹ Chipfu ono sọru: "L'ọ kwa apha ẹto bẹ ọ phọduru; mbụ l'aaguakwaru alị ndu Mówabu apha g'onye-ozì, e ziru ozi, ọo-nọdu eje. Apha ẹto bẹ ọ phọduru úbvú ono, alị ndu Mówabu dọ ono; mękpoo ikpoto igwe ọha ono, bu iya nọ ono abukotaru ndu a gubeduru iphe. Nwa ndu a-phọdu nọ aha nwanshii shii; teme ọphu ike adudu phẹ."

17

Chileke a-nụ ndu Arámu; waa ndu Ízurelu aphụ

¹ Ọwaa bụ ozi, Chileke ziru lẹ k'ẹhu ndu mkpukpu Damasukosu: "Lewarọ; Damasukosu e-mechakwaa bụ-buhuru mkpukpu. Iphe, oo-mecha buru bụ ikpọzu. ² Mkpukpu lẹ mkpukpu ono, azagba Arowa e-mechaa bukotaru ẹka e budu ebubu. Ee-mechaa pakotaru iya haaru

aturu; waa eg̃hu g'ò buru ẹka ẹphe a-dòjeru; ọ tọ dudu onye eye p̃hẹ ebvu. ³ Mkpukpu lẹ mkpukpu ono, a kpushiru ike ono bẹ e-mechaa chihu l'alì ndu Ifuremu. Ọphu ndu Damasukosu e-nweeduru onye a-buru eze p̃hẹ. Ọo g'ee-me ndu Ízurelu iphe-iphere-a bukwapho g'ee-me ndu Arámu. Nokwa iphe, yẹbe Chipfu, bu Ọkalibe-Kakota-Ike eepfu bu ono.”

⁴ “O -rwua teke ono bẹ ùbvù, aakwabẹ os-hilokpa Jiékpou a-ngachafu. Okporokpo ono, ọ dọ ono awufu. ⁵ Ízurelu a-dụ g'onye akpata iphe l'opfu; g'onye egbu ereshi, p̃furu ap̃furu, bu ẹka bẹ oogudeje ekpokobe iya. Teme l'ọ dukwapho g'onye akpa ukpa oyoko ereshi lẹ nsuda Refayimu. ⁶ Ọle mkpakwa iya a-phodunu iya-a. Ọo-dukwapho g'ẹka a nmaru oshi-olivu yigayiga; l'ọ phodu nwebo ozoo ẹto lẹ mkpakpa onu ẹkali-oshi, olivu obu; phodukwapho ẹno ozoo ise l'eze ẹkali iya, m̃shiru ike. Noo iphe, Chipfu, bu Chileke kẹ ndu Ízurelu eepfu bu ono.”

⁷ O -rwua mboku ono bẹ amadu a-gharu onye meru iya nu iphu. Mbụ l'anya p̃hẹ bẹ ẹphe atuko ghaa l'ẹka Onye Nso kẹ ndu Ízurelu nọ. ⁸ Ẹphe ta aghaeduru ọru-nshi p̃hẹ iphu; mbụ iphe, ẹphe gude ẹka p̃hẹ mee. Ọphu ẹphe agubeedu itso Ashera iphe; yẹe onu ẹka ẹphe akpoje oku l'iphe, eshi kwẹekweekwee, bu iphe, ẹphe gude ẹka p̃hẹ mee.

⁹ O -rwua mboku ono bẹ mkpukpu p̃hẹ, a kpushiru ike a-dụ g'ẹka a gbadoru agbado l'ime oswa; ozoo l'eli ùbvù; ọ buru ndu meru iphe,

a gbadoru iya bụ ndu Ízurelu. Èkameka atuko bụru okorobo ẹgu.

¹⁰ Kele-a; unu zohawaru Chileke, bụ iya dzotaru unu ono. Unu ta anyataduru onye ono, bụ agbara-mkpuma; bya aburu onye meru unu; unu gbashia ike ono. O buri iphe ono meru g'o gude; o -betakponu unu kua akpuru oshi, kakotakpoo ree; ozoo l'unu koru vayinu, unu dzetaru l'ohozo; ¹¹ mbu-a; o -betakpo unu mee g'o wata aba uba mboku ono, unu kuru iya ono; o be l'utsu iya; o wata atu ige; unu ta awotakwa iya mebyi; kele o buepho nrimaphu yee iphe-ehuka be mboku ono a-buru.

Alwu-kpe ndu ohozo

¹² Oowaa! O kwa oha, du igwerigwe aba hanyihanyi. Hanyihanyi, ephe aba du g'eka Eze Enyimu aphu gbudugbudu. Oowaa! Ge ndiphe swokoberu. Ephe aphu gbudugbudu g'eka oke-mini aso gborogboro! ¹³ O -betakponu ohamoha phuchaa gbudugbudu ge mini, a kuru ikpete; o bu-a mba be oo-baru phe; ephe agbamihu okpobe agbamihu. L'a chiru phe ye le pherephere g'eswa ereshi, a no l'eli ubvu aphushi; yee ge berebere iphe, pherephere apaphe l'eka oke pherephere ezi. ¹⁴ O -be l'uzenyashi; iphe, eye ebvu atuko kuru. Nchi -bya abohu; ephe abvuwaa. Noo onodu ndu ono, egwe ivu anyi ono; mbu okiphe ndu ono, akwa iphe anyi l'okwata ono.

18

Aphu, Chileke a-nu ndu Kushi

¹ Nshio gùbe alì ono, aanu ephu òkù iphe, ephegbaa l'agùga enyimu ndu Kushi; ² mbu unubè ndu ezije ndu-ozì unu; epe etsoru mini. Mbu epe egude ugbo-èjì daghaa mini. Sù-a; unubè ndu-ozì okpa-egwa; unu lapfunu ndu ono, ha l'eli bya akwọ akpọ-ẹhu bururu ono! Unu lapfunu ndu ono, aatsù ebvu l'ẹka dù ntse mẹ l'ẹka dù ẹnya; mbu ọha, ike dù l'ọgu; abyajẹ alwua lwuta; ọha, nggele nggele sọ-bushiru asọ-bushi!

³ Unubè unwu-eliphe l'ophu; mbu unubè ndu bu lẹ mgboko-a; unu lenu! E -woliepho iphe-ọhubama imeli imeli l'eli úbvú bẹ unu a-huma iya-a. Teke e gbuerupho opu ono bẹ unu a-numa iya-a. ⁴ Waa iphe, Chipfu pfuru nu mu baa: “Mu a-nduepho nggujungguji gbẹ l'ẹka mu bu tufu ẹnya ele; g'anwu echi phuuphuu teke okpomoku dù; ọzoo g'urwukpu, akwa iji l'onanwu. ⁵ Kele-a; a -bya erwu teke emetajẹ iphe, e meberu l'alì; mbu teke iphe e meberu l'alì agbawashikwadu ige; iphe ono, shi buru okoko ono abụwaru mebyi iphe, chawaru k'awọta; noo teke ọo-bya bya egude mma beshichaa ẹkali iya ono chita. ⁶ Noo teke aa-tuko g'ephe ha haaru udele, bu l'oma úbvú; paru phe haaru unwu anu, bu l'egbudu. Unwu enu egude phe kpaa nri jasụ onanwu alaa. Unwu ejo-anu, bu l'egbudu egude phe kpaa nri jasụ udzumini abvu.”

⁷ Noo teke aa-wata ewota iphe-oma gude bya anu Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike. O buru ndu a-ndu ewotaru iya iphe obu bu ndu ono, ha l'eli bya akwọ akpọ-ẹhu bururu ono; mbu ndu ono, aatsù ebvu l'ẹka dù ntse mẹ l'ẹka dù ẹnya ono;

ndu bu ọha, ike du l'ọgu bya alwuje lwuta; ọha, nggele nggele so-bushiru aso-bushi. Iphe-oma ọbu be ee-gudeje bya l'úbvú Zayonu, bu iya bu ẹka aanọduje araku Chipfu, bu Ọkalibe-Kakọta-Ike.

19

Aphu, Chileke a-nu ndu Ijiputu

¹ Ọwaa bu ozi, Chileke ezi le k'ehu ndu Ijiputu.

Unu lenu! Chipfu nokwa l'urwukpu ezi phaaphaaphaa agba abya Ijiputu. Agwa ndu Ijiputu nodu anma pyaapyaapya l'iphu iya. Meji rwushihu ndu Ijiputu. ² "Mu a-kpali ndu Ijiputu g'ephe tsoje ndu Ijiputu ibe phe ofu; k'opfu unwune a-nodu etso unwune phe ọgu. Obutobu etso obutobu iya ofu. Mkpukpu etso mkpukpu ibe iya ọgu. Ali-eze etso ali-eze ibe iya ofu. ³ Meji a-tofu ndu Ijiputu. Ephe - chichaa idzu iphe, ephe e-me; mu emee ya; o to do du du g'ephe chiru iya. Ephe ejee l'aja l'iphu nshi; jee l'aji g'ephe kpata maa ishi. Ephe ejee l'aji l'eka ndu aji maa; me l'eka ndu agba aja. ⁴ Mu e-woru ndu Ijiputu ye l'eka ndu a-nodu eme phe omeliwe. O buru onye a-buru ishi phe bu eze, eme engiringa." Noo iphe, o pfuru; mbu Nnajiuphu, bu Chipfu; bya aburu Ọkalibe-Kakọta-Ike.

⁵ Mini, du l'enyimu Nayilu a-tashihu. Ogbu ogbu nggele akposhihu nku du kpokoro-kpokoro-kpokoro. ⁶ Mini, awu l'ose a-nodu eshi ishi. Nggele nggele, nogbaa l'ali ndu Ijiputu awata alwa ali ali eje jasu l'otahu ree.

Okpete okpete; yẹ eji eji atuko nwushihukota; ⁷ məkwapfo iphe, a kuru l'aguga ẹnymu Nayilu, nọ l'onu-ẹnymu ono. Opfu, a kọru akọko l'ogbu ogbu ẹnymu Nayilu l'a-dukota kpokoro kpokoro. Pherephere atuko iya pata; a taa humaedu iya. ⁸ Ndu egbuje ẹma a-tsu ude kwashia ẹnya-mini. Mbụ iphe, bukpo ndu eseje ikokoro l'ẹnymu Nayilu; ndu anọduje ese ugbu-egege lẹ mini a-tuko nwupyashihu. ⁹ Ndu egudeje oghu ocha, ama mma gude akpa iphe a-chihu. Ndu ekwe okpobe ẹkwa ocha a-buru ndu iphere e-gude. ¹⁰ Ndu bu phe gude ali ndu Ijiputu aburu ndu e gweru arakabya. Iphe, bukpo ndu eri ugwo aburu ndu aphu tsoru.

¹¹ Ndu-ishi lẹ mkpukpu Zowanu bukota ndu eswe. Ndu maru iphe, bu ndu anọduje akpo-ziru Fero uzo nodu akpo-zu mkpo-zu onye-eswe. ?Denu g'unu e-shi su Fero: "Mbedua yikwa lẹ ndibe ngu ndu ophu maru iphe. Mu buru nwa onye eze, shi l'ichee." ¹² Su-a; ?bu awe be ndibe unu ndu maru iphe no nta? G'ephe goshinu unu g'iphe du; ephe emee g'unu maru iphe, Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike doberu k'eme ndu Ijiputu. ¹³ Ndu-ishi lẹ Zowanu bukotawa ndu eswe. Ndu-ishi lẹ mkpukpu Memufisu be e mewaru mkpurukpuru-nya. Ndu ono, bu mkpuma, gude ulo l'okpa-ipfu phe ono be duswewaru ndu Ijiputu uzo. ¹⁴ Chipfu chiwaru unme, achije enyaji chiru ye phe l'ehu. Ephe mee; ndu Ijiputu nodu akpo galagala l'iphemiphe, ephe eme egube ono, onye nguru mee anọduje akpo galagala l'eli egbo, o gboru

ono; ¹⁵ k'òphu bu l'ò tọ duedu iphe, ishi ọzoo ọdzu emeru ndu Ijiputu; ọphu ọ duedu iphe, ẹkwo-igu ọzoo okpete emekwaduru phẹ.

Ndu Ijiputu a-baru Chipfu ẹja

¹⁶ Teke ono be ndu Ijiputu a-du g'unwanyi. Ẹphe e-rwuhu le ndzu-agugu; ọ buru ẹka ọ paliru ẹka abya phẹ echichi; mbu Chipfu, bu Ọkalibe-Kakota-Ike. ¹⁷ Alì ndu Jiuda aburu iphe, ee-gudeje eye ndu Ijiputu ebvu. Onye -numaru ẹka e kuru ẹpha ndu Jiuda; ndzu erwuta iya. Ọ buru iphe, a-kpa iya nu bu iphe, Chipfu, bu Ọkalibe-Kakota-Ike e-mechaa mee phẹ.

¹⁸ Teke ono be mkpukpu ise l'alì ndu Ijiputu a-wata epfu opfu-alì ndu Kénanu. Ẹphe eria nte l'ẹphe a-nodu l'ẹka Chipfu, bu Ọkalibe-Kakota-Ike. Mkpukpu ono be nanu a-nodu aza "Mkpukpu Ola-l'iswi."

¹⁹ Le mboku ono be ee-dobe ẹka aa-gwaje Chipfu l'echilabo alì ndu Ijiputu. L'a kpua iphe, e gude anyata Chipfu akpukpu dobe l'oke alì iya. ²⁰ Ọoburu iphe-ohubama me iphe, agba ekebe le Chipfu, bu Ọkalibe-Kakota-Ike nwu ẹnya l'alì ndu Ijiputu. A -nodu eme phẹ mkpawere; ẹphe raku Chipfu; l'o zia onye a-dzota phẹ nu. Onye ono abya anafuta phẹ. ²¹ Ọo ya bu le Chipfu e-me ge ndu Ijiputu maru iya. Ọ buru mboku ono be ẹphe a-marweta Chipfu amarweta. Ẹphe e-gude anu yee nri gude bya agwaa Chipfu. Ẹphe -rifu nte l'owa-a iphe, ẹphe e-meru Chipfu baa; ẹphe emeeru iya ya. ²² Chipfu a-tu ndu Ijiputu ẹhu. Ọ -tuchakwaa phẹ ẹhu ono mee ẹphe ewekorohu. Ẹphe alwapfuta Chipfu; l'ò

ngabẹ nchi l'arwọrwo, ẹphe arwọ iya; mee; ẹphe ewekọrohu.

²³ Teke ono bẹ oji a-dabyiru swanmangu shi l'alì ndu Ijiputu je adajaa alì ndu Asiriya. Ndu Asiriya ejeahaa Ijiputu. Ndu Ijiputu ejeahaa Asiriya. Ndu Ijiputu ẹphe lẹ ndu Asiriya atuko abarụ Chipfu ẹja ẹghirigha. ²⁴ Lẹ mbọku ono bẹ ndu Ízurelu a-buru ndu k'eto mẹ a -gụa Ijiputu yẹe Asiriya, bụ ndu a-buru iphe-oma, duru eliphe l'ophu. ²⁵ Chipfu, bụ Okalibe-Kakọta-Ike a-gọru ọnu-oma nụ pẹ sụ: "G'ọnu-oma buru kẹ Ijiputu, bụ ndibe mu; yẹe Asiriya, bụ ndu mu gude ẹka mu mee; yẹe ndu Ízurelu, bụ ndu bụ okiphe mu."

20

Iphe, oozì; mbụ onye mpfuchìru, gba ẹhu ọto

¹ L'apha, Tatanụ byaru mkpụkpu Ashidodu; mbụ teke Sagonu, bụ eze ndu Asiriya ziru iya; ọ bya etsoo ndu Ashidodu ọgu; naa mkpụkpu pẹ; ² bẹ Chipfu gude Azáya nwa Emọzu pfua opfu. Iphe, o pfuru bụ: "Yefu uwe-aphu ono, i yeru l'ẹhu ono; yẹe akpọkpa ono, i yeru l'ọkpa ono!" O yefu iya gbaru ẹhu ọto wata aghaphe; gbakwarupho ọkpa ọto tsoru ejephe. ³ Tọbudu iya bụ; Chipfu pfua sụ: "Ọo ẹgube ono, onye-ozì mu, bụ Azáya gba ẹhu ọto gbaru ọkpa ọto gphawaa apha ẹto ono; ọ buru iphe-ohubama; yẹe iphe, dọ biribiri, e meru ndu Ijiputu yẹe ndu Kushi ono; ⁴ noo g'eze ndu Asiriya a-kpụ ndu Ijiputu yẹe ndu Kushi lẹ ndzụ; yeshia pẹ uwe; gbabẹ pẹ ọkpa ọto kpuru pẹ lashia; mẹ

unwokorobya phe; me ndu bu ogerenya phe; ebohu egheeru phe onu g'ọ buchaaru iphe, eegude mee ndu Ijiputu iphe-iphere. ⁵ Ndu kporu obu yeru ndu Kushi; bya egude ndu Ijiputu eku onwophe be ndzu e-rwuta; teme iphere emekwa phe pho. ⁶ Noo mboku iphe, bu ndu bukube eze-enyimu-a e-pfu su: 'Unu humawaro iphe, meru ndu ono, anyi kporu obu yeru ono; mbu ndu ono, anyi gbaru oso gbapfu g'ephe yeru anyi eka nafuta anyi l'eka eze ndu Asiriya! ?Denukpoo g'anyi e-me nahu?' "

21

Alwu-kpe ndu Babilonu

¹ Owa-a bu ozi, Chileke ezi ndu bu l'echiegu ono, no l'aguga eze enyimu ono:

Oo g'oke-pherephere eshije l'echiegu ndohali ezi abya ono; bu g'oo-shi l'echiegu ono bya. Mbu l'oo-shi l'alij, eye ebvu bya. ² Ejo ophulanya be e goshiru mu; eka nwoderu-oye deru ndu alij iya ye; nwokwata nodu akwa okwata.

Unube ndu Elamu; unu gbalihu lwua ogu! Unube ndu Midiya; unu no-pee ndu ohogu unu mgburugburu! Lude ono, ephe meru; ndiphe tsua ono g'ọ ha be Chileke buchiakwaru. ³ Noo g'ọ gude ogwehu mu l'ophu nodu emekota mu ehuka; ehunodu aphukota mu uphu. Mu dwepho ge nwanyi, ime eme. Anuma, mu numaru iya mee mu; mu kpo hu kulakula. Ahuma, mu humaru iya nmakota mu ehunodu jiiijiii.

⁴ Meji nodu aku mu pheripheri; ndzu-agugu

mee mu; ẹhu nọdu anma mu anmanma. Nchi-
ejihu, shi aduje mu ree shi byawaru bya aburu
iphe, anyi mu ishi ẹdzu.

⁵ Ẹphe gweshia nri; bya atogbochaa utute-
ukpo; bya awata eri nri; angu iphe, aangu
angungu. A nonyaepho; o buru: “Unu zelihi
unube ndu-ishi ojogu! Unu tua manu le ngwogu
unu!”

⁶ Waa iphe, Nnajiuphu pfuru mu baa. “Je je
edobe onye-nche, a-nodu elefu enya! G'onye ono
pfujekwa iphe, o humaru! ⁷ O-huma ugbo-inya;
me ikpoto ndu agba l'inya; me ndu agba nkapfu-
igara; ozoo ndu agba inya-kamelu; g'o rukota
onwiya; mbu rukota onwiya okpobe arukota.”

⁸ Noo ya; onye-nche ono chia mkpu su: Onye
nwe mu nu; mboku-mboku be mu a-noduje
l'onyi-eli-a eche nche. Mbu l'enyashi mboku-
mboku be mu anoduje nche l'eka a suru ge mu
nodu. ⁹ Lekpodapho; o nweru onye no l'ugbo-
inya; me ikpoto ndu agba l'inya etso iya. O
nodu epfu su: “O daakwaru! Mkpukpu Babilonu
daakwaru! Ozo bu l'iphe, bu agwa mkpukpu
ono l'ophu, bu iphe, bu agwa nkephe be e
chikotawaru pyaapya; o rwukota ali.”

¹⁰ Su-a; unube ndibe mu; unube ndu e gweru
uji l'oma eka eechichaje bali; iphe, mu epfuru
unu bukwa iphe, mu numaru l'onu Chipfu,
bu Okalibe-Kakota-Ike; l'onu Chileke ke ndu
Izurelu.

Ozi, Chileke ziru l'ehu ndu Edomu

¹¹ Wakwa ozi, Chileke ziru le k'ehu Duma.

O nwekwaru onye gbę l'alı Siye eku mu oku su: "Onye-nche; ?abalı jeberu ijebe-agma? Onye-nche; ?enyashi jeberu ijebe-agma?"

¹² Onye-nche yee onu su: "Nchi aboĥuakwa; bya ejihuękwapho. O -buru l'unu akpata ishi; unu kpata ishi. Unu lwaduĥo azu ozobaa."

Ozi, Chileke ziru l'ęhu ndu Arabu

¹³ Waa ozi, Chileke ziru lę k'ęhu ndu Arabu.

Su-a; unube ndu ije, shi l'alı ndu Dedanu; unu je je adoru l'oswa ndu Arabu. ¹⁴ Unu kutakwa mini, unu a-nu ndu mini agu; unube ndu oĥu bu l'alı Tema! Unu wotakwa nri bya anu ndu aĥa phurii! ¹⁵ Ndu ono be bu ndu gbalaru oguechi; mbu ndu a miliru mma; eĥe nahu gbalaa. Ndu e setaru apfu ke kikiki g'a gbaa. Eĥe shi l'ęka ogu ekpo oku ono nahu gbalaa.

¹⁶ Wakwa iphe, Nnajiuphu pfuru mu baa: "Aaguakwaru ndu Keda aĥa ogu g'onye e butaru ozi, o-nodu eje. O kwa aĥa lanu be o phoduru; iphe, bukpoo ubvu, aakwabeje ndu Keda a-bvukota. ¹⁷ Nwa ndu a-phodu nu l'ime ndu agbaje apfu; mbu ndu ike du l'unwu Keda ta abaedu ishi; kele o kwa Chipfu pfuru iya; mbu Chileke ke ndu İzurelu."

22

Ozi, Chileke ezi l'ęhu ndu Jierusalemu

¹ Owaa bu ozi, Chileke ezi ndu bu lę Nsuda Ophulenyano.

Su-a; ?bu gunu eme ngu nta-a, meru g'o gude; ndibe ngu tuku wufu wuba l'oma mkpotsu ulo; ² mbu gube mkpukpu ono, bu iphe, jiru

iya nù bụ etsu ùtsú. Gùbe mkpukpu, agba gharagharaghara bya eme rigbarigba.

Ndibe ngu, e gburu egbugbu ta abukwa oguechi bẹ e gude gbua phẹ. Ophu ọ bukwa l'egu ogu bẹ ephe nọ nwuhu. ³ Ndu-ishi ngu g'ephe ha tukowaru ye okpa l'oso gbalaa. A kpuru phẹ lẹ ndzu; ophu e gudedu apfu. Iphe, bukpo unubẹ ndu e guderu bẹ a tukotaru mkporo tugbabe atugbabe; l'unubẹ ndu gbalaruro teke ndu ohogu unu nokwadro ęnya. ⁴ Noo g'o gude mu sụ: Unu wofu mu rọ ęnya. Mbụ-a; unu haa mu gẹ mu kwaa ękwa kwaghee ya akwaghe. G'e b'ejekwa mu egbogbo l'eka ọ bụ ndibe mu bẹ eeme omeliwe ono. ⁵ Kele Nnajiuphu, bụ Chipfu; mbụ Okalibe-Kakota-Ike bẹ meakwaru eswe mboku ono; ọ buru mboku, ùtsú daru; a zọo iphe pyaapya. Ndzụ rwuta onyemonye lẹ Nsuda Ophulenyanya ono. Eswe mboku ono bẹ e-nwukposhi igbulọ; l'a nọdu araku eze úbvú g'ọ gbaa mkpu.

⁶ Ndu Elamu byakwa bya achita ękpa apfu phẹ jeshia ogu; bya achita ndu gude ugbo-inya alwuru phẹ ogu; mẹ ndu gude inya eje ogu gude jeshia. Ndu Kiru bya ekpuhaa iphemgbobuta phẹ woru ghebe onu. ⁷ Nsuda unu ophu kachaa ree bụ iphe, jiru iya nù bụ ugbo-inya. E woru ndu gude inya eje ogu yechaa g'ephe che onu-abata mkpukpu nche. ⁸ Oo ya bụ l'iphe, gbobutaru alı Jiuda bẹ a nashichawaru iya.

O be mboku ono; unu leaha ęnya ngwoogu ono, kuru l'ibe eze, e meru l'oshi sida, shi l'oswa, dũ l'úbvú úbvú Lébanonu. ⁹ Unu humawaru lẹ

mkpukpu Dévidi gbaru oru l'eka du igwerigwe. Unu kukoo mini, du l'okpuru mkpozeta sukaa ya. ¹⁰ Unu bya agua ulo, dugbaa le Jierusalemu ogo; bya aharu phe tsukposhia gude mekwaa agbarike igbulo Jierusalemu. ¹¹ Unu bya atua okpuru le mgbaka igbulo labo ono ge mini shi l'akahu okpuru ono wubata iya doru. Ophu unu agbapfuduru onye bu iya turu okpuru ono atutu; mbu ophu unu akpakpodarunu onye ono ishi; mbu onye ono, bu iya chiru idzu l'owa-a g'oo-du teke duhakpowaro enya enya kpo.

¹² Tobudu iya bu; o be mboku ono; Nnajiuphu; mbu Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike bya ekua unu su g'unu bya araa ekwa gua aphu; g'unu kpushia ishi; chita uwe-aphu yee. ¹³ Ole o bu; leanaro enya! Ehu atsole-a unu! Unu nodu emele-a emereme; egbushi eswi; egbushi aturu; atashi anu; angushi mee! Unu -gbeshi unu asu: "Unu g'anyi rikwaa nri ngua mee! ?O kwaro: o -be echele; anyi anwuhu-a?"

¹⁴ Ole Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike mekpooru owa-a; mu maru; mu gude nchi mu numa iya; mbu l'o suru-a: "iphe-eji-a, unu eme-a be a ta abyakwa asachafu asachafu jasu g'unu a-no-beru. Noo iphe, oopfu; mbu Nnajiuphu ono, bu Chipfu; bya aburu Okalibe-Kakota-Ike."

Aalo Shebuna eka le nchi

¹⁵ Waa iphe, Nnajiuphu epfu; mbu Chipfu ono, bu Okalibe-Kakota-Ike. O suru-a: "Tugbua je asu onye-ozu ono, mbu Shebuna, bu iya be unuphu ibe eze du l'eka; je asu iya: ¹⁶ ?Bu gunu be iime l'eka-a? Teme ?bu onye haru ngu gi

bya anọdu tụa ilu, ee-li ngu? I bya anọdu atụ ilu ngu l'ephekerephe; egbubashi ẹka ịi-nọduje tuta unme l'ime agbara mkpuma. ¹⁷ Lenu! Chipfu abyaakwa ngu azụ gburumu pfulurii; tughakpọephọ etupha; mbụ gube onye ono, bụ oke-dụ-ike ono. ¹⁸ Oo-wee ngu kperekpere gẹ bọlu je eworu ngu chie l'ọha, kwata ha ọkpobe ọsa. O bụru l'ẹka ono bẹ ịi-nọdu nwụhu. Teme ọ bụru l'ẹka ono bẹ ẹguru ugbo-inya ngu ono a-kwashị; mbụ gube onye ono, bụ iphe, e gude achị ụlo nnajị ngu ọchi ono! ¹⁹ Chipfu a-nashị ngu ọkwa ngu; chifu ngu l'ẹka ị nọ eje ozi.

²⁰ "O -be mbọku ono bẹ mu e-ku onye ejeru mu ozi, bụ Ẹliyakimu nwa Hilikaya. ²¹ Mu achita uwe kpowula-kpowula ngu woru yee ya; chita akpọ, iikebutajẹ uwe woru mee ya mgburugburu; woru ike, shi dụ ngu nụ nụ iya. O bụru iya a-buru nna ndu bu lẹ Jierúsalemụ; mẹ ndu ọnu-ulo Jiuda. ²² O bụru iya bẹ mu e-ye igodo ọnu-ulo Dévidi l'ẹka; ọ -gụhaa ụzo ghebe ọnu; ọ tọ dudu onye byaru agụ-chi iya nụ. Teke ọ gụ-chikwanuru ụzo; ọ tọ dudu onye byaru agụha iya nụ. ²³ Mu e-me iya g'ọ nguru anguru gẹ nggu, a kpọberu kpọ-mia akpọ-mi. Ee-gude iswi ẹhu iya kwabẹ ndibe nna iya ụbvù.

²⁴ "Iphemiphe, bukpo iphe, e gude akwabẹ ndibe nna iya ụbvù bẹ aa-tuko nyabekota iya l'olu; mbụ ndu ephe l'iya bụ abubu; mẹ unwu, ephe nwutaru anwuta; ngwa ụlo l'ophu, bụ ndu ophu ẹnya lwaru l'ibe pẹ; e -shikpọo l'ochi jasu l'ipoti." ²⁵ Chipfu, bụ Okalibe-Kakota-Ike sụru-a: "Lẹ mbọku ono bẹ nggu ono, e shi kpọbe kpọ-mia akpọ-mi ono a-kpọfu daa. Ngwa-ulo ono, e

shi kobegbaa ya ono aburu gwoo l'alì. Nokwa olu Chipfu.”

23

Ozi, Chileke ezi ndu mkpukpu Taya

¹ Waa ozi, Chileke ziru lẹ k'ẹhu mkpukpu Taya.

Unu kwashia ẹnya-mini; unube ugbo-mini ke mkpukpu Tashishi; kele mkpukpu Taya be e mebyishiwaru. Nta-a ta aduedu ulo, du iya nu. Ophu o duedu odu ugbo-mini, du iya nu. O buru eka e shiro bya emee g'ephe maru bu l'alì Sayipurosu. ² Unu dakwaa gbeè unube ndu bukube eze-enyimu; mekpoo unube ndu agba ngho, bu ndu shi lẹ mkpukpu Sayidonu. Ndu unu ziru ozi daakwaru eze-enyimu jeshia eka unu ziru phe. ³ Ephe dawaru enyimu olemole. Iphe unu shi egudeje akpa okpoga bu witi, a koru l'aguga enyimu Shihò; mbu witi ophu a kpataru l'aguga enyimu Nayilu. Mkpukpu unu shi egube ono buru eka ohamoha azukota aswa.

⁴ G'iphere buru ke gube mkpukpu Sayidonu; mbu gubedua, bu onye ike du, bu l'eze-enyimu; kele eze-enyimu yewaru onu su l'ime teke emeswekwaa ya; ophu ya nwujekwaru nwa. Ophu ya ehejekwaru nwa nwoke; ophu ya emetsejekwaru nwa nwanyi.

⁵ Ndu Ijiputu -numaephe iphe, meru lẹ Taya be oo-gburwashì phe ẹhu shii.

⁶ Unube ndu bukube eze-enyimu; unu daghakwaa eze-enyimu la l'azu iya ke Tashishi! Unu rakwaa eka rashia ya ike! ⁷ ?Bu mkpukpu-a be unu shi anoduje eme emereme-a? Mbu

akahu mkpukpu ndiche ono; onye okpa iya ephe-nebo dutaru je aka du enya; o je eburu buru onye byaru abyabya. ⁸ ?Bu onye kabẹ chiaru Taya ejo idzu owa? Mbụ mkpukpu ono, ekpubeje ndu ozo okpu-eze ono; mkpukpu, ndu agba oke-ngho l'ime iya bukota ndu-ishi ndu-ishi; ndu buepho l'ephe agba ngho buru ndu mgboko l'ophu akwabe ubvu. ⁹ O kwa onye chiru iya dobe g'ọ du nno bu Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike; g'o gude mee g'eku-onwonye k'iphe, bukpo ndu nweru akpabiri kpua ephe l'ali; l'ookuzetakwapho iphe, bukpo ndu aakwabe ubvu le mgboko l'ophu.

¹⁰ Unu gbawarọ ali unu ophorokpo g'eka enyimu Nayilu byaru utso; unube ndu Tashishi! O to duedu onye no-chikwaduru unu uzo. ¹¹ Chipfu machiwaru aka maberu eze-enyimu; bya emee g'ali-eze ndu mgboko nmakota jiiijiii. O tuwaru ekemu su l'owa-a iphe, ee-me ndu Kėnanu; g'a tuko iphe, bukpo aka e meru; o nguru anguru, du iya nu mebyishikota. ¹² O pfuru su: "Unu tee meekwa emereme; unube ndu Sayidonu, bu unube ndu ophu e gweru uji nta! Unu gbalihunu daghata azu iya ophuu jeshia ali Sayipuros. Unu -jerwukponu aka ono be unu ta abyakpokwanu atuta unme obu."

¹³ Unu lekpodapho enya l'ali ndu Babilonu; mbu ndu ono, adudu iphe, a guberu phe nta-a ono! Ndu Asiriya mewaru iya; o buru aka unwu anu, shi l'echiegu abyaje adoru. Ephe tsoru iya ogu; bya eworu ulo, a kpushiru ike, du iya nu g'ọ ha tsukposhia; mee ya; o buru ochobu.

14 Unu raa ẹkwa rashia ya ike; unube ugbo-mini ke mkpukpu Tashishi; kele mkpukpu, unu shi dakobe be e mebyishiaru!

15 O -rwua teke ono be aa-zoha mkpukpu Taya noo ukporo apha eto l'apha iri, bu iya bu iphe, eze anoje l'okwa eze iya. Ukporo apha eto l'apha iri ono -bvuepho l'o nwuaru ndu Taya g'ebvu ono, ndu agba ukpara aguje ono, suru:

16 "Wota ogumogu tsoru oma
mkpukpu ghaphechaa;
gube nwanyi-ukpara,
a zoharu azoha!

Kpoo ogumogu obu
rengurengu;
gua ikpoto ebvu guru
ye iya;
k'ophu aa-nyata ngu
ozobakwa."

17 Le-a; ukporo apha eto l'apha iri ono -bvuepho be Chipfu a-bya emee ndu Taya enweru iphe ozo. Epe alaphu azu l'iphe ono, shi kwowaru phe ehuru ono, bu iya bu agba ukpara. O buru ndu epe l'iya a-nodu eme iya bu alize ndiphe l'ophu. 18 O le urwu, oo-rita; me ugwo, aa-pfu iya a-bukotaru iphe, ee-doberu Chipfu. O too dobedu iya l'oba; ophu o dudu aka oochikobe iya. Urwu, o ritaru aburu ndu aa-nuje iya bu ndu no ndzu no-doru Chipfu; ge ndu ono nweru nri nweru okpobe uwe; nweru iya k'etsutsu iya.

24

Aphu, Chipfu a-nu ndiphe l'ophu

¹ Lekwa! Chipfu abyakwa eme g'eliphe l'ophu dabyiru iphoro. Mbù mee ya g'ò büru ochobu. Oo-mebyishi iphu iya chikashia ndu bu iya nù.

² O büru g'e meru onye bụ g'ee-me onye! G'e meru ndu-uke bụ g'ee-me nemadzụ mmanụ. G'e meru nnajị bụ g'ee-me ohu. G'e meru ne nwe ụlo bụ g'ee-me nwamgboko, ejeru iya ozi. G'e meru onye ere erere bụ g'ee-me onye azụ azụzu. G'e meru onye jeru ejita ụgwò bụ g'ee-me onye jieru ụgwò. G'e meru onye jeru ejita ụgwò oke ntụkwase bụ g'ee-me onye ejie oke ntụkwase.

³ Eliphe l'ophu bẹ ee-me g'ò dabyikọtakporu iphoro; mbụ mebyishikọtakpoo ya g'ò ha. O kwa Chipfu pfuru opfu-a l'onwiya.

⁴ Eliphe l'ophu agbanwushihu agbanwushihu anwụ lwaalwaa anwụlwashihu. Mgboko l'ophu nọdu atahụ atahụ anwụkwapho lwaa. Iphe, bụ ndu eekutse l'eliphe nọdu atahụkotakwapho atahụ. ⁵ O kwa ndu nọ lẹ mgboko pharwuru mgboko; kẹle ephe jikaru eme iphe, ekemu pfuru; bya agbanwee iphe, a sụru g'e meje; bya emebyia oqbandzu ojejoje onoya. ⁶ Noo g'ò gude ọnu, Chileke tūru nọdu ere phuruphuru lẹ mgboko. O büru ndu bu iya nù e-vuta ọnwu iya. Oo ya bụ lẹ ndu bu lẹ mgboko bẹ e kepyashikotawaru. Ophu nwa ndu ophu phoduru nù abaedu ishi. ⁷ Mee ọphúú tashihuru. Vayinu ata mee nwukota lwaa. Iphe, bụ ndu eme rigbarigba tsuahaa pfupfupfu.

⁸ Eguru oda nkwa ono, ephe akụ ono büru bugemu. Wọwoowoo, ndu angụ-sweshi onwophe iphu atụ büru sūtukumu. Ogumogu ono, shi atso ikpoki ono daa nyonyoronyo. ⁹ Ophu

ẹphe abujeeduru; ẹphe -nọdu angụ mee; ẹphe agụ ebvu-mee eye iya. Mee, atsu atsutsu nọdu atsowa ndu angụ iya nụ ilu. ¹⁰ Mkpukpu ọla-l'iswi ono dabyiwaru ophorokpo. Ụlo onyemonye be a gu-chishichaaru agụ-chishi g'ọ tọ du onye a-bahụ iya nụ. ¹¹ Ẹphe wushiru le gbororo ara g'a nụ phe mee g'ẹphe ngua. Ehu-utso l'ophu tuko gbahukota ochii. Ophu ete eswa aduedu l'eliphe mgburugburu. ¹² A haa mkpukpu ono; o buru ikpozu. E woru oguzo, e shi yee ya gbua pyaapya. ¹³ Noo g'oo-du l'eliphe l'ophu bu ono. Nokwapho g'oo-duru ohamoha. Oo-du g'eka a nmaru oshi olivu yigayiga; ozoo ge nwantukantuka akpuru vayinu, phoduru l'eka a woru vayinu.

¹⁴ Ẹphe e-mechaa wolia olu tua uzu; mbu tua uzu ehu-utso. Ẹphe eshiro l'uzo enyanwu-adada tuta onu ge Chipfu paberu eka. ¹⁵ Oo ya bu ge ndu no l'uzo enyanwu-awawa jaa Chipfu ajaja. Ge ndu bukube eze-enyimu tukwaapho Chipfu ono, bu Chileke ke ndu Izurelu epha! ¹⁶ Anyi nọdu anuro ebvu, a -gbẹ l'eka igwe beru ali beru agụ, asuje: "G'ajaja buru k'onye ono, pfuberekoto ono!"

Mbedua sukwanu: "Mu wufuakwaru! Mu wufuakwaru! Nshokwa mu nshio! Ndu oderu-oye edeakwaru amadu eye! Ẹphe gudeakwa eregede ederu amadu eye!" ¹⁷ Nggiri; yee nsukutu; mekpoo igbudu tukokwaru kwaberu unube unwu-eliphe! ¹⁸ Onye numaru ukporo nggiri -gbalaaha l'o je adalahu le nsukutu. Onye -shikwanu le nsukutu nyifuta; igbudu

atúpyabe iya. Ụzo-mini ụzo-mini, nọkota l'igwe ghekọtawaru ọnu. Ọkpa-ụlo mgboko l'ophu nọdu angakọta anganga. ¹⁹ Mgboko l'ophu gbawashihuwaru agbawashihu. Mbụ lẹ mgboko gbajahawaru ẹbo. Mgboko aphuwaa kpakpakpa aphushi iya ike. ²⁰ Mgboko l'ophu angaakwaa phuphuphu g'onye mee l'atsu. Ọotu kpekengu kpekengu g'ulo, bvuru l'eka oke pherephere ezi. Mbụ l'ejo-iphe, o meshiru bẹ ikpe iya nmaru iya nmashia ya ike; k'ophu bụ l'ọo-da darwua alị; ọphu ọogbalihubaedu.

²¹ O -rwua mbọku ono bẹ Chipfu a-hụ ndu nọ l'ephekerephe ahụhụ k'iphe-ẹji, ẹphe nọ l'eka dū ephekerephe mee; hụkwapho ndu eze, nọ l'eliphe ahụhụ kwapho. ²² Ee-rwukọbe phẹ l'eka lanu g'onye rwukọberu ndu mkpọro l'ọka-mkpọro. L'a tu-chia phẹ l'ọka-mkpọro obu paru haa. A -nọpho ujiku olemole l'e je ahua phẹ ahụhụ. ²³ Noo teke iphere a-dụ ọnwa; l'e meru ujikputeru nū ẹnyanwu. Noo kele Chipfu, bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike a-buru eze l'eli úbvú Zayonu yefua lẹ Jierúsalem. O je l'egoshi ndu bụ ọgerenya mkpukpu ọdu-biribiri iya.

25

Etu Chipfu ẹpha

¹ Gube Chipfu;
     ọ bụ ngu bụ Chileke mu.
 Mu a-nọdu ekutse ngu;
     eku ẹpha ngu gude aja
     ngu ajaja.
 Noo kele i mewaru iphe,

dū biribiri.
 Iṣfushije ike l'iphe,
   ṣ chīru idzu iya e -shi
   teke ndiche;
   ² keḷe i mewaru mkpūkpu;
   ọ bṛu ikpōzu;
   mbū mee mkpūkpu,
   a kpū-pheru igbulọ
   mgburugburu;
   ọ bṛu ọla-l'iswi.
 Ẹka ndu ọhozo kpuru;
   ọ nguru anguru bẹ i mewaru;
   ọ bṛu ẹka mkpūkpu
   adūedu;
   ọphu a byadu emezibaa
   ya jasū l'ojeje.
³ Noo g'o gude ọha ike dū je
   a-ṇodu akwabẹ ngu
   ùbvù.
 Ndu mkpūkpu ono,
   ndu bu iya nū bṛu ndu
   ewebushi akurepho ono
   a-tuko wata ngu eyeru
   nsọ.
⁴ Ọ kwa ngu shikpọo eshinu
   bṛu onye ndu adudu
   g'o dū phẹ anọduje l'ẹka
   ezeru ndzụ.
 Mbū l'ì bṛu onye abujeeru;
   iphe -ṇodu atsū nemadzū
   l'ẹhu l'ọ gbaba ngu l'ime
   je anọdu zeeru ndzụ.
 Ọ bṛu ngu bẹ aagbabajẹ

l'ime je anonyabe me
 oke pherephere ndu ezi;
 mbu l'oo ngu bu ibvu
 onye okpomoku ekpo;
 kele mkpawere ndu
 ewebushi akurepho
 du g'eka oke
 pherephere eme g'o
 nwutsua igbulu;
⁵ bya adukwapho
 g'okpomoku, ekpo l'ali,
 mini adudu.

O bu ngu emeje ge ndu
 ohozo,
 atu kwokwokwo dobe
 onu doo.

Oo g'ibvu, shi l'urwukpu
 atuzetaje okpomoku-a
 bu g'iibyanyije erwu
 ubvu ndu ewebushi
 akurepho.

Nri obo-iphe, Chipfu e-shiru ndibe iya

⁶ Oo l'eli ubvu-a be Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike a-ndu kua ndiphe l'ophu oku iphe-eriri, tsuru eba; gaaru phe mee ndiche; mbu shiaru phe anu, bu anu, umi jiru ejiji; yee mee, doru erwu. ⁷ Ozo bu l'oo l'eli ubvu-a be oo-ndu mebyishia phulaphula ekwa ono, e gude phuk-putechaa ohamoha ono; mbu ukpo ono, e gude phu-chia oha l'ophu onoya. ⁸ L'o mebyia onwu lwua ya ree jasu l'ojeje. Mbu le Nnajiuphu, bu Chipfu l'e-hushi onyemonye enya-mini l'enya.

Iphe-iphere ono, e shi eme ndibe iya ono bẹ oo-me g'ọ bvukota l'eliphe mgburugburu; kele ọo iphe ono bẹ Chipfu pfuru.

⁹ O -rwua mbọku ono bẹ ephe a-sụ: “Lenu! Ọ kpọkwaa Chileke anyi baa. Anyi kpọru obu yeru iya; ọ dzọo anyi. Onye-a bụ Chipfu; anyi kpọru obu yeru iya. G'ẹhu tsọo anyi! G'anyi teje ẹswa l'ọ dzọru anyi!”

Aphụ, Chipfu a-nụ ndu Mówabu

¹⁰ Kele ẹka Chipfu a-dukwa l'eli úbvú-a. Mbụ lẹ ndu Mówabu bẹ aa-zọ tọlitoli l'ibe pphẹ ẹgube ono, aazoje ẹswa ekperema pyakapyaka l'ikpọzu ono. ¹¹ Ephe a-chiru ẹka labọ tũkaa g'onye ebvu mini, tũkaru ẹka l'eli mini ebvu mini onoya. Teme l'ọ bya emee g'eku onwophẹ ono lwa pphẹ alị; g'ephe amahabe ẹrengete iya. ¹² Oo-byazeta phengarangu igbulọ ono, unu kpuru; ọ nguru anguru ono. Oo-me iya l'ọdukpoo mkpulalị ọkpobe adudu; mbụ l'oo-wozetakpọ ya alị ọkpobe ewozeta; mbụ worwua ya alị gẹdegede kpọ.

26

Ebvu Ajaja

¹ O -rwua mbọku ono; waa ebvu,
aa-gụ l'alị ndu Jiuda baa:
“Anyi nweru mkpukpu,
shihuru ike.
Ọ bụru ndzọta bẹ Chileke
gude kpụ-phae ya
mgburugburu g'igbulọ.”

² Unu gụhaa ụzo mkpukpu

ono ghebe onu;
 k'ophu oha ono,
 pfuberekoto ono,
 bu ndu apfushije ike l'iphe,
 ephe pfuru ono abahu.

³ Ii-kebe iya l'oma; mbu onye ono,
 uche iya du l'eka i no;
 opfu l'o kporu obu yeru
 ngu ono.

⁴ Unu kporu obu yeru Chipfu
 jasu le tuutuutuu le mimiimii;
 kele Nnajioha,
 bu Chipfu bu oke agbara
 mkpuma ojeje.

⁵ Ndu woliru onwophe eli
 be o kuzetaru;
 bya emee ge mkpukpu, a kporu;
 o ha ephekerephe
 ephekerephe lwazetakpo
 mkpulali;
 mbu l'o gweru iya
 pyakapyaka jasu o rwua ali;
 o woru iya gwoo
 l'urwuku.

⁶ E gude okpa azo iya tolitoli;
 mbu okpa ndu e shi
 emekpa ehu;
 mbu ntukpa ndu adudu
 g'o du phe.

⁷ Uzo, ndu pfuberekoto
 eshi pfuru nhamunha.
 Su-a; gube onye obu guru
 iphoro;

ọọ ngu meru ọzo ndu
 p̄f̄uberekoto;
 ọ ọ́odu akwọ́ t̄eretere.

8 Ḡube Chipfu;
 anyi n̄okpoep̄ho eme ip̄he,
 ekemu ngu p̄furu;
 gude nno daa gb̄e
 ngab̄eru ngu.

Ẹpha ngu;
 ȳe ẹngiringa ngu b̄u ip̄he,
 aduje anyi ree l'obu.

9 Oghoroko ngu aduje mu
 l'enyashi.

O -be l'utsu l'ọ́ dukwa mu p̄h̄o
 g'as̄u l̄e mu h̄umaru
 ngu.

Teke i kpērup̄ho
 un̄wu-elip̄he ikpe;
 ndu bu iya n̄u amaru ip̄he,
 b̄u ap̄f̄ubekoto.

10 Ndu ẹjo-ip̄he ab̄uj̄eru;
 e -mechakp̄ooru p̄h̄e
 eze-ip̄he-oma;
 ẹp̄he ta anw̄utadu ip̄he,
 b̄u ap̄f̄ubekoto.

Ẹp̄he -n̄oduchakponu l'al̄i
 ndu obu p̄h̄e ḡuru ìph̄óró;
 ẹp̄he emēle-a ip̄he,
 b̄u ip̄he, ap̄f̄uduru-oto.

Ẹp̄he ta akpadu ishi k̄ele
 Chipfu par̄u ẹka.

11 Ḡube Chipfu;
 ì paliwaru ẹka ep̄hekerep̄he;

obenu l'ẹphe ta ahụmaduru
iya.

G'ẹphe hụmanu g'opfu-ẹhu
ndibe ngu aphụ-beru
ngu l'ẹhu;
g'iphere adu pẹ!

G'ọku, duru ndu ọhogu ngu
tsupyashikwaa pẹ!

12 Gube Chipfu;
ọ bu ngu e-me gẹ nchi
dụ anyi doo.

Iphe, bukpo iphemiphe,
anyi meru bukota ngu
bẹ meru iya nụ anyi.

13 Gube Chipfu, bu Chileke anyi;
ndu bu nnajiuphu ọzo,
abudu gubedua shiakwa
buru nnajiuphu anyi.

Obenu l'ọo gubedua kpoloko
bẹ anyi akwabẹ ùbvù.

14 Ndu k'ono nwuhuakwaru;
ẹphe ta anọekwa ndzụ.

Ndu maa, lashwaru nụ;
ta alwajeekwa azụ.

I hùru pẹ ahùhù; mee pẹ;
ẹphe buru ọla-l'iswi;
bya emee pẹ g'a ta
nyatajẹhe pẹ anyata ophu.

15 I mewaru ndu ndu-anyi;
ẹphe ka igwerigwe;
gube Chipfu.

I mewaru ndu ndu-anyi;
ẹphe ka igwerigwe.

I shi ẹgube ono mee
 onwongu;
 a kwabeahaa ngu ùbvù;
 gùbe onye kporibecharu
 oke alì ono l'ophu.

16 Mbụ-a Chipfu;
 ọ kwa ngu bẹ ẹphe
 gbapfutaru teke iphe atsụ
 phẹ l'ẹhu.

Teke ìhù phẹ ahùhù bẹ ẹphe
 tukuru wata ngu araku.

17 Ọọ ẹ nwanyi, dù ime;
 ime nọdu emewaa iya;
 anọduje aswìkposhi onwiya;
 echi mkpu l'oome iya ẹhuka-a;
 noo g'anyi shi dù nọdu
 ngu l'iphu; gùbe Chipfu.

18 Anyi shi dù ime;
 anyi nọdu aswìkposhi
 onwanyi l'ẹka oome
 anyi ẹhuka.

E mechaa; ọ dù g'anyi nwuru
 pherephere;
 mbụ l'anyi ta adudu ike
 dzota unwu-eliphe;
 ophu ndu buchiru mgboko
 adaduru.

19 Sụ-a; ndibe ngu,
 nwuhuru anwuhu
 e-mechakwaa nọdu
 ndzụ ọzo.

Ogwehu phẹ e-teta gbalihu.
 Unubẹ ndu bu l'ime urwuku;

unu gbalihu rwua okwe
 ẹhu-utso.
 Iji, akwaru unu dukwa g'iji,
 akwa le nchi-abohu.
 Mgboko e-mechakwaa
 chifutagbua ndu shi
 nwuhuhawa nu,
 du iya l'ime.

Adzo ndu Izurelu ndzu

²⁰ Ndu mu; unu tugbua bahu l'ulo unu je agu-chia onwunu uzo! Unu domia onwunu nwanshii; jasu oke ehu-eghu iya adazeta; ²¹ kelea; unu lenu! Chipfu shiakwa eka o bu eje afuta; g'o bya ahua ndiphe ahuhu k'iphe-eji, ephe meru. Mgboko l'ophu e-kpofutakota ndu e gburu l'ime iya; ophu oodomiudu ndu a no iya l'ime phushia.

27

¹ O -rwua mboku ono be Chipfu e-gude oguechi, aha gengugengu. Oguechi, paru eka bya adu ike be oo-gude hua ejo-oke-agiyi ono ahuhu; mbu okpu-wuruwuru ono, bu agwo; ejo-oke-agiyi ono, bu iya bu nwoswi nggegeringge agwo ono; mbu l'ejo anu, bugbaa le mini be oophushichaa teterii.

² O -rwua mboku ono be Chipfu e-pfu su: "Unu gua ebvu nu opfu-vayinu ono, eye mebyi ntumatu ono. ³ O kwa mube Chipfu eleta iya enya. Mu agba iya mini mkpurumkpuru. Mu nodu eche iya nche eswe l'enyashi; g'o to du onye e-mebyi iya nu. ⁴ Ehu te eghujekwa mu

eghu. Ọ -bụkwanuru l'e woru obvu obvu yee mkpọ mkpọ tọ-chishia mu ụzo; mu azọo ya ọkpa ghata mę a -nọdu l'iphu ọgu; chiru phę ye l'ọku g'ọku kee. ⁵ Ọdumeka; g'ẹphe gbapfutaęle mu-a bya anọdu mu l'ęka zee ndzụ. G'ẹphe byaę-a gę mu l'ẹphe doshia; g'opfu ta aduheru mu l'ẹphe.”

⁶ E -mechaa l'uzo iphu; bę oshilokpa Jiékọpu e-mechaa gbaa ọgbarabvu. Mbụ lę ndu Ízureęlu e-mechaa tųa ige; phọo ishi; mịa amimi gude mebyi mị-jia mgboko l'ophu.

⁷ Mbụ-a; iphe, Chipfu chiru iya; ?ọ hakpọwanu g'ophu o chiru ndu chiru iya iphe? ? E gbubekpọwaru iya nų g'e gburu ndu gburu iya nų? ⁸ Iphe, o gude baaru iya mba bụ l'ọ haru; e tsoo ya ọgu kpua ya lę ndzụ; mbụ ọ buru ejo pherephere, shi l'uzo ęnyanwu-awawa bę o gude bya agụ-lia ya. ⁹ Wakwa g'ee-gude byachia ikpe, nmaru oshilokpa Jiékọpu baa; teme ọ bụkwaru iya phọ a-buru mebyi, ọ mịru, bụ iya bụ l'ee-huchafu iphe-ęji iya: Teke oo-gwe mkpuma ęnya agwa iya rwukuru-rwukuru g'onye egwe ndzụ. Itso Ashera taa dudedu; ọphu ęnya ęka aakpoje ụnwù-isensu ọku adudedu ọphu apfukwaduru nų.

¹⁰ Noo keęle mkpukpu, a kpushiru ike dabyiwaru iphoro. Ọ buru ochobu ęgu mbukọbe; buru ęka a gbadoru g'echięgu, adudu onye bu iya nų. Ọ buru ęka ono bę aanọduje eche eswi; bya aburu ęka aadọbeje iya; ọ nọdu ata ękali-oshi, dų iya nų l'ọoburu ęchachi. ¹¹ Teke ękali iya ono kpọhuru nkų l'eegbushia ya. Ụnwanyi abya evuta iya jeye l'ọku; keęle ndu-a bụ ndu

enwedu egomunggo. O b̄uru iphe ono meru g'o gude ọ́phu imemini p̄hẹ́ ad̄udu onye meru p̄hẹ́ n̄; mb̄u ọ́phu ọ́ d̄udu iphe-oma, oo-meru p̄hẹ́ m̄ ililekp̄o.

¹² O -rwua mb̄oku ono b̄e Chipfu e-shiēpho l'ọ́nu ẹnyimu Yufurétisu t̄utukoo ndibe iya g'onye at̄utushi ẹswa l'ereshi; gbiriri jas̄u l̄e nggele Ijiputu. Mb̄u l'unub̄e ndu Ízurel̄u b̄e aanōdu at̄utuk̄obe nan̄unanu. ¹³ Mb̄oku ono b̄e ee-gbu eze opu. Ndu ono, n̄ọ́ l'al̄i ndu Asiriya ala l'iswi ono; m̄e ndu ọ́phu a kp̄uru l̄e ndz̄u laa al̄i ndu Ijiputu; a-t̄uko lwak̄obe bya abaahar̄u Chipfu ẹja l'úbv̄ú, d̄u ns̄ọ́ ono, n̄ọ́ l̄e Jierúsalem̄u onoya.

28

Aph̄u ats̄oru ndu Ifuremu

¹ Nsh̄io mkp̄ukpu Samériya, b̄u okpu-eze ono, ndu Ifuremu gude eku onwoph̄e ono; gude iya anḡughajeru m̄e ẹka ono! Nsh̄io ẹguru okoko ono, anwawa anwanwa ono; mb̄u okoko, b̄u iya b̄u ẹguru iya; bya ab̄uru ogbunw̄iinwii ya ono, a t̄u-koberu l'ishi ns̄uda, emehuje iphe ono! Nsh̄io mkp̄ukpu ono, ẹphe egudeje eku onwoph̄e; mb̄u ndu m̄e kwatsuru ono! ² Lenu; Nnajiuphu nwekwar̄u onye ọ́kp̄ehu d̄u shii; t̄eme o shihu ike. Ọo-gbalikp̄o ya ph̄o byia l'al̄i k̄e gbaa; g'ẹka a t̄uru akamini; g'ẹka oke ph̄erephere mebyishiru iphe; g'ẹka igwe ezi ph̄erephere; edze oke mini, as̄ọ́ gborogboro. ³ Okpu-eze ono, ndu Ifuremu gude eku onwoph̄e ono; gude iya anḡughajeru m̄e ẹka ono b̄e ee-gude ọ́kpa tee

pyakapyaka. ⁴ Okoko ono, anwawa anwanwa ono; mbụ okoko, bụ iya bụ ẹguru iya bya aburu ogbunwiinwii ya ono, a tų-koberu l'ishi nsuda, emehuje iphe ono; l'a-dų g'akpuru oshi figu, chakeru achake. Ahuma, nemadzų ahuma iya; bya awotawa iya parų l'eka; buwaa g'ọ wata iya eriri.

⁵ O -rwua mboku ono bę Chipfu, bų Okalibe-kakota-ike a-buru okpu-eze, egbu nwiinwii; bya aburu okpu, l'eme phe g'ephe dų ubvų l'enya; mbụ nwa ndibe iya ophu a kpų-phodoru lę ndzų.

⁶ Sų-a; ọo Chileke l'a-buru onye a-nodu eyeru onye-ikpe eka g'o kpee ikpe, pfuru oto; l'ọ buru iya a-buru onye angeje ndu alwų ọgu ike g'ephe nwufu ndu ohogu phe onu-oguzo mkpųkpų.

Ndu uke yele ndu mpfuchiru Chileke, ngunukaru mee

⁷ Ndu ọwa akpokwapho kulakula mee; teme ephe gudewaa angų mee, shihuru ike dakashihu. Sų-a; ndu-uke Chileke ephe lę ndu mpfuchiru Chileke ngwakwaru mee, shihuru ike; akpo kulakula. Mee riakwaru phe ishi. Ephe nguru mee, shihuru ike akpo kulakula. Ephe nodu anoduje akpo garigari m'ephe nodu aphų ophulenya. Ephe -nodu epfu iphe, ee-me; ephe epfusweshi iya epfusweshi. ⁸ Iphe, bukpo teburu g'ọ ha bę ephe gbokotaru egbo kpua; k'ophu bų l'ọ tọ dudu eka akpoduru iya idzu.

⁹ “?Bų onye bę oome g'o zia iphe? ?Bų onye bę oome g'iphe, oozi doo enya? ?Bų unwegirima nshii, aamifu onu l'era tọ; mbų ndu bų-wokwadu-a bę a nafuru phe era. ¹⁰ Kele

ọ kwa ekemu bẹ e woru tų-kobe l'ekemu; mbų l'ekemu tų-koru l'eli ekemu. A bya akaa iphe l'eli iphe, a karų iphe; kaa iphe l'eli iphe, a karų iphe. E metọta l'ẹka-a; metọta l'ẹka phọ."

¹¹ Ọ kwa onye epfu l'ọnu-ọku yẹe onye epfu opfu-alị ndu ọzo bẹ Chileke e-gude pfuru opfu nų ndu-a; ¹² mbų ndu ono, ọ sųru: "Eka-a bų ọkpoku atųta unme; gẹ ndu ike bvųru nọdukwa iya tųta unme. Tẹme ẹka-a bųru ẹka atųta unme." Ọphu ẹphe angadųruro nchị. ¹³ Ọo ya bų l'opfu, Chipfu epfu eyeru phẹ a-bųru ekemu bẹ e woru tų-kobe l'ekemu; mbų l'ekemu tų-koru l'eli ekemu. A bya akaa iphe l'eli iphe, a karų iphe; kaa iphe l'eli iphe, a karų iphe. E metọta l'ẹka-a; metọta l'ẹka phọ; k'ọphu ẹphe e-jekwanų adaa idaphu-azų; meka iphe; dalahų l'ọnyà; l'aanmata phẹ.

Mkpuma, gude ọlo, a tọgboru l'úbvú Zayọnu

¹⁴ Ọo ya bų; unu nųmakwa opfu, Chipfu epfu anų unubẹ ndu mgbọnu! Mbų unubẹ ndu ono, bų ndu-ishi lẹ Jierúsalemụ ono! ¹⁵ Unu anọduje epfu ọkpų-ọnu ọkpų-ọnu sų: "Anyi l'anwųhu gbaakwaru ndzų; mbų l'anyi l'alị-maa yeakwaru ẹka l'ẹkwo. Teke Ochi-gbaagbaa ono, e-dzuru ẹkameka ono rwuru bẹ ọ tọ dųkwa iphe, oome anyi; kele ọo adzų ọka bẹ anyi meru; ọ bųru iphe, anyi egudeje ezeru ndzų; ọghoshi l'onwiya bųru ẹka anyi ejeje je edomia onwanyi."

¹⁶ Wakwanų iphe, Nnajiuphu, bų Chipfu pfuru baa: "Lekwa; mu tọgboakwaru mkpuma l'úbvú Zayọnu; mkpuma, a hųwaru ama; bya abųru mkpuma, vu oke aswa; mkpuma, e doberu l'ishi

ẹka o gude ọkpa-ulo gudeshia ya ike; k'ọphu bu l'onye dakoberu iya nu ta abyadu anga anganga. ¹⁷ Oo ikpe, pfuru oto be ya e-me oshi onyeka. O buru apfubekoto a-buru iphe, e gude eme g'ọ pfuru nhamunha."

O buru akamini e-kpota iphe obu, unu gude ezeru ndzu obu; mbu adzu uka. Mini abya asopyabe ẹka ono, unu ejeje je edomia onwunu ono. ¹⁸ Ogbandzu unu l'anwuhu be tee vueduru ire. Ophu eká, unu l'ali-maa yeru l'ekwo apfueduru. Teke o-chi-gbaagbaa ono, edzuru ekameka ono rwuru; l'oochita unu togbo. ¹⁹ O to dukpoda teke o bya; ophu o zikota unu. Utsu g'utsu; eswe l'enyashi be oo-byaje bya ezia zighata. Mbu l'onye-ozia doru enya bukwa ndzu e-rwuta iya. ²⁰ Kele iphe-azee taa svedu nemadzu azee lochia onwiya alochi. Ukpo apaa gberere k'ọphu o to svedu nemadzu aphu onwiya. ²¹ Noo kele Chipfu a-gbalihu g'ọ gbalihuru l'eli ubvu Perazimu. Ehu eghuahaa ya eghu g'o ghuru iya le nsuda Gibiyonu. Noo teke oo-je ozi iya; jee ya g'o to jejehaadaru iya; mbu mee ungara nkiya g'o to mejehaadaru iya.

²² Nta-a bu le-a; unu hakwa agba mgbonu; odumeka be ee-mekwa gegbirigba unu kabaa unu anyi erwa. O kwa Nnajiuphu; mbu Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike be pfuru mu su mu l'a tu-buwaru l'ee-mebyishi ali-a l'ophu.

Mmamiphe Chileke

²³ Unu ngabe nchi numa olu mu! Unu gebekpodapho numa iphe, mu epfu! ²⁴ Teke onye akoje opfu akoshi ẹka oo-nma iphe; ?

ọonoduje akọepfo ọkoro nno eje ọọ? ?Bụ iphe, ọonodujeepfo eme bụ egbukọshi bẹ ọonodujeepfo egbukọshi alị akpa iya ẹja eje ọọ? ²⁵ Ọ -kọchaa ya kpasaa ya; ọ dū ree; ?ọọ ghajẹdu iya akpuru dilu; ghaa akpuru kọminu; kua ya witi l'ẹka rwuberu iya nū; ghaa balị l'ibiya ọphu a karu iphe; bya aghaa ereshi-supelutu l'okoke alị iya ọbu? ²⁶ Ọ buru Chileke iya anọduje egoshi iya iphe, oo-me; bya abukwaru iya phọ anọduje ezi iya iphe, bụ: o -mee ya; l'ọ buru ọkpobe iya. ²⁷ E tee gudejekwa mgborígwè, eegudeje echi ereshi echishi akpuru dilu. Ọphu eegudejedu ọgba-kperekperen-zọshi-iphe ewephe l'eli kọminu. Akpuru dilu bụ oshi bẹ eegudeje echishi iya. Ọ buru mgboro bẹ eegudeje echishi kọminu. ²⁸ ?Eegwepyashije witi egwepyashi ọọ? Waawakwa. E te egwejedu iya ngwe lanu. Ọobujeru; e -wechaa ya ọgba-kperekpere-nzọshi-iphe; l'ọ phushia ya ẹswa; ọle o too gwepyakwanu iya egwepya. ²⁹ Iphemiphe ono bukotarū onye o shi l'ẹka bụ Chipfu, bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike. Iphe, ọotu-beje k'ememe dū biribiri; mmamiphe iya bẹ pakwaru ẹka.

29

Nshio mkpukpu Jierúsalemū

¹ Nshio Ariyelū; gube Ariyelū; mbu mkpukpu ono, Dévidi shi buru ono! Unu guru apha ye l'apha. Unu bọo ọbo-iphe bọgbabe mgburugburu. ² Obenu lẹ Ariyelū bẹ mu e-me g'ọ

jee iphe-ẹhuka. Ọo-gu aphụ kwashia ẹnya-mini. Ọo-due mu phọ g'ẹka aakpoje ngweja ọku l'oru-ngweja. ³ Mu e-keru ngu ọgu kephee ngu mgburugburu; woru ose-ọgu buphee ngu mgburugburu. ⁴ Ee-wozekpọ ngu alị k'ophu ịi-nọdu l'alị aka gberegbere. Olu ngu eshi l'alị adafuta nwiphiphe. Mbụ l'ii-nọdu l'alị epfu nwa hohoho ge nwamaa. Ọ buru l'alị be ịi-ze; olu ngu ọbu ada nwa rwirwirwii.

⁵ Ndu ọhogu ngu, dukpoo igwerigwe be eegwe uji g'urwuku, du nukuru nukuru. L'e mee igwerigwe ndibe ngu, ewebushi akurepho; ephe etsu dududu g'eswa ereshi. Teke ono teke ono; mbụ a -bya amaru; ⁶ be Chipfu, bu Ọkalibe-Kakota-Ike e-me phereketeke. Ọ -nọdu abya l'ọ tu egbigwe; alị anma jijijiji; ekameka aphụ tititi; oke pherephere ezi; oke mini edze; ọku, anọdu enwu phoophoohoo; ekepyashi iphemiphe. ⁷ Noo teke ikpoto ọha, anọdu etso Ariyelu ọgu a-wufuta; ephe etsoo ya ọgu; mekpoo ọlo, a kpushiru ike, du iya nu; nophēe ya mgburugburu. Ọ -nọdu eme l'ọ du iya ge nrwo; g'ọ bu ọphulenyā be ọophu l'enyashi. ⁸ Ọo-du g'ẹka onye ẹgu agụ rwo ru nrwo ge ya eri nri; o tehushia; ẹgu nọdu agụ iya ro l'ẹka ọogu iya; g'ẹka onye ẹgu-mini agụ rwo ru nrwo ẹka ya angu mini; o tehushia; ẹkpiri kpohukwa iya pho nkụ g'ọ kpohuru iya; kele mini ọbu agule iya pho g'ọogu iya. Noo g'ọo-du ikpoto ọha l'ophu, etso ubvú Zayonu ọgu bu ono.

Iphe, e-me ndu ta angaduru Chileke nchi

9 G'ò tufukwaa unu ẹhu! G'ò dukwa unu biribiri! Unu watakwa atsù ishi! Unu ba aphùhekwa ọzo! Gẹ mẹe, unu anguduru watakwa unu atsùtsu! Unu awata akpọ garigari l'ẹbe unu angù mẹe, shihuru ike! 10 Chipfu meakwaru g'oke mgbenya tù unu. O kechiakwaru unu ẹnya; unubẹ ndu mpfuchiru Chileke; o kpuchiwaa unu ishi; unubẹ ndu aphù ọphulenya. 11 Ọphulenya-a l'ophu ta adukwa iphe, ọ bụ unu. Ọ dọ-a unu g'opfu, e pfuru dee ya l'ẹkwo woru nyachia. Teke i wokwanuru ẹkwo ọbu nù onye maru agù ẹkwo bya asù iya g'ò nggẹ gùà jiko; iphe, oo-pfu bụ lẹ ya taa dukwa ike agù iya. L'a nyachikwaru iya anyachi. 12 Ọzoo l'i woru ẹkwo ọbu nù onye amadụ agugu bya asù iya: “Nggenu gùà jiko.” Iphe, oo-pfuru ngu bụ: “Mu ta amakwa g'aaguje ẹkwo.”

13 Sù-a; wakwa iphe, Nnajiuphu epfu baa: “Ndu-a buẹpho epfupfu bẹ ẹphe epfujeru mu l'ẹphe nọ mu ntse. Ọ bụru eli ọnu bẹ ẹphe gude akwabẹ mu ùbvù. Obenu l'obu phẹ nọgbaa mu ụzenya. Ebvu, ẹphe atsù mu bụ iphe, ẹphe gude eme iya bụ ekemu, nemadzu turu. 14 Ọo ya bụ lẹ-a; mgbo lanufua bẹ mu e-mefu-a ndu-a iphe, a-dù phẹ ebvu l'ẹnya. Mu e-me iphe, dọ biribiri tù-kobe l'iphe, dọ biribiri. Mmamiphe ndu maru iphe bẹ a-la l'iswi. Nkwamenya ndu iphe edoje ẹnya edomia onwiya edomi.”

Ele ẹnya l'iphu a-ka ree

15 Nshio unubẹ ndu ono, ejeje l'ẹka dọ omilomi je edomia iphe, ẹphe chiru idzu ememe; domia ya gẹ Chipfu ta ahuma iya; ndu anọduje l'ochii

eme iphe, ephe eme ariro su: “?Buro onye humaru anyi? ?Buro onye a-maru iphe anyi eme?” ¹⁶ Unu ewojeru iphe gha igharaphu g'onye ari l'ọ-kpu-ite a-du g'urwa, o gude akpu ite. ?Ọ duru teke iphe, e gude eka mee a-su onye meru iya nu: “Ọ to bukwa ngu meru mu?” ?Ọ duru teke ite a-su ọ-kpu-ite: “Ọ to dukwa iphe, i maru g'eeme?”

¹⁷ Ọ to dukwa g'oo-no-beru l'e woru úbvú úbvú Lébanonu mee g'ọ buru ali, iphe emehuje; ali, iphe emehuje abya ezee du g'oswa.

¹⁸ O -be mboku ono be ndu ada nkuchi a-numachaa opfu, e deru l'ekwo ono. Ndu atsụ ishi ahumachaa iphe l'ime ochii, gbaru tsukiribaa. ¹⁹ Ndu wozeru onwophe ali be a-nodu l'eka Chipfu ehu atso phe utso. Mbụ le ndu adudu g'ọ du phe a-nodu l'ime Onye Nso ke ndu Izurelu ete eswa. ²⁰ Ndu ewebushi akurepho a-chihu; ndu mgbonu taa duedu; ndu nweru enya eme ejo-iphe l'eenwutsushikota phe g'ephe ha; ²¹ mbụ ndu egudeje onu mee g'ikpe nmaa nemadzụ l'iphe, iswi du iya mma; woru onya gbaaru onye agbaru nemadzụ odzori l'ulo-ikpe; gbaa ekebe ugho jasụ l'e woru ikpe nma onye iswi du mma.

²² Oo ya bu le-a; wakwa iphe, oopfu anu onu-ulo Jiékopu; mbụ Chipfu ono, bu iya gbafutaru Ébirhamu ono. Ọ suru-a: “Iphere taa aduekwa oshilokpa Jiékopu ozo; ophu iphu agbachihuedu phe agbachihu ozo. ²³ Teke ephe a-huma unwegirima, mu a-nu phe be ephe e-dobe-a epha mu nsọ. Ephe ekwetakwapho l'onye nsọ

k'oshilokpa Jiékoṗu bẹ dọ nsọ eviya. Ẹphe anmahụ pyaapyaapya l'iphu Chileke kẹ ndu Ízurelu. ²⁴ Ndu te ebvuduru ebvuru l'iphe kẹ Chileke aburu ndu iphe edoje ẹnya. Ndu agụphe aphụ ekwe mee iphe, a sụru g'ẹphe mee.”

30

Ogbandzu, enwedu ishi

¹ Wakwa iphe, Chipfu epfu baa: “Nshio unube unwu ono, bu ndu ejo-okpoma; mbu ndu anoduje eme iphe, abudu idzu mu; ndu ẹphe l'ibe phe achije idzu atugba buru nanu; ole ẹphe te egudekwanu Unme nkemu eme iya; ndu eme iphe-eji akube l'eli iphe-eji; ² ndu wufuru lashia ali ndu Ijiputu l'ebe epfuru mu iya; ndu bu Fero bẹ ẹphe ele ẹnya l'eka g'o yeru phe eka gbobuta phe g'o to du iphe, e-me phe nu; ndu gbapfuru ndu Ijiputu je anodu phe l'eka ezeru ndu. ³ Ole egbobuta, Fero a-nodu egbobuta unu bẹ iphere iya e-mechaa du unu; mbu l'eka ndu Ijiputu, unu gbabarụ; e-mechakwana tee unu ntu l'iphu. ⁴ A makwaru-a le ndu-a bẹ ndu-ishi phe nowa le mkpukpu Zowanu; mbu le ndu ẹphe ziru ozi byarwutawaru mkpukpu Hanesu. ⁵ Ole onyemonye bẹ ee-mekota g'ẹphe buru ndu iphere du. O buru iphe, a-kpa iya nu bu ndu ono, adudu iphe, ẹphe gude phe eme ono; ndu te eyeduru phe eka; ophu ẹphe abaduru phe urwu. O buerupho iphe-iphere yee iphe ata uta bẹ ẹphe a-buru phe.”

⁶ Owaa bu ozi, Chileke ezi le k'ehu unwu anu, no l'echiegu ndohali: “Ndu ono, e ziru ozi ono

wuru je aghaa ali iphe-ehuka yee mkpawere; ali, oke oduma; yee ne oduma bugbaa; eka okpontu; yee ejo agwo ozo bugbaa; mbu l'ephe vu eku phe l'okpurukpu nkapfu-igara; bya evuru iphe, vu oke-aswa phe l'okpurukpu inya-kamelu; evujeru oha, ta abaduru phe urwu; ⁷ mbu evujeru ndu Ijiputu l'ebe abu le n-yemeka phe duru urwu, oobaru phe. Noo g'o gude ya kua ndu Ijiputu 'Eze-oke-agiyi O-no-ke-mmanu'."

Ndu kwefuru ike

⁸ "Jekwa ebyiaru phe iphe-a, mube Chipfu epfu-a l'okwekpu; mbu dekwaa ya edede l'ekwo-aphupu; k'ophu abukwanuru; o -rwua l'iphu; l'o buru iphe-ekebe, a-no jasu l'ojejoje. ⁹ Le ndu-a bukwa ndu kwefuru ike; bya aburu unwu eregede; mbu unwegirima, o too hedu ihee angabe nchi l'okwa, Chipfu anmaru phe. ¹⁰ Ephe nodu asuje ndu ophulenyaa: 'Unu ta aphuhakwa ophulenyaa ozobaa!' Bya asu ndu mpfuchiru Chileke: 'Unu te ekpuhajekwaru anyi iphe, gbaru anyi l'ememe! Unu pfujeru anyi iphe, atso utso anuma! Unu gbebejeru anyi mpfuchiru egbebe! ¹¹ Unu haaru anyi uzo! Unu gbeshiru anyi l'uzo! Unu ba byahe anyi l'iphu! Unu te epfuhuru anyi ke Onye Nso ke ndu Izurelu!' "

¹² Oo ya bu le-a; wakwanu iphe, oopfufu; mbu Onye Nso ke ndu Izurelu: "Eshinu unu jikaru anuma ozi, mu ziru unu; bya asu l'oo mkpawere be unu a-chiru upfu kwee; bya akporu obu ye l'eregede; ¹³ be iphe-eji ono a-buru unu igbulu, ha ephekerephe, gbaru oru; teme o nodu ada adada; g'ejia epfua; o dawanu teke ono teke

ono. ¹⁴ Ọo-kụkposhihu g'onye kụkposhiru ite-urwa; tũkaa ya nanunanu ẹhuka ẹhuka; k'ọphu bụ l'ibiribe iya bẹ a taa hụmadu g'ọ ka mma l'ọo mkpebahụ iya g'e gude gũta ọku l'ovokọku; ọzokwanu g'e gude kwọta mini l'obvu-mini.”

¹⁵ Wakwa iphe, oopfu baa; mbụ Nnajiuphu, bụ Chipfu, bya aburu Onye Nso kẹ ndu Ízurelu: “Izimanu -lwa unu azu; unu daa ngaberu mu; l'a dzọta unu. Unu -dakpọepfo gbẹdemu bya adakobe mu; ike adu unu. Obenu l'ọ tọ dudu iphe ono, duru ọphu unu meru. ¹⁶ Ọ buchia iphe, unu pfuru bụ waawaa; l'unu e-nyikotachia inya gude gbala. Ọ buri iphe ono meru g'o gude unu je l'agbala. Teme unu sukwapfo l'unu a-nọdu l'inya ọkpa-egwa gude agbala. Ọo ya bụ lẹ ndu a-nọdu achi unu ọso ọbu a-bukwarupho ndu ọkpa-egwa. ¹⁷ Ụnu ụmadzu labo l'ukporo ụmadzu iri etsukahuje gbala me onye lanu yee unu ebvu. Teke a du ise yee unu ebvu; unu atuko g'unu ha zelihi gbalaa jasụ nwa ndu a-phodu l'echilabo unu aduwa ge nwa itso, bvuru lẹ mkpakponu eze ubvu; mbu ge nwa ekwa, akụ peepee l'eli ubvu.” ¹⁸ Ọle ọo-nodulekwa-a agụ Chipfu g'o meeru unu eze-iphe-oma. Ọo-gbalihule-a phuaru unu obu-imemini; kele Chipfu bụ Chileke, ekpeje ikpe, pfuru nhamunha. Ehu-utso bẹ a goru nu iphe, bukpo ndu pfuru echeru iya nu.

Iphe-oma, Chileke e-meru ndibe iya

¹⁹ Sụ-a; unube ndu Zayonu; mbụ unube ndu bu lẹ Jierusalemu; unu a-kwata ekwa gberuma. Oo-mekwaru unu eze-iphe-oma; me unu raa

ẹkwa raku iya! Ọo ẹpho anuma, ọonuma iya; l'ọ za unu ẹnu. ²⁰ Nnajiuphu -nụkponu unu nri mkponwu-ẹhu; bya echebe unu mini eje iphe-ẹhuka; e tee domieduru unu ndu ezi unu iphe; unu egude ẹnya unu gededede huma phe. ²¹ ?Unu shiru ẹkutara-o; unu shiru ẹkicha-o; iphe, nchi unu a-noduepho anu l'azu unu a-buru: "Wakwa ọzo baa! Unu tsokwaru iya!" ²² Noo teke unu a-turwu nshi unu ono, a wuru mkpola-ochaa ono. Unu aturwukwapho ntekpe unu ono, e gude mkpola-ododo wua ono. Unu eworu phe tuphashia g'onye etupha nkirika-ekwa bya asu phe: "Unu gbaru ẹka laa!" ²³ Noo teke Chileke a-wata edzeru unu mini; edze iya ekpu l'iphe, unu meberu l'alị. Nri, aakota l'alị emehuaha emehu; bya adukwapho shii. Noo teke iphe-edobe unu a-wata akpa ntusaru-ẹhu. ²⁴ Eswi unu; mekpoo nkafu-igara unu, bu ophu ejeru unu ozi ẹgu l'a-nodu ata nri, a gwọ-phuberu agwọ-phube; pyashichaa ya unu; ọ buru agọ-ézé yẹ shovelu be e gude gwọ-phube iya. ²⁵ Teke o rwuru mboku ono, eegbu nemadzu pyaapya ono; mbu teke ono, oje-ephekerephe e-zeshihukota ono; be mini a-wata aso gborogboro ge nggele; shigbaa l'ubvu, ha l'eli asoshihu; shikwapho le mkpogiji ophu habe nwahabe asoshihukwapho. ²⁶ Onwa a-wata egbu nwijnwii g'enyawu; anwu akabaa echishi ike eme le g'oochi nta-a ugbo esaa; mbu l'oo-nodu echibe g'anwu chiru ujiku esaa l'ophu l'ophu; teke Chipfu e-pfubechaa iphe l'eka o mekaru ndibe iya iphe; bya emee g'onya, o yeru phe kpohukota.

Aphụ, Chileke a-nụ ndu Asiriya

²⁷ Unu lenu; Chipfu shi l'ẹka dụ ẹnya abya. Ẹhu-eghu iya nọdu enwu phuruphuru g'ọku; teme ọ nọdu akpụ tụtutuutu g'ẹnwuru-ọku. Ogbogboromonu iya bụ iphe, jiru iya nụ bụ oke-ẹhu-eghu. Teme ire iya buru ọku, enwu phoophoophoo. ²⁸ Unme, ọotu atutu dụ gẹ mini, asọ gborogboro, byaru kulakula bya awọru nemadzụ l'olu. Ọhamoha bẹ ọonmaje yigayiga; mbụ chiru phẹ ye lẹ n-yọ ọla-l'iswi. Ọ bya eworu iyagba-inya woru ye ndiphe l'asha g'o duphua phẹ. ²⁹ Noo teke unu awata agụ ebvu g'aagụje l'enyashi mbọku, unu abọ ọbo-iphe, dụ nsọ. Ẹhu atsoshikpoo unu uto so ike gẹ ndu egbu opu eje l'úbvú kẹ Chipfu; mbụ agbara-mkpuma kẹ ndu Ízurelu.

³⁰ Chipfu emekwa gẹ nemadzụ numa g'olu iya dụ-be akpabiri; mekwaphọ g'ẹphe hụma ọkpehu iya l'ẹka ooje alwa l'alị l'ẹka ẹhu-eghu iya enwu phuruphuru; teme o gude ọku, enwu phoophoophoo; bya edzekwaphọ oke mini, atụ aka-mini. ³¹ Olu Chipfu l'a-chikashi ndu Asiriya nanunanu. Oo-gude mgboro-eze iya chitachaa phẹ togbọ. ³² Teke Chipfu gude oshi-mpaleka iya ono, o gude anụ phẹ aphụ ono chia phẹ gbaa; ebvu aswoshihu; mbụ ebvu, aakụ nkwa eye; bya akpọ ogumogu eye iya; teke ono, ọo-nọdu etso phẹ ọgu echi phẹ ẹka gbaagbaa ono. ³³ Noo kẹle Tofetu shihawaa lẹ ndiche dụ. E doziwaru iya kwabẹru eze. Nsukutu ọku, dụ iya nụ bẹ e mewaru; ọ dụ omilomi bya adụ ọsa. Ọku yele nkụ kwatakporu paa ya ẹka.

Unme, Chipfu tūru sọru gborogboro g'ọku nshì-egbe sọbata iya bya emee ya; ọ gbanwuhu ọku nwuahaa phoophoohoo.

31

Ọshi, ayọru ndu kpọru obu yeru ndu Ijiputu

¹ Nshìo unubẹ ndu ono, agba ala alì ndu Ijiputu eje achọ n-yemẹka; ndu daphuberu ìnya; bya akpọru obu yeru ikpoto ugbo-ìnya, ẹphe nweru; yẹe oke ọkpẹhu dū ndu ojọgu phẹ, bụ ndu egudeje ìnya eje ọgu; ọphu ẹphe adabẹduru ẹnya l'ẹka Onye nsọ kẹ ndu Ízurelẹ nọ; mbụ ọphu ẹphe agbapfuduru Chipfu g'o yeru phẹ ẹka.

² Ole ọ bụ; yẹbedua l'onwiya bukwa onye maru iphe. Ọ nọdu ewotajeru nemadzụ ọla-l'iswi; ọphu oopfujedu opfu laa azụ azụ. Ọo-gbalihu tsoo ibe ndu ẹjo-iphe ọgu; mẹkpoo ndu anọduje eyeru ndu eme ẹjo-ememe ẹka. ³ Obenu lẹ ndu Ijiputu bụ nemadzụ; ẹphe ta abụdu Chileke. Ìnya phẹ bẹ bụ anụ-ẹhu; ọ tọ bụdu maa. Chipfu -machìwaa ẹka bẹ ọpfun a-dụ-a onye eye ẹka. Onye eeyeru ẹka adaa gwoo. Ẹphenebo atụko laa l'ite lanụ.

⁴ Wakwa iphe, Chipfu pfuru nū mu baa: “Ọo g'oduma asuje ekiri; mbụ g'oke-oduma asuje ekiri mẹ o -gbua iphe, oo-ri; m'obetakpọo e kua ikpoto ndu eche aturu; ẹphe tuko dzukọo g'ẹphe tsoo ya ọgu; mkpu, ẹphe tuko echì te emekpọdanu gẹ ndzụ gụa ya; ọphu ọzu, ẹphe atụ akpọshidu iya iphe, oome-a. Noo gẹ Chipfu, bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike e-nyizeta bya alwua ọgu l'eli úbvú Zayonu; mẹkpoo lẹ mkpakpọnu úbvú

ono. ⁵ Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike e-kpuchita Jierúsalemu g'enu, ephe l'eli. Oo-kpuchi iya; teme l'ọ nafutakwa iya pho; agbaru iya odzori, agbaru iya mkpu; g'ọ to du iphe, e-me iya nu."

⁶ "Su-a; unube ndu Izurelu; unu lwaphutanu azu lwapfuta onye ono, unu kwefuru ike ono; ⁷ kele o -rwua mboku ono be onyemonye le g'unu ha e-mechakwaa jika nshi mkpola-ochaa ono; yee ke mkpola-ododo ono, unu gude aka iphe-eji unu mee ono. ⁸ Ndu Asiriya be ee-gude ugu-echi, abudu k'amadu gude gbushia; mbu be buru ugu-echi, abudu ke nemadzu mmanu be ee-gude gbufu phe. Ephe a-gba oso gbalaaru ugu-echi ono; l'a chiru unwokorobya phe ye l'ozu mkponwu-ehu. ⁹ Agbarike phe a-dakota; aka eeye phe ebvu. Ndu-ishi ndu ojogu phe -humaepfo g'ogu obu eje ala; ephe agbado ekwa-ohubama phe phota oso gbalachaa." Noo iphe, Chipfu pfuru bu onoya; mbu onye ono, kpoberu oku l'ubvu Zayonu; bya azube ota pfupfupfu oku le Jierúsalemu ono.

32

Onye eze, pfuberekoto

¹ Unu lenu; o nweru eze, abyanu a-buru eze, pfuberekoto. Ndu-ishi iya aburu ndu ekpe ikpe, pfuru nhamunha. ² Onyemonye a-du g'eka edomi onwonye, a no agbalaru pherephere; dukwapho g'eka aanoduje ezeru ndzu l'eka oke-mini edze; dukwapho ge nggele, aso l'ali, mini adudu; dukwapho g'ononyo oke agbara mkpuma, no l'ali, adudu iphe, du iya nu. ³ Noo

teke e tee meëdu ge ndu aphu uto phu-buhu uto. Teme ndu anu iphe le nchi awata anga nchi. ⁴ Ndu iphe aduje egwegwa e nweru egomunggo. Ndu epfu l'onu-oku epfuahaa opfu gbururu; pfuahaa iphe, doru enya. ⁵ E tee kuhedu onyeswe onye a maru epha iya. Ophu akwabeedu ejo nemadzu oke ubvu; ⁶ kele onyeswe epfuje mkpokoro-opfu. Egomunggo iya buepho ejo- iphe be onoduje ari. Iphe, onoduje eme ememe buru umere onye agubeduru Chileke iphe. Teme o nodu anoduje ezi ejo-nzi l'opfu ehu Chipfu. Ndu egu agu be oohaje; epe adabyiru iphoro. O to kejedu ndu egu-mini agu mini. ⁷ Umere k'onye ejo nemadzu bukwaru ejo-iphe. Iphe, ochije idzu ememe bukota ejo-ememe; g'o gude ntuphu-ire mebyishia ndu akpa nri; mbukpoo m'obetaru ndu ono, adudu g'o du phe ono nodu eyekpoo onu, pfuru oto. ⁸ Obenu l'onye a maru epha iya achije idzu, a maru epha iya. O buru iphe, a maru epha iya, oomeje be oogudeje pfuru pfushia ike.

Unwada Jierúsalemu

⁹ Unube unwanyi ono, no tusaru ehu; unu gbalihu ngaberu mu nchi! Unube unwada ono, ari l'o to dudu iphe, abya unu ememe ono; unu numakpodapho iphe, mu abya epfupfu! ¹⁰ A - noepho apha ophu; tu-kobe iya iphe, ha nwan-shii be unube ndu ono, ari l'o to dudu iphe, abya unu ememe ono a-wata anma jijijiii. Vayinu ta aduedu mebyi, oo-mita. O to duedu iphe, aawota l'oshi-omi ililekpoo. ¹¹ G'ehu nmakwaa unu anmanma; unube unwanyi, no tusaru ehu!

G'èhu tekwaa unu kparìkpari; unubè unwada ono, ari l'ò tọ dudu iphe, abya unu ememe ono! Unu tọfukwa èkwa unu; chita uwe-aphu gbaphua onwunu l'upfu! ¹² Unu phukwaru yoo l'opfu èhu ègu ono, du ùbvù l'ènya ono; mè kè vayinu ono, amije shii ono; ¹³ mè k'alì ndibe mu l'opfu; mbu ali, bu iphe, rwuchiru iya nu bu obvu yèe èwu-òbvù. Ee-o! Unu watakwa agù aphu l'opfu èhu iphe, bukpuo ùlo, aanòduje abò iphe; mè k'èhu mkpukpu-a, aanòduje eme emereme-a! ¹⁴ Noo kèlè unuphu ibe eze ono bè ee-mechaa gbado. Mkpukpu ono, aatu wòwoowoo ono adabyiru iphoro. Úbvù Ofèlu; yèe ùlo, a kpùshiru ike, du iya nu a-buru ochobu jasuru; buru èka du nkapfu-ìgara-òswa ree; yèe èka eeche eghu mè aturu; ¹⁵ gbiriri jasù teke ee-shi l'eli wua anyi unme Chileke l'èhu. Noo teke ee-woru echiegu mee ali, iphe a-nòdu emehuje; ali èka iphe emehuje abya ezeè du g'òswa. ¹⁶ Ee-kpeahaa ikpe, pfuru nhamunha l'echiegu; haahaa enge, pfuru oto l'ali, emehuje iphe, a kòru iya. ¹⁷ Mebyi, apfubekoto a-mì bu lè nchì a-du doo. Iphe, e-goshi l'a pfuberekoto aburu l'èkameka a-da nyonyoronyo; meji anmapfuru onyemonye jasù l'ojejoje. ¹⁸ Tème ndibe mu eburu l'unuphu èka nchì a-du phè doo; l'unuphu, adudu iphe, byaru eme phè nu; l'èka èphe a-nòdu atuta unme; o tọ dudu iphe, akpo-byi phè iya nu. ¹⁹ Mbu l'igwe a-tu akamini gude tupyashia oke oswa; tupyashia mkpukpu ono l'opfu l'opfu. ²⁰ Èhu-utso bè a gòru nu unubè ndu ono, akù iphe, unu akù akùku l'èka mini

dụ; mbụ unube ndu harụ eswi unu; yee nkapfu-igara unu; ephe nọdu akpa ntusaru-ehu.

33

¹ Nshio gube nwa mmebyi; l'ebe abụ l'o nweru onye mebyiru gubedua! Nshio gube nwoderu-oye; l'ebe abụ l'ọ duru onye deru ngu ye! O kwa: i -haepho emebyishi; l'e mebyia gubedua. Teke i haerupho ederu nemadzụ ye; l'e deru gubedua ye.

² Gube Chipfu; menaarụ anyi eze-iphe-oma! Anyi pfukwaru echeru ngu. Bujenuru ike anyi l'utsu mbọku-mbọku. L'i buru onye ndzota anyi; me anyi nọdu l'iphe-ehuka. ³ Oobujeru; olu ngu -daepho g'egbigwe; ndiphe agbalacha. Teke i kwolihuru ekwolihu; ohamoha agbakashihu. ⁴ A kwaa phe okwata rwukoo phe g'eka inyarinya erwu ekwo; mbụ gbaa phe gorogoro g'eka igube wubaru.

⁵ Chipfu be goshiru l'ọ parụ eka; noo kele o bu l'ephekerephe. Úbvú Zayonu be oo-me g'ọ buru iphe, e-ji iya nụ bu ikpe, pfuru nhamunha; yee apfubekoto. ⁶ Oo ya a-buru onye e-me g'unu nguru anguru l'ogbo k'unu. L'ọ dzota unu okpobe adzota; mee g'unu maru iphe; kwaa enya. O buru atsu Chipfu ebvu a-buru eku k'unu.

⁷ Lewarọ; ndibe phe, bu ndu okpehu du l'echikwa mkpu l'oma gbororo. Ndu ephe ziru ozi, bu ndu byaru g'e doshia opfu nọdu akwa ntumatu. ⁸ Eze gbororo be a gbadoakwaru; ophu o duedu ndu ije, eshijekwadụ iya nụ. Ephe mebyiwaru ogbandzu, ephe gbaru; ophu o duedu iphe, a guberu ndu ekebe. Ophu o

düedu onye aakwabejekwadu ùbvù. ⁹ Alì-a nòdu agù aphù edideshihu edideshihu. Iphere dü òswa, nò l'ùbvù ùbvù Lébanònu; ò nòdu anwùwashihu anwùwashihu. Nsùda Sharònu düepho g'echiègu èka mini adùdu. Tème oshi, nògbaa l'alì Beshanu; yèle ùbvù Kamèlu nòdu alaèpho èkwo kparakpara.

Òkwa, Chipfu anmarù ndu òhogu iya

¹⁰ Chipfu bya eyee ònu sù: “Òo nta-a bè mu agbalihu agbalihu! Òo nta-a bè mu e-goshi lè mu parù èka! ¹¹ Unu dü ime èswa òkponku; ò buru oshi ereshi bè unu a-nwù. Unme, unu atù buru iya bù òku, e-ke unu. ¹² Òzo bù lè ndu ono bè adùepho gè mkpuma layìmu, a kpòru òku; mbù l'òo g'e gbushije irwu obvu kùbe tsee ya òku-a bù g'èphe e-tsu gburugburu tsufu. ¹³ Unubè ndu bu ùzenya; unu nùmakwa iphe, mu meru! Unubè ndu òphu bu ntse; g'o donaa unu ènya l'òkpehu dü mu!”

¹⁴ Ndu iphe-eji, bu l'eli ùbvù Zayònu bè ndzù-agùgu rwutaakwaru. Ndu ta adùdu iphe, èphe gùberu Chileke nòdu aphùwaa kpaakpaakpaa epfu sù: “?Bù onye ole lè g'anyi ha bè yèe òku, enwu enwunwu e-buru? ?Bù onye ole lè g'anyi ha bè yèe òku, etsu ojejoje e-buru?” ¹⁵ Ò kwa onye bù onye emeje iphe, pfulu òto; tème ò nòdu epfujè iphe, pfulu nhamùha; onye ajìkaje anata urwu, shi l'iphe, a natarù l'ìke; tème ò nòdu eselajè èka azù l'anata uphalazu; onye ta angabejedu nchì mè a -nòdu achì idzu g'ee-shi gburu òchi; tème òphu òsajèdu ènya hùma iphe, bù èjo-iphe. ¹⁶ Noo ègube onye a-nòdu

l'ephekerephe. Ọ buru ẹka oo-buru zee ndzu bu l'ulo, a kpushiru ike l'eli ubvu. Eka ono be aano du anu iya nri. Ophu o dudu teke o byaru achọ mini achọcho.

G'iphe a-du-be ree l'iphu

¹⁷ Gubedua e-gude enya ngu huma onye eze ono g'o du-be ubvu l'enya; bya amaa enya l'ali ono, noru ogologo ono. ¹⁸ L'i bya egude oriri ngu bya alaphu azu l'akahu nggiri ono. Mbụ l'i rĩa sụ: “?Bunaa awe be onye ono, shi edeje okpoga-akiriko ono nohunu? ?Buhunu awe be onye ophu e shi apfujeru ego obu nu no? Mbụ ? bunaa awe be onye ophu shi agu ulo-mgbobuta anyi ogu nonaa?” ¹⁹ I ti humabaedu ndu ono, shi eku onwophe ono enya ahuma ophu; mbụ ndu ono, opfu phe egbejeru egberu ono. Ndu atsụ ntsụ; ophu iphe, ephe epfu edojedu enya. ²⁰ Lenaa enya le Zayonu; mbụ mkpukpu ono, anyi anoduje abo obo-iphe anyi ono! Iigudewarọ enya ngu huma Jjerusalemu; mbụ mkpukpu ono, bu: i -buru iya; nchi adu ngu doo ono; bya adu g'ulo, e meru l'ekwa, adudu onye byaru aphoriberu iya aphoriberu; ophu o dudu onye adu ike apho-lita itso iya apho-lita. Ophu o dukwapho eri iya ophu byaru agbabuhu agbabuhu. ²¹ L'eka ono be Chipfu aburu Onyibe k'anyi. Eka ono a-du g'eka nggele du osa; enyimu du iya osa. Ophu o dudu unwu ugbo-mini, nweru akwo-ugbo, byaru eshi iya nu. Ophu o dukwapho oke ugbo-mini, a byaru anga l'eli iya. ²² Noo kele o Chipfu bu onye-ikpe k'anyi. Mbụ l'ọ Chipfu l'aturu anyi iphe, anyi

a-nòdu eme. Tẹme ọ buru Chipfu bu onye eze k'anyi. Ọo ya bu onye a-dzọta anyi. ²³ Eri, e shi kee gube ụgbo toshihuakwaru. Oshi, gube ụgbo gude nguru anguru duchaakwa wogowogo. Ọphu ẹkwa-ụgbo ngu adabyiekwaru potoo. Ọo ya bu l'aa-kwa okwata, paru ẹka kee; mbu le ndu eniyeni a-kwachaa okwata. ²⁴ Ọphu ọ duedu onye bu le Zayonu a-su: "Iphe emekwa mu." Tẹme iphe-eji ndu bu l'eka ono meru be aagukotaru phe nvu.

34

Aphu, Chileke a-nu ndu ohogu iya

¹ Unu kpitaru ntse; unube ohamoha; unu bya anumakpodapho! Unu ngabekpodapho nchi; unube ndiphe! G'eliphe l'ophu numakwa; iphemiphe, no iya nu anuma! Ge mgboko numa; iphemiphe, shi iya nu anuma! ² Chipfu be avukwaru ohamoha ovuma. Oke ehu-eghu iya be o tu-koshiakwaru ndu ojogu phe l'ophu. Oomebyishikotakwa phe g'ephe hakotakpoo ren-gurengu. Oo-woru phe haa g'e gbushia. ³ Ndu nkephe, e gburu egbugbu be aa-pajeru tuphaa etupha. Odzu phe awata eshi ishi; mee phe atuko ubvu ubvu swongaa. ⁴ L'aphu akpaminigwe g'onye phuru utute. Kpokpode atuko adashihu l'ali g'eka ekwo vayinu, nwuru lwaa erishihu l'eri iya; mbu g'akpuru oshi figu, no l'oshi figu gbanwushihuru agbanwushihu dashihu.

⁵ Ogu-echi mu be a nokwa l'imigwe baa bata nko. Lekwa; a paakwa ya apazeta gude abya anu ndu Edomu aphu; mbu ndu ono, bu ndu mu

dochawaru edocha k'emebyishikòta rengurengu ono. ⁶ Ogu-echi Chipfu bẹ mee a-ngugukwa angugu. Iphe, e-ji iya nọ bukwa ẹba-iphe. Mee unwu-aturu; yẹ mee eghe; waa ẹba-iphe, shi l'àkpùrù ebili aduchaa ya. Noo kẹle Chipfu abya egwe ngweja lẹ mkpukpu Bọzura; iphe, ee-gbu egbugbu paa ẹka l'alì ndu Edomu. ⁷ Atsù bẹ aatuko ẹphe l'ẹphe gbushikòta; mękpoo oke-eswi ndu ophu ha nwanshii; mę ndu ophu paru ẹka. Alì phẹ bẹ mee a-nodu asọ gborogboro; l'eegude ẹba-iphe gwọ urwuku l'ọoburu ẹpuchi. ⁸ Noo kẹle Chipfu nweru eswe agwata ugwo iphe; bya enweru apha, ẹjo-iphe onye meru a-vọ iya l'ẹhu; g'ooshi nno gbaaru ndu bu lẹ Zayonu ọdzori.

⁹ Nggele nggele, nọkota l'alì ndu Edomu awokota korota. Eja, dọ l'alì ono awokota oku-nshì-egbe. Alì ẹka ono l'ophu abukotaru korota, oku enwu taphutaphu. ¹⁰ O tọ byadu anyihu anyihu eswe l'enyashi; ẹnwuru iya akpọ tọtututu jasu l'ojejoje. L'ọ buru ochobu dabyiru nno shi l'ogbo sweru ogbo. O tọ dudu onye byaru eshibaa ya ghatakponu aghata ozobaa. ¹¹ Okpo-ngwere yẹ ebyi esweta iya l'ọ buru iphe phẹ; mbu lẹ mgbashì-ujiku yẹ okpoko-ohà akpashì ẹpfune l'ẹka ono. Chileke e-me alì ndu Edomu g'ọ dọ g'o shi dọ teke o meru eliphe k'òphúú lẹ mbulembu. ¹² Ndu oke amadu phẹ ta aduedu ẹka ẹphe enwekwaduru, bu ẹka eekuje alì-eze. Ndu-ishi iya g'ẹphe ha achihukota. ¹³ Ẹwu-óbvú erwuchia l'ulo-eli, dọ iya nọ. Ole-karara yẹ ẹgara atuko ulo iya, a kpushiru ike zechia. Iphe, a-nodu akpa iya uri aburu nkuta-oswa. Mgbashì-ujiku eworu

iya mee ibe phe. ¹⁴ Unwu anu, bu l'echiegu ephe l'achi-anmabu atuko edzudagbaa l'eka ono. Eghu-oswa araku ibe iya l'ora. O buru l'eka ono be mgbashi-ujiku anodukwapho atuta unme. O buru l'eka ono be ephe achotaru onwophe eka ephe a-nodu atuta unme. ¹⁵ Mgbashi-ujiku a-kpa epfuno l'eka ono nodu tushia ekwa. L'o kpua ya; vua nodu l'eka ono kpupyabe phe le nkú iya hee hetseshia. O bukwarupho eka ono be egbe e-dzukwapho okee le nyee.

¹⁶ Unu jenu elee enya l'ekwo Opfu Chipfu; unu agua ya agugu. Unwu iphe ono ta adukwa me nanu adu-phodo l'eka ono. Ophu o dukwa ophu byaru asu le ya ta ahumaduru okee ozoo nyee ya; kele o kwa mbedua turu ekemu su l'onoo g'oo-du bu ono. Teme o buru Unme mu a-nodu erwukobe phe l'eka lanu. ¹⁷ Oo ya atuje g'ooduru phe. O nodu egudeje eka iya tua ya atutu kee. O je aburu nkephe jasu l'ojejeje. Mbú ephe ebuwaruro l'eka ono gbe l'ogbo sweru ogbo.

35

Ehu-utso ndu a dzotaru

- ¹ Echiegu yee ali, adudu
mini,
du iya nu be ehu a-tso.
Mgbegu ali-evevee be a-wata
ete eswa mehuaha iphe,
e meberu iya g'eka
okoko jashiru.
- ² Mbú l'oo-jashikpoo
igwerigwe.

Èhu atsọo ya tsọshikpoo
ya ike;

l'o rwua okwe kpua ya.

L'e mee ya g'ọ dọ biribiri
g'úbvú úbvú Lébanọnu;
dọ akpabiri g'úbvú
Kamẹlu;
yẹ nsuda Sharọnu.

Èphe egude ẹnya phẹ
huma
ọdu-biribiri kẹ Chipfu;
mbụ akpabiri kẹ Chileke
anyi.

³ Unu menaa g'ẹka unu,
tsuru mẹe shihu ike.

Unu emee g'ikpere unu,
aphụ kwẹekweekwee
nguru anguru.

⁴ Unu pfiaru ndu nweru obu
ndzụ-agụgu sụ phẹ-a:

“Unu shihu obu ike;
gẹ ndzụ ba agushi unu.

Lẹ Chileke unu a-bya;
bya emelata nemadzụ iphe,
o meru onye ọzo.

Ọo-bya; bya adzọo unubẹdua
ndzụ.”

⁵ Noo teke ẹnya a-sahụ ndu
atsụ ishi.

Nchị ndu ada nkuchi emee
phosangu.

⁶ Noo teke ndu ẹniyeni a-wata
azọ garamu garamu
g'ele.

Ire agbutoshihu ndu te
epfudu opfu;
ẹphe awata erwu okwe
ẹhu-utso.

Mini e-shi l'echięgu gbafuhu
sọaha kẹ gborogboro.

Tẹme nggele eshi l'ali,
mini te eshidu dọ gbafuhu
sọaha gborogboro.

⁷ Eja evevee,
l'ekpo phuruphuru
l'a-buru okpuru.

Ali, mini tahuru agbafushihi
ogba buru nggele.

O buru ẹka ono,
bu nkuta-ọswa shi buru
iya ono
be ẹswa e-fushi;
eji efushia ya;
ẹchara amishia ya.

⁸ L'a bya atogbo iya eze
gbororo; l'e kua ya uto,
du nsọ.

Ndu aasọ nsọ te eshidu iya.
Ndu a-nodu eshi iya nu
kpoloko abuerupho
ndu o duru;
ophu ndu eme eswe
agghaphedu l'ime iya.

⁹ Oduma taa nodu iya.
Ophu o dudu anu ozo,
eri anu,
byaru eshitakpo o ya

eshita ophu.
 A taa hụmakpoodaa phẹ nụ
 ahụma ophu l'ẹka ono.
 Ọ bụepho ndu a gbafutaru bụ
 ndu a-nọdu eshi iya nụ.
¹⁰ Mbụ lẹ ndu ono,
 Chipfu pfulu aswa phẹ
 ono a-lwa.
 Ẹphe aguru ebvu lwatashia
 Zayonu.
 Ẹphe ekpuru ẹhu-utso ojeje
 g'onye kpu okpu eze.
 Ete ẹswa yẹ ẹhu-utso
 atuko phẹ ẹhu sweta.
 Aphụ yẹ atsụ ude agbaa
 ọso gbalaa.

36

*Senakeribu eye ndu Jierúsalemụ ebvu
 (2Ndu 18:13-37; 2Iphe 32:1-19)*

¹ Tọbudu iya bụ; o rwua l'apha, kwe eze, bụ
 Hezekáya apha iri l'eno, ọ wataru aburu eze;
 Senakeribu, bụ eze ndu Asiriya bya ọgu l'alị
 ndu Jiuda; bya atuko mkpukpu phẹ g'ọ ha, bụ
 mkpukpu, a kpushiru ike lwua lwuta. ² No
 iya; eze ndu Asiriya ono bya agbe lẹ mkpukpu
 Lakishi zia onye-ishi ndu ojogu iya; yeru iya ndu
 ojogu, dụ igwerigwe; bya asụ iya g'ẹphe jepfu
 eze, bụ Hezekáya lẹ Jierúsalemụ. Onye-ishi ndu
 ojogu ono jerwua bya eje apfulu l'ishi mgba-
 mini okpuru ụzo eli, dụ l'ụzo ono, eeshije eje
 ẹka asajẹ uwe ono. ³ Ọ nọdu l'ẹka ono; ẹphe

byapfuta iya; mbụ Elyakimu nwa Hilikaya, bụ onye-ishi l'ibe eze; waa Shebuna, bụ onye edeje ẹkwọ; waa Jiowa nwa Asafu; yẹbedua bụ onye nkwakọbe.

⁴ Onye-ishi ndu ojogu ono bya asụ pñe: “Unu je akaru Hezekáya lẹ-a: Wakwa iphe, o pfuru; mbụ Okalibe eze, bụ eze ndu Asiriya. O sụru-a: ?Bụ lẹ gunu bẹ ì chiru nwupfu ophu i nweru kwẹe? ⁵ I sụru l'ì machawaru ẹregede ogu bya enweru ike, e gude alwu ogu. Obenu l'opfu ngu bụ okorobo opfu. ?Bụ onye bẹ ì dakoberu ekwefuru yẹbe eze ndu Asiriya ike? ⁶ Lenu; o kwa ndu Ijiputu bẹ ì dakoberu; mbụ Ijiputu ono, bụ mgbawa-ẹchara, abujeru: onye dakoberu iya nù l'o yejashia ya ẹka meka iya iphe onoya. O kwa ẹgube ono bẹ Fero dụ; mbụ eze ndu Ijiputu. O kwa nno bụ g'o duru iphe, bukpo ndu dakoberu iya nù. ⁷ Teke ì sukwanuru mu l'ọo Chipfu, bụ Chileke unu bẹ unu dakoberu; ?tọ bụdu Chipfu obu bụ ophu Hezekáya lwuru ẹka aagwajẹ iya; bya emebyishia oru-ngweja iya; bya asụ ndu Jiuda ẹphe lẹ ndu Jierúsalemụ g'ẹphe byajẹ abaa eja l'atatiphu oru-ngweja-a?

⁸ “Byalẹkwa-a g'unu lẹ nnajiuphu mu, bụ eze ndu Asiriya tuko chia idzù. I -kweta bẹ mu a-kpuru unu ñya ise kpẹe ngu; mẹ o -buru l'ii-dụ ike yechaa ya ndu a-nodu agba iya nù. ⁹ Odumeka; ?denu g'ì riru l'ii-dụ ike kpafu l'iphu onye-ishi ndu ojogu nnajiuphu mu; m'obeta o buru onye ẹnya kachaa alwalwa lẹ ndu-ishi ndu ojogu iya; l'ẹka o bụ ndu Ijiputu bẹ ì dakoberu g'ẹphe chie ngu ugbo-inya; chie ngu ndu agba l'inya-ogu? ¹⁰ Ozo bụ lẹ-a; ?i dobesu l'ọ tọ bụdu

Chipfu be mu no l'eka bya ogo l'ali-a ge mu mebyishia ya? O kwa Chipfu l'onwiya ziru mu ge mu bya ogo l'ali-a mebyishia ya."

¹¹ Tobudu iya bu; Eliyakimu; yee Shebuna; waa Jiowa bya asu onye-ishi ndu ojogu ono-a: "Jiko gude opfu ndu Aramu pfuru yeru anyibe ndu-ozu ngu; eshinu anyi anu iya ree. Te egudeshi opfu ndu Jiuda pfuru yeru anyi; kele ndu no l'eli igbulu anukwa iya."

¹² Onye-ishi ndu ojogu ono su phe: "?Bu unu le nnajiuphu unu kpoloko be o du unu ge nnajiuphu mu ziru mu ge mu bya ezia ozi-a? Waawakwa. O kwa unu le ndu ono, no l'eli igbulu ono; mbu ndu ono, unu l'ephe e-mechaa ria nshi unu l'onu; ngua mamini, unu gboru ono be mu epfuru iya."

¹³ Onye-ishi ndu ojogu ono bya apfuru bya egude opfu ndu Jiuda bya arashia ya ike su: "Unu numakwa iphe, o pfuru; mbu Okalibe eze ono, bu eze ndu Asiriya! ¹⁴ Wakwa iphe, eze ndu Asiriya pfuru: Unu te ekwekwa ge Hezekaya dephua unu. O to dukwa ike adzo unu! ¹⁵ Ophu unu ekwekwa ge Hezekaya deta unu g'unu dakobe Chipfu; l'eka oopfuru unu asuje le Chipfu ta adukwa iphe, e-me g'o to dzota unu. Le mkpukpu-a taa lakwa l'eka eze ndu Asiriya. ¹⁶ Unu ta angakwaru Hezekaya nchi; kele eze ndu Asiriya sukwaru-a g'unu wufuta wu-pfuta iya ge yele unu doshia. Oo ya bu g'onymonye le g'unu ha eria iphe, shi le vayinu iya; ria akpuru, shi l'oshi figu iya; bya angua mini, du le welu iya; ¹⁷ jasu teke ya a-bya eduta unu; lashi l'ali, du ge k'unu; mbu ali, ereshi du;

mee òphúú dù iya; alì, nri dù; teme opfu-vayìnu dù iya.

¹⁸ “Unu te ekwekwa gẹ Hezekáya dephua unu; kele ọo-sù unu lẹ Chipfu l'a-dzotakwa unu. ?Ọ dukporu ọha ọphu agwa alì phẹ nafutajewaru l'ẹka eze ndu Asiriya? ¹⁹ ?Bụ awe bẹ agwa ndu Hamatu yẹe kẹ ndu Apadu nọ? Agwa ndu Sefavayimu; ?ẹphe nọ l'awe? ?ẹphe duru-a ike dzota ndu Samériya l'ẹka yẹbe eze ndu Asiriya tọ? ²⁰ ?Bụ agwa ole l'ime agwa ndu alì ono bẹ duru ike nafuta ndu alì iya l'ẹka iya? ?Denu gẹ Chipfu e-shi dù ike nafuta ndu Jierúsalemu l'ẹka iya?”

²¹ Ndu Jiuda ono, oopfu eyeru ono nọduepho nggujungguji; ọphu ọ dudu onye ọphu pfuru opfu yeru iya; kele eze, bụ Hezekáya turu ekemu sù g'ọ to dukwa onye e-yeru iya onu.

²² Tọbudu iya bụ; Ẹliyakimu nwa Hilikaya, bụ onye-ishi l'ibe eze; yẹe Shebuna, bụ onye edejeru eze ẹkwo; waa Jiowa nwa Asafu, bụ onye nkwakọbe tųgbua; o bụru phẹ ejepfu Hezekáya. Ẹphe gbajachaa uwe phẹ agbaja. Ẹphe jerwua bya eje akọoru iya iphe, onye-ishi ndu ojọgu ono pfuru.

37

Hezekáya epfu anụ Chileke

(2Ndu 19:1-13)

¹ Tọbudu iya bụ; Hezekáya numaepho iphe ono ọ gbajashia uwe iya; bya achita uwe-aphu yee; ọ bụru iya eje l'eze-ulo Chipfu. ² Ọ bya ezia Ẹliyakimu, bụ onye-ishi l'ibe eze; yẹe Shebuna,

bụ onye edejeru eze ẹkwo; waa ndu-ishi lẹ ndu-uke Chileke; g'ẹphe jepfu onye mpfuchiru Chileke ono, bụ Azáya nwa Emožu. Ẹphe tuko yee uwe-aphụ jeshia. ³ Ẹphe je je asụ iya: "Hezekáya suru-a: 'Ntanụ-a bụkwa mbọku, oke iphe-ẹhuka dapfutaru anyi; bya aburu mbọku, aahù anyi ahùhù; bya aburu mbọku, iphe-iphere jiru anyi iphu. Ọ dukwa g'ẹgube ime anọduje eme nwanyị; ọ tọ dudu ike nyia ọnyi nwua nwata ọbu-a ⁴ O nweru g'ọo-dụ; Chipfu, bụ Chileke ngu anuma iphe ono, onye-ishi ndu ojogu ono epfu ono; mbụ onye ono, nnajiuphu iya, bụ eze ndu Asiriya yeru g'ọ bya epfutoshia Chileke ono, dzụ ndzụ ono; k'ọphu bụ lẹ Chipfu a-barụ iya mba l'opfu ono, yẹbe Chipfu, bụ Chileke ngu nọmaru ono. Ọo ya bụ; pfuru nụ Chileke l'opfu ẹhu ndu ọphu phoduru nụ.' "

⁵ Ọo ya bụ; ndu ono, eze, bụ Hezekáya ziru ono bya abyapfuta Azáya; ⁶ Azáya sụ phẹ: "Unu je asụ nnajiuphu unu lẹ Chipfu suru-a: 'Ba atsukwa ebvu lẹ k'iphe ono, i nọmaru ono; mbụ opfu ono, ndu-ozì eze ndu Asiriya gude bya epfutoshia mu ono. ⁷ Huma lẹ mu e-woru unme lanụ ye iya l'ẹhu; k'ọphu bụ l'ọo-numa asulasu; lashia alì phẹ; mu emee g'e gude ogu-echi gbua ya l'alì phẹ gẹdegede.' "

⁸ Onye-ishi ndu ojogu ndu Asiriya bya anuma l'eze ndu Asiriya lufuwaru lẹ mkpukpu Lakishi; ọ laphu azụ je ahuma onye eze ono l'ẹka ootso ndu Libuna ọgu.

⁹ Noo ya; a bya ezia Senakeribu lẹ Tirihaka, bụ eze ndu Kushi bẹ abyapfutawa iya ọgu; o

zia ndu-ozí g'ephe je ezia Hezekáya sù: ¹⁰ “Waa iphe, unu e-pfuru Hezekáya baa; mbù eze ndu Jiuda: ‘B'ekwekwa gè Chileke ngu, bù onye ono, i dakoberu ono duphua ngu; l'èka oopfù lè Jierúsalemù ta alwadu l'èka mùbe eze ndu Asiriya. ¹¹ Ọphu doru ẹnya bù l'ì nùmahawaru iphe, ndu eze ndu Asiriya meru ndu alì ọzo; mbù l'o mebyishikọtaru phẹ. ?Aa-nafùta-chia gùbedua tọo? ¹² Mbù-a; ndu ọhamoha ono, nna mu oche phẹ mebyishiru ono; ?agwa phẹ dzọtaru phẹ-a tọo? Mbù agwa ndu Gozanu; yẹ kẹ ndu Haranu; waa kẹ ndu Rẹzefu; mẹ kẹ ndu Édenu, bù ndu shi nọdu lè Telasa. ¹³ ?Bù awe bẹ eze ndu Hamatu nọ nta-a; mẹ eze ndu Apadu; mẹ eze ndu mkpụkpụ Sefavayimu; ọzoo kẹ ndu Hena; ọzoo kẹ ndu Iva?’ ”

¹⁴ Tọbudu iya bù; Hezekáya bya anata ẹkwoozi ono l'èka ndu e ziru iya; bya eworu iya gù. Ọ bya abahù l'eze-ùlo Chipfu bya eje eworu iya tọsaa l'iphu Chipfu. ¹⁵ Hezekáya bya epfuru nù Chipfu sù: ¹⁶ “Gùbe Chipfu, bù Ọkalibe-Kakọta-Ike; gùbe Chileke kẹ ndu Ízurelù; onye sùgaru l'aba-eze iya l'echilabọ chierobu. Ọo ngu kpoloko bù Chileke, nwekọta alì-eze, dù lè mgboko mgburugburu. Ọo ngu meru igwe bya emee eliphe. ¹⁷ Ngabenu nchì gùbe Chipfu; nùma iphe, mu epfu. Sanaa ẹnya hùmadupho. Ngabẹkpodapho nchì; nùma opfu ono, Senakeribu ziru g'e gude bya epfutoşhia gùbe Chileke, nọ ndzù ono.

¹⁸ “Gùbe Chipfu; ọ bukwa eviya lè ndu eze ndu Asiriya mebyishiwaru ọhamoha; waa alì phẹ. ¹⁹ Ephe chìwaru agwa ndu ono ye l'ọku;

o kepyashia; kele agwa phe obu ta adudu iphe ozo, o bu; gbahaa nku; yee mkpuma, bu iphe, nemadzu gude eka mee. ²⁰ Oo ya bu le-a; gube Chipfu, bu Chileke anyi; dzonaa anyi l'eka eze ndu Asiriya ono; k'ophu ali-eze, dukota le mgboko l'ophu a-maru l'oo gubedua kpoloko; mbu gube Chipfu be bu Chileke."

Adada Senakeribu

²¹ Tobudu iya bu; Azaya nwa Emozu bya ezia Hezekaya ozi su: Chipfu, bu Chileke ke ndu Izurelu suru l'iphe ono, i pfuru nu iya l'opfu ehu Senakeribu, bu eze ndu Asiriya ono be ya numawaru. ²² Waa iphe, Chipfu pfuru l'opfu ehu Senakeribu baa:

Nwada Zayonu ta aduekwa
 iphe, o guberu ngu;
 teme o nodu aja ngu
 ewenu.

Nwada Jierusalemu ekwe
 l'ishi l'eka igba oso le
 ndaba agbala.

²³ ?Bu onye bu onye ono,
 i shi ephu iphu;
 bya epfutoshi iya ono?

?Bu onye be i shi atu uzu
 ekpu-a;
 mbu onye ono,
 i gude eku-onwonye
 voru enya ono?

O kwa Onye du Nso
 ke Izurelu!

²⁴ I ziru ndu-ozu ngu;
 ephe bya eburu iphu nyabe

Nnajiuphu.

I sùru l'i gudewaa ikpoto
 ugbo-inya-ogu ngu
 nyirwuchaa mkpakponu
 úbvú úbvú;

Mbù l'i nyirwuwaru
 mkpakponu,
 ẹka úbvú úbvú
 Lébanonu jeberu;
 bya egbutsushiwa oshi sida,
 dù iya nù, bù ndu ophu
 kachaa etse ogologo;
 mẹ oshi payinu iya
 ophu kachaa adù úbvù
 l'ẹnya;
 bya ejerwuwaa ẹka o
 kachaa aburu ẹpfukala;
 mẹ ẹka o kachaa aburu oswa,
 dù ree.

²⁵ Mbù l'ì tųwaru wẹlu l'alì ndu
 ọhozo; bya angụa ya mini;
 bya egudewaa
 ọbochi-ọkpa ngu zọo iphe,
 bù nggele,
 dukota l'alì Ijiputu ọtitoli;
 jasụ o tashihukota.

²⁶ Sụ-a; ?ọ dù g'ì tì nụmajeduru
 iya?

Oo mu tubuhawaru g'ọ dù
 nno teke dųhawaa ẹnya.

Mbù l'ọ bụro teke ndiche
 bẹ mu chihawaru iya
 rọo dobe.

Ọ bụru nta-a bẹ mu
 meru iya g'ọ vụa;
 mbụ mee;
 i woru mkpukpu,
 a kpugbaaru o shihu
 ike mebyishia;
 ọ bụru ikpo mkpuma.

27 Ọ bụru iya bụ;
 ike bvụ ndu bu iya nụ.

Ẹphe bụru ndu a turu
 ẹberebete;
 e meru iphe-iphere
 kpua phẹ.

Ẹphe bya adụ g'iphe,
 a kuru l'opfu; g'iphe,
 rwuru irwu k'ophúú;
 mbụ dụ g'ẹswa,
 furu lẹ mkpotsu ụlo,
 anwu chigbushiru
 l'ẹbe adụ g'o vutaberu l'eli.

28 “Obenu lẹ gubedua bẹ mụbe
 Chileke maru ẹka ị nọ.

Mu maru teke ịibata abata;
 maru teke ịitugbu
 atugbu.

Mu maru g'ịibataberu
 hanyihanyi ekpu mu.

29 Eshi ophu ọ bụ mụbe Chileke
 bẹ ịibaru hanyihanyi;
 tẹme bẹbeebēe,
 ịipfuru mu rwuwa mu
 nchị;
 bẹ mu e-woru ịkokoro

dzube ngu l'imi;
 woru mkpukurukpu-ígwè
 ye ngu l'õnu g'inya.

Mu emee ngu g'i shia ophu
 i shi laphu azu l'eka
 i shi.

³⁰ “A -bya le gubedua, bu Hezekaya; waa iphe, a-buru ngu iphe-ohubama baa: Apha-a be ii-ri iphe, daru eda. O -be apha ozo l'i ria ophu shi l'ono futa. O -rwua l'apha k'eto iya; ko opfu kpata iphe, i koru iya. Gbaa opfu-vayinu; ria akpuru, e-shi iya nu. ³¹ Su-a; nwa ndu ono, a-phodu nu l'õnu-ulo Jiuda be a-gba ogbarabvu l'ime ali; mia mebyi l'eli mgboko; ³² noo kele o nweru nwa ndu phoduru nu le Jierusalemu. Ikpoto ndu wafuru nu e-shi l'ubvu Zayonu. O buru Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike e-gude g'o phu-be iya l'ehu mee ya.

³³ “Oo ya bu; waa iphe, Chipfu pfuru l'ehu eze ndu Asiriya baa: O to byadu a-bata le mkpukpu-a; ophu o byadu agba g'o ka mma l'oo apfu l'eka-a. O too gudekpodanu iphe, eegbobutaje onwonye abyakube iya ntse; ophu o byadu ebvuphe iya ose-ogu. ³⁴ Oo uzo, o shi bya be oo-shi laa. O to byadu abata le mkpukpu owa abata ophu.” Nokwa iphe, Chipfu eepfu. ³⁵ “Su-a; mu e-gude k'epha mu; me opfu eh Dévidi, bu onye-ozu mu gbobuta mkpukpu-a; dzoo ya.”

³⁶ Tobudu iya bu; ojozi Chipfu tugbuepho bya eje l'eka ndu oogu Asiriya doru; bya eje egbua ukporo unu umadzu ugbo ukporo l'eto l'unu

umadzu labo l'ukporo umadzu iri* l'ime ndu ojobu ono. E tehushia l'utsu; odzu zeshiwa kẹ bẹ. ³⁷ Noo ya; Senakeribu, bu eze ndu Asiriya tugbua; o buru iya alaphu azu. O laphushia azu le Ninive je anodu. ³⁸ O be ujiku lanu; o nodu agwa agwa iya, bu Nisuroku; unwu iya, bu Adurameleku; me Shareza je egude ogu-echi gbugbua ya; gbaru lashia ali Araratu. Oo ya bu; Esahadonu, bu nwa iya buru eze nochia enya iya.

38

Iphe-ememe guderu Hezekaya (2Ndu 20:1-11)

¹ O buru teke ono be iphe-ememe guderu Hezekaya; k'ophu bu l'o nowaa l'onu onwu. Onye mpfuchiru Chileke, bu Azaya; nwa Emozu bya ejepfu iya je asu iya: Chipfu suru-a: "Dozia ibe ngu ree; kele iibyawa anwuhu; i tii kadu mma."

² Noo ya; Hezekaya bya aghaa iphu l'uzo igbulu pfuru nu Chipfu su: ³ Gube Chipfu; nyatanu ge mu bu-be onye gude ire-lanu; me obu mu g'o ha tsoo uzo nkengu; me ge mu gude meberu iphe, du ree l'enya ngu. Hezekaya raa ekwa kpo pfula pfula.

⁴ Tobudu iya bu; Opfu Chipfu bya atuba Azaya le nchi su iya: ⁵ "Je akaru Hezekaya le-a: Waa iphe, o pfuru; mbu Chipfu, mbu Chileke ke nna ngu, bu Dévidi: Mu numawaru epfupfu, i pfuru nu mu; bya ahumawaa enya-mini, shi ngu

* **37:36** 37:36 Bu iya bu 185,000 le mbekee.

l'ènya. Mu e-yekwafu apha iri l'ise le ndzu ngu.
⁶ Ozo bu le mu a-nafuta ngu; nafuta mkpukpu-
 a l'eka eze ndu Asiriya. Mu a-gbaru mkpukpu-a
 ozdori.

⁷ “Waa iphe-ohubama, Chipfu e-goshi ngu baa;
 g'i gude maru le Chipfu e-me-a iphe ono, o pfuru
 ono. ⁸ Nwonyonyo iphe ono, a kpshiru, ee
 gudeje enyi ulo-eli Ehazu ono; be mu e-me g'o
 gude ntukpa iri tsu-phu azu.” No iya; onyonyo
 ono tsa ribo; gude ntukpa iri tsu-phu azu eme
 le g'o shi habe ogologo.

⁹ Owa-a bu iphe, Hezekaya deru; mbu eze ndu
 Jiuda g'iphe-ememe ono mecharu iya; o kachaa
 mma.

¹⁰ Mu sukwaru: ?Bu le
 mkpakponu ndzu mu-a
 be mu jeru je eshisweta
 onu oguzo ali-maa?

A naa mu nfu nafu mu nwa
 apha ndzu mu ophu
 phoduru nu?

¹¹ Mu sukwaru le mu taa
 humabaedu Chipfu
 l'ali ndu dzu ndzu.

Ophu mu egudebaedu
 enya ahuma nemadzu,
 dzu ndzu;
 ozoo ke g'anyi le ndu
 nokwadu l'eliphe-a
 bubaaru.

¹² A lashiru ndzu mu g'onye lashiru
 eswa l'ulo unwu-eswi;
 mbu l'oo g'onye akpa iphe

akpakpa aphukobeje iphe,
 ọ kpagheru akpaghe-a
 bu ọ mu
 phukobewaru ndzu mu.

Ọ bya atuwaa mu eri
 gbupya l'iphe, aakpaje iphe;
 bya egbubufu iya.

Ọ buru-a shi l'eswe ọ nchi
 jihu be i mebufuwaru
 nu ke ndzu mu.

13 Mu nodu atajekpoepho
 nshi jasụ nchi aboһu.

Obenu l'o gweru mu
 okpu arakabya g'eka
 oduma ata anu.

Ọ buru-a shi l'eswe ọ nchi
 jihu be i mebufuwaru
 nu ke ndzu mu.

14 Mu gboaha chachacha
 g'apya ozoo g'asha.

Mu deahaa kukuku
 g'ede-kuukuu.

Mu lenyaa enya l'eligwe;
 enya meahaa mu ehuka.

Mu su: Jiko Nnajiuphu;
 mu eje iphe-ehuka;
 byanu agbaaru mu
 mkpu!

15 Oe o bu; ?mu a-sukwanu
 agha?

O pfuakwaru opfu nu mu;
 mbu o buru yebedua
 l'onwiya meru iphe ono.

Mu a-nòdukpoephe eje
 nwa gelee jasụ gẹ mu
 a-nò-beru;
 kele obu atawa mu
 nyikinyiki.

16 “Gube Nnajiuphu;
 ọ kwa ọdu iphe,
 dụgbaa egube-a bẹ
 nemadzụ gude buru.

Ọ bukwaru iya phọ bẹ unme,
 nọ mu l'ẹhu byaru bya
 egudewaa nọdu ndzụ nta-a.

Jiko menaa gẹ mu wekoroju;
 menaa gẹ mu nọdu ndzụ!

17 Ọkpobe opfu;
 ọ kwa g'ọo-duru mu lẹ ree
 bẹ mu gude jee iphe-ẹhuka,
 dụ nno.

Ọ buru l'ọo l'i yeru mu obu
 bẹ i ti kwedu gẹ mu
 bahụ lẹ nsukutu ọla-l'iswi.

Ị bya atuko iphe-ẹji mu l'ophu
 chiru ye onwongu l'azụ;
¹⁸ kele ndu nọwaa l'alị-maa te
 etukwa ngu ẹpha.

Ọphu ndu nwụhuwaru anwụhu
 agụkwa ebvu egude etu
 ngu ẹpha.

Ọphu ndu e kpochiru l'ilu
 elekwa ẹnya ire-lanụ
 nkengu.

19 Ọ kwa ndu nọ ndzụ;
 mbụ l'ọo ndu nọ ndzụ bụ ndu

anọduje etu ngu ẹpha ẹ
 mu etu ngu iya ntanu-a.
 O buru ndu bu nna anọduje
 akọru unwu phe g'ị bu-be
 onye ire-lanu.

²⁰ Chipfu a-bya adzọo mu ndzụ.
 Oo ya bu l'anyi a-nọdu agu
 ebvu akpọ iya l'une
 jasụ g'anyi a-nọ-beru ndzụ.

O buru l'eze-ulo Chipfu be
 anyi a-nọdu gụa ya.”

²¹ Azáya pfuwaru sụ g'e meta iphe oshi figu
 tsua etsutsu debechaa Hezekáya l'ẹjo-onwo ono,
 phokashiru iya l'ẹhu ono; l'o -mewaa ya nno;
 l'o wekọrohu. ²² Hezekáya bya ajia sụ: “?Bụ
 gunu bu iphe-ọhubama, e-goshi le mu e-mechaa
 bahubaa l'eze-ulo Chipfu ọzo?”

39

Ndu nnochị-nya, shi Bábilonu

¹ O buru teke ono be Merodaku-Baladanu; mbu
 nwa Baladanu, bu eze ndu Bábilonu deshiru
 ẹkwo-ozì nù g'e je anu Hezekáya; bya eyekwaru
 iya ya pho iphe-oma g'e gude bya iya ajiji; kele
 o numaru l'iphe shi eme iya; o kawaa mma.

² Hezekáya nabata ndu ono, e ziru ozi ono;
 bya egoshi phe iphe, nokota l'ulo-eku iya; mbu
 goshi phe mkpola-ochaa; yee mkpola-ododo;
 me manu, eshi mkpo; me ngwogu iya l'ophu; me
 iphe, bukota eku iya. O to dudu iphe, du l'ibe iya;
 ozoo iphe, du l'alì-eze iya l'ophu, o to goshiduru
 ndu ono; mbu Hezekáya.

³ Tòbudu iya bụ; Azáya, onye mpfuchiru Chileke bya ejepfu eze, bụ Hezekáya je ajiá ya sụ: “?Bụ awe bẹ ndu ono shi bya? ?Bụ gunu bẹ ephe pfuru?”

Hezekáya sụ iya: “Ephe shikwa ẹka dụ ẹnya bya. Ephe shi Bábilonu.”

⁴ Azáya bya ajiá ya sụ: “?Bụ gunu bẹ ephe humaru l'ibe ngu?”

Hezekáya sụ iya: “Ephe tükokwaru iphemiphe, dụ l'ibe mu hụma-gbua. Ọ tọ dukwa iphe, dụ g'ẹku, mu nweru enweru, mu te egoshiduru phẹ.”

⁵ Noo ya; Azáya bya asụ Hezekáya: “Nụma opfu, shi Chipfu l'onu; mbụ Ọkalibe-Kakọta-Ike ono. ⁶ Ọ sụru-a: Lẹ mbọku abyawaa teke iphemiphe, dụ l'ulo eze ngu; mẹ iphe ono, nna ngu phẹ setarụ dobe; ọ nọ byasụ nta-a a-buru iphe, ee-vuta lashia Bábilonu. Ọ tọ dudu m'ophu ee-wophodo. Noo iphe, Chipfu epfu. ⁷ Teme unwu ngu unwoke, bụ ndu a nwutaru ngu bẹ aaharu kpukaa; ephe eje aburu ndu anọduje eleta ibe eze ndu Bábilonu ẹnya.”

⁸ Hezekáya sụ iya: “Opfu Chipfu ono, i pfuru ono dukwa ree.” Iphe, o gude pfua nno bụ l'ọ riru sụ lẹ nchị a-dụ-a doo; ophu ọ dudu iphe, bya l'eme teke ya nọkwadu ndzu.

40

Adu ndu ke Chileke obu

¹ Unu dunaa ndibe mu
obu! Unu dunaa phẹ obu!
Nokwa iphe, Chileke unu

pfuru bu onoya.

² Unu pfunaa opfu bebebele
yeru Jierúsalemu.

Unu ranaa ya arara g'ọ maru
l'ozike ono,
ooje ono be bvụwaru nụ.

L'a pfwaru ugwo ẹjo-ipe,
o meshiru.

L'ewere, Chipfu meru iya
hawaa g'ipe-ẹji, o meru;
mbụ l'ọ hawaa g'ọo ya
ugbo labọ.

³ Ọ duru onye ara iya arara sụ:
“Unu meziaru Chipfu ọzo
l'echiegu.

Unu mee eze gbororo iya g'ọ
dugbaa nhamunha ẹ
mgbegu ali-evevee.

⁴ Ẹka dụ nsuda be ee-nwuchi
enwuchi.

Iphe, bu úbvú úbvú be
ee-gbuzekota egbuze.

Ẹka dụ nkwagbo-nkwagbo be
ee-mezi emezi.

Ẹka dụ
kpọkoro-kpọkoro-kpọkoro
l'a rwazee ya arwaze g'ọ
kwọ akwọkwo;

⁵ k'ọphu ee-kpuha ọdu-biribiri
ke Chipfu g'a hụma.

Iphe, bukota nemadzụ l'ophu
ahumakota iya;
kele Chipfu gudewaa ọnu

pfua ya.”

6 O dūru olu-opfu, epfu sū:
“Chia mkpu!”

Mu sū: “?Bū ḡunu bē mu
e-chi lē mkpu?”

O sū: “Chia mkpu sū lē
nemadzū l'ophu
dūkota ḡ'ēswa.

Tēme mma, ēphe ama
dūkwapfo ḡ'okoko ēswa,
dū l'ēgu.

7 Oobujeru;
ēswa -kpōhuwaa nkū;
okoko iya erishihu dashihu;
kele udzu-ōnu Chipfu
phūshiru pē.

Hoo haa; nemadzū bukwa
ēswa.

8 Mbū l'oobujeru;
ēswa -kpōhuwaa nkū;
okoko iya erishihu dashihu;
obenu l'opfu, Chileke anyi
pfuru;
a-pfuru pfūshia ike jasū
l'ojeje.”

9 Je apfuru l'eli úbvú, ha shii;
ḡube Zayōnu;
onye byaru ezi ozi-ōma.

ḡube Jierúsalemu,
byaru ezi ozi-ōma;
wolinaa olu chia mkpu!

Wolia olu; ḡē ndzū ba ḡūshi
ngu!

Su mkpụkpu,

dụgbaa l'ali ndu Jiuda-a:

“Wakwa Chileke unu baa!”

10 Lekwa! Nnajiuphu,
bu Chipfu gudekwa
ike-ọkpu abya.

Ọ buru ọkpehu iya be
oo-gude buru eze.

Lekwa! O gudekwa obunggo
eje abya;
bya egudekwapho ugwo
ọo-pfu.

11 Ndu ẹphe l'iya swi be
ọonoduje eche g'onye
eche aturu.

Ọ nọdu achikobeje unwu
aturu ono heru l'eka;
mbu heru phe dobe onwiya
ntse k'ophu ẹphe a-nọduje
iya l'obu.

Teme o nọdu atoje nwehu
erwu ndu ophu he nwa.

12 ?Bu onye dujewaru ike
gbaa ẹka okorokoro
gude tuta mini,
no le mgboko l'ophu atutu;
ozoo gude nkwo-eka
tuta akpaminigwe
l'ophu?

?Bu onye dujewaru ike
kpokoo urwuku,
du l'eliphe l'ophu kporu
ye le nkata;

ozoo wota iphe-atùtù
 gude tùa ẹrwa úbvú,
 nọkota nù?

13 ?Bù onye maru uche Chipfu?
 tọo ?bù onye a-sù lẹ ya
 zijeru iya iphe;
 lẹ ya bù onye akpo-zijeru
 Chileke ọzo?

14 ?Bù onye bẹ Chipfu jeru
 akpata ishi?
 tọo ?bù onye ziru iya
 ọzo ọphu bù ọkpobe
 ọzo?

?Bù onye bẹ ọ bù;
 mbù onye ziru iya iphe,
 ọ maru;
 ozoo onye goshiru iya ọzo,
 oo-shi mee g'iphe doo
 ya ẹnya?

15 Tororo opfu bù l'ọhamoha
 dukwa gẹ mini,
 daru kpọngu l'ime
 bọketi.

Iphe, a gùberu phẹ bù-a
 nwurwuku, dù l'iphe,
 egudeje tùa ẹrwa iphe.

Mbù l'ọtùje ndu bukube
 eze-ẹnйimu g'onye
 kpokọberu urwuku,
 dù rwukuru rwukuru
 atù l'iphe.

16 Mbù l'ọswa, dù l'úbvú úbvú
 Lébanọnu ta asụkwa aburu

- nkụ eye l'ọku.
 Ọphu anụ, nọkota iya nụ
 asụkwapho
 g'eegbushi iya gude
 gweeru Chipfu
 ngweja-akpọ-ọku.
- 17 L'iphu iya bẹ ọhamoha l'ophu
 ta adụkwa iphe, o bụ.
 Ọ gụberu pẹ iphe,
 adudu iphe, ọ bụ;
 mbụ l'iphe-iphoro ka
 pẹ shii.
- 18 ?Bụ onye bẹ unu a-turu
 Chileke yeru?
 ?Bụ ntẹkpe gunu bẹ unu a-sụ
 lẹ yẹe ya bụ iphe lanụ?
- 19 L'a -bya l'iphe,
 a kpuru akpukpu;
 ono bụ onye eme ọna
 kpuru iya.
- Ọ bụru onye-úzá
 mkpọla-ododo wuru
 iya mkpọla-ododo;
 bya emetaru iya
 ẹgbirigba mkpọla-ọchaa.
- 20 Ọobujeru onye daru ụkpa
 k'ophu ọ tọo dudu ike
 anụ Chileke ẹgube
 iphe ono;
 l'ooje ahọta oshi,
 kpọru akpaa;
 bya eje achọo onye eme
 ọna emegharu iya

ẹka kua
 l'ọ bya apyia ntekpe
 doberu iya; mbu ntekpe,
 ta abyadu aharibejeru
 okpa ahariberu.

21 ?Unu ta amahaada? Tọ
 ?unu teke anuma-swee?
 ?Te epfuduru iya unu e
 -shikpo le mbu?
 ?Toko dodu unu enya g'e
 gude to okpa
 mgboko l'ophu?

22 L'ọ nọ l'aba-eze iya
 l'ephekerephe;
 noghata eliphe,
 gbaru mgburugburu.
 Ndu nọ l'eliphe dugbae ya
 pho ribariba g'unwu ugu.
 Eligwe l'ophu be o phushiru
 togbbo g'onye phushiru
 ukpo;
 bya eworu iya togbbo
 jakpata g'ulo-ekwa,
 aabya eburu eburu.

23 Ndu-ishi be oomeje;
 o to dudu iphe,
 ephe abu.
 L'ọ bya emee ndu-ishi
 le mgboko-a;
 ephe aburu iphe-mmanu.
 24 Su-a; obujeru akuku,
 aaku phe l'ali;
 adzadza, aadza phe;

ẹphe -jekwadu-a agbabe
 ọgbarabvu l'ali;
 l'ọophuwa phe ọnu;
 ẹphe anwulwashihu.

Oke pherephere abya
 ezikota phe g'ẹswa ereshi.

²⁵ Onye nsọ ono jiru sụ-a:
 “?Bụ onye be unu a-turu
 mu yeru?”

Mbụ-a; ?bụ onye be unu epfu
 le mu l'iya ha ẹnya
 nhamunha?”

²⁶ Palinaa ẹnya lee
 l'akpaminigwe.

?Bụ onye meru iphemiphe
 ono dobe?

Mbụ onye ono,
 emeje kpokpode,
 dụ igwerigwe l'ọofushi
 nanunanu;
 teme ọ nọdu ekuje
 phe ẹpha l'ẹhu l'ẹhu.

Ọ bụru l'ike parụ onye
 ono ẹka;
 teme ọkpehu dụ iya
 meru g'o gude ọphu ọ
 dudu kpokpode ono
 me nanu etuphahuje nu.

²⁷ Unube ndibe Jiéọpu;
 ?denu g'o gude unu
 pfua ẹgube opfu-a?

Mbụ-a; unube ndibe Ízurelu;
 ?denu g'o gude unu

nọdu agu aphụ?
 Kele unu sụru ị Chipfu ta
 amadu iphe-ẹhuka,
 unu eje;
 mbụ ị Chileke unu ta
 adudu iphe,
 ọ guberu iphe,
 rwuberu unu?
 28 ?Unu ta mahaada?
 Tọo ?unu teke anuma-swee
 ị Chipfu bụ Chileke,
 l'a-nọ jasụ ị tuutuutu
 ị mịimimii?
 Ọ buru iya meru eliphe
 l'ophu jasụ l'ẹka o
 jeberu.
 Ike ta abvudu iya;
 ọphu nkwo atsudu
 iya mee;
 ọphu ọ dudu onye
 amakotaru nkwaanya
 nkiya.
 29 Ọo ya emeje g'ike du
 onye ike bvuru.
 Teme ọ nọdu emeje g'onye
 du nmelelemele rokota
 ike.
 30 Mbụ ị-a; unwu ọgbo
 lanu emenyakwaa iphe;
 ike abvụ phe;
 ẹphe emehu nmelelemele.
 Mbụ ị ndu bukwaadu
 okorobyia abujeru a -nonyia;
 ẹphe evukota iphe daa iko.

31 Obenu Ị ndu daru ngaberi
 Chipfu be ike a-nodu
 aka adudu.
 Epe e-gude nkù epe
 l'eli l'eli g'ugo.
 Epe agbaa oso;
 ike ta abvudu phe.
 Epe ejee ije; nkwo ta atsudu
 phe mee.

41

Onye a-nodu eyeru Ízurelu eka

1 Unube ndu bukube
 eze-enyimu;
 unu nodukwa nggujungguji
 l'iphu mu!
 G'ike kabakwaa adu
 ohamoha!
 G'ephe kpiritakwaru
 bya eyee onu!
 G'anyi je edzuda l'ulo-ikpe!
 2 "Su-a; ?bu onye jeru
 je akpalia onye
 pfuberekoto l'uzo
 enyanwu-awawa;
 mbu onye abujeru;
 o -halia okpa l'o lwua lwuta.
 Mbu Ị Chipfu ewojeru
 ohamoha ye iya l'eka;
 bya akwatsushiaru
 iya ndu eze.
 O nodu egudeje ogu-echi
 gwee phe arakabya;

gbaa phe apfu jasụ epe
phekashihu g'eswa ereshi.

³ Oochije phe oso;
ejerọ l'iphu l'iphu.

O tọ dudu iphe, eme iya nụ.

Mbụ eshichaa ụzo,
ọkpa iya teke eshiswee
le mbụ.

⁴ ?Bụ onye meru iphemiphe
ono; mee ya meghaa;
mbụ shiepho le mbụ ebu
ogbo l'onwiya?

O kwa mbedua, bu Chipfu;
onye no swiru ndu ke mbu;
teme mu jekwa anodu
swiru ndu k'ikpazu;
oo mu bu onye obu!"

⁵ Ndu bukube eze-enyimu
huma iya; ndu ghu phe.
Ndu bu l'eka eliphe jeberu
nodu anma
pyaapyaapya eje
akpiritaru.

⁶ Onyenonu nodu eyeru nwibe
iya eka.

Epe nodu asuje nwibe phe-a:
"Shihukpøekwapho ike!"

⁷ Ndu maru eme ona nodu
adukpoephe ndu uzu
mkpola-ododo obu.

Onye ophu egudeje ongu
akwo iphe teretere
nodu agba onye ophu

edzefufe iya edzefu
unme.

Ọ -nọdu l'ọ sụ onye ọphu
agbaje iya ọku gude
dzefua ya: “Ọ dukwaa ree!”

L'ọ bya akua ntẹkpe ono
ngga g'o to rikashihu.

⁸ A -byakwanu le gube Ízurelu,
bu onye-ozu mu;
mbu gube Jiékọpu;
onye mu gude ẹka mu
hota;
mbu gube oshilokpa
Ébiriamu, bu onye mu l'iya
eshi ọnyà;
⁹ mu jekpọeruro l'ẹka
igwe beru ali beru je
eduta ngu.

Mbu l'ọo ẹka o kachaa
omilomi be mu jeru je
ekua ngu.

Mu sụ ngu: I buakwaa
onye-ozu mu.

Mu hotaakwaru ngu;
ọphu mu ajikaekwa ngu.

¹⁰ Ọo ya bu; ba atsukwa ebvu;
kele mu nokwa swiru
ngu.

Ge meji ba tofukwa ngu;
kele o kwa mu bu
Chileke ngu.

Mu e-me g'ike du ngu;
mu e-yeru ngu ẹka.

Mu e-gude ẹkutara mu ono,
 bu ẹka mu egudeje
 mee iphe, p̄furu ọto
 ono gudeshia ngu.

11 Iphe, buk̄poo ndu aba
 hanyihanyi ekpu ngu
 be ọ to dudu iphe,
 e-me g'e te meru
 iphe-iphere kpua phe.

Ndu etso ngu opfu be ee-me;
 ẹphe alaa l'iyi buru
 mkpurupyata.

12 Mb̄u l'ii-chika ẹnya ndu
 ọhogu ngu;
 ī tii humadu phe.

Ndu etso ngu ọgu a-duẹpho
 g'iphe-iphoro.

13 Noo kele ọo mbēdua
 bu Chipfu;
 bya aburu Chileke ngu;
 onye sekpu ngu
 l'ẹkutara ngu;
 bya asu ngu g'ī ba
 tsushi ebvu;
 le mu e-yeru
 ngu-a ẹka.

14 “Ba atsukwa ebvu;
 gube nworishi ono,
 bu Jiékọpu;
 mbu gube nwata-une,
 bu Ízurelu;
 kele ọo mbēdua
 l'onwomu e-yeru

ngu ẹka.”

Noo iphe, Chipfu epfu;
mbụ onye ono,
gbafutaru ngu nụ ono;
bya aburu Onye nsọ
kẹ ndu Ízurelu.

¹⁵ Lenu; mu e-mekwa ngu
g'ì buru iphe,
e gude echi ereshi;
mbụ iphe, bụ k'òphúú;
bya atsụ nkọ;
bya enweru ézé.

Ii-chi úbvú úbvú
gbiigbii tsutoo ya
etsuto;
mbụ mee ya l'ọ dụ
swakiri-swakiri
g'ẹswa ereshi.

¹⁶ L'ì phushia phẹ;
phẹrephere apakaa ya.
Mbụ oke-phẹrephere
atukaa ya nanunanu.

Obenu lẹ gubedua
e-gude Chipfu ete ẹswa.
Mbụ l'ọ Onye nsọ kẹ ndu
Ízurelu ono bẹ ii-gude
eku onwongu.

¹⁷ “Ndu ukpa mẹ ndu adudu
g'ọ dụ phẹ achọ mini
angungu.
Ọphu ọ dudu ọphu ẹphe
humaru.
Ire nọdu atụ phẹ heehee

l'ẹka mini agu phe.
 Ole o bu-a mbedua,
 bu Chipfu a-za phe enu.
 Mbụ lẹ mbedua, bu Chileke
 ndu Ízurelu taa
 hadu phe.

18 Mu e-me gẹ mini wata
 asoshi gẹ nggele
 l'ephekerephe ẹka
 du jakporo jakporo
 jakporo.

Ogba eshi lẹ nsuda nsuda
 gbafushihu.

Mu emee g'echiegu buru
 okpuru okpuru.

Alì, du jakporo-jakporo
 aburu ẹka mini e-shi
 asoshihu.

19 Iphe, mu e-ye l'echiegu bu
 oshi sida;
 yẹ oshi akesha;
 mẹkpoo oshi mịturu;
 yẹ oshi olivu.

Mbụ l'oshi payinu;
 yẹ oshi fìru;
 yẹ oshi sipuresu bẹ
 mu a-tuko dzakota
 lẹ chakiri chakiri
 chakiri alì;

20 k'ophu ndu nemadzu
 a-huma; teme ephe
 amakwarupho.

Ephe e-gbukwaa ya pho igo;

l'oodoo phe ɛnya l'oo
 Chipfu gude ɛka iya
 mee iphe ono;
 l'oo Onye nsọ kẹ ndu
 Ízurelu bẹ meru
 iphemiphe ono dobe.”

21 Chipfu sukwaru-a: “Unu
 byanu edoo edo k'unu.”

Mbu l'eze ndibe Jiékoṣu
 ono suru-a: Unu byanu
 epfua g'ɔnwuru unu.

22 Unu jenu eduta agwa unu g'ɔ
 bya epfuaru anyi iphe,
 e-me nu.

Ephe epfukwarupho anyi
 ɔphu mehawaru nu;
 k'ɔphu anyi e-gbu
 iya igo maru iphe,
 o mechaaru nwufuta.

Odumeka; unu pfunaaru
 anyi iphe,
 e-mechaa mee nu.

23 Unu pfuaru anyi iphe,
 e-me l'iphu k'ɔphu
 anyi a-maru l'unu bu
 agwa, ere ire.

Unu menaa ɔhumalenya.
 Unu menaa iphe,
 du ree; ɔzo ɔphu du eji;
 k'ɔphu anyi a-nmahukwanu
 pyaapyaapya;
 ndzu aguaha anyi.

24 Obenu l'iphe-iphoro ka

unu mma.
 Teme ọphu iphe,
     unu eme adukpoda iphe,
     ọ bukpo ililekpoo.
 Onye hotaru unu bukwa ebyi
     be o meru.
 25 “Mu jeakwaru akpalia onye
     shi l'uzo isheli;
     ọ nọdu abyawaa.
 Ọo-nọdu l'uzo
     enyanwu-awawa bya
     akpo-kua epha mu.
 Onye ono a-zọ ndu-ishi
     pyakapyaka g'onye
     atsụ nri l'ikwe;
     mbụ g'eka onye akpụ
     ite atsụ urwa,
     o gude akpụ iphe.
 26 ?Bunaa onye pfuru iphe-a
     eshikpoo le mbụ;
     k'ọphu anyi a-maru iya?
 ?Bụ onye nmahawaru iya
     g'okwa k'ọphu anyi a-sụ:
     'O pfukwaru ire-lanụ?'
 Ọ tọ dudu onye pfujeru
     iya nụ.
 Ọphu ọ dudu onye nmajeru
     iya l'okwa.
 Ọphu ọ dudu onye nujeru
     olu unu.
 27 Ọ bụru mbedua vuru ọzo
     pfiaru Zayonu sụ iya:
     'Lenu; wakwa phe baa!'

Mbụ; ọ bụru mu yeru onye
jeru ezia Jierúsalemu
ozí-oma ono.

28 Mu leru ẹnya;
ọphu ọ dudu g'ọ ka mma
l'ọo onye lanu;
mbụ g'ọ ka mma l'ọo
onye lanu,
mu humaru l'echilabo phe,
adu ike akpo-ziru mu ọzo.

Ọphu ọ dukwapho onye
azaję ẹnụ mę mu jia
ya aji.

29 Lewarọ; ẹphe tukuru
bukotaru
iphe-mmanu!
Iphe, ẹphe eme bukwarupho
iphe-mmanu.
Mbụ l'agwa phe ono bukota
pherephere yęe
iphe-iphoro.”

42

Onye-ozí kę Chipfu

1 Chipfu suru-a:
“Wakwa onye-ozí mu,
bu onye mu gudeshe;
mbụ onye mu hotaru;
bya aburu onye emeje
g'obu jidata mu.
Mu yeakwaru iya Unme mu
l'ehu.
Oo-goshi ohamoha iphe,

- bụ ikpe, p̄furu ọto.
² O too jekwa ara ọrà;
 ọphu ọojekwa echi mkpu.
 Ọphu ọ dukwa onye bya
 anuma olu iya l'etsuzọ.
³ Mbụ l'ekperema,
 jihuru ejihu bẹ ọ ọto
 gbajikpọkwanu;
 ọphu ọophunyikwa orọku,
 enwu ọswereswe.
 Oo-gude ire-lanụ goshi iphe,
 bụ ikpe, p̄furu ọto.
⁴ Ọphu ọodadu adada;
 ọphu ọ dudu iphe,
 a-kpọshi iya iphe,
 oome jasụ teke ikpe,
 p̄furu ọto e-keru l'eliphe.
 Ọ buru ekemu iya bẹ ọha,
 bukube eze-onyimu
 a-nọdu ele ọnya iya.”
⁵ Sụ-a; wakwa iphe, Chileke,
 bụ Chipfu epfu baa;
 mbụ onye ono,
 bụ iya meru eligwe
 l'ọphu bya eworu iya ọsa;
 onye bụ iya ọsaru eliphe
 l'ọphu mękpoo
 iphemiphe, shi iya nụ;
 bya anụ ndu bu iya nụ
 unme, ọphe atụ;
 bya eworu ndzụ nụ ndu eje
 ije l'eli iya.
⁶ Ọ kwa mube Chipfu gude

apfubekoto nkemu
kua ngu.

Mu je l'e-seta ngu l'eka
gudeshia.

Mu e-dobe ngu;
mee ngu g'ị bụru iphe,
mu ị ndiphe e-gude
gbaa ndzụ.

Teme l'ị bụru ìphóró,
duru ohamoha.

⁷ L'i mee g'enyahụ sahu ndu atsu
ishi;
mee gẹ ndu a kpuru ị
ndzụ nweru onwophe;
mekwapho g'a haa
ndu no ị mkporo
l'eka gbahuru tsukiribaa.

⁸ "Su-a; o kwa mbedua bu
Chipfu.

O buri epha mu bu ono
gedegede!

Ophu mu e-wokwaru ubvu,
rwuberu mu nu anu
onye ozo.

Ophu mu ewokwaru
etu epha,
eetuje mu woru haaru
agwa.

⁹ Lewarọ; akahụ iphe,
a sụru l'oo-me meakwaru.

Mu ndu epfuwa k'ophuu.
Mbụ ị mu epfujekwaru
iya pho unu teme

l'òowata ememe.”

Ebvú, e gude aja Chipfu

10 Unu gùà ebvú òphúú
nù Chipfu!

Unu shikpòepfo l'èka igwe
beru alì beru tuta iya
èpha;
unubè ndu eje l'òma-mini;
mè iphe, bù iphe,
bu lè mini!

Iphe, bù alì,
nò-kube eze-ènyimu;
mè iphe, bù ndu bu iya nù;
unu tua ya èpha!

11 G'èchiègu mè òha,
bu iya nù wata erwu
okwe!

Gè ndu bugbaa lè mkpùkpu
Keda tejekwa èswa!
Gè ndu Sela gùà ebvú èhu-ùtso!
G'èphe nòdu lè mkpakpònu
úbvú rwua okwe!

12 G'èphe kwabèkwa Chipfu
ùbvù!

Èphe anòdu l'alì,
nò-kube eze-ènyimu
tua ya èpha!

13 Chipfu a-zò garamu garamu
lùfuta gè nwoke,
dù ike.

L'ò bya akpalia obu iya
g'òjògu, ike dù;
l'ò phùahaa ya l'èhu.

L'ò bya araa órà gude chia
 mkpu ògu;
 lwùà ògu lwù-kpee
 ndu òhogu iya.

14 Chileke suru-a:
 “Mu shihaakwa ùzenya
 nòduta doo.

Mu nòkpoepfo nwapyakòo
 esedekpòepfo
 onwomu.

Obenu lẹ nta-a bẹ mu a-wata
 echi mkpu; atsù ude;
 atù hẹehee;
 gẹ nwanyị, ime eme.

15 Mu e-me g'iphe, bụ úbvú,
 nòkota nù dabyikòtaru
 iphoro.

Mu abya emee g'ẹswa,
 rwuru iya nù kpòshihu
 nku.

Mu emee nggele nggele
 g'ò ghòshia alì òkponku.

Mu abya emee g'okpuru
 okpuru tashihu.

16 Mu e-duru ndu atsù ishi
 shia ùzo,
 ẹphe amahaada.

Gbororo, ẹphe te eshijehaada
 bẹ mu a-kpò-ziru phẹ
 ùzo iya.

Mu e-me g'òchii bụru ìphóró
 l'iphu phẹ;
 bya emee g'ùzo,

dụ kpọkoro kpọkoro
kpọkoro kwọru
phẹ akwọkwo.

Iphemiphe ono bukota iphe,
mu e-me;
ọphu mu abyadu
aha phẹ.

17 Obenu lẹ ndu kpọru obu
yeru agwa;
mbụ ndu bụ iphe,
a kpuru akpukpu bẹ
ẹphe sụru l'ọ gude
ndzụ phẹ;
ndu ono bẹ ee-me
iphe-ipherẹ chifu phẹ.”

Ndu Ízurelu atsụ ishi ada nkuchi

18 “Unubẹ ndu nkuchi;
unu nụmadupho iphe
lẹ nchị!

Unubẹ ndu atsụ ishi;
unu palidaphọ ẹnya
hụmakpodapho!

19 ?Bụkwanu onye atsụ ishi ọbu,
abudu onye-ozu mu?

Tọo ?bụ onye adabe nkuchi
g'onye ono,
mu ziru ozu ono?

?Bụ onye atsụ-be ishi
g'onye nọ mu l'ẹka?

Mbụ ?bụ onye atsụ-be ishi
g'onye-ozu kẹ Chipfu?

20 I hụmawaru iphe,
dụ igwerigwe;

ọ́phu ìngadu nchì.
 Nchì gheru ngu ọ́nu;
 ọ́phu ọ́ dudu iphe,
 ìinumaje.”

21 Chipfu bẹ̀ bụ̀ onye
 p̄f̄uberekoto.

Noo iphe, meru g'o gude ọ́ nù
 phẹ̀ ekemu,
 ereshi ire ike bya
 adukwapho biribiri.

22 Obenu l'ẹ̀phe byaru
 bya aburu ndu a
 lwutaru iphe phẹ̀ l'ọ́gu;
 bya aburu ndu a kwaru
 l'ọ́kwata.

Mbụ̀ lẹ̀ g'ẹ̀phe ha bẹ̀
 nwulahukotaru
 kwaa l'ime nsukutu;
 mẹ̀ ndu ọ́phu a
 turu mkporo woru
 domia edomi.

Ẹ̀phebedua l'onwophe bụwaa
 ndu a lwutaru l'ọ́gu.

Ọ́phu ọ́ dudu onye gbaru
 phẹ̀ mkpu.

Ẹ̀phe bụwaa ndu a kwaru
 l'ọ́kwata.

Ọ́phu ọ́ dudu onye pfuru
 sụ: “Unu chiphu phẹ̀ nù
 azu-o!”

23 ?Bụ̀ onye ole lẹ̀ g'unu
 ha a-ngabẹ̀ nchì l'opfu-a;
 ọ́zokwanu nọ́dukpoepfo

nwadoo numa iphe,
e-mechaa mee nù?

24 ?Bù onye woru ndibe Jiékòpu
haa g'èphe bùru iphe,
a kwarù l'òkwata;
mbù haa ndu Ízurelu
g'èphe bùru ndu a
lwùtaru l'ògu?

?Tòbudu Chipfu l'onwiya
meru iya;
mbù onye ono,
bù iya bè anyi meshiru
iphe-èji ono?

Kèle èphe te ekwedu etso
ùzo iya.

Òphu èphe ekwedu eme
ekemu iya.

25 Ò bùru iphe ono meru g'o
gude ò wùà phè oke
èhu-eghu iya;
mee g'èjo ògu dapfuta phè.

Ògu ono gude òku woru phè
kee mbvu;
òphu iphe edoduru
phè ènya.

O kee phè phuruphuru g'òku;
òphu ò rwuduru phè
l'òkpoma.

43

*Onye bù iya kpoloko
a-dzò ndu Ízurelu*

1 O be lẹ nta; wakwa iphe,
 Chipfu epfu;
 mbụ onye ono,
 bụ iya meru gube Jiékpọ;
 onye bụ iya kpuru
 gube Ízurelu pfube.
 O suru-a:

B'atsushi ebvu;
 kele mu gbafutawaru ngu.
 Mu kuru ngu oku;
 kukpọo ngu epha ngu;
 mbụ l'ị bụ nkemu.

2 Teke ọ bụ mini bẹ iirwughata
 bẹ mu nọpho swiru
 ngu eswiru.

Teke ọ bụ nggele bẹ iime
 g'ị ghata;
 o too ridu ngu.

Teke i jeru ije je aghabua ọku;
 ọ tọo hụdu ngu;
 ọphu ire ọku iya te
 ekepyashidu ngu.

3 Noo kele ọo mbedua bụ
 Chipfu;
 bya aburu Chileke ngu;
 bya aburu Onye nsọ
 ke ndu Ízurelu;
 bụru onye ndzota ngu.

Ọo ndu Ijiputu bẹ mu
 nuru gude gbata ngu.

Mu woru ndu Kushi;
 yele ndu Seba nụ
 l'ozori ngu.

4 Eshinu ì dọ mu mkpa;
 tẹme ì bọru onye
 aakwabe ùbvù l'ẹnya mu;
 tẹme eshinu mu yeru
 ngu obu;
 be mu e-woru ndu
 nemadzọ nọ gude
 gbanweta ngu;
 nọkwapho ndiphe gude
 gbanweta ndzọ ngu.

5 Gẹ ndzọ ba agọkwa ngu;
 kele mu nọkwa swiru
 ngu eswiru.

Mu e-shi l'ọzo
 ẹnyanwu-awawa
 chọlataru ngu ọnwu ngu;
 bya ejekwaphọ l'ọzo
 ẹnyanwu-arịba je
 achọlatachaa ndibe ngu.

6 Mu abya asọ isheli:
 “Pakwarọ phe haa!”

Bya asọ ndọhali:
 “Be sedeekwa phe!”

Sọ phe: Unu shikwa l'ẹka
 dọ ẹnya chọlataru mu
 ọnwu mu ke nwoke!

Unu eshi l'ẹka igwe
 beru alị beru chọlataru
 mu ọnwada mu!

7 Mbọ iphe, bọkpoo
 onyemonye zarọ ẹpha
 laaru mu.

Ndu mu meru g'e gude tua

mu ẹpha.

Ndu mu gude ẹka mu kpua;
gude ẹka mu mee g'ọo-du.

⁸ Dufutanu ndu ono,
nweru ẹnya;
obenu l'ẹphe atsụ ishi onoya;
mẹ ndu ọphu nweru nchị;
ẹphe nọdu ada nkuchi.

⁹ Ọhamoha l'ọphu dzukọru
l'ẹka lanu.

Tẹme ndu nemadzu
dzukọkwaapho.

Ọle ?bụ onye ole lẹ g'ẹphe ha
pfuru iphe ono,
eme nụ onoya;
bya epfukwapho ọphu
mehawaru nụ?

G'ẹphe jenu ekua ndu ekebe
phẹ g'ẹphe bya egoshi
lẹ nkepẹ bụ ire-lanu;
k'ọphu ndu ọzo a-nụma
iya sụ: Ọ kwa eviya.

¹⁰ Wakwa iphe, Chipfu epfu baa:
“Ọ kwa unu bụ ndu ekebe mu;
unu bukwarupho
onye-ozu mu,
mu hotaru l'onwomu;
k'ọphu unu a-maru mu;
bya ekwetakwapho nkemu.
L'ọ dokwapho unu ẹnya
l'ọo mu bụ onye obu.

Ọ tọ duedu Chileke ọzo,
e meru dobe,
abudu mbẹdua;

ọphu ọ dudu ọzo,
a-dubaa nụ gbahaa mbẹdua.

11 Mbẹdua; mbụ mbẹdua
gẹdegede;

ọo mu bụ Chipfu;
ọphu ọ duedu onye
ndzọta ọzo,
dụ nụ gbahaa mbẹdua.

12 Mu goshiwaru iya egoshi;

bya adzọta iya dobe;
bya echia ya lẹ
mkpu l'ọo mbẹdua bụ
Chileke;

l'ọ tọ bụdu agwa ndu
ọhozo ono,
unu dobegbaaru ono.

Mbụ ọ bụru unu bụ ndu
ekebe mu.”

Nokwa iphe, Chipfu eepfu.

13 “E -shikpọo l'ichee
bẹ ọ bụe mu phọ bẹ
bụ iya nụ;

ọphu ọ dudu onye adu
ike anafu mu onye nọ
mu l'ẹka.

Mu -mewaa iphe g'ọ dū mu;
?bụ onye sụru g'ọo-bya
emee ya imephu?”

*Chileke l'e-me gẹ ndibe iya
laphu azu l'onodu phe*

14 Wakwa iphe, Chipfu epfu
baa; mbụ onye ono,
gbafutaru unu ono;

bya abụru Onye Nsọ
 ke Ízurelu.

Ọ sụru-a: “Ọo l’iswi ẹhu
 unu be mu e-gude
 zia g’e je Bábilonu;
 je anyakashia
 ọguzo-igwe g’ọ ha.

Noo teke okoo,
 ndu Bábilonu atụ
 a-ghọ erwubvu.

¹⁵ Ọ kwa mbedua bu Chipfu
 ono;
 mbu Onye Nsọ k’unu ono.

Mbu onye ono,
 bu iya meru unube
 ndu Ízurelu dobe;
 bya aburu iya bu eze unu.”

¹⁶ Sụ-a; wakwa, iphe,
 Chipfu epfu;
 mbu onye ono, toru ụzo,
 o shijaa eze-enyimu;
 mbu togbo gbororo;
 ọ ghajaa eze mini;
¹⁷ mbu onye ono,
 chifutaru ụgbo-inya-ọgu;
 me inya;
 me ndu ojogu;
 mekpoo ndu gbaru
 mkparawa;
 chikobe phe dobe.

Ephe zeshia l’eka ephe ta
 abyadu agbalihubaa ozo.

Mbu ọ gbanyia phe;

mbụ phụnyia phe
g'onye aphụnyi ọku
orọku.

18 “Unu zọhaa akahụ iphe!

G'ọ tọ bushi l'iphe, mehawaru
nụ bẹ obu unu a-dụ!

19 ?Unu te eledu lẹ mu watawaru
eme iphe òphúú!

Mbụ l'ọobyawaa efuta.

?Unu ta ahụmaduru iya?

Mu eyeakwa ụzo l'echiegu.

Teme mu nọdu emewaa

nggele l'alị,

dabyiru mgbegere.

20 Anụ-egbudu akwabẹ mu ùbvù;

mẹkpoo nkuta-ọswa yẹe

mgbashi-ujiku;

kele mu meru gẹ mini dụ

l'echiegu;

bya emee gẹ mini sọo

gborogboro l'alị,

dabyiru mgbegere;

k'ọphu ndibe mu a-ngu

mini; mbụ ndu ono,

mu gude ẹka mu họtá

ono;

21 ndu mu gude ẹka mu mee

doberu onwomu

g'ẹphe raa ya arara sụ g'e

tuje mu ẹpha.”

Iphe-ẹji ndu Ízurelu

22 Obenu lẹ gube Jiékpọpu

te ekwedu raku mu.

Mbụ-a; gube Ízurelu sụ l'ike
mu bvụwaru ngu.

23 Ọphu ị kpọtaduru aturu
gude gweeru mu
ngweja-akpọ-ọku.

Ọphu i gweduru mu ngweja
mmanụ gude kwabẹ
mu ùbvù.

Ọ tọ bụdu ị mu bojeru ngu
ivu-erwa sụ g'i gweeru
mu ngweja-nri.

Ọzokwanu ị mu mejeru
g'ike bvụ ngu ị mu
adaru ngu ngweja
ùnwù-isensu.

24 I ti gudedu okpoga je azụta
oshi ọmanko,
eshi mkpọ gude bya
anụ mu.

Ọphu i gweduru mu ngweja
ẹba-anụ gude mee g'ẹpho
ji mu.

Ọ buchia iphe, i meru bụ l'i
mewaru mu iphe-ẹji jasụ
ọ nọdu anyịwa mu ẹrwa.

Mbụ l'i meswewaru mu jasụ
ike ngu bvụwa mu.

25 Ọ buru mbẹdua;
mbụ l'ọo mu bụ onye
e-hufu emeswe,
i mesweru mu;
g'ẹpha mu apfuru.

Ọphu mu anyatabaẹdu iphe-ẹji,

- i meshiru ọzobaa.
 26 Sụ-a; nyatanuru mu iphe,
 mehawaru nu.
 G'anyi tukonu yee onu l'opfu
 obu.
 Donaa g'ọ nwuru g'a maru
 ?ọ kaleru ngu?
 27 Nna ngu ke mbu meru iphe-eji.
 Ndu-ishi ngu meswee mu.
 28 Noo g'o gude mu woru
 ndu-ishi ulo-du-nsọ
 merwushia;
 bya ahaa g'e woru Jiékọpu
 mebyishikọta l'opfu;
 l'e gude ndu Ízurelu
 ephu l'ipfu.

44

- Ízurelu bu ndu Chileke hotaru*
 1 “Obenu le-a; ngabe nchi
 nta-a; gube Jiékọpu,
 bu onye-ozu mu;
 mbu gube Ízurelu ono,
 mu gude eka mu hota ono.”
 2 Wakwa iphe, Chipfu epfu
 baa; mbu onye ono,
 meru ngu nu ono;
 onye bu iya doziru
 ngu teke i no l'epfu.
 Teme o buru iya bu
 onye e-yeru ngu eka:
 Ta atsukwa ebvu;
 gube Jiékọpu,

bụ onye-ozí mu;
 mbụ gùbe Jieshurunu,
 bụ onye mu gude ẹka
 mu họtá.

³ Mu a-gba mini l'alí,
 ẹgu mini agu.

Mbụ lẹ mu e-woru
 ọ-sọ-gborogboro
 mini wụa l'alí,
 kpọhuru jegiri-jegiri.

Awa ngu bẹ mu a-wụ
 Unme nkemu.

Mu abya awụa iphe-oma,
 shi mu l'ẹka l'ẹhu ndu
 bụ oshilọkpa ngu.

⁴ Ẹphe awata amíshi g'ẹswa,
 amíshi l'ẹka mini
 aduje shii;
 mbụ g'oshi wilo,
 zeru l'aguga nggele,
 asọ asọso.

⁵ O nweru onye asụ:
 Mu bụkwa kẹ Chipfu.

Onye ọzo ekua onwiya
 ẹpha laaru Jíékọpu.

Onye ọzo edee l'ẹka iya sụ:
 Mu bụkwa kẹ Chipfu!

Ẹpha mu bụkwa Ízurelu!

⁶ Wakwa iphe,
 Chipfu epfu baa;
 mbụ onye ono,
 bụ eze ndu Ízurelu
 bya aburu onye

gbafutaru phe nu;
 mbu Chipfu,
 bu Okalibe-Kakota-Ike:
 O kwa mbedua bu onye ivuzo;
 bya aburu onye ikpazu.
 O to duekwa Chileke ozo,
 du nu; gbahaa mbedua.
 7 Oo ya bu le-a;
 ?bu onye be unu
 a-nodu atu eyeru mu?
 G'onye ono pfunaa ya!
 G'onye ono menaa
 ya ge mu maru;
 g'o doo ya ishi rii
 l'iphu mu!
 Mbu iphe, mekotakporu nu;
 eshinu mu meru ndibe
 mu, shi l'ichee.
 G'onye ono pfukwapho iphe,
 e-mechaa mee nu;
 mbu-a; g'o k'onaa iphe,
 abya ememe.
 8 G'ehu ba nmakwa unu
 anmanma;
 mbu ge ndzu ba agukwa
 unu!
 ?Mu te epfuhaadaru iya
 unu eshi le mbu;
 mbu pfua ya raa ya
 arara?
 Mbu-a; o kwa unu bu ndu
 ekebe mu.
 ?O duru Chileke ozo, du nu,
 abudu mbedua?

Waawakwa! Agbara mkpuma
 ọzo ta aduhekwa.
 O tọ dọekwa onye ọzo,
 mu maru.

Ndu eme ke ntekpe

⁹ Iphe, bukpuo ndu eme ke ntekpe g'ephe ha ta adukwa iphe, ephe bu. Teme iphe ono, ephe suru l'ọ bu phe okpobe iphe ono buru iphe, adudu iphe, ọ bu. Ndu agbaru phe ọdzori bukwa ishi be ephe atsụ. Ophu ephe amadu iphe; k'ophu iphere a-du phe. ¹⁰ ?Bu onye jejeru je emeta agwa; mbu kpua ntekpe, adudu iphe, ọo-baru iya? ¹¹ Lekwa; iphe, bukpuo ndu ephe l'iya swi be e-mechakwaa buru ndu iphere eme. Ndu ono, akpuje iya nu ono bunu nemadzu mmanu be ephe bu. G'ephe dzukobenu bya apfuru huma l'ee-ye phe oke ebvu meru iphere kpua phe g'ephe ha.

¹² Oo onye-uzú ewotaje anma hube l'oku icheku. L'ọ bya egude ongu tsua ya gude meta ntekpe. O buru ike-okpu iya be oogudeje mee ya. O -menyaa ya; egu gahaa ya; ike abvu iya. Teke o nguduru mini; a -nonyaa; egu mini atsua ya nkwo mee.

¹³ Onye ekwo oshi bu eri be oogudeje atu nkiya. L'ọ bya egude iphe, aakaje iphe kaa ge ya e-me iya. L'ọ bya egude ayọ bya ebashia ya. Gude komupasuu mee ya l'ọ du ge nwoke; mbu dukpuo akpabiri ge nwoke aduje; woru iya je ebvube l'ulo-nshi. ¹⁴ Mbu le-a; o gbutsuru oshi sida; ọzoo oshi sipuresu; ọzokwanu achi, ọ haru; yele oshi ọzo, du l'oswa tuko vua. Ọzoo l'ọ woru oshi payinu dzaa; igwe dzee mini mee ya; o

vuta. ¹⁵ L'ò buwaruro nemadzu iphe, oo-gude eshi ite. L'ò haru hata iya gude nyaa oku. L'ò gude iya phunwua oku ghee buredi. Tëmanu l'ò gbutakwa iya pho gude pyita agwa wata abaru eja. Mbù pyia ntëkpe phozeaharu iya. ¹⁶ L'ò bya ekee nkù obu èbo chita ye l'oku; shia ya ite. L'ò hua ya anu taa; epho eji iya. L'ò gudekwa iya pho nyaa oku; l'ò sù: "Hm! Nta-a bè èhu evuwa mu oku. Mu humawaru oku nyaru." ¹⁷ L'ò bya achita ophu phoduru nu gude mee agwa; mbù mee ya ntëkpe; phozeru iya wata iya abaru eja. L'ò bya epfuahaa nuahaa ya sù iya: "Dzotanu mu; o kwa ngu bu Chileke nkemu."

¹⁸ Sù-a; epho ta amakwa iphe; ophu o dudu iphe, edoje phe enya; kele a phuchiru phe iphe l'enya; k'ophu epho ta aphudu uzo. Tëme e mechia phe egomunggo; g'ò to du iphe, e-dojè phe enya. ¹⁹ Ophu o dudu onye ophu asuje ge ya ria oriri. Mbù ophu o dudu onye ophu iphe edoje enya ke g'ò sù: "Nta bu iphe-a, mu hataru ye l'oku-a; bya egude icheku iya ghee buredi-a; bya egude iya hua anu taa-a; bu ophu phoduru nu bè mu e-gude mee ebyi ?Bu kpukurukpu bè mu a-wata ephozeru?"

²⁰ O kwa ntù bè oorije. O buru obu iya, e dephuru edephu dephuru yebedua. O to budu l'òo-du ike adzo onwiya. Ophu oosudu: "O kwa l'iphe-a, ya gude l'ekutara-a bu iphe, abudu okpobe iphe?"

Chipfu, bu onye ndzota

ke ndu Ízurelu

²¹ "Nyatakwa iphe-a;

gùbe Jiékpòpù;
 mbù gùbe Ízùrèlù;
 kẹ̀lẹ̀ ọ̀ k̀wa ngu b̀ù
 onye-ozì mu.

Ọ̀ k̀wa mu meru ngu dobe;
 ì b̀rù onye-ozì mu.

Gùbe Ízùrèlù; mu ta abyakwa
 azọ̀ha ngu azọ̀ha!

²² Mu rwufuwaru emeswe,
 i mesweru mu.

Ọ̀ gbakahùwa g'ẹ̀ka igwe
 rwuchaaru erwurwu;
 gbakaa ya.

Mu bya agbaka iphe-ẹ̀jì,
 i meru mu; ọ̀ tahù g'ìjì,
 kwarù l'ùtsu atahùje-a.

Lwapfutanù mu;
 kẹ̀lẹ̀ mu gbafùtawaru ngu.”

²³ Gùbe imigwe;
 gùnaa ebvu ẹ̀hu-ùtso;
 kẹ̀lẹ̀ o k̀wa Chipfu mewaru
 iphe-a!

Chia mkpu g'a nùma gùbe
 eliphe, nọ̀ igwe lẹ̀ mkpula!

Unu watanù agù ebvu;
 unubẹ̀ úbvú úbvú;
 mẹ̀kpoo unubẹ̀
 ọ̀swa ọ̀swa; yẹ̀lẹ̀ iphe,
 b̀ùkpoo oshi,
 nọ̀ iya nù!

Noo kẹ̀lẹ̀ Chipfu gbafùtawaru
 Jiékpòpù!

O gudewaa Ízùrèlù goshi

ọdu-biribiri iya.

24 Wakwa iphe, Chipfu epfu baa;
mbụ onye ono,
gbafutaru ngu nụ ono,
bụkwa iya phọ bụ onye
kpuru ngu teke ị
nọkwadu l'ephō ono.

Ọ sụru-a: “Ọ kwa mu bụ
Chipfu;
onye bụ iya meru
iphemiphe dobe.

Ọ bụru mu ọsaru eligwe
nwẹka mu;
ọ dabýiru swoo;
bya abụkwaru mu phọ
ọsaru eliphe l'onwomu.

25 Ọ kwa mu l'emebyije
iphe-ọhumalenya, ẹphe eme;
mbụ ndu ono, epfu iphe,
mu epfuduru ono.

Mu nọdu emejekwaphọ
ndu aphụ ọphulenyá;
ẹphe abụru ndu
eme eswe.

Ọ bụ mu alo-phuje ndu
maru iphe azụ
mee mmamiphe phẹ
l'ọoburu iphe,
adudu iphe, ọ bụ.

26 Opfu, onye ejeru mu
ozi pfuru bẹ mu emeje
g'ọ dụ g'o pfuru iya.

Teme teke ndu epfuchiru mu

nù pfukwarùpho iphe;
 mu emee ya g'èphe
 pfuru iya;
 mbù ndu pfuru opfu
 èhu Jierúsalemù
 sù l'ee-mechakwaa buru
 iya eburu òzo;
 bya epfukwaphò opfu
 èhu mkpùkpu lẹ mkpùkpu,
 nògbaa l'alì ndu Jiuda
 sù l'ee-mechakwaa
 kpùkwachaa ya;
 mbù l'emebyishi ono,
 e mebyishiru iya ono
 bẹ ya e-mechakwaa
 mekwata g'ò dù g'o shi dù.

27 Ọo mu sùru ogbu-mini:
 'Ngwa; tahù!

Mu e-mekwa gẹ mini,
 nògbaa
 lẹ nggele ngu tashihu.'

28 Ọo mu pfuru opfu èhu
 Sayirosu sù l'ò bù onye
 echeru mu aturu mu.

L'oo-mekòta iphe,
 dù mu l'obu g'o mee.

L'òo-sù g'a kpù-phu
 Jierúsalemù azù.

L'ò byakwapho asù g'a tụa
 òkpa-ùlo
 eze-ùlo Chileke."

45

- 1 Wakwa iphe, Chipfu
 epfu anụ onye ono,
 ọ họtaru g'ọ buru eze;
 mbụ Sayirosu,
 onye ọ lọtaru l'ekutara
 gude kwatsushia ọha,
 ụmụ ichiche, byaru iya
 l'iphu; gude nashia
 ndu eze ngwọgu phẹ
 gbabẹ phẹ ẹka ọto;
 gụhashia ụzo gheberu
 iya ọnu;
 k'ọphu a taa gụ-chihẹdu
 iya agụ-chi.
- 2 Ọ sụru-a: Mu e-vuru ngu ụzo
 je egbuzeru ngu ụbvú
 ụbvú egbuze;
 je agbakwoshia ọguzo,
 e meru l'onwirubvu;
 bya egbukashia mgborígwè,
 e gude tị-chia ụzo.
- 3 Mu a-nụ ngu ẹku,
 e doberu l'ochii;
 mbụ iphe-enweru,
 e doberu l'ẹka e domiru
 edomi.
- Ono e-me g'ị maru lẹ mu
 bụ Chipfu bya aburu
 Chileke ndu Ízurelu;
 onye ekuje ngu ẹpha
 ngu gẹdegede.
- 4 Ọ kwa onye mu eme ele bụ

- Jiékoṗu ono,
 bu onye-ozí mu ono;
 mbu Ízureḷu ono,
 bu onye mu hoṭaru
 l'onwomu ono.
 Ọ buṛu iya meru g'o gude mu
 kua ngu l'ẹpha;
 bya eworu ọkwa,
 aakwabe ụbvù woru nù
 ngu l'ẹbe abụ l'ị maru
 onye mu bu.
- 5 Ọ kwa mbeḍua bu Chipfu;
 ọphu ọ dọkwa onye ọzo,
 dụ nù.
- Mbụ l'a -gufu mbeḍua ta
 adọkwa Chileke ọzo,
 dụ nù.
- Ọo mbeḍua e-me g'ike dụ
 ngu l'ẹbe abụ l'ị maru
 onye mu bu.
- 6 Ọ buṛu mu -mee ya nno;
 ndu nemadzu eshita l'ẹka
 ẹnyanwu awatajẹ jasụ
 l'ẹka ọodaje
 maru l'ọ tọ dọedu onye ọzo,
 dụ nù, abụdu mbeḍua.
- Ọ kwa mbeḍua bu Chipfu;
 ọphu ọ dọkwa onye ọzo,
 dụ nù.
- 7 Ọ kwa mbeḍua emeje
 g'ìphóró dụ; bya emee;
 ọchii adu.
- Ọ kwa mbeḍua emeje g'e

nweru ẹku;
 mu nọdu emejekwaphọ
 g'ọla-l'iswi bya.

Ọ kwa mbeḁdua, bu Chipfu
 tukuru iphemiphe ono
 eme.

⁸ Gube imigwe,
 nọgbaa l'ephekerephe;
 dzenaa apfubekoto
 ge mini!

G'urwukpu dzenaa ya
 yoyoyo!

G'eliphe l'ophu saa ọnu
 gabala!

K'ophu ndzọta a-tuko
 ekameka sweta;
 apfubekoto atuko ekameka
 dzuru.

Ọ kwa mbeḁdua, bu Chipfu
 meru iya dobe.

⁹ Nshio onye etso onye meru
 iya nu uswo.

Mbu onye adudu iphe ozo,
 o bu gbahaa ite,
 a kpuru l'urwa.

Urwa; ?ojije onye akpu ite
 su iya: “?Bu gunu be
 iikpu?”

Iphe, i gude ẹka ngu mee;
 ?l'oo-nonya su ngu
 l'i mekwaru iya;
 ophu ya enwedu ẹka?

¹⁰ Aphu tsoru onye asu nna iya:

“?Bụ ụnu bẹ o gude ị nwụa
mu ẹgube-a?”

Ọzoo onye asụ ne iya:

“?Bụ ụnu bẹ ị nwuru mu
ẹgube ọwa-a?”

11 Wakwa iphe, Chipfu epfu
baa;
mbụ Onye Nsọ kẹ
ndu Ízurelu;
tẹme ọ bụru iya bụ onye
meru Ízurelu ọbu
dobe.

Ọ sụru-a: “?Unu a-wata
mu aji njikpa-ọnu ẹ
k'unwegirima mu?”

Tọo ?unu a-nọdu aturu mu
ekemu ẹ mu e-me iphe,
mu gude ẹka mu mee?

12 Ọ kwa mbẹdua meru eliphe
dobe.
Mu byakwaphọ bya emee
nemadzụ dobe iya.

Ọ kwa ẹka mu bẹ mu gude
tọsaa imigwe;
bya edokaa ya kpokpode
kpokpode l'ophu.

13 Ọ kwa mbẹdua meru ẹ
Sayirosu futa
gude goshi ẹ mu bụ onye
pfuberekoto.

Ọ bụru mbẹdua e-me g'ụzo,
ooshi pfukotaru
nhamụnha.

Ọo ya a-kpụkwa mkpụkpu
 mu ono mee gẹ ndibe mu,
 a kpuru lẹ ndzu
 nweru onwophe.

Ọphu oomekwa iya g'apfua ya
 ugwo;
 ọzoo g'e bua ya nggo."

Nokwa iphe, oopfu;
 mbụ Chipfu,
 bụ Ọkalibe-Kakota-Ike.

14 Wakwa iphe, Chipfu epfu:
 "Iphe, e metaru l'alị Ijiputu;
 mękpoo ngwaswa,
 shi l'alị Kushi;
 mękpoo gwagoro-gwagoro
 ndu ono,
 shigba alị Seba ono;
 g'ọ ha a-lwakotaru ngu;
 tukuru bukotaru nkengu.

Ephe a-tuko etso ngu;
 awu l'odze awu-pfuta ngu.

Ephe abya ephozeta l'iphu
 ngu rwọahaa ngu
 arworo epfu sụ:

'Tororo opfu bụ lẹ Chileke
 nọkwa swiru ngu
 eswiru.

Ọ tọ dọekwa onye ọzo,
 dū nū;
 mbụ l'ọ tọ dọekwa onye ọzo,
 dū nū gbahaa yẹbedua.'

15 Tororo! I bukwa Chileke,
 anọduje edomi onwiya

edomi; gube Chileke,
bụ onye dzọtaru ndu Ízurelu.

16 Iphe, bụ ndu agwọ ọbvụ
bẹ ee-me iphe-iphere
meru bọtorii nụ phẹ.

Mbụ l'ẹphe a-tụko mehu
bọtorii g'ẹphe ha
tugbua.

17 Obenu ịe ndu Ízurelu bụ
Chipfu a-dzọta phẹ.

Mbụ l'adzọdzo, ọo-dzọ phẹ
a-buru ojejoje.

Ọphu a byadu eme unu
iphe-iphere;
ọphu unu abyadu
emephe bọtorii gburu
jeye ịe gbururu.”

18 Kẹle-a; wakwa iphe,
Chipfu epfu; mbụ onye ono,
bụ iya meru imigwe dobe.

Ọ kwa iya bụ Chileke;
onye bụ iya kpuru
mgboko;
bya aburu iya meru iya.

Ọo ya tọru ọkpa iya;
ọphu o meduru iya g'ọ
nọdu iphoru.

Ọ meru iya dobe g'e buru
iya eburu.

Ọ buru iya epfu sụ: “Ọ kwa
mbedua bụ Chipfu;
ọphu ọ dọkwa onye ọzo,

dụ nụ.

19 Iphe, mu pfuru bẹ mu
te epfukwaru lẹ mpya.
Mu te ejekwaru anọdu l'ẹka
lanụ l'ali,
ọchii agba pfua ya.

Ọphu mu asụkwaru oshilọkpa
Jiékoṣu phẹ g'ẹphe chọo
mu kẹ mmanụ.

Mụbe Chipfu epfuje ọkpobe
opfu; mu epfuje iphe,
dụ k'epfupfu.”

20 Unu dzukọbenu onwunu
byakpọdapho!
Unu nọkobe l'ẹka lanụ;
unubẹ ndu ono,
shi ọhamoha tsoru agha
phurii ono!

Ndu amadụ iphe bẹ ẹphe bụ;
mbụ ndu gwọru nshi,
a pyiru l'oshi parụ aghaphe;
ndu epfuje anụ iphe,
ta adzojedu nemadzụ.

21 Unu pfunaa iphe g'ọ dụ;
unu byanụ edoo g'ọonwuru
unu.

G'ẹphe nọkobe chọaru iya idzu.

?Bụ onye bụ onye pfuhawaru
iphe-a teke dụ ẹnya?

?Bụ onye meru g'a maru
iya teke dūhawaa
uzenya-uzenya?

?Tọbudu mbẹdua, bụ Chipfu?

Ọzo bụ l'ọ tọ duedu Chileke
 ọzo, dū nū,
 abụdu mbèdua.

Ọo mbèdua bụ Chileke,
 p̄f̄uberekoto;
 bya aburu onye ndzọta.

Ọ tọ duedu onye ọzo,
 dū nū abụdu mbèdua.

22 Unu ghanaaru mu iphu;
 hūma l'aa-dzọta unu;
 unubẹ ndu mgboko l'ophu;
 kele ọo mbèdua bụ Chileke;
 ọphu ọ d̄ekwa onye ọzo.

23 Mu gudewaa onwomu ria angū.

Mu gudewaa ọnu mu pfua
 op̄fu onye p̄f̄uberekoto.

Ọphu mu abyadū asū g'ọ
 laa azū.

Mu pfuru sū l'iphe,
 bụ ikpere ndiphe l'ophu
 e-mechaa rwuchaaru
 mu alị.

Ọ b̄uru mbèdua b̄e ndiphe
 l'ophu e-mechaa gude
 erije angū.

24 “Ẹp̄he e-p̄fu op̄fu ẹhu mu sū:

‘Ọo Chip̄fu nw̄eka iya
 p̄f̄uberekoto;
 bya aburu
 iya b̄e ike dū kp̄ekpu.’

Ndu ono g'ẹp̄he ha, shi
 abarū mu hanyịhanyi
 ono l'a-byapfuta mu

gude iphere bya.
 25 Obenu lẹ-a; iphe,
 bukpo oshilokpa Ízurelu
 l'a-nodu l'ẹka Chipfu
 buru ndu pfuberekoto;
 bya egude Chipfu
 eku onwophe.”

46

Agwa ndu Bábilonu

1 Balu phozeakwaru;
 Nebo nodu ekpuwa
 ekpukpu.
 Mbụ lẹ ntẹkpe phe ono
 buwaa onye vu iya nụ
 bụ anụ, evuje iphe.
 Mbụ l'iphe, o vu anyị iya
 ntumatu.
 Teme ọ buru ivu l'ẹhu nwanụ,
 ike bvuru.
 2 Agwa obu g'ẹphe ha tukuru
 ekpu ekpukpu bya
 atuko phozeta.
 Ophu ẹphe adudu ike
 dzota onwophe.
 Ochia l'ẹphebedua l'onwophe
 be a kpuru lẹ ndu.
 3 Unu ngabẹnuru mu nchị;
 unube onu-ulo Jiékopu;
 mbụ g'unu ha buru ndu
 phoduru nụ l'onu-ulo
 Ízurelu;

mbụ unube ndu ono,
 mu gudeshi eshinu a tsuru
 ime unu ono;
 mu nọdu ehe unu eshinu a
 nwuru unu.

⁴ Mbụkpoo jasụ unu kahụ;
 ẹwó tuko unu ishi sweta;
 bẹ mu bụekwapho onye
 mu bụ;
 mu bụekwapho onye
 gude ndzụ unu.

Oo mu meru unu;
 ọ bụru mu a-nọdu apa
 unu geleegee.

Oo mu a-nọdu edobe unu
 ndzụ;
 tẹme ọ bụru mu a-nọdu
 agbafutaje unu.

⁵ ?Bụ onye bẹ unu a-turu
 mu yeru?

?Bụ onye bẹ unu a-sụ lẹ mu
 l'iya ha?

?Bụ onye bẹ unu a-sụ l'ọ kwa
 onye dụ ẹgube-a bẹ ọ
 dụ g'a turu yeru mu?

⁶ O nweru ndu evushije
 mkpọla-ododo l'ẹkpa phẹ.
 Ẹphe achikoo mkpọla-ọchaa
 tụa àtùtùu l'iphe,
 aatùje iphe.

Ẹphe eje ebuta onye-úzá
 mkpọla-ododo g'ọ bya
 egude iya kputaru phẹ

ntẹkpe.

A -kpuchaa ya;

ẹphe awata iya abarụ ẹja.

⁷ Ẹphe apata iya tụa l'ukuvu

phe parụ iya tųgbua.

Ẹphe eje eworu iya kpọbe

l'ẹka ọo-nọdu.

Ọ buru ẹka ono, a kpọberu

iya ono bẹ oo-kpọru.

Ọ tọ byadu eshi l'ẹka ono,

a kpọberu iya ono

kpịriberu.

Teke nemadzụ byaru bya

echiku iya lẹ mkpu;

ọ tọo zadụ iya ẹnu.

Ọphu ọ dudu ike adzọta iya

l'iphe-ẹhuka, byaru iya nụ.

⁸ Sụ-a; unubẹ ndu ono,

emeje iphe,

Chileke sụru g'e be meshi

ono;

unu nyatakwa iphe-a!

Unu mekwaa ya g'ọ kwaa

unu l'egomunggo!

Unu yekwa iya eyeye l'ọkpoma!

⁹ Mbụ-a; unu nyatakwa

akahụ iphe; mbụ iphe,

shihawaa ụzenya.

Ọ kwa mu bụ Chileke.

Ọ tọ dụekwa onye ọzo.

Ọ kwa mu bụ Chileke;

ọ tọ dụekwa onye ọzo,

dụ gẹ mu dụ.

10 Mu eshijeępho ę mbu mee
 g'a maru iphe,
 a-buru ikpazu iphe.

Mbu ę mu anọdujero teke
 ndiche mee g'a maru iphe,
 eteke medu nu.

Mu suru-a: Iphe,
 mu tuberu k'ememe be
 mu mefutajekwa.

Teme o buru iphe,
 du mu ree be mu e-me.

11 Mu jekporuro l'uzo
 ęnyanwu-awawa je ekua
 ęnu, erije odzu;
 bya ejemihu l'alị ęka du
 ęnya je ekua onye e-me iphe,
 mu tuberu.

Iphe, mu pfuru be mu e-me!

Iphe, mu chiru idzu iya be
 mu e-mekwapho.

12 "Unu ngaberu mu nchi;
 unube ndu ono,
 okpoma kporu gbengu ono!

Mbu unube ndu ono,
 apfubekoto kwata du
 ęnya ono.

13 Apfubekoto nkemu be mu
 gudeakwa akpiritaru ntse.

O to duhekwa ęnya.

Ophu o dukwa g'oo-no-beru;
 ndzota mu erwua.

Mbu ę mu a-dzota ndu bu
 l'eli ubvu Zayonu.

Mu eworu akpabiri mu nù
ndu Ízurelu.”

47

Adada Bábilonu

- ¹ “Gùbe nwada Bábilonu;
    ìwakwa alì alì;
    gwòdoshihukwa l'urwuku!
Hakwaa anòdu l'aba-eze
    je anòdu l'alì;
    gùbe
    nwada ndu Bábilonu!
Kèle e tee kuèdu ngu nwanyì,
    dù bèlebele bya adù
    nyègenyege.
- ² Pata mkpuma, eegweje
    iphe wata egwe nri!
Phùfunu èkwa,
    ì phù-chiru iphu!
Phù-linaa uwe ngu aphù-li;
    l'ì gbaru òkpa òto je
    erwughashìa nggele!
- ³ L'aa-gbabèkwa ngu òto;
    mee g'a hùma iphe-iphere
    ngu.
- Mu e-melatakwa; òphu ò
    dùkwa onye mu a-ha.”
- ⁴ Mbù l'onye agbafùtaje anyi
    ono
    bè èpha iya bù Chipfu.
Ò bù Òkalibe-Kakòta-Ike;
    bya abùru Onye nsò kẹ
    ndu Ízurelu.

- 5 Nọdukpoepfo nwa
     nggujungguji!
 Je anọdukpoepfo l'ẹka
     gbakotaru ọchii;
     gube
     nwada ndu Bábilonu.
 Kele nta-a bẹ e tee kubaedu
     ngu eze nwanyi,
     nwe ali-eze, iche iche.
- 6 Ndibe mu meru;
     ẹhu ghuahaa mu egu.
 Mu turwua ndu ono,
     bu okiphe mu onoya.
 Mu woru phe ye ngu l'ẹka;
     ọphu i phuduru phe
     obu-imemini.
- I bochaa phe ivu-erwa
     bochaa me ndibe phe,
     kahuru akahu.
- 7 I pfuru su l'ii-buwaruro
     eze-nwanyi jasu l'ojejoje.
 Ophu i ri-vukpodaru
     iphemiphe-a;
     ozokwanu chia idzu iphe,
     e-mechaa mee l'ikpazu
     iya.
- 8 Oo ya bu le-a;
     ngabekpodapho nchi;
     gube nwophu kporu obu
     ye l'akpa ntusaru-ehu;
     mbu gube nwophu arije
     l'o to dudu iphe,
     byaru eme ngu nu;

tẹme ị nọdu asụje onwongu
 l'ọwa-a ngu kpoloko dụ;
 l'ọ tọ ọduedu onye ọzo
 gbahaa ngu;
 l'ị tị byadu abụ nwanyị,
 ji iya nwụhuru;
 ọphu ume nwa abyadu
 eme ngu.

9 Iphe labọ-a a-nwụkwaru
 ngu ọ ntabu ọnya lanụ.

L'ujiku lanụ bẹ unwu
 ngu a-nwụshihu;
 ji ngu anwụhu.

Iphe labọ ono a-zụe ngu phọ
 gburumu pfiurii.

I tii metadu iya l'agwugwo;
 ọphu iigwetadu iya
 l'ikpoto ngweja.

10 Kẹle ị kpọru obu ye l'ejo-iphe,
 iinoduje eme.

I pfua sụ l'ọ tọ ọduedu onye
 hụmaru ngu nụ.

Ọ bụru mmamiphe ngu;
 yele iphe,
 ị nwụtaru bẹ dephuru ngu nụ;
 mee ngu;
 ị sụ onwongu l'ọwa-a ngu
 kpoloko dụ;
 l'ọ tọ ọduedu onye ọzo
 gbahaa ngu.

11 Obenu l'ejo-iphe a-nwuru
 ngu;
 ọphu iimadu ọka o shi.

Eze iphe-ẹhuka a-dapfuta ngu;
 ị tị dudu ike egbobuta
 iya.

Ọla-l'iswi a-tụ ngu l'upfu;
 ọphu ịimadu l'onoo
 g'ọo-dụ.

¹² Sụ-a; mekpọkwapho
 ọmamanshi ngu g'iime
 iya!

Gwekpọkwapho ikpoto
 ngweja, ịigwe; bụ iphe,
 ị shi teke ị bụ nwata
 gweta.

?A maru bụ; ị -menyaa ya
 l'ogbohuru ngu?

Tọo ?bụ: ị -menyaa ya
 l'ịkpatsu ndzụ-agụgu?

¹³ Iphe, bụkpoo idzu,
 a chi-koshiru ngu bụ iphe,
 o meru
 bụ l'ọ tukuru mee;
 ike kabaa ngu abvubvu.

Ngwanụ gẹ ndu aphujeru
 ngu ọphulenyia
 kpịritanuru!

Mbụ ndu ono, anọduje ele
 ẹnya l'ẹnyanwu yẹle
 kpokpode
 gude akọru ngu g'ọo-duru
 ngu l'ọnwa l'ọnwa ono.

G'ẹphe dzọnaa ngu l'iphe-a,
 abyaru ngu anwuru-a!

¹⁴ “Epehe dụ g'ẹswa akpe,

kpòhuru nkù.
 Ọ bụrụ ọku e-mechaa kee
 phẹ kefu.
 Ọphu ọ bụdu l'ẹphe adụkponu
 ike adzọ onwophe;
 g'ọku ono te nwu
 phuruphuru kefu phe.
 L'ẹka-a bẹ icheku
 ọku k'anyaru ta adụkwa;
 ọphu ọ dụkwa ọku,
 a-dụ iya nụ k'anọdu lẹ
 mgboru iya.
 15 Nokwa mkpakọ iphe,
 ẹphe e-meru ngu bụ ono;
 mbụ ndu-a,
 unu l'ẹphe shi teke ị bụ
 nwata seta akanya-a;
 zụta aswa-a.
 G'ẹphe ha l'ẹhu l'ẹhu
 e-shiswekọtaephọ ụzo;
 ọphu ọ dudu g'ọ ka mma
 l'ọo onye lanụ,
 byaru adụ ike dzọo
 ngu nụ."

48

Ízurelu ada ike

1 Unu ngabẹ nchị l'opfu-a;
 unubẹ ọnu-ulo Jiékpọpu;
 mbụ unubẹ ndu ono,
 eekujeru laaru Ízurelu ono;
 mbụ unubẹ eri Jiuda;
 mbụ unubẹ ndu egudeje

ẹpha Chipfu eri nte;
 ẹme unu nọdu akpo-kuje
 Chileke ke ndu Ízurelu;
 ọphu ọ dudu ọphu unu
 eme ire-lanu;
 ọphu ọ dudu ọphu unu
 pfulberekoto eme;
² mbu unube ndu ono,
 kuru onwunu ndu shi le
 mkpukpu, du nsọ ono;
 ẹme ọ buru Chileke ke
 ndu Ízurelu be unu kporu
 obu yeru;

Chipfu, bu Okalibe-Kakota-Ike;
 nokwa ẹpha iya bu ono.

³ Ọ buru teke du ẹnya
 ẹnya be mu pfuru iphe,
 mewaru nu.

Mu gudekpọo onu mu pfua
 ya; raa ya arara;
 ẹme mu mekwapho g'a
 madzuru iya.

A bya l'amaru; mu mee ya;
 ọ nwua ge mu pfuru iya.

⁴ Kele mu mahawaru g'iidabe
 ike;
 mbu l'akwara olu ngu bu
 mgborigwe;
 ẹme atatiphu ngu buru
 onyirubvu.

⁵ Ọ buru iphe ono meru g'o gude
 mu pfuhawaru ngu
 iphe-a teke du ẹnya;

mbụ tẹme ọ nwụaha be
 mu vuru ụzo raarụ ngu
 iya arara;
 k'ọphu ị tịi sụdu l'ọo nshi
 ngu meru iphemiphe
 ono; l'ọo ntẹkpe ono,
 ị pyịru apyịpyi ono;
 ọzoo ọphu ị kpuru
 l'onwirubvu ono be o shi
 l'ẹka mee.

⁶ Ị nụmawaru iphemiphe-a.

Lewa iya rọ ẹn्या! ?Tii
 kwetadu iya?

Nta-a be mu byaru awata
 ngu egoshi iphe ọphúú,
 bụ iphe, e domiru edomi,
 bụ iphe, ịimadu.

⁷ Iphe ono bụ nta-a be e meru
 iya;
 e te mehaadaru
 iya ụzenya.

Mbụ l'i tiki nūmaswee ya
 abụdu ntanụ-a;
 k'ọphu bụ l'ị tịi sụdu l'ị
 machahawaru iya.

⁸ Sụ-a; i tiki nūmaswekwaa ya;
 ọphu ị mahaakwaa ya;
 eshinu i shi teke ndiche
 data nkuchi.

Kẹle mu maru l'ị bụ
 mebyikpọo onye
 ẹregede; tẹme iphe,
 i shikpọo l'ẹpho ne

ngu zata b̄uru Okwerike.

9 “Ò kwa g'ee-shi g'ẹpha
mu apf̄uru meru g'o
gude mu sedekwad̄u
ẹhu-eghu mu.

Ò b̄uru g'ee-shi g'a jajẹ mu
ajaja meru g'o gude
ọphu mu teke
at̄u-koshidu ngu iya;
k'ọphu mu te emedu
ngu g'ì ch̄ihu.

10 Tii ledu; mu h̄uchaakwaru
ngu ah̄ucha;
l'ẹbe ab̄u l'ì b̄u
mkp̄ola-ọchaa.

Mu byakwapho ah̄ua ngu
l'ọku-uzu,
b̄u iya b̄u iphe-ẹhuka.

11 Ò kwa onwomu bẹ mu emeru
iya.

Mb̄u lẹ mu eme iya emedoru
iya onwomu.

Kẹle-a; ?d̄enu gẹ mu e-shi
haa g'e woru ẹpha mu
t̄urwua?

Mu te ewokwaru ùbv̄u,
gbaru mu n̄u ah̄aru onye
ọzo.”

Enweru onwonye ndu Ízurelu

12 Ngabekpodaru mu ph̄o nch̄i
ḡube Jiék̄opu;
mb̄u ḡube Ízurelu,

- mu kuru l'onwomu.
 Ọ kwa mbeḍua be ọ bu.
 Ọ kwa mu bu onye mbu bya
 aburu onye ikpazu.
- 13 Ọ kwa mbeḍua gude eka mu
 tu ọkpa mgboko-a
 l'ophu.
 Ọ buru mbeḍua gude ektara
 mu tosa imigwe
 imigwe l'ophu.
- Mu -kua phe oku;
 epe atukoepho zeliu
 pfuru pfuru.
- 14 Unu tuko g'unu ha byakota
 bya angabe nchi.
 Denu nshi ophu duru ike
 pfuaru unu iphe-a;
 mbu l'onye ono,
 mube Chipfu hotaru ono
 l'e-me iphe,
 mu tuberu l'ehu ndu Babilonu;
 mbu l'oshi eka iya be ọ
 dabewaru l'ehu ndu Babilonu.
- 15 Ọ kwa mu; mbu l'ọ kwa
 mu pfuru opfu-a.
 Ee! Ọ kwa mu kuru iya oku.
 Ọ buru mu e-duru iya bya;
 l'o mee iphe,
 ọ byaru ememe meghaa.
- 16 "Unu kpitaru mu ntse
 bya angabe nchi l'iphe-a.
 E -shikpo le mbulembu,
 mu shi pfuta opfu be

mu teke epfuswee opfu
 lẹ mpya.

Teke o mekpooru lẹ mbụ
 bẹ mu nọepfo l'ẹka
 ono.”

Nta-a bẹ Nnajiuphu, bụ Chipfu;
 yẹle Unme nkiya;
 yewaru mu gẹ mu bya.

17 Wakwa iphe,
 Chipfu epfu baa;
 mbụ onye agbafutaje ngu
 nụ ono, bụ Onye Nso
 kẹ ndu Ízurelu.

Ọ sọru: Ọ kwa mu bụ Chipfu,
 bụ Chileke ngu;
 onye bụ iya ezije ngu iphe,
 a-karu ngu lẹ ree;
 bya aburu onye anoduje
 aturu ngu ẹka l'uzo,
 ii-nodu eshi.

18 “Ọme ị ngaberu nchị mee
 iphe, mu sọru g'e mee;
 ẹhu-guu gege anoduepho
 asoru ngu gborogboro
 gẹ mini asọ asoso.

Apfubekoto ngu atụ kpereree
 g'akpara-mini, atụ
 l'eze-enyimu.

19 Oshilokpa ngu gege adu
 igwerigwe g'ẹja,
 nọ l'alị.

Ụnwegirima ngu aburu aguta
 aguta g'ụnwu akpuru

ereshi.
 Ẹpha pẹ ta abyadu achihu
 achihu;
 ọphu a byadu emebyishi
 pẹ emebyishi
 l'iphu mu.”

²⁰ Unu shikwa ẹ Bábilonu
 kwafu!

Unu gbakwaa ọso gbalaaru
 ndu Bábilonu!

Unu t̄a okoo gude pfua
 ya g'a n̄uma-dzuru!

Unu zia nzi g'o rwua ẹka
 igwe beru al̄i beru!

Iphe, unu e-pfu b̄u ẹ Chipfu
 gbatawaru ndu-oz̄i iya
 ono,
 b̄u ndu Jiékọpu.

²¹ Ẹgu-mini ta aḡukwaru pẹ
 teke o duru pẹ ghaa echięgu;
 mb̄u l'o meru;
 mini shi l'agbara-mkpuma
 as̄oshiru pẹ.

Ọ gbajaru agbara-mkpuma;
 mini wata as̄oshi.

²² “Ndu ẹjo-iphe b̄e ẹhu ta
 adujekwa guu.”

Nokwa iphe, Chipfu eepfu
 b̄u ono.

49

Onye-oz̄i kẹ Chipfu

¹ Unu ngab̄eru mu nchi

unube ndu bukube
eze-ęnyimu!

Unu nımakpodapho iphe-a
unube ọha, bu l'ẹka dụ
ęnya!

Chipfu vukwaru ọzo kua
mu ẹme a nwua mu.

Ọ buro teke mu nọkwadu
l'ẹpho ne mu ẹ
o kuru mu ẹpha.

² Ọ meru ọnu mu;
ọ nọdu atsụ nkọ g'ogu-echi,
a barụ ababa;
bya eworu mu domia l'ime
ọbochi-ẹka iya.

Ọ meru mu; mu dụ g'apfụ,
a rwacharu arwacha;
bya eworu mu sụ-chia l'iphe,
ooyeje apfụ iya.

³ Ọ sụ mu: “Ị bukwa onye-ozì
mu gùbe Ízurelu.

Onye bụ ngu ẹ mu e-gude
goshi ẹ mu dụ-be
biribiri.”

⁴ Mbẹdua sụkwanu:
“Mu seakwaru akanya
ọla-l'iswi.

Mu swishierupho ike mu
k'iphoro l'iphe,
bụ iphe-mmanụ.

Ọle ọ bụ; iphe, rwuberu mu
nụ bụ l'ẹka Chipfu
ẹ ọ dụ.

Ẽme obunggo mu bụru

Chileke mu gude iya.”

⁵ O be nta-a Chipfu,
 bú onye ono,
 meru mu rọ teke mu
 nọ l'ẹpho;
 gẹ mu bụru onye-ozi iya;
 sụ:

“Duphutaru mu ụnwu Jiékpọpu
 azụ.

Chịkobe ụnwu Ízurelu
 chítaru mu.”

Kẹle mu bú onye aakwabẹ
 ùbvù l'ẹnya kẹ Chipfu;
 tẹme ọ bụru Chileke
 mu bú ike nkemu.

⁶ Oo ya bú; ọ sụ:
 “O tọ bụlekwa g'ị bụru
 onye ejeru mu ozi
 duphutaru mu ipfu ipfu
 ụnwu Jiékpọpu azụ;
 wafụa g'ị dulatakwaru
 mu phọ ndu kẹ Ízurelu,
 bú nwa ndu ọphu mu
 doberu bẹ ị nọ-doru.

Mu e-mekwa ngu phọ
 g'ị bụru ìphóró,
 dūru ndu
 abụdu ndu Jiuda;
 k'ọphu ii-me gẹ ndzọta mu
 rwua ẹka igwe beru
 alị beru.”

⁷ Wakwaphọ iphe, Chipfu epfu;
 mbụ onye ono,

bụ onye agbafutaje anyi;
 bya aburu Onye Nso
 ke ndu Izurelu.
 Oopfu iya anu onye ono,
 ohamoha jikaru ajika;
 akpo-yiru iya ukuvu ono;
 mbu onye ono,
 bu onye-ozu ke ndu-ishi.
 Waa iphe oopfu baa:
 "Ndu eze e-mechakwaa
 huma ngu wu-lihu.
 Ndu-ishi a-huma ngu
 phozeru ngu."
 O buru onye e-me iya nu
 bu Chipfu; onye ono,
 apfushije ike l'iphe,
 o pfuru;
 mbu Onye nso ke ndu
 Izurelu,
 bu onye hotaru ngu nu.

Edophu Izurelu azu l'onodu iya

⁸ Wakwa iphe, Chipfu epfu:
 Oo teke mu a-wata eme
 eze-iphe-oma be mu a-za
 ngu enu.
 O buru mboku,
 mu a-wata adzota
 nemadzụ be mu e-yeru
 ngu eka.
 Mu a-kwakobe ngu mee ngu
 gi buru iphe,
 mu le ndiphe e-gude gbaa

ndzụ;
 g'i dophu alì ono azu
 l'ònodu iya;
 mee g'èphe keta okiphe ono,
 shi dabyiru iphorò
 onoya.

⁹ Mbụ-a; g'ì sụ ndu ono,
 a kpuru lẹ ndzụ ono
 g'èphe fùta;
 l'ì sụkwapho ndu nọ
 l'òchii g'èphe nweru
 onwophẹ.

Èphe adụ g'unwu-atụru,
 dọru ata nri l'agụga gbororo;
 hụmachaa nri l'úbvú úbvú,
 dụgbaa kpọkoro
 kpọkoro kpọkoro.

¹⁰ Ègu nri ta abyadụ agụ phẹ;
 ọphu ègu mini agụdu
 phẹ; ọphu okpomọku,
 shi l'echiègu;
 ọzoo ọphu shi
 l'ènyanwu ekpoèdu
 phẹ.

Ọ bụru onye apheru phẹ
 obu-imemini a-nọdu
 edu phẹ duru phẹ
 shita agụga mini,
 asọ asọso.

¹¹ “Mu e-me g'úbvú úbvú,
 mu nweru bụchaaru
 gbororo.

L'aabya atụa iphe,

bụ oji mu mkpoli l'ọoha
l'eli l'eli.

12 Lekwa; ẹphe e-shigbakwa
ẹka dụ ẹnya.

O duru ndu ọphu e-shi
l'isheli;
ndu eshi l'uzo ẹnyanwu-adada;
duru ndu ọphu e-shichaa
uzo aḷi Asụwanu."

13 Unubẹ imigwe l'ophu;
unu rwua okwe!
Gube eliphe; tenaa ẹswa!
Unubẹ úbvú úbvú;
unu watanụ agụ ebvu!
Noo kele Chipfu watawaru
adu ndibe iya obu.
Teme ọ buru ndibe iya ono,
shi eje iphe-ẹhuka ono
bẹ ọo-phuru obu-imemini.

14 Obenu ẹ Zayonu suru:
"Chipfu gbadoakwaru
mu.
Nnajiuphu mu zọhaakwaru
mu."

15 Ne; ọozohaje nwa, angụ iya
era l'obu;
mbụ ke g'ọ tọ phuru nwa,
bụ iya nwuru iya
obu-imemini?

O -jekpọonu azọha bẹ
ọo-zọhakwaa;
obenu ẹ mbedua ta
azọhadu ngu!

16 Tii ledu; mu deakwaru ẹpha

ngu g'uri l'òbochi-ẹka
mu;
ọphu mu azọhajedu igbulo
ngu ono azọha.

17 “Ụnwu ngu alwaakwa
ẹgwegwa.

Ndu ono, shi mee ngu;
ị buru ochobu ono nọdu
alufuwaa.

18 Palinaa ẹnya ngu imeli
lephee mgburugburu!

Ụnwu ngu g'ẹphe ha
anọkoakwa alwapfuta
ngu.

Wakwa iphe, mụbe Chipfu
epfu baa:

Eshinu mu nọ ndzụ ọ mu nọ
iya-a bẹ ii-mechaa yee
phẹ g'ẹphe hakọta g'onye
yeru uwe.

Mbụ l'ii-gude phẹ kwaa
ngwa ọ ngwa nwanyi,
aabya alụ k'òphúú.

19 A makwarụ-a l'e shi
mebyishia ngu togbo
ngu ị buru ochobu;
alị ngu dabyiru iphoru.

Nta-a bẹ ị tị sụkpoedunu
ndibe ngu ebubu.

Teme ndu ono,
shi mebyishia ngu nụ
ono nọdu ngu
uzenya.

20 Ụnwegirima, a nwuru teke

ono,
 iije iphe-ẹhuka ono
 e-mechakwaphọ pfua
 l'ị nụma ị nchị ngu sụ:

Ẹka-a paakwaru anyi
 nwanshị ebubu;
 chọbanaaru anyi alị
 ẹka anyi e-buru!

²¹ Noo teke ii-pfu l'ọkpoma
 ngu sụ:

'?Bụ onye nwụshiru mu ikpoto
 ụnwegirima ọwa-a?

Mu shi eje iphe-ẹhuka;
 tẹme ọphu mu atsụdu ime.

Mbụ ị mu shi bụru onye
 a jikaru ajika;
 a bya akpua mu ị ndzu
 laa alị ndu ọhozo.

?Bụkwanu onye
 hefutaru mu ụnwegirima
 ọwa-a?

Ị ị mube onye e shi haa;
 mu ọdu nkinyi mu.

?Igwerigwe ndu ọwa-a
 shihunu awe?' "

²² Wakwa, iphe Nnajiuphu,
 bụ Chipfu epfu baa:

"Lenu; mu e-pheru
 ọhamoha ẹka.

Mu e-woru ẹkwa-ọhubama
 mu paliaru ọhamoha.

Ẹphe egude ẹka phe
 kulataru ngu ụnwu ngu

unwoke;
 kwọru ụnwada ngu
 l'ukuvu kwọlataru ngu.

23 Ndu eze a-buru nna,
 ehe ngu nụ.

Ndu eze-nwanyị aburu ne,
 ehe ngu nụ.

Èphe a-nọdu ephozeru ngu;
 bubechaa iphu l'alị.

Èphe erichachaa urwuku,
 dụ ngu l'ọkpa.

Noo teke ịi-maru l'ọo mu
 bụ Chipfu;
 ị ndu ẹnaya dụ l'ẹka mu
 nọ bẹ iphere te emedu.”

24 ?Aa-nata ndu dụ ike
 l'ọgu iphe, ẹphe kwaru
 l'ọkwata ọo?

Ọo ?aanafu ndu iwashi ndu
 ẹphe kpuru ị ndzu?

25 Obenu ị-a; wakwa iphe,
 Chipfu epfu baa:

“Ee! Ndu a kpuru ị ndzu bẹ
 aa-nafu l'ẹka ndu ike
 dụ l'ọgu!

Teme l'a nata ndu iwashi iphe,
 ẹphe kwaru l'ọkwata.

Ọle ndu etso ngu ọgu bẹ
 mu e-tso ọgu.

Mu adzọo ụnwu ngu ndzu.

26 Ndu emekpa ngu ẹhu bẹ mu
 e-me g'ẹphe taa anụ
 onwophe.

Èphe angua mee onwophe jasu
 l'òotsuahaa phe ge mee.
 Noo teke nemadzù l'ophu
 a-maru le mbedua,
 bu Chipfu bu onye adzoje
 ngu nu;
 bya aburu onye agbataje
 ngu nu;
 bya aburu Okalibe
 ke Jiekopu."

50

- ¹ Wakwa iphe, Chipfu
 epfu:
 ?Denu ekwo, mu deru nu ne
 unu gude chifu iya-a?
 Too ?bu ndu mu ji ugwo onye
 ole be mu woru unu
 ree?
 O kwa iphe-eji unu kpataru
 iphe,
 mu gude woru unu ree.
 O buru ejo-ememe,
 unu eme meru g'o gude
 a chifu ne unu.
- ² Teke mu byaru; ?bu gunu
 meru g'o gude ophu o
 dudu onye no l'eka
 ono?
 Teke mu shi eku oku;
 ?bu gunu meru g'o gude
 ophu o dudu onye zaru
 enu?
 ?Bu eka paru mu mkpurukpu

kẹ ẹ mu ta agbata
 unu ọọ?
 ?Bụ ike anafuta unu ta adudu
 mu ọọ?
 O kwa mba mmanụ bẹ mu
 abajẹ;
 mini atahụ l'eze-enyimu.
 Mu eworu ọma nggele mee;
 l'ọ buru echięgu.
 Ẹma, shi dụ iya nụ ereshihu
 kẹle mini ta aduędu
 iya.
 Ẹgu mini eworu phẹ
 gu-gbushia.
³ Akpaminigwe bẹ mu eyeje
 uwe, bụ iya bụ ọchii.
 Mu nọdu achięje iya
 uwe-aphụ g'o kpuchije
 onwiya.
⁴ Nnajiuphu, bụ Chipfu
 nụwaru mu ire ndu nwuru
 ẹkwo ẹ mu maru opfu,
 mu e-pfuje g'ike dụ ndu
 ike bvuru.
 Ookuteje mu l'utsu g'utsu;
 l'ọ bya emee mu echilibe
 nchị ngabẹ g'onye eezi
 iphe.
⁵ Nnajiuphu, bụ Chipfu
 ghebechaękwarupho
 nchị mu ọnu;
 ọphu mu ekwefujeduru iya ike;
 ọphu mu aladụ

azụ azụ.

⁶ Mu woru okpurukpu mu
doberu ndu echì mu
iphe;
bya eworu agba mu doberu
ndu pheshiru mu
éjì-agba.

Ọphu mu ewohaduru iphu
mu g'a ta chì mu
ọchi ọphu a gbụ mu
iya ọnu-mini.

⁷ Eshinu Nnajiuphu, bụ Chipfu
eyejeru mu ẹka
bẹ ọ tọ dudu iphere,
byaru eme mu nụ.

Ọ bụru iphe ono meru g'o
gude mu woru iphu
mu kpọo gbengu ọ
mkpuma;
tẹme o doo mu ọnya
l'iphere tee medu mu.

⁸ Onye aharu mu enge
nọ mu ntse.

?Bụ onye sụru g'ọobyà
agụaharu mu iphe,
mu meru?

G'anyi pfunuru dogba iya!

?Bụ onye bụ onye ọbu,
epfu iphe,
ọ sụru lẹ mu meru ọbu?

G'onye ọbu byanụ apfuru
mu l'iphu pfua ya!

⁹ Ọ kwa Nnajiuphu,

bụ Chipfu bụ onye eyejeru
mu ẹka.

?Bụ onye bụ onye ọbu,
l'a-bya mu anma
ikpe-ọnwu?

Ndu ọbu a-tụko kahụ g'uwe;
ọ bụru mkpu a-takashị phe.

¹⁰ ?Bụ onye l'echilabọ unu
atsụ Chipfu ebvu;
tẹme ọ nọdu emeje iphe,
onye-ozì Chipfu sùru
g'e meje?

Mbụ-a; g'onye eje ije l'ọchii;
mbụ onye enwedu ìphóró,
e gude aphụ ụzo;
g'onye ono kpọru obu
ye l'ẹpha Chipfu!

G'onye ono chiru ụpfu kwẹe
lẹ Chileke iya!

¹¹ Obenu nta-a; iphe,
bụ g'unu ha bụru ndu
aphụ-nwu ọku;
mbụ unubẹ ndu nwuru
ọku yegbaa l'orọku parụ;
unu jenu;
unu gude ìphóró ọku unu
je ije!

Unu gude orọku,
unu nwuru ọku ye;
ọ nọdu enwu;
je ije!

Iphe, unu a-nata l'ẹka
mu bụkwa l'ọo l'eje

iphe-ẹhuka
bẹ unu a-nọduepho!

51

Aa-dzọta Zayọnu ojejoje

- ¹ “Unu ngaberu mu nchi;
unubẹ ndu eme g'unu
buru ndu pfuberekoto;
mbu unubẹ ndu achọ
Chipfu.
- G'ẹnya unu dukwa
l'agbara-mkpuma ono,
bu ẹka a kukpofutaru
unu ono;
mbu lẹ wukirima ẹka ono,
e bvutaru unu ono!
- ² Mbu-a; g'ẹnya unu dukwa
lẹ Ẹbirihamu, bu nna unu!
Wafu lẹ Sera; onye bu iya
tsuru ime unu!
Teke mu kuru iya bukwa
onye lanu bẹ o shi buru.
Mu bya ekebe iya l'oma
bya emee ya;
ọ du igwerigwe.
- ³ Chipfu te nwedu iphe,
e-me g'ọ tọ du Zayọnu obu;
bya egude obu-imemini
lee ẹnya l'iswi,
yiru iya nu.
- Alị iya ono, shi buwaru
echiegu ono bẹ oo-me
g'ọ du gẹ Ẹdenu.

Alì iya ono, dabyiru iphoro
 ono adu gẹ mgbabu
 Chipfu onoya.

Noo teke ẹhu a-wata iya
 atsọtso;
 l'ọowata ete ẹswa;
 l'o keleahaa ekele;
 guahaa ebvu.

⁴ Unu ngabẹkpodaaru mu pho
 nchi; ndibe mu!

Unu nụmakpodapho iphe,
 mu epfu;
 unube ọha mu!

Mu a-tụkwaru unu ekemu;
 mbu l'ikpe, pfuru oto ono,
 mu ekpeje ono
 a-bukwaru iphóró,
 duru ohamoha.

⁵ Mu a-nafuta unu ẹgwegwa.
 Mbu le mu abyaakwa unu
 adzota.

O buru ẹka mu be mu
 e-gude kpee ohamoha
 ikpe.

Ndu bukube eze-enyimu
 bu mu be ephe a-nodu
 ele ẹnya l'ẹka.

Teme ephe anodu kwabe;
 ele ẹnya g'ephe maru iphe,
 mu e-me l'ẹka.

⁶ Unu palinaa ẹnya unu
 lee l'imeli!

Unu lenaa ẹnya l'eliphe-a!
 Igwe e-mechakwa chihu

g'ẹnwuru-ọku.
 Eliphe-a l'ophu anwachaa
 anwacha g'uwe.
 Ndu bu iya nọ anwụshihu
 g'ijji.
 Obenu ịe ndzọta nkemu
 a-dụ ojejeje.
 Apfubekoto nkemu taa dadụ
 adada.

⁷ Unu nụmakpodapho iphe,
 mu epfu;
 unube ndu maru iphe,
 pfuru nhamunha;
 mbụ unube ndu ekemu
 mu dụ l'okpoma!

Unu ba atsujekwa ebvu
 l'okonu, nemadzu akọ unu;
 ophu iphu, oophu unu
 eyejekwa unu ebvu;
⁸ kele nsụ e-mecha sụkashia
 phẹ g'uwe.

Ẹka-alị atakashia phẹ g'ukpo.
 Obenu l'apfubekoto nkemu
 a-nọ jasụ l'ojejeje.

Ndzọta nkemu a-nọ shi
 l'ogbo sweru ogbo.”

⁹ Tehunu etehu! Tehu etehu
 yena onwongu
 okpehu g'uwe;
 gube oshi-eka ke Chipfu!
 Tehunu etehu dụ g'i shi
 adujehewaa teke k'azu;
 mbụ l'ogbo teke ndiche.

?Tọ bụnaa ngu-a bụ onye
gbubushiru Réhabu
mkpirikpu mkpirikpu;
mbụ gube onye mekaru ẹjo
nwanu-ẹgbudu ono
iphe?

10 ?Tọ bụnaa ngu-a bụ onye ono,
meru eze-enyimu;
ọ tahu;
mbụ mee; mini,
nọ l'ogbu-enyimu tahu;
i woru gbororo togbu l'oma
ohulohu enyimu
k'ophu ndu ono,
a gbafutaru ono wughataru?

11 Oo ya bụ ge ndu ono,
a gbataru ono alwa.
Ephe aguru ebvu bahu le
Zayonu.

Ehu-utso ojeje aburu
okpulishi,
ephe e-kpuru.

Ete eswa; yele ehu-utso
asopyabe phe
asopyabe.

Agụ aphụ; yele atsụ ude
e-gude oso ghata.

12 “O kwa mbedua;
mbụ mbedua gededede
bụ onye eyeru unu
okpukpu-ike.

?Bụ ole be bụ ke g'unu nodu
atsụ nemadzu mmanu

ebvu;
 mbụ nwa ndiphe,
 bụ iphe yẹ ya gba nanụ
 bụ ẹswa;
 13 kẹ g'unu zọhaa Chipfu,
 bụ onye meru unu;
 bya aburu iya bụ onye
 tọsaru eligwe;
 ọ dabyiru;
 bya aburu iya turu
 ọkpa mgboko l'ophu;
 kẹ gẹ ndzụ rwutajẹ
 unu tekenteke ẹgube ono;
 opfu l'onye eme unu
 ewere bẹ ẹhu ẹghu
 oke ẹghu;
 mbụ onye bụ iphe,
 o shiberu ite iya bụ g'o
 mebyia unu?

Kẹle-a; ?denu oke ẹhu-ẹghu
 onye ọbu,
 eme unu ewere ọbu?

14 Ndu ono, a turu mkpọro
 ono l'e-me ẹgwegwa
 k'ophu ee-me g'ẹphe
 nweru onwophe;
 g'ẹphe ta nwụhu l'ọka;
 ọphu ẹgu nri eme phe.

15 Kẹle ọ kwa mbedua bụ
 Chipfu;
 bya aburu Chileke unu;
 mube onye abujeru:
 mu -kpakọbe mini

l'eze-enyimu;
 akpara-mini iya asua ekiri.
 Chipfu,
 bu Okalibe-Kakota-Ike
 bu epha mu.

16 Mu woakwaru opfu
 mu ye unu l'onu;
 bya egude obochi-eka mu
 kpuchia unu.

Mbu mube onye ono,
 bu mu dobegbaaru igwe
 l'oru iya;
 bya aburu mu turu okpa
 mgboko l'ophu;
 teme o buru mu suru ndu
 Zayonu-a: 'Unu buakwa
 ndibe mu.' "

Okoro k'oke ehu-eghu Chipfu

17 Tehu etehu! Tehu etehu!
 Gbalihu agbalihu gube
 Jierusalemu;
 mbu gube onye ono,
 shiwaa l'eka Chipfu
 nata okoro k'oke
 ehu-eghu iya ngua;
 mbu gube onye pataru
 ipoti mee,
 emeje ge nemadzụ kpoo
 galagala ngua;
 ngua urwuku urwuku iya.

18 L'ime ikpoto unwu ono,
 o nwushiru ono ta
 adudu g'o ka mma

l'ọo onye lanu
letaru iya enya.

L'ikpoto unwu ono,
o metaru ono be o to
dudu me nanu setaru
iya l'eka.

19 Mkpamehu-a uzi labo-a
dapfutawaru ngu;
le babu l'ọo duru onye
duo ngu obu.

Ọla-l'iswi yele mgbu-onwu;
okpa-nri yele ogu-echi;
mbu-a;
?bu onye a-suje ngu
gberuma?

20 Unwu ngu kurwuwaru enya.
Ephe dabyigbaaru l'ishi
gbororo ge mgbada,
kolahuru l'ugbu.

Iphe, zuru phe gburumu
pfuurii bu oke
ehu-eghu ke Chipfu;
yele aba mba ke
Chileke ngu.

21 Oo ya bu le-a;
numakpodapho iphe-a;
gube onye ono,
eemekpa ehụ;
mbu onye e meru;
o nodu akpo garigari
l'ebe o ngu me;

22 Wakwa iphe, Nnajiuphu,
bu Chipfu epfu baa;

mbụ Chileke ngu;
onye ono,
agbajeru ndibe iya ọdzori
ono.

Ọ sụru: “Tii ledu;
mu nafuakwaru ngu
okoro ono l'ẹka bụ
ọphu meru;
ị nọdu akpọ garigari.

Oke ẹhu-eghu mu ono,
dụ l'ipoti ono bẹ ị tii
nguedu.

²³ Mu e-woru iya pẹ ndu ono,
anụ ngu aphụ ono,
bụ ndu ono, sụru ngu-a:
'Dabyiru kpube iphu l'alị;
g'anyi bya eswee ngu
godogodogodo!'

I woru okpurukpu ngu
mee alị; mbụ mee ya;
ọ dụ gẹ gbororo,
nemadzụ eshi.”

52

¹ Tehu etehu! Tehu etehu;
gube Zayonu!
Yenaa onwongu ọkpehu
g'uwe!

Yenaa uwe ngu ono,
emeje ngu g'ị dụ biribiri
l'ẹnya onoya;
gube Jierúsalemu,
bụ mkpukpu ono,
dụ nsọ ono.

Ndu ebuduru úbvù;
 ẹphe ẹ ndu ono,
 aasọ nsọ ono taa
 bahụbaekwa l'ime ngu
 ọzo baa.

² Gbalihu agbalihu!

Jìshia urwuku, dụ ngu l'ẹhu!
 Nọdu anọo; gùbe Jierúsalemu!
 Tụkufu onwongu ẹgbirigba,
 a tųru ngu l'olu;
 gùbe ada Zayọnu ono,
 a kpųru ẹ ndzų ono!

³ Wakwa iphe, Chipfu epfu baa: “E shi ree unu erere; ọphu a natadųru aswa unu. Nta-a bẹ e tee gudekwanų okpoga agbata unu.”

⁴ Kele-a; wakwa iphe, Nnajiuphu, bų Chipfu epfu: “Lẹ mbų bẹ ndibe mu shi laa alị Ijiputu je eburu. Tẹme ndu Asiriya bų-wokwadųa bẹ ẹphe shi emekpa phẹ ẹhu.” ⁵ Wakwa iphe, Chipfu aji baa: “A -bya ẹ kẹ nta-a; ?ọwa-a bųhunu ole? Kele ndibe mu bẹ a kpųtaru kẹ mmanų. Tẹme ndu-ishi phẹ gude phẹ eme iphe-ọchi.” Nokwa olu Chipfu. “Tẹme mkpųrumkpuru bẹ eepfubyishiẹpho ẹpha mu shi l'ųtsu jasų nchi ejihu. ⁶ Ọo ya bų ẹ ndibe mu a-maru ẹpha mu. Mbų l'o -be mbọku ono bẹ ẹphe a-maru l'ọo mbẹdua pfuhawaru iya tẹme ọ nwųje. Ee! Ọo mbẹdua!”

⁷ Lenu g'ọoma l'eli úbvú ono;
 mbų ọkpa ndu eje abya ezi
 ozi-ọma;
 ndu ezi ozi nchi-adų-doo;
 ndu nzi, ẹphe gude abya dụ ree;

ndu byaru ezi ozi ke ndzota;
 ndu asuje Zayonu-a:

“O kwa Chileke ngu bu eze!”

⁸ Ngabekpodapho nchi!

Ndu nche ngu wolikwaru
 olu phe ewoli.

Ephe tukoru erwu okwe;

kele epe e-gude enya
 huma Chipfu teke o-nodu
 alwa Zayonu.

⁹ Unu toko wata ebvu ehu-utso

mgbo lanu;
 unube mkpokpo iphe,
 tukoru le Jierusalemu;
 kele Chipfu duwaru
 ndibe iya obu.

O gbatawaru Jierusalemu.

¹⁰ Chipfu a-gbabe onwiya eka
 oto l'iphu ohamoha l'opfu;
 mbu eka iya ono, du nsọ ono;
 k'opfu aa-humachaa ge
 Chileke anyi e-gude dzota
 ndibe iya jasụ l'eka igwe
 beru alị beru.

¹¹ Unu tugbua! Unu tugbua!

Unu lufu l'eka ono!

Unu te edenyikwa eka l'iphe,
 aasọ nsọ!

Unu shikwa l'eka epe
 nọ futa!

Unu bukwaru ndu duebe ree;
 unube ndu ono,
 apajeru iphe ke Chipfu,

bụgbaa iphe, dụgbaa iche
iche!

12 Ọle unu ta alakwa
gburugburu;
ọphu unu agbakwa
phuphupu ala;
kẹle Chipfu e-vuru unu
uzo eje.

Mbụ l'ọo Chileke kẹ ndu
Ízurelu l'a-buru onye
e-kperu unu azụ.

*Eje iphe-ẹhuka yẹle ọdu-biribiri
k'onye-ozí Chipfu ono*

13 “Lekwa; onye-ozí mu
e-mekwa umere onye
maru iphe.

Aa-pali iya eli;
wolia ya ephekerephe;
shi nno kutsee ya.

14 G'o gude gbaa ụgbugba meru;
ẹkpa-oyi nwụa ndu dụ
igwerigwe l'ẹhu g'ẹphe
hụmaru iya.

Ọ gbachihucharu nchi
ẹgube adudu onye
gbachihujewaru iya nụ;
ọphu ọ dụkpodaa gẹ nemadzụ
ililekpọo.

15 Nokwaphọ g'ọo-dụ-dzuru ọha,
dụ igwerigwe biribiri.

Mbụ lẹ ndu eze bẹ ọo-kpọ
ọnu opfu;

kele ephe a-huma iphe,
e pfuduru phe; teme iphe,
ephe anumajeduru edoo
phe enya.”

53

- ¹ ?Bụ onye kwetaru ozi,
anyi ziru?
Tọọ ?bụ onye bẹ e meru g'ọ
maru g'ike Chipfu
habe shii?
- ² Kele ọ nọ iya l'iphu vua
g'oshi, rwuru irwu òphúú;
mbụ g'ogbarabvu-oshi,
gbafutaru iphe l'alị
ọkponku.
Ọ tọ madu mma;
ọphu ọ dudu ùbvù
l'enya ke g'ọ
gu anyi egu anọ-kube.
Mbụ l'ọ tọ dudu ugbugba,
dụ iya l'ehu, bụ iphe,
aasụ l'ọo ya meru;
ọ nọdu agụ egu.
- ³ Ndiphe nmaru iya phulaphula
bya ajika iya.
Ọ bụ nwoke, aphụ tsọru;
bya aburu onye eje
iphe-ehuka kwowaru ehụ;
onye ndiphe abujeru:
ephe -huma iya;
ephe aghaa iphu l'ibiya
ozo.

Mbụ l'a nmaru iya phulaphula;
 ọphu ọ dudu iphe,
 anyi guberu iya.

⁴ Tororo opfu bu l'o jeru
 iphe-ehuka, anyi gege
 eje;
 bya evuta aphu gege
 atsoru anyi.

Anyi gbę dobesu l'oo Chileke
 echi iya iphe;
 l'oo ya chitsuru iya;
 anu iya aphu.

⁵ Obenu l'e mekaru iya iphe;
 kele anyi mesweru.

Mbụ l'e tsuru iya pyaapya;
 kele anyi meru ejo-iphe.

Aphu, a nuru iya mecharu
 mee;
 ehụ bya adu anyi guu.

Teme ọ buru onya,
 e chibashiru iya be e
 gude eme g'ehu du
 anyi ike.

⁶ G'anyi hakota
 kpaphuakwaru
 akpaphuhu g'aturu.

G'anyi ha l'onye l'onye
 ghawaru iphu eshi uto
 ọphu du iya ree.

Ole Chipfu woru ejo-iphe
 anyi l'ophu woru
 tu-kobe iya l'ishi.

⁷ "A kpapyaru iya ishi bya

emekpaa ya ẹhu;
 ọphu ọ saduru ọnu pfua
 opfu.

A kputaru iya g'onye kpu
 nwaturu eje aphuphu.

Ọ nọduepho nggujunguji
 g'aturu,
 nọ l'iphu ndu ebushi iya
 ẹji.

⁸ E meru iya mkpawere;
 bya ekpee ya mpfu-gbu;
 kpuru iya je emegbua.

A -bya l'ogbo kẹ teke nkiya;
 ?bukwanu onye
 kpakwanuru ishi?

Kẹle e meru iya;
 ọ chihu l'alì ndu dzu
 ndzu.

Ọ buru emeswe,
 ndibe mu mesweru bẹ e
 gude chia ya iphe.

⁹ E doberu iya ilu l'ẹka eelije
 ndu ẹjo-iphe.

Ọ nwuhu; e lia ya l'ilu
 oke amadu;
 ọle o to wejeduru iwashi;
 ọphu ntuphu-ire adujeduru
 iya l'ọnu."

¹⁰ "Obenu l'ọo Chipfu bẹ ọ bu
 uche iya g'o gwee ya
 arakabya ono;
 mee ya g'o jee iphe-ẹhuka
 ono.

Teme Chipfu bya eworu
 ndzụ iya mee iphe
 ngweja-apfụ-ụgwo.

Ọo-mecha hụma ụnwu
 nwanwa iya;
 bya anọdu ndzụ ogologo.

L'ọ bụru l'eka iya bẹ aa-gbẹ
 eme uche Chipfu
 emeshi iya ike.

11 O -jehaa iphe-ehuka ono;
 l'ọ bya ahụma ìphóró
 kẹ ndzụ;
 ono abya eji iya ẹpho.

Ọ bụru amaru ono,
 onye ono, pfuberekoto,
 ejeru mu ozi a-maru
 iya ono l'e-me gẹ ndu
 dụ igwerigwe bụru
 ndu aa-gụ lẹ ndu
 pfuberekoto

Yẹbedua evutakwanụ
 ẹjo-ememe, ẹphe meru.

12 Ọo ya bụ lẹ mu a-hẹ iya oke,
 a hẹru ndu oke amadụ.

Ọ bụru ẹphe lẹ ndu dụ ike
 l'ọgu l'e-ke iphe,
 a kwatarụ l'okwata;
 noo kele ọ mịru ẹnya
 lẹ ndzụ iya nwụhu;
 teme a gụru iya yeru
 ndu ẹjo-iphe;
 kele o vutaru iphe-ẹji
 ndu dụ igwerigwe;

tẹme ọ rwochiru ndu
ẹjo-ememe arwọrwo.”

54

Obu, Chipfu yeru Jierúsalemu

- ¹ “Gua ebvu; gube nwanyi,
ta atsudu ime!
Mbụ gube onye teke
ezedaswee nwa.
Chikpota ebvu!
Rwua gerwugerwu;
mbụ gube onye ono,
ime teke emeswee ono;
kele unwu gube nwanyi,
dabyiru mgbegere
a-kakwa shii eme
l'unwu nwanyi alu ji.”
Nokwa iphe, Chipfu eepfu.
- ² Phoribekwaru ulo-ekwa,
i bu ebubu g'ọ ka ọsa!
Mee g'ekwa, e gude mee
ulo ngu obu ha
phalaphala;
ba lo-phukwa iya azu!
Mekwaa g'eri iya kabaa
ogologo!
Mekwaa g'abara iya kabaa
anguru anguru!
- ³ Noo kele ii-mechaa jaa ajàjà
buru laa l'ekutara
buru laa l'ekicha.
Awa ngu phe l'a-naphuchaa
ohamoha ono azu;

je ebuchishichaa mkpukpu
 phe ono,
 bugbaa ochobu ono.

⁴ Gẹ ndzụ ba agụkwa ngu!
 E tee mekwa ngu
 iphe-iphere.

Gẹ ndzụ ba agụkwa ngu
 k'a nonyaa e kpua
 ngu iphu lẹ ntụ!

Kele a ta abyadụ eme
 ngu iphe-iphere.

Ii-mecha zohachaa iphere
 ono,
 meru ngu teke ị bụ
 ogbolanu ono;
 ophu ị byadu anyatabaa
 mkpatsu aphụ,
 dụ l'abụ onye ji iya
 nwuhuru;

⁵ kele ọo onye ono meru ngu
 nụ ono bụ ji, alụ ngu nụ.

Chipfu,
 bụ Okalibe-Kakota-Ike
 bụ epha iya.

Ọ kwa Onye nsọ kẹ ndu
 Ízurelu ono bụ onye
 gbataru ngu nụ.

Iphe, eekuje iya bụ Chileke
 kẹ mgboko l'ophu.

⁶ “Kele Chipfu ono e-kuphu
 ngu azụ;
 g'ị bụ nwanyi, aalụ alụlu,
 a togboru mgbegere;

ọphu obu adudu iya ree;
mbu nwanyi,
a luru teke o bu nwata;
ji iya paru iya haa.”

Nokwa iphe, Chileke ngu epfu.

⁷ “Mu haru ngu kpoo nwupfu
nwanshi;
ole mu a-phukwanuru ngu
eze obu-imemini gude
duphuta ngu azu.

⁸ Ehu ghuru mu egu nwanshi.
Mu woru iphu mu
domiaru ngu kpoo
nwupfu nwanshi.

Obenu le mu e-ye ngu obu
ojejeje gude phuru
ngu obu-imemini.”

Nokwa iphe, oopfu;
mbu Chipfu,
bukwapho onye agbafutaje
ngu.

⁹ “L'ehu nkemu be owa-a
dukwa gę teke ke
Nuwa,
bu teke mu riru nte su l'utso,
du teke ono taa dubaedu
le mgboko ozobaa.

Nta-a be mu riwaru nte su
l'ehu tee ghubaedu mu
eghu l'opfu ehu ngu;
ọphu mu ababaeduru
ngu mba ozo.

¹⁰ O -betakpo ubvu l'ophu

nmakọta jijijiii;
 a pashia obvu obvu,
 l'eka ephe nọgbaa;
 be n-yemobu ojejoje ono,
 mu yeru ngu ono ta
 apongakwa aponga;
 ophu ogbandzu
 ehu-guu nkemu ono
 egbukahukwa egbukahu.”

Nokwa iphe, oopfu;
 mbu Chipfu ono,
 aghuru ngu obu-imemini
 ono.

11 Gube mkpukpu ono,
 eje iphe-ehuka ono,
 oke pherephere enwunga;
 ophu o dudu onye
 agbaru ngu mkpu;
 mu e-gude mkpuma,
 amashi mma ike
 kpu-phu ngu azu.

Mu egude mkpuma safaya
 tu-phu okpa-ulo
 igbulu ngu azu.

12 Mu e-me g'eli igbulu
 ngu ono g'o ha
 bukotaru
 mkpuma rubi.

Mu egude mkpuma,
 aghu ngerengere,
 gude kpu onu-abata
 ngu;
 gude mkpuma,
 vu oke aswa kpukota

igbulọ ngu l'ophu.

13 Ụnwegirima ngu g'ephe ha
bụ mụbe Chipfu e-zi
phẹ iphe l'onwomu.

Teme unwu ngu bẹ ẹhu
a-dụkpoo guu mebyi
adudu.

14 Ee-me g'ị nguru anguru l'uzo,
pfuru ọto.

Ọ tọ dudu onye byaru eme
ngu mmegbu;
ọphu ọ dudu iphe,
byaru eme ngu g'ị
tsua ebvu.

Ndzu-agugu bẹ ee-wofu
l'eka ị nọ je edobe ụzenya;
ọphu ọobyadu ngu
ntse ililekpoo.

15 O -nweru onye tsoru ngu
opfu;
ọ tọ buduru mu bẹ o
shi l'eka.

Onye etso ngu opfu bụ:
o -mechaa l'o yeru
ngu ẹka l'alị.

16 “Tii ledu; ọ kwa mbedua
meru onye-úzu ono,
anmajẹ eko l'icheku
jasu l'o nwuhu ọku ono;
gude iya kpua ngwa
ọgu l'ọ dụ k'egude
alwu ọgu.

Teme ọ bukwarupho mbedua

meru onye mmebyi g'o
 mebyishia iphe.
 17 O tọ dukwa iphe,
 a kpuru g'e
 gude meka ngu iphe,
 byaru evujeru ire.
 Teme iphe, bukpo onye ebo
 ngu ibo be ire
 a-gwoje eji.
 Nokwa iphe, ndu-ozì ke
 mube Chipfu eketa
 l'eka mu.
 Teme o bukwarupho ono
 bu odzori;
 mu nodu agbaru phe iya."
 Nokwa iphe, Chipfu eepfu.

55

Oku, eeku ndu mini agu

1 Unu gebekwa-o! G'iphe,
 bukpo onye mini agu
 byakwa anguta mini!
 G'onye enwedu okpoga
 byakwa azua nri ria!
 G'o byakwa agata mee;
 zuta era-eswi,
 e gudedu okpoga azu;
 ophu o dudu aswa.
 2 ?Denu g'o gude unu nodu
 emebyishi okpoga l'iphe,
 abudu nri;
 teme unu nodu ese akanya
 l'iphe, tee jidu epho?

Unu ngabekwa;
 unu ngabekpodaru mu
 pho nchi; g'unu eria iphe,
 du ree; mbu g'unu eria nri,
 kachaa aburu okpobe nri.

³ “Unu ngabe nchi! Unu
 kpitaru mu nu ntse!

Unu numakpodapho
 iphe, mu epfu;
 k'ophu unu a-nodu ndzu.

Mu l'unu a-gbakwa ndzu
 ojejeje.

Ono buru iphe-oma, mu kweru
 Dévidi ukwe le mu
 e-meru iya;
 teme mu buru onye
 apfushije ike l'iphe,
 mu kweru ukwe iya.

⁴ Lewarọ; mu meakwaru iya
 g'ọ buru onye a-nodu agba
 ndiphe ekebe;
 g'ọ buru iya a-buru ishi;
 me onye a-noduje
 aturu ndiphe iphe,
 ephe e-me.

⁵ Lewarọ; oha, i madu ndu
 ephe bu be ii-kukwa oku;
 ephe egude oso byapfuta
 ngu;
 l'ọ bukwaru oha,
 amadu ndu unu bu.

Ọ buru onye a-kpa iya
 nu bu Chipfu,

bụ Chileke ngu;
 mbụ Onye Nsọ ke Ízurelu;
 kele o doziwaru ngu;
 ì dū akpabiri.”

⁶ Chónaa Chipfu teke ìi-hụma
 iya!

Rakua ya teke ọ nọkwadu
 ntse!

⁷ G'onye ẹjo-iphe haa ụzo ono,
 ootso onó;
 onye ọkpoma mgbashì
 ahaa ẹjo ọriri iya.

G'onye ono lwapfuta Chipfu
 hụma l'ọo-phuru iya
 obu-imemini.

Mbụ-a; g'onye ọbu lwapfuta
 Chileke anyi;
 kele ọo-guru iya nvụ
 ke mmanụ.

⁸ “Ọriri mu ta abụkwa ọriri
 ngu;
 ọphu ọ bụdu g'iimeje bụ
 gẹ mu emeje.”

Nokwa iphe, Chipfu eepfu.

⁹ Ọ kwa g'igwe dụ-be alì
 ẹnya-a; bụ g'iphe,
 mu emeje dụ-be ẹnya
 l'iphe, iimeje.

Ọ bụru g'ọriri mu dụ-be
 ọriri ngu ẹnya.

¹⁰ Ọ kwa gẹ mini;
 yele aka-mini-sunoo eshije
 l'igwe dzee;

ọ ọtọ laphuheedu iya azụ;
 abụdu l'ọ gbaru mini
 l'eliphe-a;
 mee ya l'o gua egugu
 fushiaha iphe l'alị;
 k'ọphu ọo-mịtaru ndu
 akọ iphe akpuru-iphe;
 ọeme ndu eri eriri enweru
 iphe, ẹphe e-ri;
¹¹ nokwa g'opfu,
 shi mu l'ọnu dụ bụ onoya.

Ọ ọtọ gbakwaru ẹka
 alwaphutaru mu azụ.

Ọ chia iphe, oo-me bụ iphe,
 bụ obu mu; mbụ mee iphe,
 mu ziru iya g'o je emee.

¹² “Unu e-gude ẹhu-utso lufu;
 l'eeduta unu dufu
 l'ẹhu-guu.

Iphe, bụ úbvú úbvú
 aswọkobe wata agụ
 ebvu l'iphu unu.

Nokwaphọ g'iphe,
 bụkpoo oshi,
 nọkota l'ẹgu a-nọdu
 akụkota ẹka.

¹³ O -beta g'ogarambo fushia;
 oshi payinu efushichia.

Ọo lashia ọphu ọbyambvu
 e-fushi;
 oshi mịturu efushichia.

Ono a-buru iphe,
 Chipfu e-gude zaa ẹpha;

kele ọo-buru iphe-ọhubama,
 a-du ojejoje;
 ọphu a byadu emebyi
 iya emebyi.”

56

Aa-dzotakwapho ndu ọhozo

¹ Wakwa iphe, Chipfu epfu: “Unu kpeje ikpe, pfuru nhamunha; unu emeje iphe, pfuru ọto; kele teke mu a-dzo nemadzu dukwaa ntse; teme apfubekoto nkemu ta adukwa g'oo-no-beru l'e kpuhaa ya goshi. ² Onye a goru onu-oma nu be bu onye eme iphe-a; mbu onye gudeshiru iya ike; onye doberu eswe-atuta-unme nsọ; ọphu ọoturwujedu iya; bya eselaje eka iya g'ọ to du ejo-iphe, oo-meta.”

³ G'ọ to dukwa onye shi eshishi bya atugbabe onwiya l'ehu Chipfu, a-su le Chipfu a-gufu iya le ndibe iya.

Ọphu ọ dukwa onye te eyedu ime a-su le ya bu oshi, kpohuru nku nodu; ⁴ kele-a; wakwa iphe, Chipfu epfu baa l'ehu onye te eyedu ime, bu onye ọphu edobeje eswe-atuta-unme iya nsọ; mbu onye ọphu ahataje eme iphe, du Chipfu ree; teme ọ nodu egudeshije ogbandzu iya eka: ⁵ “Ọ kwa phe be mu a-nu iphe nkomepha l'ime ezeulo mu. Mu agukwaa phe pho epha, l'a-ka l'a nwutaru unwegirima. Mu a-gu phe epha, a-no jasụ l'ojejoje; ọphu oochihudu echihu.”

⁶ Teme ndu ono, shi eshishi ono, bu ndu woru onwophe tugbabe l'ehu Chipfu g'ephe jeeru iya ozi ono; g'ephe yee epha Chipfu obu;

tẹme ẹphe abakwaru iya phọ ẹja ono; iphe, bu ndu ono, doberu eswe-atuta-unme nsọ; ọphu ẹphe aturwuduru iya ono; ndu ono, noşhiru ike l'ogbandzu yele ẹphe ono be Chipfu epfu sụ: ⁷ “Ọo ndu ono be mu e-gude je l'eli úbvú mu ono, du nsọ ono. Mu emee g'ẹhu tsoo phe uto l'ulo, eepfufe anu mu. Ngweja-akpo-oku phe; yele ngweja ozo, ẹphe gude abyapfuta mu be a-natachaa l'oru-ngweja mu. Noo kele iphe, ee-ku ulo mu bu ulo, ohamoha a-noduje epfu anu mu.”

⁸ Nnajiuphu, bu Chipfu epfukwa sụ-a; mbu onye ono, aachilata ndu Ízurelu ono, a kpuru le ndu ono: “Mu a-chilatabakwa ndu ozo bya eyeru phe; a -gufukwaro ndu ọphu mu chilatawaru.”

Iphe, Chileke epfu le ndu ẹjo-iphe meru

⁹ Unu byakwa; iphe, bukpoo anu, bu l'egbudu l'ophu! Unu bya atapyashia iphe; unube anu, bu l'oswa l'ophu! ¹⁰ Ndu nche ndu Ízurelu atsukwa ishi. Epe ta adudu iphe, ẹphe nwutaru. Epe bukota nkuta, no nggujunguji. Epe ta agbodu ire. O buerupho nrwo be ẹphe azeshije arwo. Mbu l'iphe, aduje phe ree buerupho mgbenya. ¹¹ Epe bu nkuta ughoro; ndu epho te ejijedu ejiji. Epe bu ndu eche aturu; buru ndu iphe te edojedu enya. G'ẹphe ha atukoje gha iphu l'uzo k'eka phe. G'ẹphe ha achọ iphe, ẹphe e-rita l'urwu. ¹² Epe nodu atukoje sụ: “Unu bya g'anyi je agata mee! G'anyi ngua mee, atsu atsutsu g'o ji anyi! Echele a-dulekwaa ge ntanu. Mbu l'ogbenu ka ree okpobe akaka.”

57

¹ Onye pfuberekoto abujeru; o -nwuhu; o to dudu onye oorwu l'ehu. Teke a kputaru onye obu-imemini je egbua; o to dudu onye oodo enya. Iphe, te edojedu enya buru l'edufu ono, e dufuru onye pfuberekoto ono bu g'ejo-ememe te erwu iya aka. ² Iphe, bukpo onye eme iphe, pfuru oto l'abujeru; o -nwuhu; l'o zee guu wata atuta unme.

³ Obe l'unubedua; unu byakpodapho l'eka-a; unube unwu ndu agba aja! Unube eri ndu eri ogori yele ndu agba ukpara ono! ⁴ ?Bu onye be unu gude eme iphe ochi? ?Bu onye be unu aphushiru ugbonu ahashiru ire? Unu bukwa unwu, ndu ono, l'ada ike nwushiru ono; mbu awa ndu adzujе aka! ⁵ Unube ndu onoduje anma ehу anmanma agwa iphe l'upfu achi; mekpoo l'upfu iphe, bu oshi, jaru ajaja! Unube ndu ejeje le nsuda nsuda je anodu egbushi unwu unu gude agwa iphe le mgbaka ogba agbaramkpuma! ⁶ O buru nshi ono, no l'echilabo mkpuma, akwo teretere, no le nsuda bu okiphe unu. Oo ya be o bu. Mbu l'oo ya bu iphe, unu ketaru. Ee! G'o bu iya be unu agbaru mee gude agwa; bya egude iphe, unu metaru l'egu unu gude agwa iya. ?Bu unu -nodu eme iphemiphe ono; unu asu ge mu palia pazeta too? ⁷ Unu jeru je eworu iphe-azee unu gbaa l'eli eli ubvu, ha l'eli. O buru aka ono be unu nyihuru je anodu agwa iphe unu. ⁸ L'abata-aghachi ulo me l'azumgbo ulo unu be unu dobechaaru obvu unu. Unu jika mu bya eworu iphe-azee unu ghebe onu; mbu nyihu iya ghebe iya karaphongu. Unu

le ndu ono, unu yeru iphe-azee phe obu ono gbaa ndzu. Unu je anodu ele iya enya l'eka o gba oto. ⁹ G'unu jiru manu, eshi kweekweekwee bya egude manu olivu jee l'agwa, bu Moleku; bya ezia ndu no-chiru unu; ephe jee l'obvu l'eka du enya enya; mbu jerwuchaa ali-maa l'onwiya. ¹⁰ Unu mee iphe ono, unu eme ono jasu ike bvu unu. Ophu unu adukwapho ike su l'iphe-a ta adukwa iphe, o bu. O gbē anoduje adu unu obu; ophu ike iya abvujedu unu abvubvu.

¹¹ “?Bu onye be ndzu iya shi agu unu; mbu onye unu tsuru ebvu k'ophu unu wataru adzuru mbedua uka? Ophu unu anyataduru mu anyata ophu; ophu o buro ke g'unu jekpo ya ariri l'obu unu? ?Tobudu l'ole mu shi teke-a gbata nkuchi meru g'o gude ophu unu atsudu mu ebvu? ¹² Mu e-me g'a maru g'unu bu-be ndu pfuberekoto; yele iphe, unu emegbabe; ophu ephe abyakwa abaru unu urwu. ¹³ Ge ribaribariba obvu ono, unu gwoshiru dobe ono dzowaro unu! Oo pherephere a-tuko g'ephe ha pata pafu; me unu -wata o-ji-l'eka-togbo. G'o bu pherephere a-tuko iya pata paphua; mbu l'oo unme, a turu atutu a-patakota iya paphua apaphu. Obenu l'onye gbabarū l'ime mu je anodu ezeru ndzu bu ali-a l'a-buru okiphe iya; teme l'o buru iya e-nweru ubvu, du nsu mu onoya.”

Aadu ndu izimanu lwaru azu obu

¹⁴ Ee-mecha su: “Unu kpunaa ya; unu kpunaa ya; unu dozinaa uzo! Unu wofuchaa iphe, anochi ndibe mu uzo.” ¹⁵ Kele-a; wakwa iphe, onye ono epfu; mbu onye ono, ha shii; teme

e kutsee ya ephekerephe; mbụ onye ono, nọ ndzụ ojejoje; onye ẹpha iya dụ nsọ: “Eka mu bu bukwa ẹka dụ l'eli bya aburu ẹka dụ nsọ. Teme mu bukwarupho l'ẹka o bu; mbụ onye izimanu iphe-eji iya lwaru azu; bya ewoze onwiya ali; ge mu mee g'obu gu-zeta onye wozeru onwiya ali; mu emekwapho g'obu gu-zeta onye izimanu iphe-eji iya lwaru azu. ¹⁶ Mu taa noduadaro l'epfu iphe, e meru mu jaswaruro ya; ophu ehu a-noduadaro egbu mu egbu; odumeka be ndzu nemadzu a-dukwa nyegenyege l'iphu mu; mbu unme nemadzu, bu mu gude eka mu mee ya dobe. ¹⁷ Iphe, shi ghua mu egbu bu ughoro ono, shi paa eka l'ehu iya ono. Mu hua ya ahuhu; woru iphu wohaarua iya l'eka ehu egbu mu egbu. O nodu emekwapho iphe, o lekeberu enya eme.

¹⁸ “Mu humaakwaru iphe, epehemeje. Ole mu e-me g'ephe wekorohu. Mu e-du phe l'onwomu mee g'obu nmapfuru phe. ¹⁹ Mu e-me g'ajaja du l'ogbogboromonu ndu ono, agu aphu le Izurelu ono. Ehu-guu dukwaru ndu no enya me ndu no ntse; ozo bu le mu e-me g'ephe wekorohu.” Nokwa iphe, Chipfu eepfu. ²⁰ “Obenu le ndu ejo-iphe dua g'oke-enyimu, atu akpara, ata atutajedu unme atuta, bu ophu akpara-mini iya anoduje atsushi urwukutu yele epuchi. ²¹ Ndu ejo-iphe be ehu ta adujekwa guu.” Nokwa iphe, Chileke mu epfu.

58

Okpobe aswiru Chileke egu

¹ “Chia ya lẹ mkpu g'a numa! B'eselakwa olu azu! Wolia olu chia mkpu, a-da g'ẹka eegbu opu! Karu ndibe mu l'ẹphe kwefuru mu ike; l'i karu onu-ulo Jiékọpu iphe-ẹji pẹ. ² Ọle ẹphe anọduje achọ mu mbọku-mbọku. Ẹphe -nọdu ẹphe eme g'ọgu pẹ ẹgu amaru ọzo mu. Ẹphe eme g'ẹphe bu ọha, anọduje eme iphe, du nhamunha; g'ẹphe taa jikadu eme iphe, Chileke pẹ suru g'ẹphe meje. Ẹphe nọdu asuje ge mu pfua iphe, pfuru nhamunha mu e-meru pẹ. Ọ nọdu agu pẹ ẹgu ge mube Chileke kpiritaru pẹ ntse.”

³ “Ẹphe -nọdu ẹphe asu: ‘?Bunaa gunu meru g'o gude anyi nọdu aswi ẹgu epfu anu Chileke; ọphu Chileke ahumaduru iphe anyi eme? ? Bunaa gunu meru g'o gude anyi wozechaa onwanyi ali ọphu o rwuduru Chileke l'ehu?’

“Ole mbọku ono, unu aswi ẹgu epfu anu mu ono be bukwa iphe, du unu ree be unu anọduje eme; mbu erichaa me ndu ejeru unu ozi urwu. ⁴Aswi ẹgu unu bukwa iphe, unu egudeje kpochia ya ishi bu aba mba yele ese opfu; yele egude iwashi echi nwibe unu gbaagbaa. Udu aswi ẹgu ono, unu anọduje aswi ono tee mekwa ge mu nọdu l'imigwe numa olu unu. ⁵?Bu egube aswi ẹgu ono be mu hataru ọo; mbu g'o buerupho le nemadzu wotaru ujiku lanu woze onwiya ali? ? Bu iphe, o bu bu ephuru yoo g'eswa ekperema; yele aze l'uwe-aphu; yele aze le ntụ? ?Bu iphe ono be iiku aswiru Chileke ẹgu; l'eswe, du Chipfu ree?

⁶ “Wakwa udu aswi ẹgu, du mu ree baa: Unu gbütoshia ẹgbirigba, unu turu ndu unu

eme omeliwe! Unu abya atòshikwapho eri odogoro, unu yeru ndu unu akpa ẹhu; haa pẹ g'ẹphe nweru onwopẹ! Unu atuko odogoro ono nyakwoshia anyakwoshi! ⁷ Iphe ọzo, ọ bụfua bụ g'unu l'onye ẹgu agụ gbarụ mgba ẹ nri ngu! Unu abya achọoru ndu akpa nri, enwedu ọlo ẹka ẹphe e-buru. Unu -huma onye gba ọto; unu anmabe iya iphe! Ọphu unu ewofukwa iphu l'ẹhu onye unu l'iya bụ mee lanụ!

⁸ “Noo teke ìphóró unu e-nwu phoo g'ìphóró nchi-abọhu; ewekọrohu unu emee phuruphuru. Noo teke apfubekoto unu e-vuru unu ọzo; unu etso iya etsotso. Ọdu-biribiri ke Chipfu aburu iphe, a-nọdu etso unu l'azụ. ⁹ Noo teke unu e-ku oku; Chipfu aza unu ẹnu. Unu echia o-ji-l'ẹka-togbo; l'ọ sụ unu ẹ ya nọ-a.

“Ọ -buru l'unu a-tòshi eri odogoro ono, unu yeru ndu unu akpa ẹhu ono; bya ahaa amaru nemadzu ẹjo ẹka ono; hakwaphọ epfu ẹjo-opfu; ¹⁰ ọ -buru l'unu a-wata anụ ndu ẹgu agụ nri; wata emeru ndu eeme ewere mkpa pẹ; bẹ ìphóró e-nwuru unu phoo l'ẹka ọchii agba; ẹnyashi adụ unu g'echi eswe. ¹¹ Ọo-buru Chipfu a-nọdu edu unu mkpụrumkpuru. L'ọ meeru unu iphe, bụ mkpa unu l'ẹka kpọru gbengu; mekwaphọ g'okpu shihu unu ike l'ẹhu. Unu abya adụ gẹ mgbabu, a gbaru mini ree; g'ogba, ta anwu-buhujedu shokoshoko anwu-buhu. ¹² Ndibe unu akpukwaa akahụ ọlo ono, shi dakpọshihuwa nụ ono; bya akpụ-lia akahụ ọkpa-ọlo ono, shi ẹ ndiche ono. L'e kuahaa unu: 'Ọ-kpukwa-mkpokpo-igbulọ'; yele 'Ọ-kpukwa-ọlo-l'aguga-oji'.”

Obunggo, ee-bu onye doberu eswe-atuta-unme

13 “Unu -chífukpowaa okpa unu l'emebyi eswe-atuta-unme; ophu unu emejeedu g'ọ dụ unu l'eswe, dụru mu nsọ ono; unu -gubekpowaa eswe-atuta-unme iphe; mbụ-a; unu -kua eswe ono, dụru mube Chipfu nsọ ono eswe aakwabe ùbvù; ọ -bụru l'unu doberu iya iche; ophu unu ahatajedu ẹnu ẹka unu; ophu unu emedu g'ọ dụ unu; ophu unu epfudu okorobo opfu; ¹⁴ noo teke unu a-nọdu Chipfu l'ẹhu wata ete eswa. Teme ọ bụru l'ẹka kachaa ephekerephe l'eliphe be mu eme g'unu ngakojeru tua okoo. Unu eketa okiphe, shi le nna unu ono, bu iphe Jiékọpu; ọ bụru iya be mu e-gude azu unu.” Nokwa onu, Chipfu yeru.

59

1 Tororo opfu bu l'ẹka Chipfu ta adukwa tsokpuru ke g'ọ to dzota nemadzu. Ophu nchi echihukwaru iya echihu g'ọ to numa iya iphe. ² Ọ chia ejo-ememe unu dokaharu unu le Chileke unu. Ọo iphe-eji unu meru; o wofu iphu l'ẹka unu no; k'ophu bu l'ọ to nuedu olu unu; ³ kele ẹka unu be mee ochi turwuwaru. Mbụ le mkpushi-ẹka unu rwukatawaru ejo- iphe. Ogbogboromonu unu dzuwaru uka; teme unu nọdu atụ ejo opfu ke tootoo.

⁴ Ọ to dudu g'unu ha onye ophu epfu g'e kpeje ikpe, pfuru oto. Ophu ọ dudu onye edoje opfu iya ire-lanu. Epe achijeru upfu kwee le mkpokoro opfu, adzushi uka. Epe nọdu atsutaje ime nchoko-opfu nwua ejo-iphe.

⁵ Iphe, epe ekpuje ekpukpu kputa iya nwa

buru èkwá ogiji. Teme òghú, ephe agbaje buru oghu udude. Iphe, bu onye taru ekwa iphe phe nwuhufutaje. Teke o dukwanuru ophu tukpohuru nu l'o vwa nwa ogiji. ⁶ Udude, ephe kweru ta adukwa k'akpa uwe. Ophu ephe egudekotadu iphe, ephe gude aka phe mee gbobuta onwophe. Iphemiphe, ephe eme bukota ejo-iphe. O buerupho iphe ike iphe ike aduje phe l'eka. ⁷ Okpa phe ekwoje gburumu bahu l'eme iphe-aji. Ophu egbu onye adudu iphe, o meeru adudu iphe, obujeru phe. Oriri phe bukota ejo oriri. Mkpurupyata yee ola-l'iswi buru iphe, anoduje egoshi uzo, ephe shiru. ⁸ Uzo, eeshije; nchi-adu-doo be ephe ta amadu. Ophu ikpe, pfuru oto adudu l'uzo, ephe eshi. Ephe tukowaru iya mee; o bukotaru uzo, du nggodogo nggodogo. Ophu o dudu onye eshi iya nu, byaru amaru iphe, bu nchi-adu-doo.

Ndu Ízurelu epfushi iphe-aji, ephe meru

⁹ Oo ya bu l'ikpe, pfuru oto no anyi enya. Ophu apfubekoto erwuduru anyi aka. Anyi leri enya iphoro; iphemiphe bukotaru ochii. Anyi lee enya g'iphe gbuchafu egbuchafu. Obenu l'eka anyi no aghaphe bu oke ochii. ¹⁰ O buru ge ndu atsui ishi anoduje aduda aka-a bu g'anyi aduda aka l'igbulu. Mbui gude aka achu uzo anyi ge ndu enweduru enya. O -be l'echi eswe; anyi evuko iphe evuko g'o bu echi abali. Teke anyi no l'echilabu ndu ike du; anyi aduepho ge ndu nwuhuru anwuhu. ¹¹ Anyi atukoje aba hanyihanyi g'oke-ejo-nkuta-oswa; atsuru ntsuru ge ndo. Anyi lee enya ikpe, pfuru oto. Ophu o

dudu ophu rwuru anyi eka. Anyi lee enya g'a dzoo anyi. Adzota duro anyi uzanya uzanya.

¹² O buru iphe, kparu iya nu bu l'iphe-aji anyi paru eka l'iphu ngu. O buru iphe-aji anyi agba anyi ekebe. Emeswe, anyi mesweru ngu adujeepo anyi l'egomunggo. Teme anyi maru ejo-iphe, anyi meru ree. ¹³ Anyi mesweru Chipfu; teme anyi nodu ejephe iya. Mbụ l'anyi woru azu ghaaru Chileke anyi. Opfu, eshije anyi l'onu afushi buerupho eme ewere; yele agirigo; mekpoo adzu uka, bu ophu tukoru anyi obu sweta. ¹⁴ Oo iphe ono meru g'o gude ophu e kpeedu ikpe, pfuru oto. Apfubekoto pfururo uzanya uzanya. Ire-lanu dawaa kpo mkpomishaku l'oma gbororo. Ophu abụ onye okpobe opfu adudu ike batakpõnu abata ophu. ¹⁵ Ire-lanu be ta adudu eka a humaru iya. Onye jeru g'o zehuru ejo-ememe l'a vua ya kpatakpata.

Noo ya bu le Chipfu elee ya enya; o du iya eji; kele ikpe, pfuru oto ta aduedu. ¹⁶ O huma l'o to duedu onye du nu. Mbụ-a; o nya ya ehu kpalaa l'o to dudu onye gbaa mkpu, du nu. Oo ya bu; o gude eka iya dzoo ya l'onwiya. Teme o buru apfubekoto nkiya sederu iya. ¹⁷ O bya eworu apfubekoto mee uwe-igwe onye eje ogu chibe l'okpoma; bya eworu adzota kpuru l'ishi g'okpu-igwe. O bya eyee agwata ugwo-iphe g'uwe; bya eworu iphe enwu oku l'obu gbaphua onwiya g'onye gbaphuru ekwa. ¹⁸ O buru g'iphe, ephe meru gbaru bu g'oo-gude pfua phe ugwo. Mbụ l'oo-tu-koshi ndu ohogu iya oke ehu-eghu

iya. L'ọ bya agwata ndu opfu iya ụgwo iphe, ẹphe meru iya. L'ọ bya apfua ndu bukube eze- ẹnyimu iphe, rwuberu pẹ nū. ¹⁹ Ọo ya bụ gẹ nemadzu atsuahaa ẹpha Chipfu ebvu jasuchaa l'uzo ẹnyanwu-adada. Ẹphe eshikwaphọ l'uzo ẹnyanwu-awawa akwabẹ ọdu-biribiri iya úbvú; kele ọo-tụ kpereree bya g'utso; ọ bụru unme ke Chipfu a-nọdu adube iya ikike.

²⁰ Onye agbafutaje anyi a-bya úbvú Zayonu; mbụ byapfuta oshilokpa Jiékpọ, bụ ndu iz- imanụ iphe-ẹji pẹ lwaru azu. Nokwa iphe, Chipfu eepfu. ²¹ Wakwa iphe, Chipfu epfu baa: “A -bya l'ẹhu mube Chipfu; wakwa ogbandzu mu l'ẹphe baa: Unme mu, bụ ọphu nọ ngu l'ẹhu; yele opfu mu, bụ ọphu mu yeru ngu l'ọnu ta abyakwa abvu ngu l'ọnu; ọphu ọobvudu l'ọnu unwu ngu; ọphu ọobvudu l'ọnu oshilokpa pẹ e -shi nta-a jasụ l'ojejeje.” Nokwa iphe, Chipfu eepfu.

60

Zayonu e-mechaa dụ akpabiri

¹ Gbalihu agbalihu!

Wata egbu nwịinwii;
kele ìphóró nkengu byawaru!

Teme Chipfu nọdu egbuwa
nwịinwii l'ẹhu ngu!

² Tii ledu; ọchii tukoakwaru
eliphe l'ọphu gbachia.

Teme oke-ọchii gbapyabẹ
ndiphe l'ọphu.

Obenu lẹ Chipfu gbalihuru

pfuru pfu-doru ngu.
 Teme e je ahuma
 o-gbu-nwjinwii ya l'eli
 ehu ngu.

³ Ndu ohozo a-bya anodu
 l'iphoro, duru ngu nu.
 Ndu eze abya anodukwapho
 l'iphoro ono, duru ngu nu ono;
 me nchi bohueru ngu pho.

⁴ Palinaa enya lephee
 mgburugburu huma ge
 ndibe ngu dzukoberu
 awu awupfuta ngu.
 Unwu ngu ke nwoke shi eka
 du enya alwa.
 Teme ephe kworu
 unwuada ngu l'ukuvu
 akwolataru ngu.

⁵ Noo teke ii-le iya enya
 nwujaa.
 Okpoma evuahaa ngu evuvu;
 li wata anya ndu.
 L'e shi l'oke-enyimu kporu
 eku kpotaru ngu.
 Teme l'o bukwaru ngu pho
 be aa-chitaru eku
 ohamoha.

⁶ O-doru-nyimunyimu
 inya-kamelu atuko ali
 ngu sweta.
 Mbụ unwu inya-kamelu,
 shigba ali ndu
 Midiyanu yeke ke

ndu Ifa.
 Teme iphe, bu ndu shi ali
 Sheba azaru bya.
 Ephe eguderu ngu
 mkpola-ododo yele
 unwu-isensu.
 Teme ephe ara iya arara g'e
 tua Chipfu epha.
 7 Eghu me aturu ndu Keda g'o
 ha be aa-tuko chitaru ngu.
 Mbua; ebili ndu Nebayotu
 e-mechakwaa jeeru
 ngu ozi.
 L'a nata phe gude gweeru mu
 ngweja l'oru-ngweja
 mu.
 Mu abya eworu eguru
 eze-ulo mu mee g'o du
 ubvu l'enya.
 8 ?Bu ndu ole baa? ?Bu ndu
 ole aso raaraa g'urwukpu,
 aso l'igwe pho;
 mbu ndu ono,
 eze gbiigbiigbi g'eka
 ndo-nwenu
 l'eze gbiigbiigbi ephe
 ala l'epfune iya
 ono?
 9 Tororo bu le ndu bukube
 eze-enyimu bu mu be
 ephe achu abya.
 Ugo, vutagbaaru phe uzo
 buru ugo-mini ndu
 Tashishi.

Ọ bụru ndu ẹphe achilata
 bụ unwu ngu,
 shi ẹka dụ ẹnya;
 yele mkpọla-ọchaa me
 mkpọla-ododo,
 ẹphe vugbaa alwa.

Ono bụru ùbvù,
 aakwabe Chipfu,
 bụ Chileke ngu ono;
 mbụ onye ono,
 bụ Onye Nso ke ndu Ízurelu;
 kele o meru g'ị dụ akpabiri.

¹⁰ Ọo ndu shi eshishi
 a-kpukwa igbulọ ngu
 onó.

Ọ bụru ndu eze pẹ a-nọdu
 ejeru ngu ozi.

A makwaru-a le mu gude
 ẹhu-eghu chitsua ngu.

Obenu le mu e-mechaa gude
 n-yemobu phuru ngu
 obu-imemini.

¹¹ Ọnu-abata gube mkpukpu
 ono e-ghejeru onu
 mkpurumkpuru.

A ta abyadu agu-chije iya
 agu-chi eswe l'enyashi.

Ọo ya bụ ge ndiphe anodu
 achibatara ngu ẹku
 unwu-eliphe.

Ọ bụru ndu eze pẹ a-chijeru
 pẹ abya;

¹² kele iphe, bụ ọha;

ọzoo aḷi-eze, a-jika
 l'ẹphe te ejeduru
 ngu ozi
 a-buru mkpurupyata;
 ndu ono be
 ee-mebyishikota l'ophu.

¹³ Iphe, aḷi úbvú úbvú
 Lébanonu gude du
 akpabiri a-laru ngu;
 mbu oshi payinu;
 mekpoo oshi firu;
 mechakpoo oshi
 sayipuresu, bukota oshi,
 du iya nu.

G'o ha be ee-gude mee g'eka
 duru mu nsọ maa
 mma.

Temu mu emekwapho g'eka
 mu azoje okpa buru eka
 du akpabiri.

¹⁴ Unwu ndu ono, eme ngu
 ewere ono e-mechaa
 bya l'iphu ngu bya
 ephozeru ngu.

Iphe, bukpo ndu ono,
 agubeduru ngu iphe
 ono e-mechaa bya
 le mgboru okpa ngu bya
 ephozeru ngu.

Epe e-mechaa tuko kuahaa
 ngu Mkpukpu ke Chipfu;

Úbvú Zayonu ke Onye Nso
 ke ndu Ízurelu.

15 A makwaru-a l'a jikaru ngu
bya akpoo ngu ashi;
ophu o dudu onye
aghajaje ngu nu.

Obenu le mu e-mechaa mee ngu
mkpukpu, ogbo l'ogbo
e-gude eku onwophe;
gude iya ete eswa.

O buru g'oo-duwaro bu ono
jasu l'ojejoje.

16 Ii-ngu era ohamoha;
mbu l'oo era ndu eze be
ee-gude hee ngu.

Noo teke ii-maru l'oo
mbedua, bu Chipfu be
bu onye ndzota ngu;
buru onye aagbafuta
ngu nu;
bya aburu Okalibe ke
Jiekopu.

17 O buru mkpola-ododo be
mu a-nu ngu l'ozori
onyirubvu.

Mu anu ngu mkpola-ochaa
l'ozori mgbuguru-igwe.

Onyirubvu be mu a-nukwanu
ngu l'ozori oshi-nku.

Mu anu ngu
mkpurukpu-igwe
l'ozori mkpuma.

O buru nchi-odu-doo be
l'a-nodu aturu ngu iphe,
ii-nodu eme.

Apfubekoto aburu iya a-nodu
edu ngu.

18 A ta abyadu anumabaa
l'iphe-kpangangaa
l'eme l'alì ngu
l'ophu.

Ophu aanumabaedu
k'ola-l'iswi ozoo
mgbu-onwu l'alì ngu
gbaa mgburugburu.

Iphe, ii-nodu eku igbulọ ngu
a-buru: Ndzota;
l'i kua onu-abata mkpukpu
ngu "Ajaja".

19 "O to bueduru enyanwu
be ii-gude aphu uzo l'eswe;
ophu onwa echięduru ngu
phuuphuu l'enyasi.

Noo kele Chipfu a-buru
iphóró duru ngu nu
jasu l'ojejeje.

Mbu l'oo Chileke ngu ono
a-buru
odu-biribiri nkengu.

20 Enyanwu ta aribaedu ariba;
ophu onwa aribaedu ariba.
O buru Chipfu a-buru iphóró
ojejeje nkengu.

O to duedu mboku, aphu
byaru atsobaaru ngu.

21 Noo teke ndibe ngu l'ophu
a-bukotaru
ndu pfuberekoto.

Èphe enweru alì ono jasù
l'ojejoje.

Mbù-a; ọ kwa èphebedua
bù irwu oshi ono,
mu dzabèru ono; mbù ozi,
mu gude ẹka mu jee;
g'e gude hùma gẹ
mu dọ-be akpabiri.

²² Ndu ọphu kachaa alwa alì lẹ
g'unu ha a-dùje ọnu labọ
l'ùkporo iri;
tẹme ndu kachaa nwanshii
lẹ g'unu ha aburu
mkpukpu, ike dọ.

Ọ kwa mbedua bù Chipfu.
Iphemiphe-a bẹ mu e-mekwa
ẹgwegwa mẹ o -rwuẹpho
teke mu e-me iya.”

61

Apha, Chipfu e-me eze-iphe-oma

¹ Unme Nnajiuphu,
bù Chipfu dọ mu l'ẹhu;
kẹle ọ hotaru mu gẹ mu
je ezia ndu wozeru
onwophe alì ozi-oma.

Ndu meji tofuru bẹ o
ziru mu gẹ mu je emee
gẹ meji nmapfuru
phe;
gẹ mu je ezia ndu a
kputaru lẹ ndzọ l'èphe
e-nweru onwophe.

Mu epfukwarupho ndu nõ
l'õka-mkpõro l'aa-ha
phẹ.

² Tẹme gẹ mu bya arakaa
l'apha, Chipfu e-meru
ndu nkiya eze-iphe-õma
rwuwaru;
yẹle eswe mbọku,
Chileke anyi a-gbaru
ndibe iya ọdzori.

Mu adua ndu agụ aphụ
obu g'ẹphe ha.

³ Tẹme mu eyekwarupho ndu
Zayõnu ẹka;
mbụ ndu ọphu aphụ
tsọru.

Mu eworu ẹguru okpu-eze
kpube phẹ l'ishi l'ọzori
ntụ,
ẹphe shi kpube onwophe;
wụa phẹ manụ ẹhu-utso;
l'ọzori agụ aphụ;
yee phẹ uwe,
bụ aja Chileke ajaja;
l'ọzori anọdu yọkoo.

Iphe, aa-nọdu eku phẹ
aburu "Achi k'apfubekoto";

Oshi, Chipfu kuru l'onwiya
g'e gude hụma g'ọ
dụ-be akpabiri.

⁴ Ẹphe a-kpukwa akahụ igbulọ
ono,
dakashihuru e -shi teke
ndiche ono;

bya atuko akahu eka ono,
 buhawaa ochobu ono
 doziphuchaa azu.

Mkpukpu ono,
 dakposihuchaaru
 adakposihu ndu nno
 shi l'ogbo sweru ogbo
 ono be epe a-tuko
 kpuzi-kotachaa.

⁵ O buru ndu shi eshishi
 a-ndu echeru unu egbu
 me aturu unu.

Ndu ohozo aburu ndu
 a-ndu ejeru unu ozi egu;
 yele ozi opfu-vayinu
 unu.

⁶ Iphe, aa-ndu eku unu aburu
 "ndu-uke ke Chipfu".

Iphe, aa-gube unu a-buru
 "ndu ejeru Chileke
 anyi ozi".

O buru eku unwu-eliphe be
 unu a-ndu eri.

Mbu o buru iphe-enweru phe
 be unu e-gude eku
 onwunu.

⁷ L'ozori iphe-iphere,
 e gege anodu eme ndibe
 mu bu-chia iphe,
 e-me nu bu le ndibe mu
 a-nata okiphe
 nnakwashe l'eka phe.

Teme l'ozori ekpu iphu le
 ntụ be epe a-ndu

etechia ęswa l'okiphe,
ęphe ketaru.

Ęhu-utso ojejoje aburu nkephe.

⁸ “Kele mbędua, bu Chipfu bu
iphe,
aduje mu ree bu ikpe,
pfuru nhamunha.

Ophu dukwanu mu ashi buru
ana nfu yele eme
ejo-ememe.

Ozo bu le mu e-me
ire-lanu bua ndibe
mu obunggo.

Teme mu l'ęphe agbaa ndzu
ojejoje.

⁹ Oshilokpa phe aburu
ndu a maru amaru
l'ohamoha.

Nokwapho ge ndiphe a-maru
awa phe.

Iphe, bukpo onye humaru
phe nu a-majeerupho
l'ęphe bu ndu Chipfu
keberu l'oma.”

¹⁰ Mu a-nodu Chipfu l'eka
tee ęswa.

Mbu l'obu mu be ęhu atso
l'ime Chileke mu;
kele o yewaru mu ndzota
g'uwe;
bya egude apfubekoto
kwaa mu yęgele g'onye
yeru uwe mkpelanu.

O meru mu; mu dụ ọ́ nwoke,
 abya alụ nwanyị
 k'òphúú;
 mu kpuchia iphe l'ishi
 g'onye uke Chileke;
 mbụ mee mu;
 mu nọdu ama ọ́ nwanyị,
 akwakọ ala ji;
 mbụ nwanyị,
 gude iphe-nchị yẹle
 iphe-olu kwaa onwiya
 akwa.

11 Kẹle ọo g'alị emeje g'iphe
 fushia-a;
 tẹme mgbabu nọdu emeje
 g'iphe,
 a kuru iya mehu-a;
 nokwaphọ ọ́ Nnajiuphu,
 bụ Chipfu e-me
 g'apfubekoto yẹle
 ajaja kpọ-futa l'iphu
 ohamoha.

62

Ẹpha òphúú ndu Zayọnu

1 Ọ kwa l'iswi ẹhu Zayọnu
 bẹ mu e-gude;
 mu taa nọdudu doo.
 Mbụ lẹ mu e-gude l'iswi ẹhu
 Jierúsalemu;
 mu tee dobedu ọnu doo;
 gbiriri jasụ teke
 apfubekoto iya achafuta

g'a hụma iya g'ẹka
 nchi bọhuru;
 ndzọta iya enwua kẹ phoo
 g'orọku, eke jajaja.

² Ọhamoha a-hụma apfubekoto
 nkengu.

Ndu eze l'ophu ahuma
 ogbu-nwịnwii nkengu.

L'a gụa ngu ẹpha ọphúú,
 bụ Chipfu e-gude onu iya
 gụa ngu iya l'onwiya.

³ Gụbedua a-dụ g'okpu-eze,
 dụ ùbvù l'ẹnya,
 nọ l'ẹka Chipfu.

Mbụ l'iji-nọdu l'ẹka Chileke
 ngu dụ iya g'okpu-eze,
 onye eze kpu l'ishi.

⁴ Ẹphe te ekubaedu ngu
 “onye a gbagharu agbagharu”.

Ọphu e kuedu alị ngu “ochobu”.

Iphe, aa-gụ ngu bụ
 “ọtsomahu Chileke”.

L'a gụa alị ngu “nwanyị,
 a luru k'ọphúú”;
 kele Chipfu e-gude ngu
 ete ẹswa.

Teme alị ngu adụ gẹ nwanyị,
 a luru k'ọphúú.

⁵ Mbụ l'ọo ẹgube ono,
 nwokorọbya aluje
 nwamgboko ono
 bụ g'ụnwu ngu a-luru gube
 Zayonu.

Ọ bụru g'onye eme ekele nwanyị
 egudeje nyee ya ete ẹswa-a;
 nokwaphọ gẹ Chileke ngu
 e-gude ngu ete ẹswa.

⁶ Mu woakwaru ndu nche
 dobechaa l'eli igbulọ,
 a kpụ-pheru gube
 Jierúsalemụ.

Ọphu ẹphe abyakwa e-dobe
 ọnu doo eswe l'enyashi.

Mbụ-a; unube ndu eku
 ẹpha Chipfu;
 unu ba tụtakwa unme!

⁷ Ọphu unu ahakwa iya g'ọ
 tuta unme jasụ teke
 oo-me Jierúsalemụ g'ọ
 nguru anguru;
 mee ya g'ọ bụru iphe,
 eliphe l'ophu e-gude
 aja Chileke ajaja.

⁸ Chipfu gudeakwa ẹkutara
 iya;
 yele ogwe-ẹka iya l'ophu
 ria angụ sụ:

“Ọ tọ dukwa teke mu byaru
 ewobaaru iphe,
 ị koberu l'alị nụ ndu
 ọhogu ngu g'ọ bụru
 nri phe.

Ọphu ndu ọhozo abyadu
 angubaa mee ọphúú ono,
 bụ ngu seru akanya
 iya ono.

9 O chia ndu kpataru iya nu e-ri
iya jaa Chipfu ajaja iya.

Teme ndu awo akpuru
vayinu angua mee ya
l'oma-unuphu ibe mu ono,
du nsọ onoya."

10 Unu ghajaa ya;
unu ghajaa onu-abata
mkpukpu ono!

Unu dozia uzo, ndu ono
a-nodu eshi!

Unu tua mkpoli;
unu tua mkpoli l'eze
oji ono!

Unu wofuchaa ya mkpuma
mkpuma, du iya nu!

L'e wolia ekwa-ohubama ono
pfunberu ohamoha
g'ephe huma!

11 Lenu; Chipfu raakwaru iya;
o jedzuru mgboko jasụ
l'eka igwe beru ali
beru su:

"Unu su ndu Zayonu g'ephe
humakwa l'onye ndzota
phe abyakwa!

O gudekwa obunggo iya;
bya egude iphe,
oo-gude pfa ugwo."

12 "Iphe, ee-ku ndu ono bu
'Ndu-nsọ ke Chileke';
ozoo 'Ndu Chipfu gbataru'.

L'e kua gube Zayonu

‘Nwanchọta’;
 ọzoo ‘mkpukpu,
 a ta gbadoeduru agbado’.”

63

Eswe mboku, Chipfu a-gwata ugwo iphe

¹ “?Bụ onye bụ ọphuu? ?Bụ onye shi l'ali Edomu abya pho; mbụ onye ono, yeru uwe, dụ meeme, shi lẹ mkpukpu Bọzura eje abya ono? ?Bụ onye bụ ono yeru akpabiri g'onye yeru kpowula-kpowula uwe; mbụ onye ono, azo garamugaramu eje l'iphu l'iphu gude egoshi g'ọ kabe okpehu ono?”

“Ọ kwa mbèdua. Mu pfubekwaru ẹka ọto epfu iphe, mu epfu. Teme ike adzota nemadzu dukwa mu pho.”

² “?Bukwanu gunu meru g'o gude uwe ngu nodu eke meeme; g'onye azocha akpuru-iphe, e meje mee?”

³ “Ọ kwa mu zoshiru mee ono nweka mu. Ohamoha l'ophu ta adukwa onye byaru ekwe mu ẹbo. Mu gude ẹhu-eghu zo ya zoshia; mbụ gude oke ẹhu-eghu mu zo ya tolitoli. Ọ bụru mee pẹ gbakarụ kpua l'uwe mu. Ọ bụru iya bụ lẹ mee, atuko uwe mu l'ophu sweta. ⁴ Ọ bụru iphe, kparụ iya nù bụ l'eswe agwata ugwo iphe nọ mu l'okpoma. Teme apha aagbata mu ono rwuwa. ⁵ Mu leri ẹnya; ọphu ọ dudu onye gbaa mkpu, dụ nù. Ọ nyia mu ẹhu kpalaa l'ọ to dudu onye byaru agbaarụ mu mkpu. Ọ bụru okpehu mu bẹ mu gude dzoo onwomu. Teme ọ bụru oke ẹhu-eghu mu bẹ gudeshi mu nù. ⁶ Mu gude

ẹhu-eghu mu zọo ọhamoha pyakapyaka; gude oke ẹhu-eghu mu mee; mẹe tsuaha phẹ. Mu woru mee phẹ wu l'alì.”

Ajaja yele epfu anu Chileke

⁷ Mu e-pfu k'obu, Chipfu eyeje ndibe iya.

Mbụ iphe, Chipfu meshiru
 anyi, kparụ iphe,
 ọ gbaru g'a jaa ya ajaja;
 mbụ ikpoto iphe, dụ ree,
 o meru ọnu-ulo Ízurelu;
 kele ọophushi
 obu-imemini ike;
 tẹme ọ nọdu eyeje obu
 yegharu iya ẹka.

⁸ Ọ suru: “Eviya eviya; ndu-a bụ ndibe mu; unwu mu, ata abyadu adzuru mu uka.” Ọ buru iphe ono meru g'o gude a dzota phẹ. ⁹ Ẹphe nọdu ejekpo iphe-ehuka, ẹphe jeru g'ọ ha; ọ nọdu atsue ya pho l'ẹhu. Ọ buru ojozi-imigwe, shi l'eka ọ nọ jeru je adzo phẹ. Ọ buru eye obu, o yeru phẹ; yele obu-imemini, ọophuru phẹ be o gude gbata phẹ. Ọ palia phẹ ephekerephe; heru phẹ eheru teke ndiche ono l'ophu l'ophu. ¹⁰ Ọle ọ bụ; ẹphe jikale-a l'ẹphe tee medu iphe, ọ suru phẹ g'ẹphe mee; shi nno mee Unmedu-Nso nkiya iphe aphu. Ọ buru iya meru g'o gude ọ ghakobe bya aburu onye opfu phẹ. Mbụ yebedua l'onwiya bya etsoaha phẹ ọgu.

¹¹ A nonyaa; ẹphe nyata teke ndiche; mbụ teke Mosisu yele ndu nkiya nọ. Ẹphe rĩa sụ: “?Bụ awe be onye ono, dugharu phẹ eze-enyimu ono

nòhunu; mbụ onye dugharu ndu nche aturu yele aturu me egbu iya-a? ?Bu awe be o no; mbụ onye ono, woru Unme-du-Nso nkiya ye; ephe l'iya swiru ono; ¹² onye ono, woru okpehu iya ophu du biribiri ye Mosisu l'ekutara; o woru eze-enyimu kee ebo l'iphu phe; k'ophu aa-maru epha iya jasụ l'ojeje; ¹³ mbụ onye ono, duru phe ghaa ogbumini ono. Ephe gbaa kwaakwa g'inya agba l'echiegu. Ophu opfu aduduru phe l'okpa. ¹⁴ Unme Chipfu rwukpoo phe pho g'onye erwu eswi eje le mbarabata; je adobe l'eka ephe noru tuta unme. O bu egube ono bu gi gude dua ndibe ngu; k'ophu ii-me g'epha ngu buru iphe, adu akpabiri.”

¹⁵ Gbenu l'imigwe; mbụ l'ephekerephe aka ono, aba-eze ngu no ono; mbụ aka ono, du nsọ bya adu akpabiri ono; gbenu l'eka ono tufu enya humakpodapho! ?Bu awe be n-yemobu ngu; yele okpehu ngu no? Eme odoo ngu yele aphu obu-imemini ngu ono ta aduekwa ophu i kwere g'o rwua anyi aka. ¹⁶ Obenu l'oo ngu bu nna anyi. A makwaru-a le Ebirhamu ta amadu anyi. Ophu Izurelu amadu onye anyi bu. Obenu l'oo gube Chipfu bu nna anyi; bya aburu onye aagbata anyi. Epha ngu shi l'ojeje duta. ¹⁷ Su-a; gube Chipfu; ?bu gunu meru g'o gude i mee g'anyi phukuru lufu l'uzo nkengu; i suchia okpoma anyi k'ophu bu l'anyi ta tsuduru ngu ebvu? Lwanu azu m'obvu ndu-ozu ngu; mbụ okpa-ipfu ono, bu okiphe ngu ono!

¹⁸ Ali nsọ ngu ono ta noduru ndibe ngu odu l'eka. Ndu ohogu ngu bya eworu aka ono, duru

ngu nsọ ono zọo tọlitoli. ¹⁹ Ọle anyi buekwapho nkengu e -shi lẹ ndiche. Ọ gbẹ dọ g'i tiki bụ-swee ishi anyi; g'e teke ekuswee anyi laaru l'ẹpha ngu.

64

¹ Ọ dọ g'a sọ g'i gbajaa igwe ẹbo nyizeta! G'oke úbvú nmaa jiiijijii l'iphu ngu! ² Mbụ-a; ẹgube ono, ọku etsuje nkụ, enwu ọku ono; ẹgube ono, ọku emeje gẹ mini, shiru iya nọ phuhu ụphu ono; nyizetanụ bya emee gẹ ndu ọhogu ngu maru ẹpha ngu! Byanụ emee g'ọhamoha phua kpaakpaakpaa l'iphu ngu; ³ kele teke ono, i meru iphe, dọgbaa oke ebvu onoya, bụ iphe, anyi amadụ l'ii-me ono bẹ i nyizetaru. Oke úbvú nmaa jiiijijii l'iphu ngu. ⁴ E -shi ke teke ndiche ta adukwa onye nọmajewaru nọ. Ọphu ọ tubajeduru lẹ nchi. Ọphu ẹnya ahumajeduru Chileke ọzo, dọ nọ, abudu gubedua, bụ Chileke, emejeru ndu ele iya ẹnya l'ẹka iphe, ẹphe ele ẹnya iya. ⁵ Iigbajeru pẹ mkpu; mbụ ndu egudeje ẹhu-utso eme iphe, pfuru ọto. Mbụ ndu nyataru iphe, i sọru g'e meje. Obenu lẹ teke anyi emekwaphọ iphe-ẹji ekpu pẹ; ẹhu eghuahaa ngu eghu. ?Denuhununu g'ee-shi dzotaba anyi? ⁶ G'anyi ha dukwaa g'iphe, aasọ nsọ. Teme apfubekoto anyi dukotawa gẹ nkirika ẹkwa, dọ ideyideyi. G'anyi ha nwewaru enwenwe dọ gẹ mkpẹekwo. Iphe-ẹji anyi nọdu apa anyi nganganga gẹ pherephere. ⁷ Ọ tọ duedu onye eku ẹpha ngu. Ọphu ọ duedu onye eme gẹ ya e-me wọru ngu ẹka; kele i woharu anyi iphu; bya eworu anyi wehaaru ẹjo-ememe, anyi eme.

⁸ Obenu lẹ-a; gùbe Chipfu; ọ kwa ngu bú nna anyi. Anyịbedua bukwa ụrwa; gùbedua búru onye akpụ ite. Anyi tukuru búru iphe, i gude ẹka ngu mee. ⁹ G'ẹhu te eghughakwaru ngu eghu ẹka jiko Chipfu. Ba gukobekwaru anyi iphe-ẹji anyi g'ọ nọo jasụ l'ojejoje! Jikonu lenaa anyi ẹnya; kele anyi tukurukwaru búru ndibe ngu! ¹⁰ Mkpukpu ngu, dughbaa nsọ ono tukurukwaru búru ẹjagiri echięu. Mbụ je akpachaa lẹ Zayonu buchakwaa ẹjagiri echięu. Teme Jierusalemu búru ochobu. ¹¹ Eze-ulo ngu ono, dụ nsọ; bya adu akpabiri ono, anyi shi nweru ono, bú ẹka nna anyi oche phezhi anọduje aja ngu ajaja ono be a tukurukwaru ọku; o tsua ya tsufu. Teme iphe, bukpoọ ẹka ono, anyi yeru obu ono g'ọ ha bukotaruru ọla-l'iswi. ¹² G'ọ dụ egube ono gùbe Chipfu; ?ii-gudeshikwaphọ onwongu? ?ii-nọ-kirishi nwadoo hụa anyi ahuhù hugharu iya ẹka tọo?

65

Ikpe yele ndzota

¹ Mu shi ekpuhaje onwomu goshi ndu akpaduru ishi mu. Ndu achoduru mu achochobu be mu shi emeje g'ephe huma mu. O búru oha ono, te eshidu ekuje epha mu ono be mu shi asuje: Wakwa mu-o! Wakwa mu-o! ² Mboku-mboku be mu amachije ẹka togboru ndu ejo-okpoma. Mbụ ndu ono, ụzo ephe eshi adudu ree ono, buepho iphe, ephe ritaru be ephe anọduje eme g'ephe mee ono; ³ mbụ ndu bú mkpurumkpuru be ephe anọduje akpatsu

mu iwe l'iphu mu gędegede; ejeje anọdu lę mgbabu agwa iphe; kpokobe buloku mee ya ęnya ęka aakpoje ụnwụ-isensu oku; ⁴ ndu ejeje anọdu l'ęka eelije odzu; kwaa akwakwa l'ęka ono nwukota ęnya ęnyashi eme kę maa l'edomi; ndu anọduje ata anụ ezi; eshi mini iphe l'ite phe, bu mini anụ, aasọ nsọ; ⁵ ndu anọduje epfu sụ: O-nọ-l'uzo gbalakwaa! G'ọ tọ dukwa onye a-byakube mu ntse; kęle mu dukwa nsọ! Mu kakwa ngu adu nsọ! Egube ndu ono bu ęnwuru, akpu tuuu ala mu l'imi. Ephe bu oku, enwuje phoophoophoo mkpulumkpuru.

⁶ “Lekwa; e dekwaru iya edede dobe mu l'iphu sụ: Mu taa nọdukwa doo. Mu a-pfukwa ugwo pfu-dzua apfu-dzu. Mu a-pfu phe iya nwuru iya enwuru ye phe l'ęka; ⁷ mekpoo iphe-ęji nkephe; me kę nna phe oche phe.” Nokwa iphe, Chipfu eepfu. “O buru iphe, kparu iya nu bu l'ephe jeru je anọdu l'eli ụbvú agwa iphe; je anọdu l'eli obvu epfubyishi mu. Oo iphe ono meru g'ọ gude mu je apfu phe ugwo iphe, ephe meru; nwuru iya enwuru dee phe adee l'utapfu.”

⁸ Wakwa iphe, Chipfu epfu baa: “O kwa egube ono, mee abujeru: o -dukwadu l'ojopfula akpuru vayinu; l'aasu g'e te mebyishikwa iya lę nwiphe, du ree hakwaru dukwadu iya ono; nokwa gę mu e-me kę ndu ejeru mu ozi bu ono; mu taa tukokwa g'ephe ha emebyishi. ⁹ Mu emekwa g'awa Jiękopu phodu. Mbụ lę mu e-me g'ọ duru ndu Jiuda e-nweru oke ụbvú mu ono. Mbụ l'ọo ndu ono, mu hotaru ono be ọo-buru okiphe phe. O buru ęka ono be ndu ono, ejeru mu ozi ono e-buru. ¹⁰ Nsuda Sharonu a-buru ęka

aa-ndu eche iphe-edobe. Teme nsuda Akoru aburu odu-eswi duru ndibe mu, bu ndu achọ mu nu.

¹¹ “Obenu k'unubedua, bu ndu jikaru mube Chipfu; bya azoha eze ubvu mu ono, du nsọ ono; mbu ndu meru nri doberu Omelonwiya; bya agbajia mee l'okoro suseru Okpuluwa; ¹² egube ndu ono be mu a-gbakọ doberu ogu-echi. Teme g'unu ha e-phuretaepho g'a phushia unu terii; kele mu kuru unu oku; ophu unu azaduru enu. Mu pfua opfu yeru unu; ophu unu angaduru nchi. Unu ndu mu l'iphu mee ejo-ememe. Teme o buru iphe, du mu eji be unu hataru ememe.” ¹³ Oo ya bu le-a; wakwa iphe, Nnajiuphu, bu Chipfu epfu baa: “Ndu ejeru mu ozi e-rikwa nri; unubedua aswiru egu. Ndu ejeru mu ozi anga iphe-angungu; unubedua akpohu onu nku. Ndu ejeru mu ozi e-tekwa eswa; unubedua aburu ndu e meru iphe-iphere kpua. ¹⁴ Ndu ejeru mu ozi a-gu ebvu; ebvu, shi l'ehu-utso, jiru phe obu; obenu l'unubedua a-ra ekwa aphu, tukoru unu obu sweta; unu echia mkpu l'eka meji tofuwaru unu ree. ¹⁵ Epha unu a-buru iphe, ndu mu hotaru e-gudeje ephu l'iphu. O buru Nnajiuphu, bu Chipfu e-mechaa gbua unu. Obenu le ndu ejeru iya ozi be oogu epha ophu. ¹⁶ Onye agokpo onu-oma anu nemadzu l'ali ono l'e-gude Chileke ire-lanu ono ago iya. Onye erikwanu nte l'ali ono egude Chileke ire-lanu ono ria nte obu; kele iphe-ehuka, shi duhawaa nu be aa-tuko zohachaa woru iya domia ge mu ta ahumajehe iya.

¹⁷ “Lekwa; mu e-metakwa igwe ophu; bya

emeta eliphe òphúú. Akahụ iphe bẹ a taa nyatabaedu; òphu òobatabaedu l'egomunggo.

¹⁸ Ọ chia g'ẹhu tsoo unu uto; unu ete ẹswa ojejoje ekpu iphe ono, mu e-meta ono; kele mu e-me Jierúsalemu g'ọ buru mkpukpu ẹhu-uto. Teme ndu nọ iya nọ aburu ndu emeje g'ẹhu tsoo nemadzu. ¹⁹ Mu e-te ẹswa kpua Jierúsalemu. Teme ndibe mu a-buru ndu e-me g'ẹhu tsoo mu uto. Ọphu aanumaedu olu-ekwa; ọzoo echi mkpu l'ime iya ọzobaa. ²⁰ Ọ tọ dubaedu nwata, a-nọ ujiku olemole nwuhu l'ime mkpukpu ono; ọzoo onye bụ ọgerenya, ata akafudu nka l'ishi. Onye nọru ụkporo apha ise bya anwuhu bẹ aasuje l'ọ gbakwohuru agbakwohu. Onye iphe-ẹji, anọ-rwuduru ụkporo apha ise bẹ aasuje l'a turu iya ọnu. ²¹ Ẹphe a-kpushi ọlo buru iya. Ẹphe agbaa opfu-vayinu ria akpuru iya. ²² Ẹphe taa kpuedu ọlo ahara ndu ọzo g'ẹphe buru. Ọphu ẹphe akọedu opfu ahara ndu ọzo g'ẹphe ria; kele ọo g'oshi akabeje nka bụ gẹ ndibe mu a-ka nka. Mbụ lẹ ndu ono, mu họtaru ono e-rije iphe, ẹphe seru akanya iya; ria ya nọo ọdu. ²³ Ẹphe te eseedu akanya ọla-l'iswi. Ọphu ẹphe anwushiedu unwegirima, ẹheni a-nọdu etso; kele ẹphe a-buru ndu Chipfu keberu l'oma; ẹphebedua g'ẹphe ha; mekpoo awa pẹ l'ophu. ²⁴ Ẹphe -bya eku oku; mu evuwaru ọzo za pẹ ẹnu. Ẹphe -gudekwadu-a opfu l'ọnu epfu; mu anumawa iphe, ẹphe epfu. ²⁵ Ẹjo-nkuta-ọswa ẹphe l'unwu aturu a-tukoje akpa nri l'eka lanu. Teme oduma awata ata ẹswa g'eswi. Ọ buru iphe, agwọ e-rije bụ urwuku. Iphe ono ta aduedu ọphu emeka iphe; ọzoo gbua iphe egbugbu l'eli

úbvú mu ono, dụ nsọ ono l'ophu.” Nokwa iphe, Chipfu eepfu.

66

Ikpe yele ẹka obu a-dụ

¹ Wakwa iphe, Chipfu epfu: “Imigwe bukwa aba-eze mu. Eliphe buru okposhi, mu tụ-koberu ọkpa. Denu ẹgube ọlo, unu a-kpuru mu? ?Bụ ẹgube awe be mu a-nọduje iya atuta unme obu? ²?Tọbudu mbeđua gude ẹka mu mee iphemiphe ono g'ọ ha meru g'o gude ephe dụ?” Nokwa iphe, Chipfu eepfu. “Wakwa ẹgube onye mu a-gube iphe baa: onye wozeru onwiya ali; yele onye obu iya dụ agụ; onye anumaje opfu mu; ndzụ erwuta iya.

³ “Obenu l'onye buẹpho l'oogburu mu eswi; dukwa g'onye egbu nemadzụ. Onye gude nwaturu agwa mu dukwanu g'onye aswikwo nkuta olu. Onye gude iphe, ọ kotaru l'opfu bya mu anunu dụle mu-a g'onye agbashi mu mee ezi. Onye akpokwanuru mu unwù-isensu ọku dụepho g'onye agwa nshi. Noo kele ephe hatawaru enu ẹka phe. Teme ọ buru iphe, aduje phe ree bu ejo ahuma, ephe anọduje eme. ⁴ Ọo ya bu le mbeđua a-chotakwapho iphe, mu e-gude mekpaa phe ẹhu. Mbụ-a; mu e-meẹ phe pho iphe, ephe atsụ ebvu; kele teke mu kuru oku ta adudu onye zarụ mu enu. Ophu ọ dudu onye yeru mu onu teke mu pfuru opfu. Ephe nọdu mu l'iphu eme ejo-ememe. Teme ọ buru iphe, ephe hotaru eme bu iphe, adudu mu ree.”

5 Unu n̄makwa Opfu Chipfu; unubẹ ndu anmajeru opfu iya pyaapyaapya: “Unwunna unu, bụ ndu kp̄oru unu ashị bya ewuchia unu ewuchi l'opfu ẹhu mu bẹ p̄fuwaru sụ: ‘Ge Chipfu goshinu l'ọ bụ onye gbaru g'a kwabeje iya ùbvù; k'ophu anyi a-huma ẹhu-utso unu!’ Ole ee-mechanaa mee ndu ono iphe-iphere. 6 N̄makpodapho ùtsú, ada lẹ mkp̄ukpu! N̄makpodapho ụzu, aatụ l'eze-ulo Chileke. Ọ kwa iphe, ada n̄ bụ lẹ Chipfu ap̄fu ndu ọhogu iya iphe, rwuberu p̄hẹ n̄.

7 “Zayonu bẹ ime byaru awata ememe; ọ nw̄wa nwa. Mbụ l'upfu byaru awata iya eme ẹhuka; ọ nw̄wa nwa nwoke. 8 ?Bụ onye n̄majeru ẹgube iphe ono? ?Bụ onye h̄majeru ẹgube iphemiphe ono? ?Aanwuje ọha l'ophu l'ujiku lanu? T̄oo ?aa-dụ ike zeda ndu a-buru ọha ẹka p̄hẹ lẹ mgbo lanu? Ole ọ bụ; ọ kwadụ-a ime, wataru eme Zayonu; ọ nw̄wanu unwegirima iya. 9 ?Mu e-mechaa g'ime merwua l'anw̄nwu; mu emeedu g'a nw̄wa ya t̄o?” Nokwa iphe, Chipfu eepfu. “Sụ-a; ?mu a-gbẹ sụ-chia ẹkpa-nwa l'ẹka mu gbẹ mewaa ge nwa rwua l'anw̄nwu?” Nokwa iphe, Chileke unu epfu.

10 G'ẹhu t̄uko unu lẹ
 Jierúsalem̄u t̄so uto!
 G'unu gude Jierúsalem̄u
 tee ẹswa; iphe,
 b̄kpoo unubẹ ndu yeru
 iya obu!
 G'ẹhu t̄sohikpoo unu l'iya
 ike;

mbụ unube ndu raru
iya ekwa;

¹¹ kele unu a-ngu era ngu-jia
epho l'era iya ono,
bu era ndumobu ono.

Unu a-ngukpoo ya mia ya
pyopyopyo l'o tsoo
unu utso;
kele oo-nodu agbo ke jojojo.

¹² Kele-a; wakwa iphe, Chipfu epfu baa: "Mu e-me g'ehu-guu soru iya gborogboro ge nggele. Tem eku, shi ohamoha alwaru iya ge nggele, aso asoso. Ee-che ngu era; hee ngu l'onwiya; tee ngu ebvu l'utapfu. ¹³ Oo ge ne aduje nwa iya obu bu ge mu a-nodu adu unu obu. O buru le Jierusalemu be mu a-nodu adu unu obu obu.

¹⁴ Unu -humaephe iphe ono be obu a-tsoahaa unu utso. Unu abyaahaa pulapula g'eswa. Iphe ono, Chipfu e-me l'ehu ndu ejeru iya ozi ono; be l'e-me g'a maru iya. Obenu le ndu ohogu iya be oo-tukoshi oke ehueghu iya."

¹⁵ Unu lekwa; Chipfu gudekwa oku abya. Tem eugbo-inya iya dugbaa g'oke pherephere. O buru oke iwe be oo-gude tukoshi phe ehueghu iya. L'o gude oku, enwu phoophoophoo baaru phe mba; ¹⁶ kele oo oku yele oguechi iya be Chipfu ee-gude kpee ndiphe ikpe; mbu le ndu Chipfu a-phu teerii a-dukwa igwerigwe.

¹⁷ "Ndu ono, doru onwophe nsu bya asachaa onwophe awu eje l'anya-agwa; mbu ndu awu l'odze etso onye ono, no l'echilabo ndu ata anu ezi; me ndu ata okerepfu; me ikpoto anu ozo, aasogba nsu; ndu ono g'ephe ha l'a-tuko tabuhu

onu l'ugbo lanu.” Nokwa iphe, Chipfu eepfu.
¹⁸ “Teme eshinu ephe eme egube umere ono; teme ephe nodu arị egube oriri ono be mu abyaakwa achikobe ohamoha; mekpoo ndu epfu egube opfu, ephe epfu g'ephe bya ahuma ge mu du-be akpabiri.

¹⁹ “Mu e-me iphe-ohubama l'echilabo phe. Mu abya aharu nwa ndu ophu waru nu zia g'ephe jedzuru ohamoha ono, bu ndu teke anuma-swee udu mu; ophu ephe eke ahuma-swee ge mu du-be akpabiri ono; mbu g'ephe jee mkpukpu Tashishi; waa ali Pulu; yele ali ndu Lidiya; mbu ndu ono, agbaje apfu ono. Ephe eje ali ndu Tubalu; yele ke ndu Jiavanu; jekota ali ndu bu uzanya uzanya le mgboru eze-enyimu. Ephe eje emee g'ohamoha ono maru ge mu du-be akpabiri. ²⁰ Ephe a-tuko unwunna unu l'ophu, shigbaa l'ohamoha chita bya l'ubvu mu, du nsọ le Jierusalemu. Ephe a-buru iphe, e gude gwaa Chipfu. Ephe anodu l'inya abya; me l'ugbo-inya; mekpoo l'ugbo-ali, ophu aakpu akpukpu. Ephe anodu l'eli inya-mulu; mekpoo l'eli inya-kamelu awu abya.” Noo iphe, Chipfu epfu. “Su-a; aa-chiru phe bya egube ono, ndu Izurelu eyeje ngweja-nri l'ite, a ta sodu nsọ gude bya mu anunu l'eze-ulo mube Chipfu ono. ²¹ Teme mu a-hakwaru phe pho hota g'ephe buru ndu-uke mube Chileke; yele ndu Livayi.” Nokwa iphe, Chipfu eepfu.

²² “Su-a; o kwa g'igwe ophuú; yele eliphe ophuú, mu e-me a-no jaswaruroya l'iphu mu; nokwa g'epha unu; yele awa unu a-no.” Nokwa

iphe, Chipfu eepfu. ²³ “Ee-shije l'iphe, bụ Ọbo Ọnwa-òphúú jasụ l'iphe, bụkota ọnwa afufu ọzo; tẹme l'e shijekwaphọ l'iphe, bụ eswe-atụta-unme lanụ jasụ l'iphe, bụkota eswe-atụta-unme ọzo; mbụ lẹ nemadzu l'ophu a-byajẹ bya abaarụ mu ẹja.” Nokwa iphe, Chipfu eepfu. ²⁴ “Ọzo bụ l'ẹphe a-lufuje je ahuma odzu ndu kwefuru mu ike. Ẹka ono bẹ ẹkà, a-nọdu ata phẹ nụ taa nwuhukwa anwuhu. Ọphu ọku, enwu iya nụ anyihudu anyihu. Ẹphe aburu iphe, ndiphe l'ophu a-nọdu akpọ-yiru ukuvu.”

cclv

Bayiburu Izii
Izii: Bayiburu Izii Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Izii)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

c6885c7c-c550-5b8b-a4fe-4bd714af4f6d